

Strategie rozvoje SML 2021+

Analytická část

Návrhová část

Implementační část

Obsah

1	Slovo úvodem.....	7
2	Představení Strategie rozvoje.....	9
ANALYTICKÁ ČÁST		
3	Úvod do socioekonomické analýzy.....	13
4	Základní údaje o lokalitě.....	14
4.1	Geografická poloha.....	14
4.2	Stručná historie.....	14
4.3	Správní členění.....	15
5	Obyvatelstvo.....	19
5.1	Vývoj počtu obyvatel.....	19
5.2	Pohyb obyvatel.....	20
5.3	Věková struktura.....	21
5.4	Vzdělanostní struktura.....	23
5.5	Zdravotní stav obyvatel.....	24
5.6	Vývoj obyvatelstva v městských částech SML.....	24
5.7	Predikce vývoje obyvatelstva.....	26
6	Bydlení.....	28
6.1	Bytový fond.....	28
6.2	Soukromý trh s bydlením.....	31
6.3	Byty ve vlastnictví města.....	35
6.4	Sociální bydlení.....	36
6.5	Lokality sociálního vyloučení.....	37
6.6	Bytová nouze v Liberci.....	37
6.7	Problémové oblasti pro rozvoj města.....	38
7	Ekonomické prostředí.....	39
7.1	Hrubý domácí produkt Libereckého kraje.....	39
7.2	Podniky.....	40
7.3	Trh práce.....	46
7.4	Věda a výzkum.....	56
7.5	Problémové oblasti pro rozvoj města.....	58
8	Technická infrastruktura a majetek.....	59

8.1	Technická infrastruktura	59
8.2	Elektrická energie	60
8.3	Městské organizace a společnosti.....	63
8.4	Problémové oblasti pro rozvoj města.....	63
9	Doprava.....	65
9.1	Silniční doprava	65
9.2	Železniční doprava	67
9.3	Cyklistická doprava.....	68
9.4	Veřejná doprava.....	68
9.5	Pěší/bezbariérová doprava	69
9.6	Letecká doprava	69
9.7	Problémové oblasti pro rozvoj města.....	69
10	Vzdělání.....	71
10.1	Mateřské a základní školy	71
10.2	Střední vzdělávání	71
10.3	Univerzitní školství	72
10.4	Další pedagogická zařízení a aktéři ve vzdělávání.....	73
10.5	Problémové oblasti pro rozvoj města.....	75
11	Sociální oblast a zdravotnictví.....	76
11.1	Sociální oblast.....	76
11.2	Zdravotnictví	81
11.3	Problémové oblasti pro rozvoj města.....	82
12	Cestovní ruch, kultura a sport	84
12.1	Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení	84
12.2	Marketing města	86
12.3	Problémová témata v rozvoji cestovního ruchu	87
12.4	Kultura	88
12.5	Sport a volný čas	92
12.6	Problémové oblasti pro rozvoj kultury	93
12.7	Problémové oblasti pro rozvoj sportu.....	93
13	Životní prostředí.....	94
13.1	Půda	94
13.2	Chráněná území	94
13.3	Ovzduší.....	95

13.4	Voda	97
13.5	Kontaminovaná místa, veřejný prostor	98
13.6	Využití území obce	99
13.7	Odpadové hospodářství města	101
13.8	Problémové oblasti pro rozvoj města.....	103
14	Bezpečnost a krizové řízení.....	104
14.1	Kriminalita v libereckém regionu	104
14.2	Požáry	109
14.3	Krizové řízení města a preventivní aktivity	111
14.4	Problémové oblasti pro rozvoj města.....	111
15	Veřejná správa.....	113
16	Občanská společnost.....	115
17	Hospodaření města.....	117
17.1	Vývoj celkových příjmů a výdajů	117
17.2	Struktura příjmů.....	118
17.3	Struktura výdajů	120
17.4	Střednědobý vývoj	122
18	Strategické vazby SR SML 2021+	124
18.1	Úroveň Evropské unie	124
18.2	Národní úroveň.....	126
18.3	Regionální – krajská úroveň	128
18.4	Analýza vazeb	132
18.5	Místní úroveň.....	133
19	Dotazníkové šetření	134
20	SWOT analýzy.....	142

NÁVRHOVÁ ČÁST

21	Vize města	148
22	Souhrnný přehled strategických a specifických cílů.....	149
23	Strategický cíl 1 – Vzdělávání, podnikání a zaměstnanost.....	150
24	Strategický cíl 2 – Sociální oblast, zdravotnictví a bezpečnost.....	155
25	Strategický cíl 3 – Udržitelný rozvoj města	161
26	Strategický cíl 4 – Kultura, sport, volnočasové aktivity a cestovní ruch.....	176

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

27 Pravidla implementace	184
27.1 Role orgánů města a magistrátu	185
27.2 Pravidla monitoringu a aktualizace SR SML 2021+ a Akčního plánu.....	187
28 Implementační část	191
28.1 Prioritní programy města	191
28.2 Akční plán.....	196
28.3 Soubor indikátorů.....	196
29 Strategický cíl 1 – Vzdělávání, podnikání a zaměstnanost	197
30 Strategický cíl 2 – Sociální oblast, zdravotnictví a bezpečnost	199
31 Strategický cíl 3 – Udržitelný rozvoj města	201
32 Strategický cíl 4 – Kultura, sport, volnočasové aktivity a cestovní ruch	209

DOPORUČENÍ KE STRATEGII V RÁMCI PROCESU SEA

33 Průběh posuzování návrhu koncepce	213
34 Požadavky k realizaci koncepce z hlediska minimalizace dopadů na životní prostředí a veřejné zdraví	214
35 Přílohy	216
Seznam grafů	250
Seznam obrázků	251
Seznam tabulek	251
Seznam zkratk	253
Seznam použitých zdrojů	256

Analytická část

1 Slovo úvodem

Vážení přátelé, kolegové, milí Liberečané.

V osobním životě můžete mít občas štěstí nebo doufat v náhodu. Při správě města a veřejných financí, na které přispíváme všichni bez rozdílu, si ale podobný hazard nemůžeme dovolit. Už proto, že každé rozhodnutí, které v současném vedení města uděláme, může zásadním způsobem ovlivnit to, jak bude vypadat Liberec další desítky let. Proto musíme už dnes myslet na to, že měníme budoucnost. A že po sobě zanecháváme otisk budoucím generacím.

Považuji za důležité, aby každý politik, každé vedení města, ale i každý jeden úředník, který se na jeho rozvoji a směřování denně podílí, měl jasnou vizi. A současně uměl občanům vysvětlovat, kdy, jak a proč se Liberec do budoucna bude měnit. S tím nám pomůže i dokument, který si právě počítáte. Mimo jiné proto, aby nám stále připomínal, jak máme při práci na rozvoji města dnes, zítra, za rok či za pět let postupovat.

Mimochodem, ruku na srdce. Kdo z nás si troufne dobře odhadnout, jak bude naše město vypadat za deset, dvacet nebo třicet let? A shodnou se vůbec občané na tom, jak konkrétně má podle nich vypadat ideální či dokonce dokonalé město, aby ho všichni společně vnímali jako místo příjemné pro život? Vsadím se, že ne. A je to logické. Co člověk, to jiný názor. Tím spíš bylo důležité, aby území, jakým je právě město Liberec, mělo jasnou koncepci a vizi.

I proto jsem rád, že po třech letech usilovné práce nejen kolegů z odboru strategického rozvoje a dotací, můžeme veřejně představit dokument s názvem Strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+.

Tvořily ho desítky specialistů, analytiků a odborníků, kteří mají s přípravou podobných koncepcí letité zkušenosti. A moc jim za to děkuji.

Obrovské poděkování ale patří i Vám, občanům našeho města, kteří jste se v uplynulých měsících aktivně zapojili do kulatých stolů, debat, diskusí i veřejného projednání. Pomohli jste nám tím shromáždit velice cenné názory, připomínky a data, díky kterým můžeme a budeme Liberec posouvat správným směrem. S respektem k jeho bohaté historii i našim předkům, ale i s ambicí ho proměnit v atraktivní, klidné, praktické a inspirativní místo, které se sebevědomě zařadí mezi respektované a vyhledávané evropské destinace s počtem nad 100 tisíc stálých obyvatel.

Liberec za posledních několik let neměl tak podrobný a důležitý dokument, jakým je právě Strategie SML 2021+. Proč? Na to musejí odpovědět ti, kteří tvořili město před námi. To, že vznikl nyní, nicméně neznamená, že tu bude jen do doby, než se správy města ujme třeba někdo další. Naopak. Snažili jsme se oprostít od politického soupeření a rozhodli se vsadit vše na to, abychom ve spolupráci s Vámi vytvořili co nejlepší strategický manuál tak, aby nám všem sloužil a pomáhal minimálně několik dalších let.

Ing. Jaroslav Zámečník, CSc.
primátor statutárního města Liberec

Vážení Liberečané,

je mi velkou ctí napsat úvodní slovo k tak významnému dokumentu, jakým je Strategie rozvoje statutárního města Liberce 2021+.

Musím otevřeně přiznat, že sama si na úvodní slova příliš nepotrpím. O to těžší pro mě bylo se podobného úkolu zhostit a přesvědčit Vás, že je to dokument natolik důležitý, že si krátké úvodní slovo rozhodně zaslouží.

Proč vůbec strategické dokumenty měst a obcí vznikají? A k čemu a komu slouží? Máme přeci k dispozici volební programy vládnoucích politiků, zákony, územní plány, vyhlášky...

Dovolte mi jednu obecnou citaci: „*Strategie je slovo řeckého původu – strategos = generál, od slova stratos – vojsko a agein – vést. Je to dlouhodobý plán činností zaměřený na dosažení nějakého cíle.*“

Tento popis, byť může na někoho působit banálně, v sobě skrývá zdůvodnění, jak důležité je se strategickému plánování věnovat. Jde přeci o tvorbu základního dokumentu územního celku, vyjadřujícího jeho předpokládaný vývoj v dlouhodobějším časovém horizontu.

A o to tu běží. Vždy je totiž třeba mít dlouhodobý plán. Vizi, kam chceme a máme směřovat, kolik úsilí a energie tomu věnovat, jak vysokou částku z veřejných peněz do takového konání investovat.

Strategie rozvoje statutárního města Liberec na léta 2021–2030 (SR SML 2021+) byla připravována téměř tři roky. Od května 2019 na ní pracovalo 186 expertů napříč odbory města, ale i mimo jeho struktury. A to v rámci tzv. SRL týmu, řídicího týmu, přípravného týmu a čtyř pracovních skupin. To vše ve spolupráci se zpracovatelem Bc. Martinem Havlíkem.

Navzdory omezením z důvodu pandemie Covid-19 se celou koncepci podařilo připravit, veřejně online projednat, a dokončit v termínu, který jsme si na začátku stanovili.

V rámci pracovních skupin se do tvorby SR SML 2021+ zapojili zástupci laické i odborné veřejnosti, kterou mimo jiné reprezentovali například zástupci místních neziskových organizací, příspěvkových organizací města, místních firem apod.

Všem uvedeným za investované úsilí ze srdce děkuji!

I díky nim totiž dnes dostáváte do rukou dokument, který je nadčasový, dlouhodobý, ale zároveň zpracovaný tak, aby jeho existence a váha neklesaly pod tíhou čtyřletých volebních programů. Jsem přesvědčena, že jde o nejdůležitější přehled klíčových témat našeho města, která výrazným způsobem ovlivní směr vývoje Liberce. Zároveň věřím, že jde o natolik významný a vyvážený dokument, že ho budou respektovat všichni, včetně budoucích politických reprezentací města.

S úctou

Ing. Radka Loučková Kotasová
náměstkyně primátora pro strategický rozvoj a dotace

2 Představení Strategie rozvoje

Strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+ (dále SR SML 2021+) je střednědobý strategický dokument, který na základě znalosti území, společenských podmínek a trendů vývoje na úrovni EU, ČR a LK definuje základní strategické cíle rozvoje území města Liberec, určuje opatření a aktivity pro dosažení definovaných cílů. Strategie je tvořena pro období 2021–2030.

SR SML 2021+ je základním strategickým dokumentem, o který se samospráva SML opírá při rozhodování o investičních i neinvestičních projektových záměrech jak z iniciace samotného SML, ale i jeho příspěvkových organizací. Zároveň je tento koncepční dokument města určujícím pro naplňování fondů a vyhlásování městských programů podporujících dílčí aktivity.

Pro tvorbu SR SML 21+ byla vytvořena následující **organizační struktura**:

- ^ **Zadavatel SR SML 2021+:** samospráva SML, tj. Zastupitelstvo SML
- ^ **Koordinátorka analytické části:** Ing. Barbara Vítková, externí spolupracovník odboru strategického rozvoje a dotací
- ^ **Koordinátor návrhové a implementační části:** Bc. Martin Havlík, externí spolupracovník odboru strategického rozvoje a dotací
- ^ **Manažer strategie:** Mgr. Barbara Steinzová, vedoucí oddělení rozvojové koncepce
- ^ **Přípravný tým strategie:** Mgr. Monika Kumstová, Ing. Pavlína Tvrdíková, Ph.D. (odbor strategického rozvoje a dotací)
- ^ **Projektový tým strategie** – SRL tým: představuje výkonný orgán, který se podílí na interní komunikaci v rámci MML, spolupracuje na rešerši podkladů pro analytickou část, návrhovou i implementační část. Projektový tým strategie průběžně připomínkuje jednotlivé části SR SML 2021+. Skládá se z vedoucích odborů MML nebo jejich zástupců.
- ^ **Řídící tým** je složený ze zástupců vybraných odborů, politické reprezentace a odborníků na čtyři zvolené strategické cíle. Podílí se na definici vize, strategických cílů, specifických cílů, opatření a aktivit a průběžně připomínkuje změny návrhové části strategie. Vedle těchto činností dále spolupracuje i na tvorbě implementační části.

Tabulka 1 - Seznam členů projektového a řídicího týmu

Jméno a příjmení	Funkce	Člen projektového týmu	Člen řídicího týmu
Ing. Jaroslav Zámečník, CSc.	primátor SML	ne	ano
PhDr. Mgr. Ivan Langr, Ph.D.	náměstek primátora pro kulturu, školství, sociální věci a cestovní ruch	ne	ano
Ing. Zbyněk Karban	náměstek primátora pro ekonomiku a majetkovou správu	ne	ano
Ing. Radka Loučková Kotasová	náměstkyně primátora pro strategický rozvoj a dotace	ne	ano
Mgr. Jiří Šolc	náměstek primátora pro technickou správu města a informační technologie	ne	ano
Ing. Martin Čech	tajemník MML	ano	ano
Ing. Vozobulová Marie	vedoucí odboru kontroly a interního auditu	ano	ne

Jméno a příjmení	Funkce	Člen projektového týmu	Člen řídicího týmu
Ing. Mejsnar Jiří	vedoucí odboru kancelář primátora	ano	ne
Mgr. Audy Jan	vedoucí odboru právního a veřejných zakázek	ano	ne
Bc. David Novotný, Mgr. Lukáš Hýbner	vedoucí odboru správy veřejného majetku	ano	ano
Ing. Procházková Martina	finanční a procesní analytik, odbor ekonomiky	ano	ne
Ing. Schejbal Jaroslav	vedoucí odboru majetkové správy	ano	ne
Ing. Petr Machatý	vedoucí oddělení technické správy budov, odbor majetkové správy	ano	ne
Ing. Maturová Michaela	vedoucí odboru strategického rozvoje a dotací	ano	ano
Ing. Franců Lubor	zástupce odboru územní plánování	ano	ne
Ing. Petr Kolomazník	vedoucí odboru územního plánování	ne	ano
Mgr. Bc. Sabáčková Markéta	vedoucí odboru cestovního ruchu, kultury a sportu	ano	ano
Mgr. Martina Špringlová	vedoucí oddělení školství, odbor školství a sociálních věcí	ano	ne
Háková Pavlína	referent sociálních služeb, odbor školství a sociálních věcí	ano	ne
Ing. Urban Jaroslav	vedoucí oddělení státního stavebního dozoru, odbor stavební úřad	ano	ne
Ing. Rašín Jaroslav	vedoucí odboru životního prostředí	ano	ne
Mgr. Štíchová Jitka	vedoucí odboru správního a živnostenského	ano	ne
Bc. Pavlů Vlasta	vedoucí odboru sociální péče	ano	ne
Ing. Rychetský Pavel	vedoucí odboru dopravy	ano	ne
Ing. Vavřina Zbyněk	vedoucí odboru informatiky a řízení procesů	ano	ne
Ing. Sládková Lucie	vedoucí odboru ekologie a veřejného prostoru	ano	ano
Ing. arch. Jiří Jand'ourek	architekt, odbor kancelář architekta města	ano	ano
Mgr. Pavel Kalous	vedoucí odboru školství a sociálních věcí	ano	ano
Mgr. Ladislav Krajčík	ředitel městské policie Liberec	ne	ano
Mgr. Pavel Finkous	zástupce ředitele městské policie Liberec	ne	ano

- [^] **Pracovní skupiny:** zástupci z řad laické i odborné veřejnosti, které projevíly zájem účastnit se tvorby SR SML 2021+. Pracovní skupiny se podílí na tvorbě SWOT analýz, definici opatření, aktivit a možných projektových záměrů. Celkově se spolupráce v rámci pracovních skupin zúčastnilo 163 osob.

Za účelem zpracování strategie byly sestaveny následující pracovní skupiny:

- ^ **P1** Vzdělávání, podnikání a zaměstnanost
- ^ **P2** Sociální oblast, zdravotnictví a bezpečnost
- ^ **P3** Udržitelný rozvoj města
- ^ **P4** Kultura, sport, volnočasové aktivity a cestovní ruch

Pracovní skupiny zahrnují následující tematické oblasti:

- ^ **VZDĚLÁVÁNÍ, PODNIKÁNÍ A ZAMĚSTNANOST**
  - ^ P1.1 Vzdělávání
  - ^ P1.2 Podnikání, věda, výzkum, inovace
- ^ **SOCIÁLNÍ OBLAST, ZDRAVOTNICTVÍ A BEZPEČNOST**
  - ^ P2.1 Sociální oblast
  - ^ P2.2 Zdraví
  - ^ P2.3 Bezpečnost
- ^ **UDRŽITELNÝ ROZVOJ MĚSTA**
  - ^ P3.1 Kvalita života
  - ^ P3.2 Bydlení
  - ^ P3.3 Urbanismus a veřejný prostor
  - ^ P3.4 Dopravní infrastruktura
  - ^ P3.5 Technická infrastruktura
  - ^ P3.6 Životní prostředí
  - ^ P3.7 Kvalitní veřejná správa
- ^ **KULTURA, SPORT, VOLNOČASOVÉ AKTIVITY A CESTOVNÍ RUCH**
  - ^ P4.1. Kultura
  - ^ P4.2 Sport
  - ^ P4.3 Volnočasové aktivity
  - ^ P4.4 Cestovní ruch

Tabulka 2 - Harmonogram realizace

Celý projekt	05/2019–03/2022
Přípravné práce	05/2019–11/2019
Analytická část	07/2019–09/2020
Návrhová část	09/2020–04/2021
SEA	11/2020–03/2022
Implementační část	11/2020–08/2021
Připomínkování a zpracování finální verze strategického dokumentu	02/2021–09/2021
Schválení zastupitelstvem SML a vydání dokumentu	Do konce 03/2022

Přípravné práce na tvorbě SR SML 2021+ započaly v květnu 2019. Při tvorbě strategického dokumentu byla **zapojována veřejnost**, a to jak formou veřejných projednání, dotazníkového šetření, tak i formou spolupráce v pracovních skupinách. Na úvod proběhlo seznámení členů SRL týmu s postupem realizace strategie. Následně probíhaly rozhovory s vybranými členy SRL týmu, které byly východiskem pro tvorbu analytické části.

Dne 30. 9. 2019 proběhl **seminář** pro vedoucí zaměstnance SML a MML na téma **strategické plánování, udržitelný rozvoj, MA21 a práce s veřejností**. Součástí semináře bylo i představení plánované tvorby SR SML 2021+.

V listopadu 2019 se uskutečnilo **Veřejné fórum 2019**, na němž měli lidé možnost vznášet své podněty k rozvoji města. Na veřejné fórum navázala anketa, jejímž cílem bylo získat názory na to, jaké rozvojové oblasti jsou pro obyvatele stěžejní. Tyto náměty rovněž sloužily jako jeden z podkladů pro tvorbu analytické části. V rámci veřejného fóra se mohli účastníci již rovnou zapsat mezi členy pracovních skupin. Výzva k přihlášení byla dále zveřejněna na webových stránkách města, Facebooku města a ve Zpravodaji Liberec.

Pracovní skupiny se pravidelně scházely dle nastaveného harmonogramu. Schůzky pracovních skupin započaly v únoru 2020. Cílem jednání k analytické části byla definice dílčích SWOT analýz vztahující se k danému tématu. Kvůli vládním omezením souvisejícím s COVID-19 proběhla druhá kola jednání dalších skupin elektronickou formou. Finální dílčí SWOT analýzy byly představeny a prodiskutovány na společné schůzce pracovních skupin dne 24. 6. 2020 v kavárně Pošta. Následně probíhala konsolidace těchto dílčích SWOT analýz, na základě níž vznikla souhrnná SWOT analýza.

V únoru 2020 bylo spuštěno **dotazníkové šetření**, které bylo možné vyplnit jak v tištěné, tak v elektronické verzi. Výsledky tohoto dotazníku, které jsou součástí kapitoly č. 19, byly také jedním ze zdrojů informací, které se promítají jak v analytické, tak v návrhové části dokumentu.

V říjnu 2020 byla dodavatelem dopracována **analytická část** dokumentu, současně již probíhaly práce na **návrhové části** dokumentu. Návrhová část byla nejprve projednána v rámci Řídícího týmu. Dne 5. 10. 2020 proběhl **seminář pro Zastupitelstvo města**, jehož obsahem bylo seznámení s aktuálním průběhem prací na SR SML 2021+. Představena tak byla stávající podoba analytické části a hrubá struktura návrhové části.

Schůzky pracovních skupin k návrhové části, které byly plánované na listopad 2020, byly nahrazeny e-mailovou formou spolupráce. Dne 9. 12. 2020 se konalo **finální společné jednání** všech pracovních skupin. Připomínky však bylo možné zasílat i dodatečně po tomto jednání.

V listopadu 2020 byla započata tvorba **implementační části** dokumentu. Jednotlivé indikátory byly formulovány ve spolupráci s řídicím týmem.

Celý dokument byl dále představen a předložen k připomínkám veřejnosti v rámci **online projednání** dne 3. 5. 2021.

Dne 15. 9. 2021 proběhl **seminář ke SR SML 2021+** určený pro zastupitelstvo města. Cílem bylo vypořádat případné připomínky před předložením dokumentu ke schválení vedení města.

3 Úvod do socioekonomické analýzy

Zpracování komplexní strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+ je postaveno na několika vzájemně propojených pilířích, jejímž pomyslným základním stavebním kamenem je tzv. socioekonomická analýza.

Jedná se o **rozběr současného stavu** statutárního města Liberec (dále také jako SML) a jednotlivých oblastí v jeho správě. Cílem analýzy je především získat a následně prezentovat informace, které jsou pro dostatečné porozumění vymezeného území nezbytné, a které pomohou definovat jeho celkový profil.

Socioekonomická analýza SML tak slouží výhradně jako vstupní dokument určený pro **definování specifických potřeb města** v kontextu zpracování strategie a její následné implementace do každodenní správy města. Jejím charakterem je zmapování aktuálního stavu významných aspektů života na daném území a vytvoření uceleného, přehledného a hodnotného výstupu výstižně charakterizující ty oblasti, které jsou pro **rozvoj SML** nejvíce podstatné.

Zpracovaná analýza tak vytváří klíčovou **informační základnu** pro formulaci navazujících SWOT analýz, a v celkovém důsledku i navrhované strategie rozvoje města.

Z hlediska informačních **zdrojů** byla při zpracování analytické části využita zejména tvrdá statistická data, veřejně dostupné informace, odborné studie či strategické dokumenty města. Tyto zdroje posloužily jako cenný zdroj dat, které byly dále zpracovány, aktualizovány pomocí nejnovějších statistik a doplněny pro specifické potřeby projektu. Při přípravě strategie byla realizována setkání pracovních skupin, které se při tvorbě analýzy sešly třikrát. Jako vstup pro zpracování analýzy bylo použito rovněž dotazníkové šetření či výstupy z Veřejného fóra 2019.

Statistické ukazatele jsou zpravidla vztaženy k území SML, nicméně v některých případech byla vzhledem k aktuálnosti a dostupnosti použita data relevantní pro ORP Liberec, okres Liberec či Liberecký kraj (dále LK).

Dokument je strukturován do jednotlivých tematických skupin, jež jsou uspořádány v následujícím pořadí:

1. Obyvatelstvo
2. Bydlení
3. Ekonomické prostředí
4. Technická infrastruktura a majetek
5. Doprava
6. Vzdělání
7. Sociální oblast a zdravotnictví
8. Cestovní ruch, kultura a sport
9. Životní prostředí
10. Bezpečnost a krizové řízení
11. Veřejná správa
12. Občanská společnost
13. Hospodaření města

4 Základní údaje o lokalitě

4.1 Geografická poloha

Liberec je nejseverněji položené krajské město, hlavní město LK a zároveň páté největší město České republiky (ČR) z hlediska počtu obyvatel. Město se nachází v Liberecké kotlině v povodí řeky Lužické Nisy a jejích přítoků, mezi svahy Jizerských hor a Ještědského hřbetu, ve vzdálenosti zhruba 90 km od hlavního města Prahy.

Lužická Nisa tvoří se svými přítoky hraniční tok mezi ČR, Spolkovou republikou Německo a Polskou republikou, kteří spolu v tomto regionu tvoří tzv. Trojzemí. Právě poloha města v nedaleké vzdálenosti od hranic s Polskem a Německem je pro jeho historický vývoj, ale i současný vzhled či průmyslovou orientaci velmi významným faktorem.

Z hlediska nadmořské výšky je nejvyšším bodem katastru vrchol Ještědu (1 012 m n. m.), oproti tomu nejnižší bod se nachází v městské části Machnín (335 m n. m.). Střed města poté leží ve výšce 374 m n. m. Počasí Liberce je značně ovlivněno blízkými horskými pásmy a značnou výškovou členitostí, což má za následek nadprůměrnou srážkovou činnost, která je však v posledních letech spíše utlumována v důsledku klimatické změny.

Celková rozloha města činí 106,09 km² (2018), čímž je Liberec až 12. největší obec v ČR. Zemědělská půda je v této výměře zastoupena z 35 %, nezemědělská poté z 63 %. Lesní pozemky tvoří 40 % katastru města.

4.2 Stručná historie

Liberec byl jako malá osada poprvé zmíněn v roce 1352, která postupem času získala německé jméno Reichenberg, z něhož se o několik století později pravděpodobně vyvinulo české pojmenování Liberec. Během 15. a 16. století se především zásluhou rodu Redernů Liberec rozrostl a roku 1577 jej císař Rudolf II. povýšil na město. Městu zároveň přidělil znak, který je užíván dodnes.

V této době byla v Liberci zahájena tradice textilní výroby, kterou následně rozvíjel i další z majitelů libereckého panství Albrecht z Valdštejna i rod Gallasů, popř. Clam-Gallasů, kteří taktéž podporovali podnikání libereckých měšťanů. Ve druhé polovině 18. století pokračoval rozkvět textilní výroby v regionu, a to v podobě velkých manufaktur, později továren.

Roku 1850 město získalo postavení statutárního města. V této době zde průmyslník Johann Liebig založil jeden z největších podniků v tehdejší Rakousko-Uhersku, z něhož vznikla pozdější Textilana. Ve městě v tuto dobu působilo celkem přes 50 textilních továren a 60 kovoprůmyslových podniků. Liberec byl v této době převážně německým městem s minoritní českou menšinou (7 % obyvatel).

Národnostní složení města se během první poloviny 20. století ukázalo jako klíčový problém regionu, a to jednak po založení Československého státu v roce 1918, ale zejména během druhé světové války, či dokonce po ní. Liberec byl nejprve jako součást Sudet připojen k Německu a téměř všechno české obyvatelstvo bylo vyhnáno do vnitrozemí. Po skončení války pak byli Němci během dvou let vysídleni.

V posledních desetiletích Liberec prošel výraznými strukturálními změnami v hospodářství (přeorientace z textilu), nicméně převážně průmyslový charakter mu zůstal zachován.

4.3 Správní členění

V souladu s uspořádáním územní veřejné správy je Liberec obcí s rozšířenou působností (NUTS 5: CZ0513563889) nacházející se v okrese Liberec (NUTS 4: CZ0513). Město je součástí Libereckého kraje (NUTS 3: CZ051), který společně s krajem Královéhradeckým a Pardubickým vytváří tzv. region soudržnosti NUTS 2 - Severovýchod.

Liberec je rovněž součástí Euroregionu Nisa, dobrovolného zájmového sdružení obcí, měst, okresů a dalších subjektů působících v prostoru Trojzemí, tj. hraniční oblasti mezi Spolkovou republikou Německo, ČR a Polskou republikou.

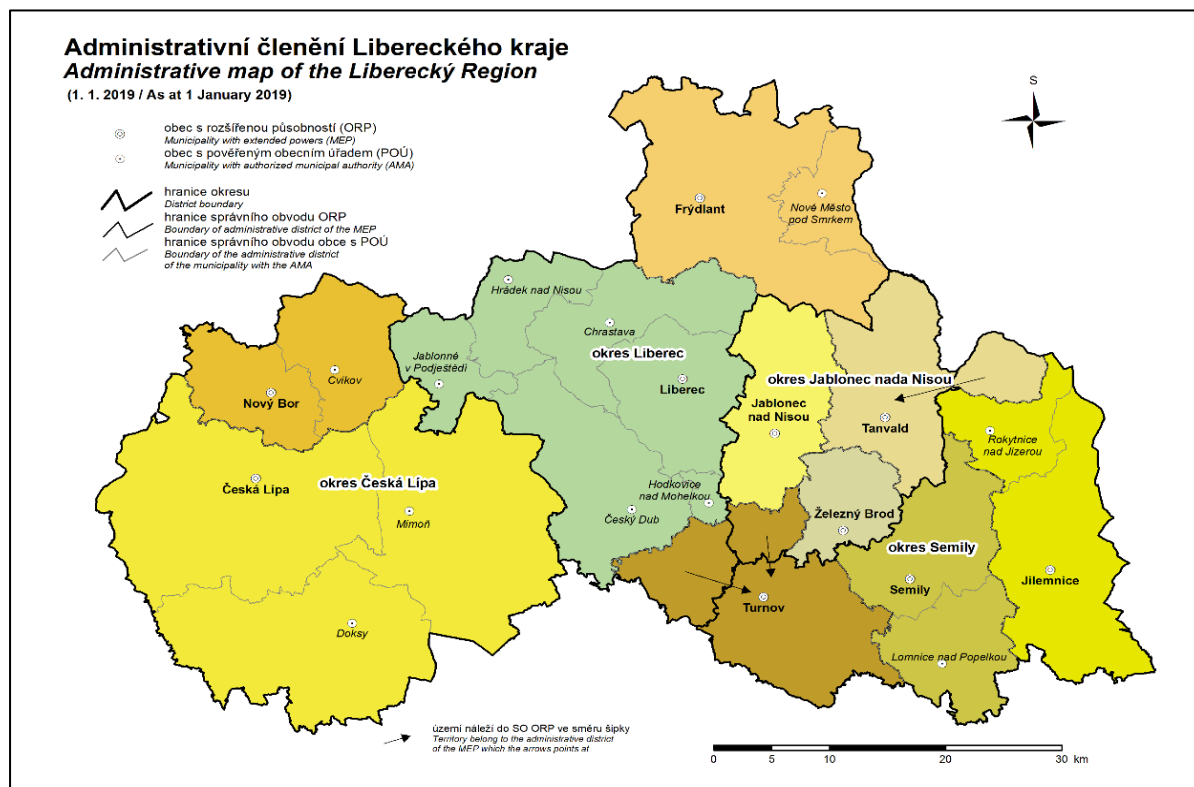
Liberecký kraj

Liberecký kraj je s výjimkou hl. města Prahy nejmenším krajem ČR (3 163 km²) a zaujímá pouhé 4 % jejího území. S velikostí kraje věrně koresponduje počet jeho obyvatel, který v relativním vyjádření odpovídá 4,1 % české populace, tj. 441 690 obyvatel (2019). Z tohoto hlediska se tak jedná o druhý nejméně lidnatý kraj (po Karlovarském). Průměrná hustota obyvatel na km² (140,3) však převyšuje republikový průměr (135,6). Nejvyšší koncentrace obyvatel je v okresech Jablonec n. N. (225,4) a Liberec (177,5).

Kraj je tvořen okresy Liberec, Jablonec n. N., Česká Lípa a Semily a na jeho území se nachází deset správních obvodů obcí s rozšířenou působností. K 31. 12. 2019 bylo na území kraje 215 obcí (z toho 39 měst a čtyři městyse).

Z pohledu významnějších krajských abnormalit lze uvést velmi nízký podíl zemědělské (44,1 %) a konkrétně pak i orné půdy (19,7 %) na celkové rozloze kraje, které jsou významně pod celostátními průměry (53,3 %, resp. 37,5 %).

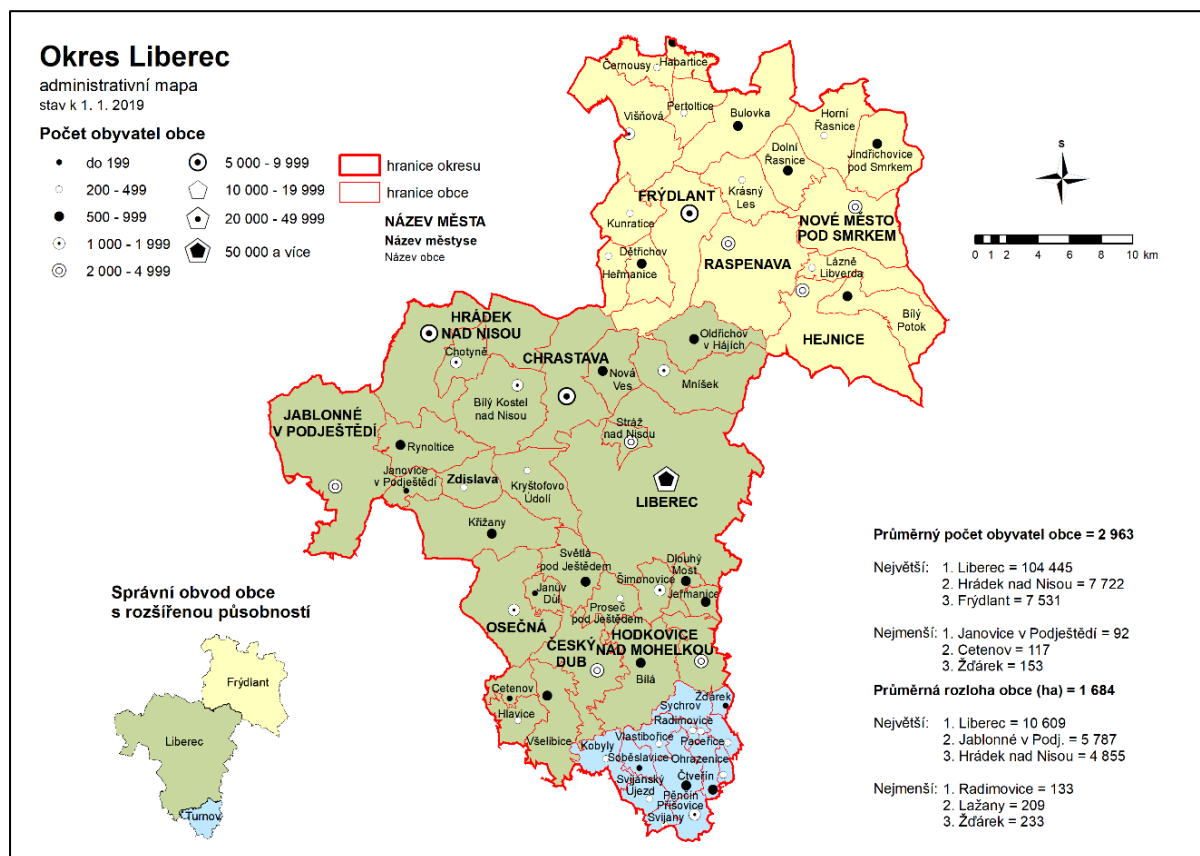
Obrázek 1 - Administrativní členění Libereckého kraje, Zdroj dat: převzato z ČSÚ

Okres Liberec

Okres je tvořen dvěma správními obvody, a to ORP Liberec a ORP Frýdlant. Na území okresu Liberec částečně zasahuje i správní obvod Turnov, nacházející se v okrese Semily. V rámci poslední územní změny v roce 2007 byly do libereckého okresu přerazeny obce Jablonné v Podještědí a Janovice v Podještědí. V okrese se tak aktuálně nachází 59 obcí, z toho 11 měst a jeden městys.

Obrázek 2 - Administrativní členění okresu Liberec, Zdroj dat: převzato z ČSÚ

Správní obvod Liberec

Správní obvod obce s rozšířenou působností (ORP) Liberec zaujímá pomyslný střed LK. V rámci ORP se nachází 28 obcí, z toho sedm měst. Rozlohou 578 km² je druhým největším správním obvodem LK (po ORP Česká Lípa) a zaujímá 18,3 % rozlohy kraje. Ve správním obvodu Liberec žilo k 31. 12. 2019 celkem 145 676 obyvatel, což představuje zhruba jednu třetinu (32,8 %) obyvatel LK.

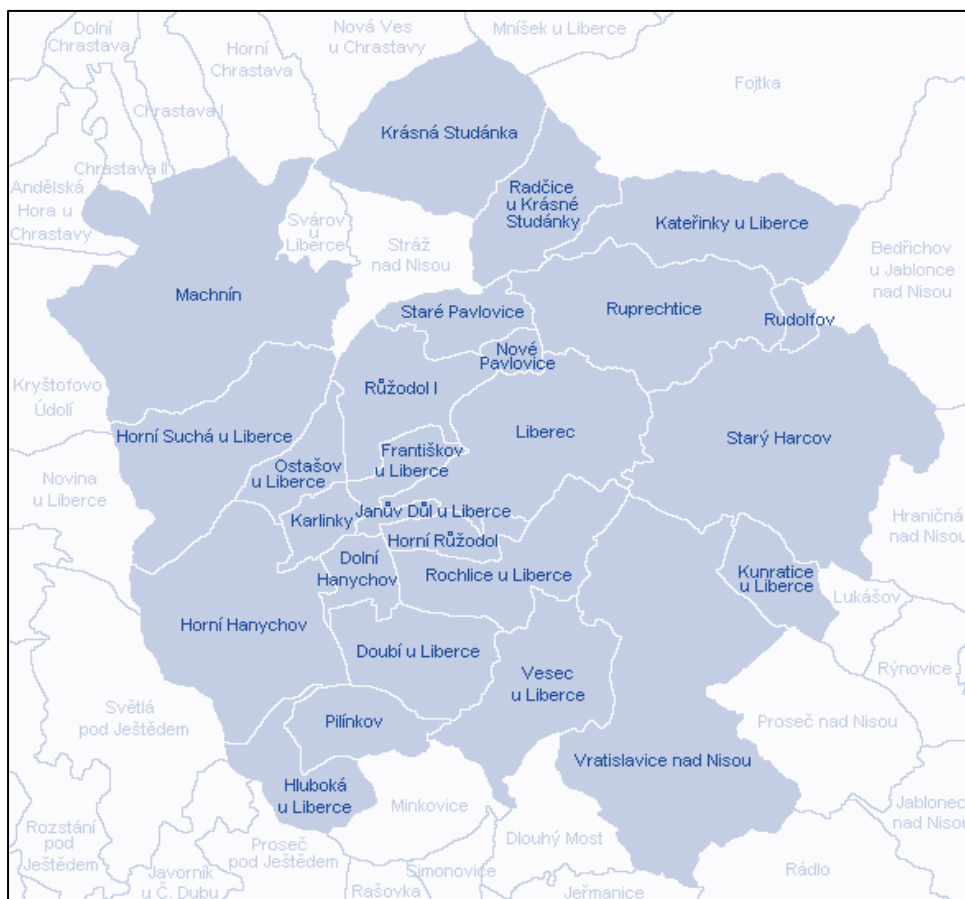
Obrázek 3 - Administrativní členění ORP Liberec, Zdroj dat: převzato z ČSÚ

Město Liberec

Území města se organizačně dělí na 26 katastrálních území a 33 částí, Vratislavice n. N. jsou samostatnou městskou částí, která má vlastní samosprávu.

Obrázek 4 - Administrativní členění SML, Zdroj dat: vlastní zpracování podle ČSÚ

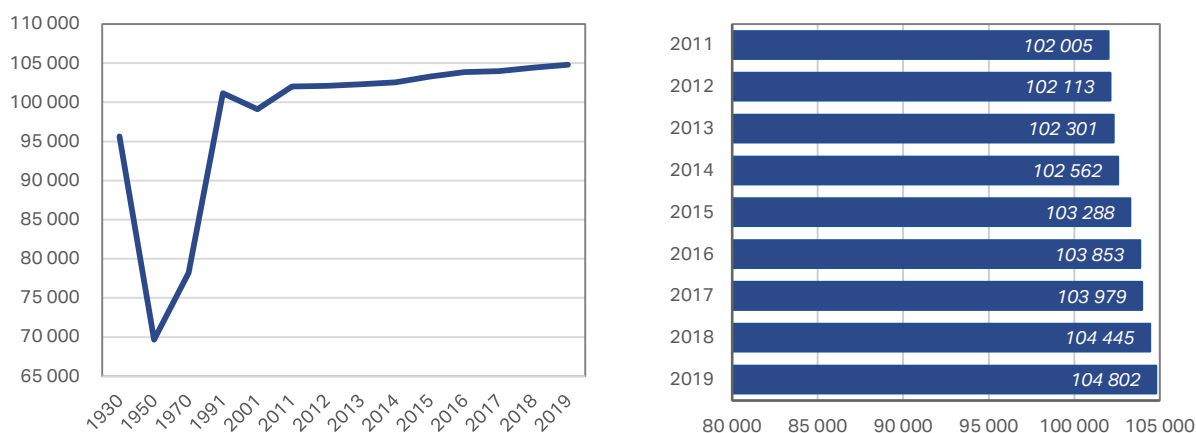

5 Obyvatelstvo

5.1 Vývoj počtu obyvatel

Počet obyvatel města činí (k 1. 1. 2020) **104 802 osob**. Tato hodnota mj. potvrzuje skutečnost, že počet obyvatel SML téměř neustále roste. Počátek této dlouhodobě pozitivní tendence se datuje ke konci druhé světové války, kdy počet libereckých občanů začal strmě růst a v roce 1985 přesáhl hranici 100 000 obyvatel. Tento trend byl však brzy vystřídán střednědobým propadem v rámci, kterého docházelo k poklesu obyvatel až do roku 2005. Negativní vývoj se následně obrátil a od 2008 je Liberec opět stotisícovým městem s konstantní růstovou tendencí v počtu jeho obyvatel.

Graf 1 - Historický a aktuální vývoj počtu obyvatel

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Vzhledem k celospolečensky nepříznivým demografickým vlivům je výše prezentovaný pozitivní vývoj z celostátního pohledu značně ojedinělý. Většina krajských měst v ČR se potýká spíše s dlouhodobým poklesem, popř. nulovým růstem v počtu jejich obyvatel (Ostrava, Ústí n. Labem, Zlín, Olomouc atd.). Tato skutečnost mimo jiné indikuje vysokou **atraktivitu města**, což je pro strategické plánování jeho rozvoje jedním z klíčových faktorů dlouhodobého úspěchu.

Významnost města a počtu jeho obyvatel na nadřazených samosprávních celcích je rovněž statisticky vysoká, a to nejenom v případě ORP Liberec či libereckého okresu, ale i z hlediska krajského srovnání, kde obyvatelstvo města tvoří zhruba čtvrtinu celého kraje. Na celostátní úrovni jsou pak liberečtí obyvatelé zastoupeni necelým procentem a v pořadí největších českých měst si město dlouhodobě udržuje pátou pozici.

Tabulka 3 - Počet obyvatel města ve srovnání s vyššími územními samosprávnými celky

Obyvatelstvo města vůči nadřazeným samosprávním celkům		
Území	Počet obyvatel	Podíl města
Česká republika	10 693 939	1 %
Liberecký kraj	443 690	24 %
Okres Liberec	175 626	60 %
ORP Liberec	145 676	72 %

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

5.2 Pohyb obyvatel

Vývojový trend z hlediska přírůstku/úbytku obyvatel byl v poslední dekádě téměř vždy rostoucí, a to jak přirozeným přírůstkem (narození vs. zemřelí), tak i migrací obyvatel (přistěhovalí vs. vystěhovalí).

Přirozený pohyb obyvatelstva města je v posledních letech víceméně každý rok obdobný a průměrná hodnota osciluje kolem hodnoty +150 (přírůstek 1 180, úbytek 1 130). V tomto ohledu je také vhodné doplnit, že dlouhodobě roste naděje dožití při narození dítěte i dospělých. Zvyšuje se také věková hranice věku žen při narození dítěte, která byla v roce 2018 v ORP Liberec 30,9 let a při narození prvního dítěte 28,9 let.

Z hlediska **emigrace obyvatel** z města je patrná lehká rostoucí tendence (např. 2 196 vystěhovalých v roce 2015 vs. 2 492 v roce 2019), nicméně vyjma roku 2012 a 2017 je odliv obyvatel vždy kompenzován vyšším počtem přistěhovalých osob. Počty přistěhovalých a vystěhovalých osob na území města jsou poměrně volatilní, nicméně migrační přírůstek je dlouhodobě kladný.

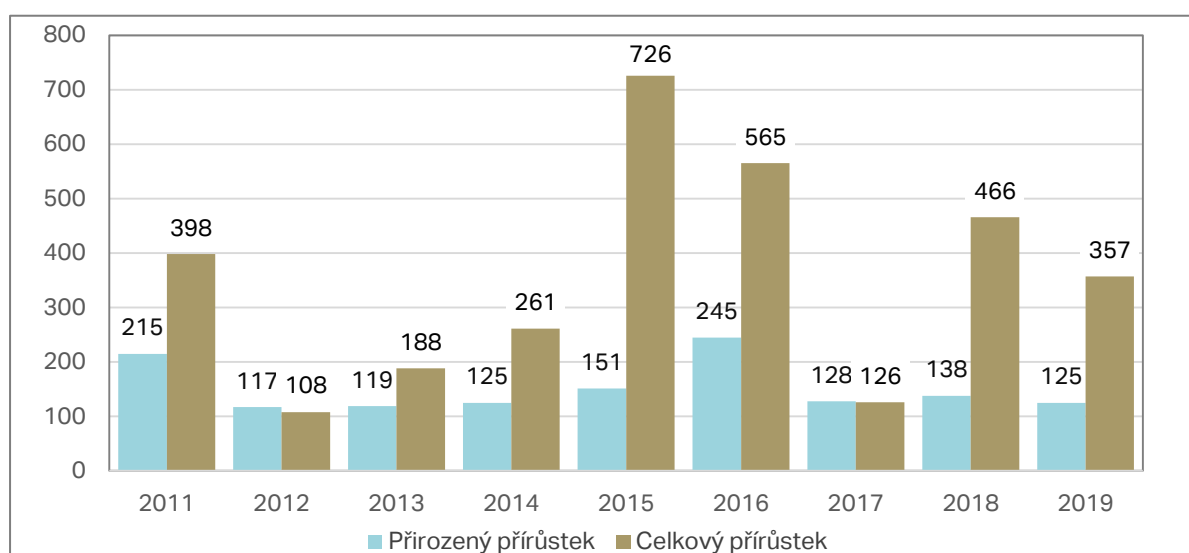
Nejvýznamnější migrační i celkový přírůstek byl zaznamenán v roce 2015, kdy ve městě přibýlo celkem 726 obyvatel. Celkový vývoj pohybu obyvatel Liberce v období 2011–2019 je poté přehledně znázorněn níže.

Tabulka 4 - Přírůstek/úbytek obyvatel v období 2011–2019

Přírůstek obyvatel									
Přírůstek/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkový	398	108	188	261	726	565	126	466	357
Přirozený	215	117	119	125	151	245	128	138	125
Stěhováním	183	-9	69	136	575	320	-2	328	232

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

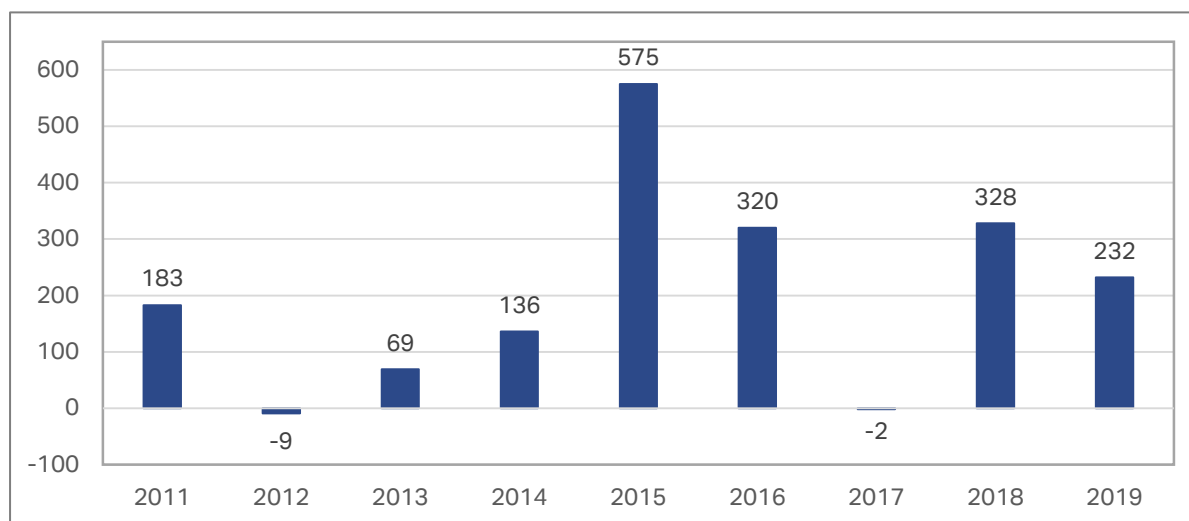
Graf 2 - Vývoj přirozeného a celkového přírůstku obyvatel

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Graf 3 - Vývoj migračního salda (přírůstek/úbytek stěhováním)

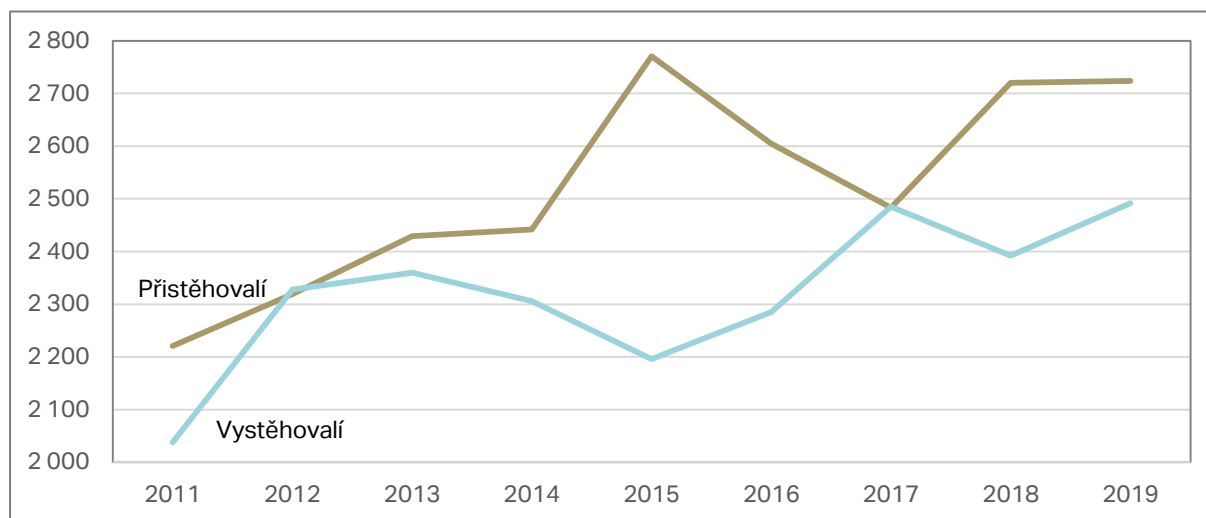

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Z níže uvedeného grafu je dále patrné, že trendy emigrace a imigrace jsou v průběhu analyzovaných let nestálé a v posledních deseti letech spíše protichůdné. V absolutních hodnotách jsou však tyto ukazatele dlouhodobě stabilní a pohybují se vždy v intervalu 2 000–2 800 emigrovaných/imigrovaných obyvatel za sledovaný rok.

Průměrná hodnota přistěhovaných osob za období 2011–2019 pak činí 2 524 osob, kdežto průměrný počet odstěhovaných osob z Liberce je 2 320 osob.

Graf 4 - Srovnání trendu přírůstku/úbytku stěhováním

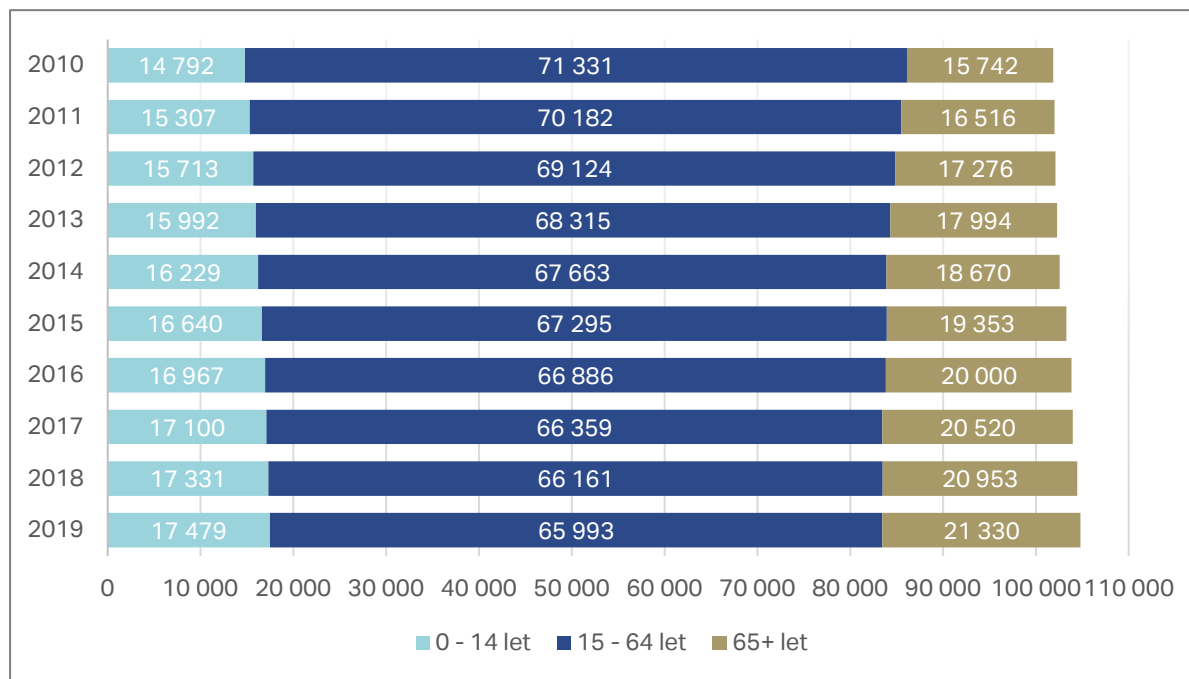
Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

5.3 Věková struktura

Mezi další významný faktor ovlivňující socioekonomický vývoj města nepochybně patří složení obyvatelstva podle jeho věku. Věková struktura obyvatel Liberce v letech 2010–2015 ukazuje jasný **trend v nárůstu poproduktivní části obyvatel (65+ let)** na celkovém počtu. Podíl osob ve věkové skupině 0–14 let rovněž dlouhodobě roste. Nárůst však nevyváží pokles podílu obyvatel v produktivním věku.

O tomto nežádoucím demografickém jevu mj. vypovídá **rostoucí index ekonomického zatížení**, tj. poměr počtu obyvatel v předproduktivním a poproduktivním věku na obyvatele ve věku 15–64 let. Čím vyšší hodnoty tento poměr dosahuje, tím více rostou nároky na sociální a zdravotní systém, ale i na potřebnou strukturu občanské vybavenosti, školský systém apod. V LK připadalo v roce 2019 na 100 osob v produktivním věku 57,6 „ekonomicky závislých“ osob (druhá nejvyšší hodnota v ČR).

Graf 5 - Věková struktura obyvatel

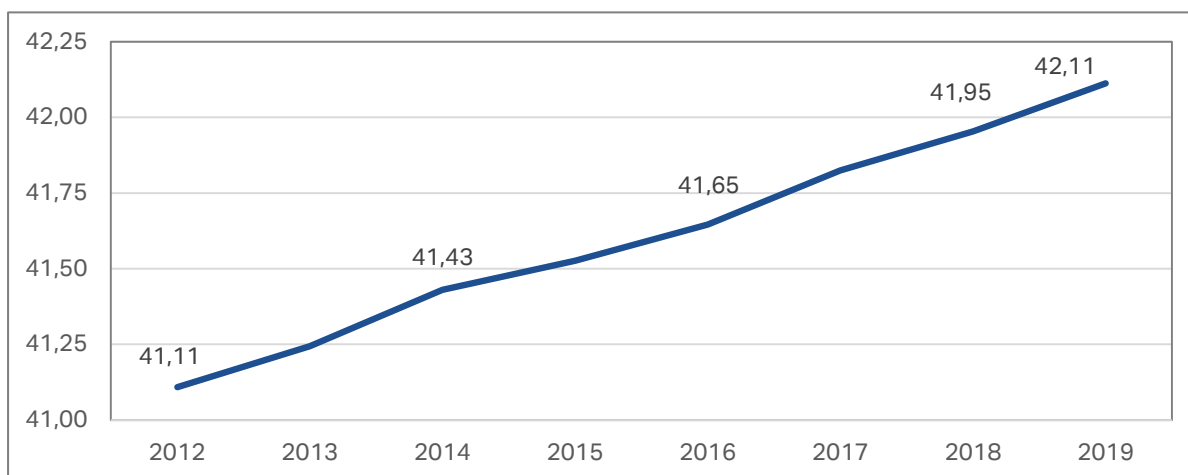

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Z uvedeného přehledu věkové struktury obyvatelstva Liberce tedy zřetelně vyplývá neustále rostoucí průměrný věk obyvatel města. Tento poměrně dramatický růst je podrobněji ilustrován v grafu níže. Na druhou stranu je nezbytné uvést, že průměrný věk obyvatel ČR v roce 2019 činil 42,5, čímž se Liberec s hodnotou **42,1** (muži 40,6 vs. ženy 43,6) dostává na přední pozice mezi krajskými městy. Průměrný věk obyvatel v LK je poté 42,3 let (4. místo v rámci ČR).

Z tohoto pohledu by se tak mělo jednat o jedno z „nejmladších“ měst v zemi. Tato skutečnost tak potvrzuje standardně nižší vypovídací hodnotu průměrných veličin a částečné zkreslení skutečného stavu analyzovaného problému. Z výše diskutované věkové struktury obyvatel Liberce je totiž zřejmé, že věkové rozložení obyvatel začíná být pro město určitý problém, který navíc vzhledem k podprůměrnému zastoupení produktivní skupiny může v dalších letech nabývat na své důležitosti.

Graf 6 - Vývoj průměrného věku obyvatel

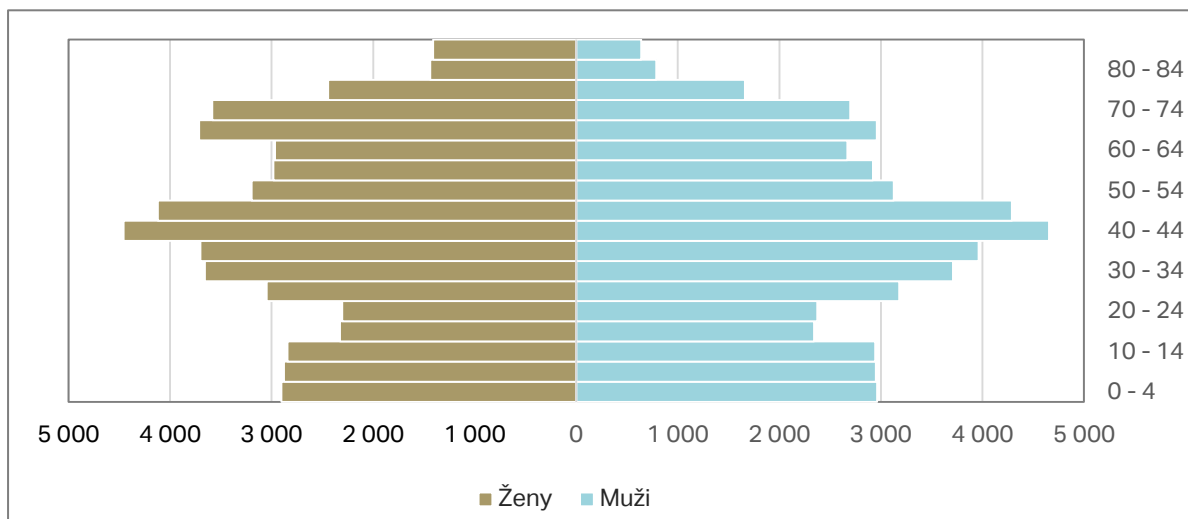

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

V následujícím grafu je poté znázorněna tzv. věková pyramida s rozdělením obyvatel dle pohlaví, která mj. indikuje, že nejvíce je v libereckém obyvatelstvu zastoupena skupina mužů ve věku 40–44 let i přes to, že poměr žen v populaci města činí v porovnání s ČR vysoce nadprůměrných 51,5 %.

Dalším statisticky významným jevem je abnormálně vysoký podíl žen v poproduktivním věku. Ve věkové skupině 65+ let jsou ženy zastoupeny z více jak 59 % a v případě skupiny 80+ let pak ženy tvoří dokonce rovné dvě třetiny (66,6 %). Nejedná se o nestandardní trend. Takto tomu je na území téměř celé ČR.

Graf 7 - Věková pyramida s rozdělením dle pohlaví k 31. 12. 2019

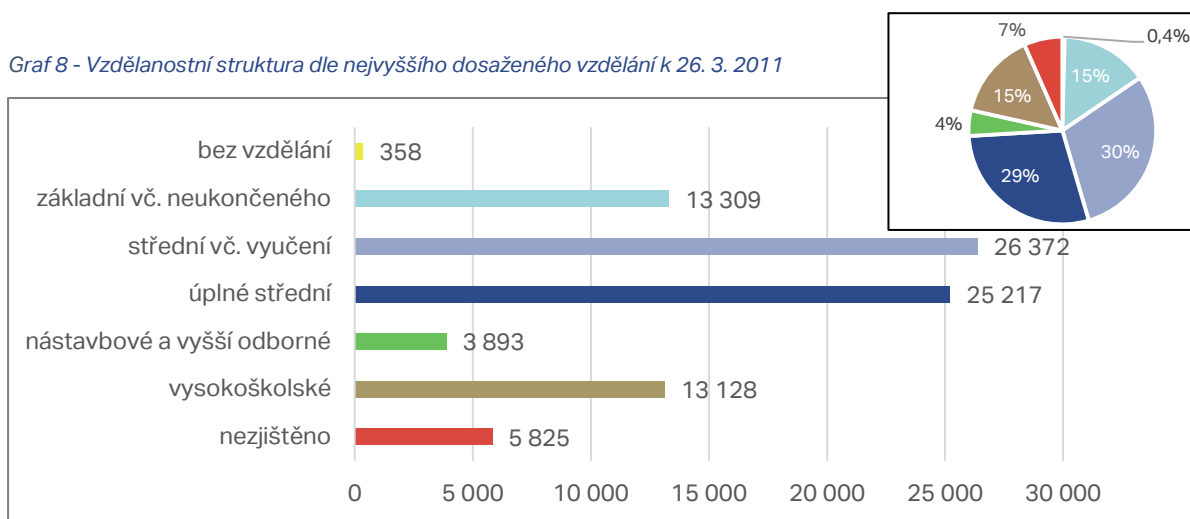

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

5.4 Vzdělanostní struktura

Dalším důležitým ukazatelem demografické analýzy města je charakteristika obyvatelstva dle dosaženého vzdělání. Vzdělanost obyvatel Liberce se v první dekádě 21. století významně zlepšila, a to ve všech sledovaných ukazatelích. Dle posledního Sčítání lidu, domů a bytů (dále SLDB) disponuje ukončeným středoškolským vzděláním (bez/s maturitou) téměř 60 %. V tomto ukazateli patří Liberec mezi přední krajská města v ČR. Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v Liberci rovněž roste a přesahuje republikový průměr (15 % vs. 12,5 %).

Graf 8 - Vzdělanostní struktura dle nejvyššího dosaženého vzdělání k 26. 3. 2011

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

5.5 Zdravotní stav obyvatel

S přihlédnutím k demografickému složení populace se zdravotní stav obyvatel LK výrazně neodchyluje od celorepublikové situace. Z hlediska statisticky sledovaných ukazatelů lze na tomto místě uvést následující skutečnosti:

- ^ V celém LK je mírně vyšší výskyt nadváhy a obezity, než je celorepublikový průměr.
- ^ Je zaznamenán dlouhodobě rostoucí trend v počtu kojených dětí.
- ^ Výrazné zlepšení ve statistice potratů za SML, zejména v počtu umělých přerušení těhotenství (např. 493 potratů v roce 2016 vs. 403 potratů v roce 2019).
- ^ Nejčastější příčinou úmrtí v LK jsou nemoci oběhové soustavy, a to mezi muži i ženami. Druhou nejčastější příčinou jsou poté tzv. novotvary.

V LK v posledních pěti letech stoupá počet úmrtí na nemoci dýchací soustavy, na něž v roce 2018 zemřelo 166 žen a 176 mužů. V obou případech tedy o více než 60 % ve srovnání s rokem 2012.

5.6 Vývoj obyvatelstva v městských částech SML

Oficiální statistický údaj o počtu obyvatel, kteří jsou formálně evidovaní v jednotlivých městských lokalitách, je dostupný výhradně na základě periodického SLDB, které však bylo naposledy realizované v roce 2011. Tyto údaje byly poté přepočteny podle stavu územního členění státu platného k 1. 1. 2013.

Níže prezentovaná tabulka vývoje počtu obyvatel v jednotlivých částech Liberce, která je založená na trvalém pobytu osob, tak nemusí zcela korespondovat s aktuálním stavem v dnešní době, ani se skutečným počtem obyvatel, kteří v příslušných lokalitách reálně bydlí. Pro představu o rozmístění obyvatel na území města a vývojových tendencích mezi roky 1991, 2001 a 2011 je však tento přehled dostatečný, s relevantní vypovídací hodnotou. Nejvíce lidí dle tohoto přehledu žije v městských částech Rochlice, Ruprechtice a na Starém Městě. Nejméně pak v Hluboké a na Bedřichovce.

Tabulka 5 - Vývoj počtu obyvatel v městských částech Liberce

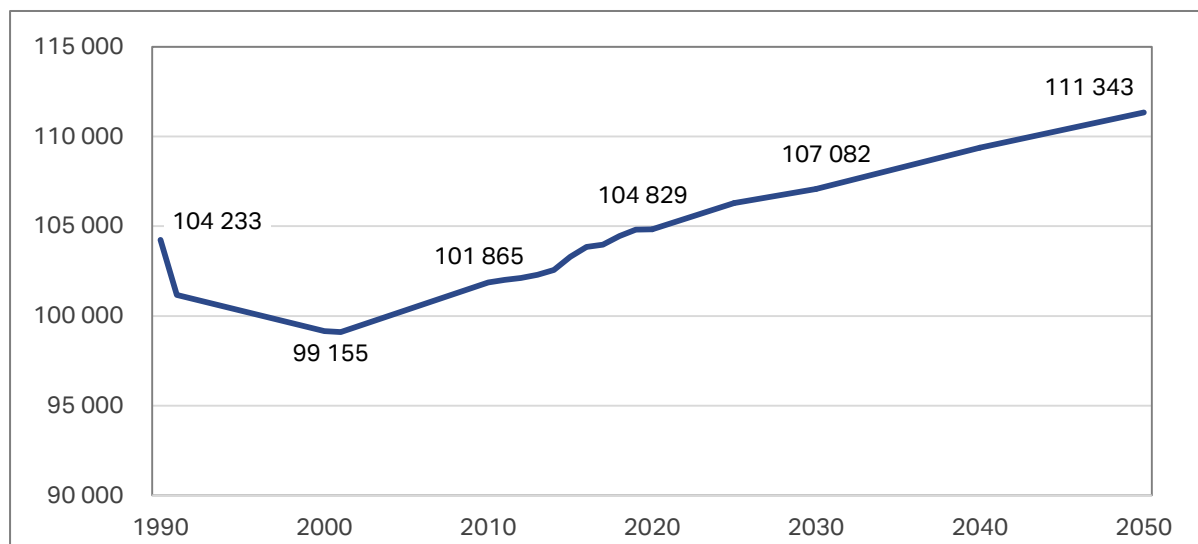
Název části obce	1991	2001	2011
Liberec I-Staré Město	10 080	9 134	8 303
Liberec II-Nové Město	2 953	2 766	3 097
Liberec III-Jeřáb	5 707	5 289	5 200
Liberec IV-Perštýn	3 433	3 152	3 145
Liberec V-Kristiánov	5 106	5 507	5 490
Liberec VI-Rochlice	18 548	18 062	18 176
Liberec VII-Horní Růžodol	3 292	3 185	3 259
Liberec VIII-Dolní Hanychov	1 778	1 840	2 383
Liberec IX-Janův Důl	1 157	1 123	1 046
Liberec X-Františkov	4 243	4 122	3 800
Liberec XI-Růžodol I	2 408	2 307	2 345
Liberec XII-Staré Pavlovice	4 945	4 658	4 794
Liberec XIII-Nové Pavlovice	3 163	2 919	2 553
Liberec XIV-Ruprechtice	8 628	8 216	8 332
Liberec XV-Starý Harcov	7 727	7 196	7 605
Liberec XVI-Nový Harcov	198	296	369
Liberec XVII-Kateřinky	369	423	463
Liberec XVIII-Karlínky	176	241	417
Liberec XIX-Horní Hanychov	694	866	1 167
Liberec XX-Ostašov	508	511	599
Liberec XXI-Rudolfov	82	88	156
Liberec XXII-Horní Suchá	295	316	449
Liberec XXIII-Doubí	2 729	2 793	2 971
Liberec XXIV-Pilínkov	657	687	741
Liberec XXV-Vesec	3 980	4 296	4 762
Liberec XXVIII-Hluboká	9	13	18
Liberec XXIX-Kunratice	75	99	140
Liberec XXXI-Krásná Studánka	603	676	851
Liberec XXXII-Radčice	477	526	704
Liberec XXXIII-Machnín	926	976	1 080
Liberec XXXIV-Bedřichovka	100	54	83
Liberec XXXV-Karlov p Ještědem	55	108	147
Liberec XXX-Vratislavice nad Nisou	6 061	6 657	8 109

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

5.7 Predikce vývoje obyvatelstva

Předpokládaný vývoj liberecké populace v sobě odráží dlouhodobou tendenci mírného růstu a predikce ČSÚ v rámci studie Projekce obyvatelstva ČR do roku 2100. Na tomto základě překročí počet obyvatel města v roce 2030 počet 107 000. V roce 2050 by pak mohl Liberec disponovat obyvatelstvem přesahujícím 111 000 osob.

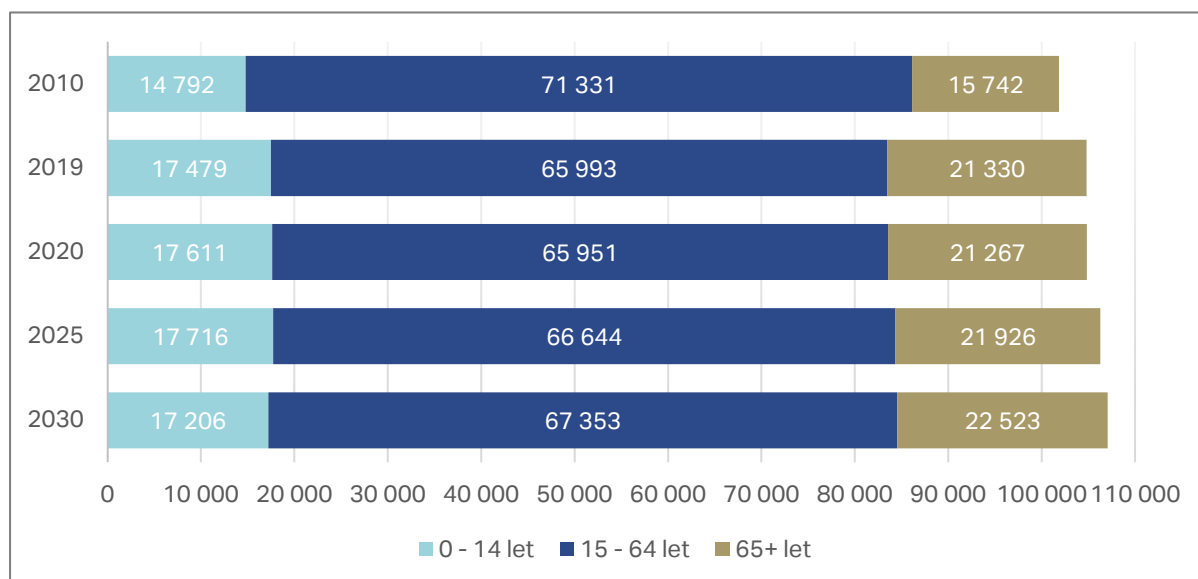
Graf 9 - Predikce vývoje obyvatel SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ a Strategického plánu rozvoje sportu SML

Predikované složení obyvatelstva SML je z hlediska strategického plánování pravděpodobně tou nejdůležitější proměnnou. Tato struktura bude výrazně ovlivňovat ekonomickou aktivitu města či nákladnost sociálního aparátu. Podle této predikce by se měl v horizontu několika let obrátit dlouhodobý trend v poklesu produktivní skupiny, a začít tak pomalým tempem konečně růst.

Graf 10 - Predikce věkové struktury obyvatel SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ a Strategického plánu rozvoje sportu SML

Cizinci v Libereckém kraji

Podle předběžných výsledků žilo v LK ke konci roku 2019 celkem **22 650 cizinců**, tj. o 1 286 osob více oproti roku 2018 (+6 %). Jedná se o cizince s trvalým nebo dlouhodobým pobytem nebo vízy, občany EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinných příslušníků s přechodným pobytem. Necelá polovina cizinců byla evidována v okrese Liberec (47,8 %).

Podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel kraje dosáhl za rok 2019 hodnoty **5,1 %** (5. nejvyšší mezi kraji). Tento podíl se dlouhodobě každým rokem zvyšuje, v roce 1996 činil pouze 2 %, o 15 let později v roce 2011 již zhruba 3,8 %.

Z hlediska státního občanství cizinců pocházelo 43,1 % osob z EU. Více než 27 % cizinců žijících v LK byli **Ukrajinci**, 22,1 % **Slováci** a třetí nejpočetnější skupinu tvořili **Vietnamci** (9,2 %). Poté následovaly osoby s mongolským (7,9 %) a polským občanstvím (6,7 %). Vyjma Mongolů (97 % z nich bylo soustředěno v okrese Česká Lípa) měly všechny osoby ostatní státní příslušnosti převahu v okrese Liberec.

Absolutně nejvyšší přírůstek byl zaznamenán u Ukrajinců (+549 osob, tj. +9,8 %), nejvyšší relativní přírůstek poté vykázali Rumuni (+16,8 %, +96 osob).

Podle údajů MPSV a MPO bylo v LK v roce 2019 celkově zaměstnáno 21 708 cizinců, z nichž 19 059 bylo evidováno na úřadech práce a 2 649 cizinců mělo platné živnostenské oprávnění. Počet cizinců, kteří byli evidováni na úřadech práce, meziročně vzrostl o **1 564 osob (8,9 %)**, počet cizinců s živnostenským oprávněním se zvýšil o 26 osob (1 %).

6 Bydlení

Problematika bydlení a jeho dostupnosti začíná být v podmínkách města palčivou oblastí, která bude vyžadovat koncepční a dlouhodobý přístup k jeho řešení.

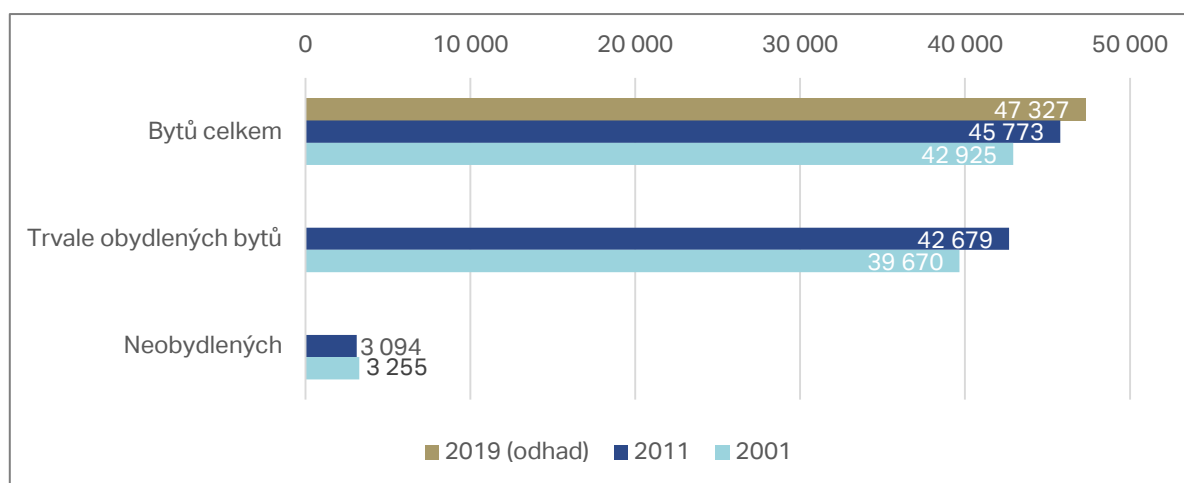
Navzdory pokračující výstavbě nových bytů či rostoucím příjmům obyvatelstva se město v této oblasti potýká s několika negativními jevy, jako je zejména stálý nárůst tržních cen, a tím větší nedostupnost bydlení, nedostatek městských bytů či otázku vyloučených lokalit a bytové nouze. Jednotlivé problematické oblasti jsou podrobněji diskutovány dále v textu.

6.1 Bytový fond

Vývoj počtu bytů

V souladu s rostoucím počtem obyvatel města se i počet bytů v průběhu let zvyšuje obdobným tempem. Na základě posledních statistických dat (2011) bylo v Liberci celkem 45 773 bytů (v rámci ukazatele „obydlených domů s byty“), z nichž bylo 42 679 trvale obydlých. Pokud k tomuto statistickému údaji z roku 2011 souhrnně přičteme počet dokončených bytů za období 2011–2019, tj. 1 554 bytů (viz tabulka níže), dostáváme předpokládaný rozsah **47 327 bytů** na území města. Podíl bytů ve vlastnictví města jako samosprávného celku je z tohoto počtu minimální, pouhých 1 219 bytů, což činí zhruba **2,67 %** z celkového bytového fondu města.

Graf 11 - Vývoj počtu bytů na území SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Následující tabulka ukazuje intenzitu bytové výstavby a počet dokončených bytů v Liberci v období let 2011–2019.

Tabulka 6 - Dokončené byty v Liberci za období 2015–2019

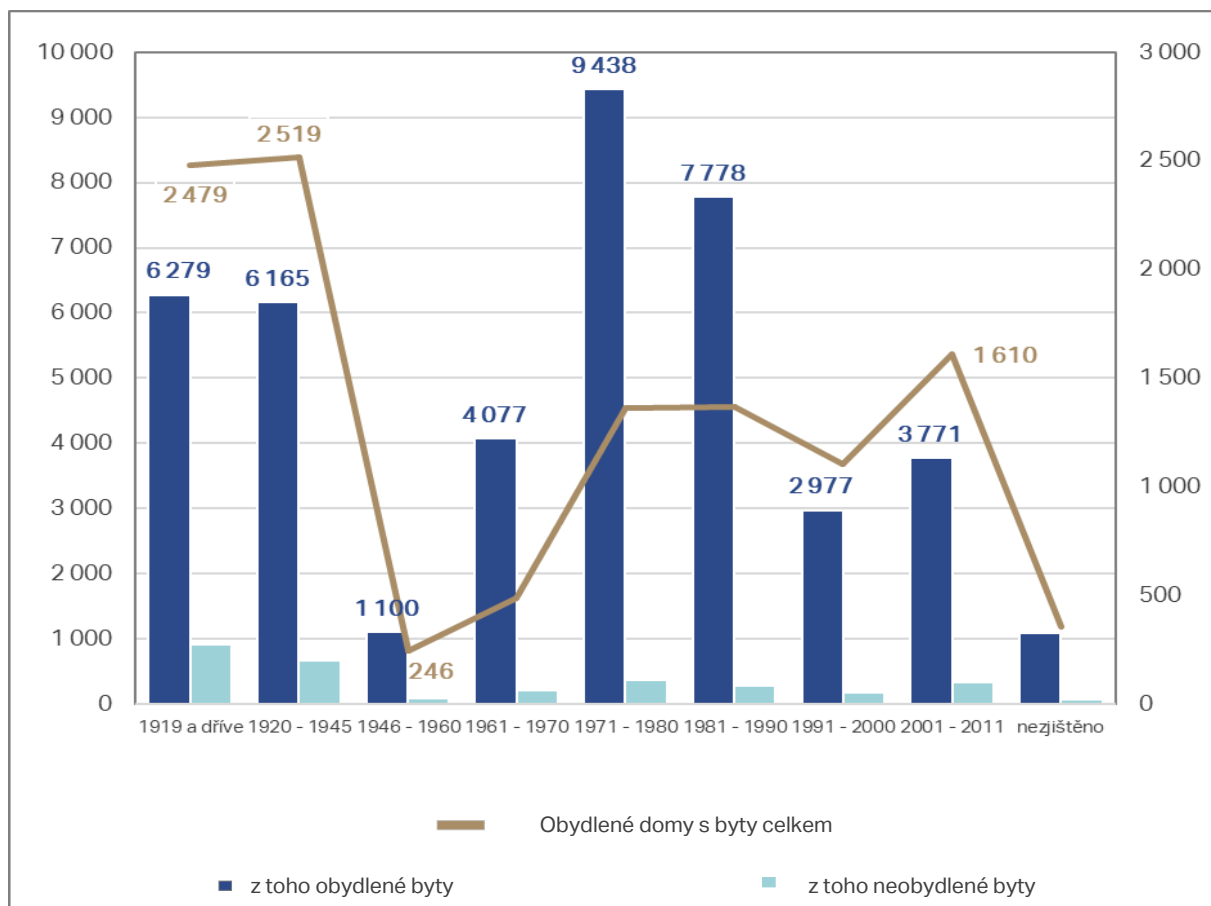
Dokončené byty									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bytů celkem	258	239	133	126	121	125	81	307	164

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Stáří domovního fondu

Z hlediska stáří domů i bytů na tom Liberec není zcela nejlépe. V roce 2011 činil **poměr obydlých domů postavených před rokem 1945 více jak 43 %** z celého domovního fondu města. Podíl bytů před koncem 2. světové války pak činil zhruba 33 %. Vývoj výstavby na území města je souhrnně ilustrován níže.

Graf 12 - Vývoj počtu obydlých domů s byty

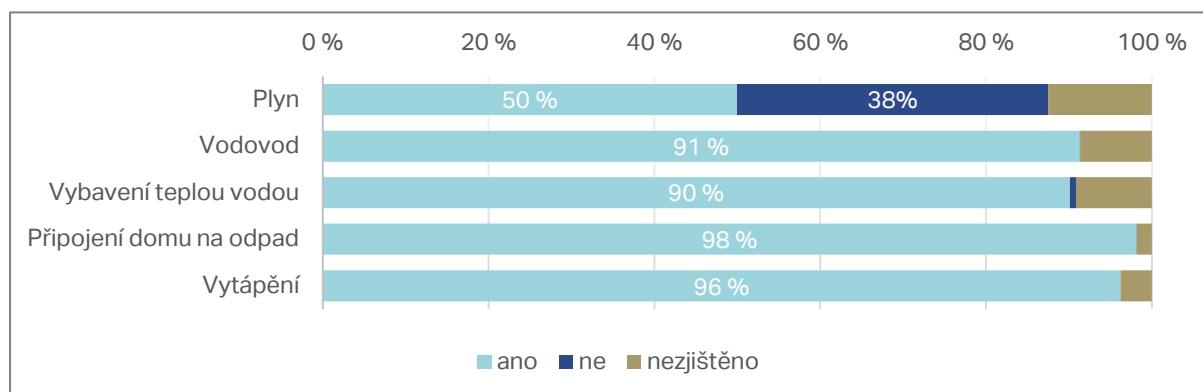
Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Technický stav bytů

Z hlediska technického vybavení bytů bohužel opět neexistují aktuálnější veřejná data než ta, která mohla být zpracována na základě posledního SLDB v roce 2011. I přesto lze následujícím souhrnným přehledem tuto vybavenost číselně demonstrovat (v kontextu chápání statistického pojmu „*technická vybavenost bytů*“), a celkově ji tak v případě SML označit za dostatečnou vyjma velmi nízké míry plynofikace.

Obydlé byty v SML disponují připojením na plyn pouze v 50 %, což potvrzuje nízkou vybavenost plynu na celokrajské úrovni, která je ve výši 48 %. Průměrná hodnota tohoto ukazatele je v ČR zhruba 63 %. Důvod pro takto výraznou odchylku od národního průměru lze spatřit především ve výše diskutovaném stáří domovního fondu města Liberec.

Graf 13 - Technické vybavení obydlených bytů k 26. 3. 2011

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Níže je tento souhrnný přehled doplněn o podrobnější rozbor hlavních oblastí technického vybavení a jejich zastoupení v rámci bytů na území města.

Tabulka 7 - Technické vybavení obydlených bytů k 26. 3. 2011

Technické vybavení bytů		
Obydlené byty celkem:		42 679
Plyn	z veřejné sítě	20 900
	z domovního zásobníku	423
	bez plynu	16 020
	nezjištěno	5 336
Vodovod	z veřejné sítě	37 448
	domácí (soukromý)	1 477
	mimo byt	40
	bez vodovodu	27
	nezjištěno	3 687
Vybavení teplou vodou	zdroj mimo budovu	17 011
	elektrický bojler, průtokový ohřivač	9 053
	plynový bojler, průtokový ohřivač	9 959
	solární zařízení	59
	jiný nebo kombinovaný zdroj	2 373
	bez teplé vody	316
	nezjištěno	3 908
Připojení domu na odpad	přípoj na kanalizační síť	17 011
	vlastní čistička odpadních vod	9 053
	žumpa, jímka	9 959
	bez kanalizace a jímky	59
	nezjištěno	2 373
Vytápění	ústřední topení	31 023

	etážové topení	6 133
	kamna	3 373
	jiný způsob vytápění	538
	nezjištěno	1 612

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

6.2 Soukromý trh s bydlením

Vývoj tržních cen

Na soukromém trhu s bydlením sledujeme za poslední roky setrvalý nárůst cen za prodej i pronájem. Zatímco v roce 2015 se měsíčně jeden m² bytu pronajímal v Liberci průměrně za 140,- Kč, v roce 2019 už to bylo 193,- Kč za m², což odpovídá nárůstu o téměř **38 %**. U prodeje bytů došlo ještě k dramatičtějšímu růstu z původních 25 000,- Kč za m² v roce 2015 na 37 000,- Kč za m² v roce 2019, tj. nárůst o **48 %**.

Výsledkem je **cenová nedostupnost nájemního bydlení** nejen pro osoby sociálně znevýhodněné či ohrožené, ale i pro podstatnou část střední třídy. Tyto skupiny obyvatel poté vynakládají za bydlení měsíčně tolik prostředků, že splňují podmínky pro přiznání příspěvku na bydlení (viz níže).

Koupě bydlení se pak pro nízkopříjmové, ale i některé středně příjmové občany a domácnosti stává nereálnou představou. Jsou tedy odkázáni na nájemní bydlení, které se však rovněž zdražilo. Tito obyvatelé tak materiálně chudnou, přičemž část z nich je i vystavena riziku ztráty standardního bydlení.

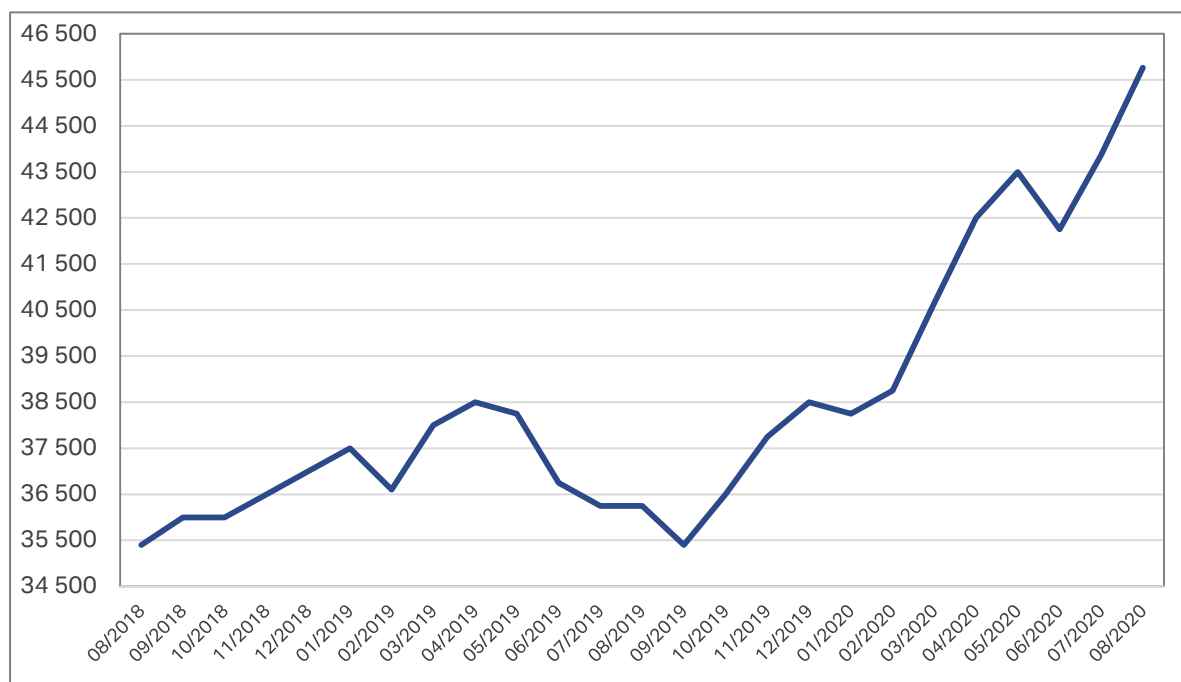
S nárůstem problému dluhů a exekucí se zpříšňují i podmínky, za kterých soukromí majitelé bytů pronajímají (např. nutnost doložení pracovní smlouvy na dobu neurčitou nebo kauce v řádu několika desítek tisíc korun aj.). Realitní trh rovněž ovlivňují zahraniční pracovníci, kteří za konjunktury 2014–2019 zvyšovali poptávku po bydlení, stejně jako obyvatelé Prahy, kteří v automobilem či autobusem snadno dostupném Liberci hledali alternativu vůči ještě více nedostupnému trhu s bydlením na území hlavního města.

Z výše uvedených údajů vyplývá, že **(ne)dostupnost kvalitního bydlení je v současné době významným tématem**. Dle dat ČSÚ ovšem narůstala i výstavba bytů soukromých investorů, roku 2018 byla zahájena výstavba více bytů než v roce 2017. V současnosti (6/2020) je v Liberci v realizaci několik developerských projektů, z nichž největší je výstavba bytových domů v lokalitě "Rybníček" a v centru města (ulice Tatranská, U Nisy a Kladenská).

Statistiky cen pronájmu a prodeje bytů dále ukazují, že ačkoliv realitní trh v Liberci meziročně vzrostl, mezi květnem a červnem 2020 vykazovaly jak prodeje, tak pronájmy cenový propad. Jednalo se však o krátkodobý výkyv (pravděpodobně v důsledku pandemie COVID-19), který byl následně pohlcen **strmým růstem během července/srpna 2020**, jehož pokračující tendence lze očekávat i nadále, viz grafické znázornění níže.

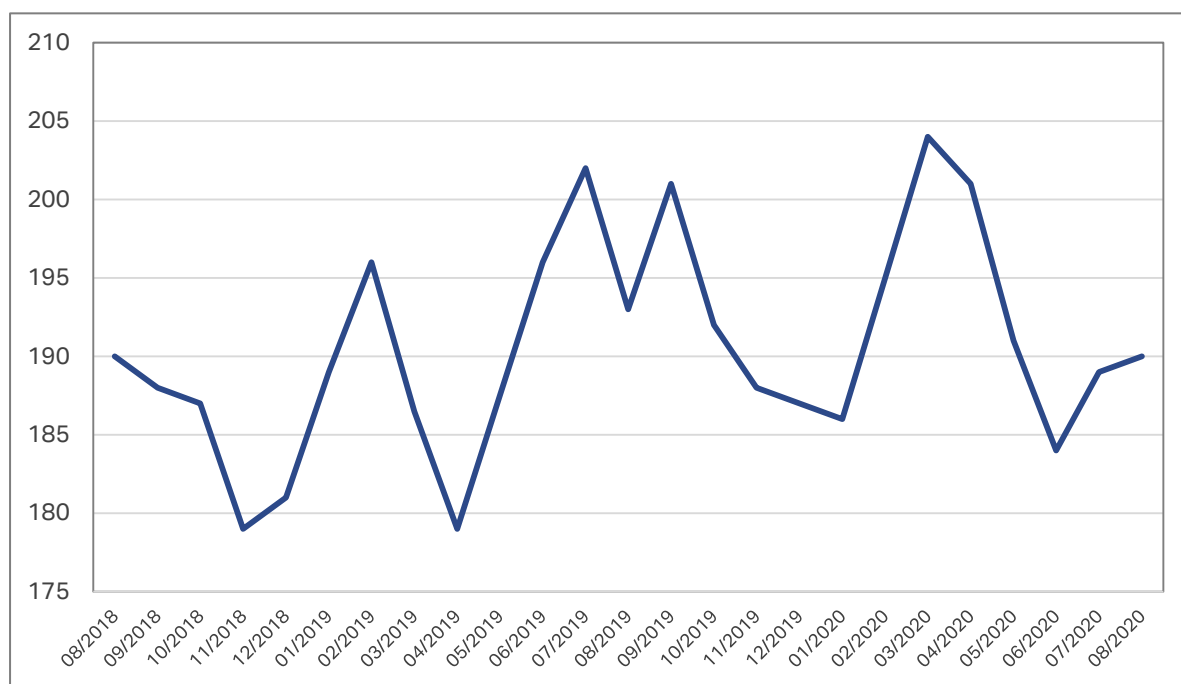
Meziroční nárůst prodejní ceny za m² (8/2019 vs. 8/2020) z hlediska srovnání krajských měst vč. Prahy byl v Liberci nejvyšší ze všech. Ceny nemovitostí na území města meziročně vzrostly o 26,3 %.

Graf 14 - Vývoj průměrné prodejní ceny za m²

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat www.realtymix.cz

Graf 15 - Vývoj průměrné ceny pronájmu za m²/měsíc

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat www.realtymix.cz

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení (PnB) je dávka státní sociální podpory, která kompenzuje nízké příjmy žadatele ve vztahu k výdajům, které dává za bydlení. Nejedná se o dávku hmotné nouze, ale spíše o pokus státu vyrovnat nedostatečný příjem, který z velké části jde na bydlení. Zjednodušeně lze říci, že na příspěvek má nárok každý, jehož náklady na bydlení přesáhnou 30 % jeho rozhodného příjmu. Cílovou skupinou této sociální dávky jsou pak pracující s nízkými příjmy, senioři, matky samoživitelky, zdravotně postižení a další sociálně znevýhodněné osoby.

Z výše uvedeného plyne, že množství přiznaných příspěvků na bydlení zásadně vypovídá o (ne)dostupnosti a nákladovosti bydlení v daném místě a čase. Zároveň však platí, že blíže neurčená část možných příjemců této dávky nevyužívá. Jak vyplývá z dostupných zdrojů, **v Liberci mezi roky 2016 a 2019 množství vyplacených příspěvků na bydlení klesalo**, a to navzdory růstu cen na trhu s bydlením. Zároveň ovšem také rostly příjmy domácností, což mohlo mít rozhodující vliv na objem vyplacených příspěvků.

Klíčová statistická data v oblasti PnB lze shrnout následovně:

- ^ V roce 2016 bylo průměrně v každém měsíci vyplaceno 3 299 PnB, v roce 2018 poté 2 726 a za celý rok 2019 následně 2 421 příspěvků na bydlení. Což v relativním vyjádření příjemců představuje v průměrném měsíci (přepočet na obyvatelstvo ve věku 15 a více let) 3,80 % dospělých obyvatel Liberce, v roce 2018 to bylo již 3,13 % a roku 2019 již „pouze“ 2,77 % obyvatel.
- ^ Hradec Králové a Ústí n. Labem dosahují v tomto ukazateli za rok 2019 hodnoty 1,78 % (HK), popř. 3,69 % (Ústí n. Labem).

V tabulce níže je dále představen přehled počtu průměrných měsíčních PnB za daný rok s tím, že se jedná o žadatele s trvalým bydlištěm v Liberci. Více než 90 % žadatelů o PnB tak jsou trvalými obyvateli Liberce. Závěrem tedy lze konstatovat, že **problém (ne)dostupnosti bydlení se týká výhradně obyvatel města a nikoliv přistěhovalých.**

Tabulka 8 - Příspěvek na bydlení – krajské, okresní a obecní údaje s ohledem na trvalou adresu žadatele

Příspěvek na bydlení	Trvalá adresa žadatele											
	Liberecký kraj				okres Liberec				město Liberec			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Průměrný měsíční počet příjemců příspěvku na bydlení (domácnosti)	11 326	10 470	9 091	8 008	4 921	4 536	3 920	3 503	3 305	3 092	2 682	2 375
Z toho domácnosti s příjmem ze závislé činnosti	3 675	3 421	2 829	2 426	1 523	1 432	1 198	1 069	1 012	991	849	761

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat Generálního ředitelství Úřadu práce ČR

6.3 Byty ve vlastnictví města

Liberec jako město disponuje celkem 1 219 byty. V souvislosti s ekonomickou a veřejnosprávní transformací od 90. let 20. století došlo k postupné, ale masové privatizaci bytového fondu, který původně čítal přes 17 000 bytů. Na bytový fond města lze pohlížet z několika základních hledisek:

1. Kvantitativní ukazatele – počet bytů, dispoziční složení, kategorie, rozmístění bytového fondu, kategorizace dle technického stavu
2. Organizace bytové správy a administrativa nájemních vztahů a financí, kategorie bytů, pravidla pro přidělování
3. Cílová skupina – komu jsou byty pronajímány, včetně sociálního bydlení, nastavení procesů zabydlování, prevence ztráty bydlení, podpora sociální práce, realizované projekty investiční i neinvestiční
4. Finanční hledisko – výše nájmu, náklady na opravy a správu, dluhy a investice

Kvantitativní ukazatele

Z celkového počtu 1 219 bytů je k pronajmutí 1 187 bytů (popř. jsou již pronajaty). Ostatní byty jsou buď služební či byty nízkého standardu (např. noclehárna v Kateřinkách). V rámci bytového fondu (1 187 bytů) převažují ty o malé velikosti (1+kk a 1+1), které představují téměř 68 % celého fondu. Následují byty o dispoziční 2+kk a 2+1 reprezentující 21 % bytového fondu města. Souhrnný přehled znázorňuje tabulka níže.

Tabulka 9 - Byty ve vlastnictví SML

Byty ve vlastnictví SML		
Dispozice bytu	Počet	Podíl na bytovém fondu
1+kk nebo 1+1	807	68 %
2+kk nebo 2+1	248	21 %
3+kk nebo 3+1	117	10 %
4+1	15	1 %
5+kk nebo větší	0	0 %
Celkem bytů k 31. 12. 2018	1 187	100 %

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

Bytový fond SML je dále uspořádán do kategorií, pod něž dále patří několik kategorií sociálních bytů (dle charakteristik nebo dotace), startovací byty, byty zvláštního určení (bezbariérové a s pečovatelskou službou) a vstupní byty. Velká část bytového fondu města je soustředěna do několika lokalit. Největší z nich je na sídlišti Nové Vratislavice (ulice Krajní), dále v ulici Krejčího či Vrchlického/Na Valech. **Dosud nebyla provedena pasportizace bytového fondu a vyhodnocení kvality bydlení.**

Organizace bytové správy

Bydlení se v Liberci primárně dotýká činnosti dvou odborů. Zprvu se jedná o odbor majetkové správy, který spravuje bytový fond města po technické stránce. Oblast bydlení je dále řešena odborem školství a sociálních věcí, který např. vyhlašuje prohlídky volných bytů, řeší pravidla přidělování, administruje nájemní smlouvy vč. vyúčtování energií a služeb a další související úkony. Odbor dále spravuje žádosti do domů s pečovatelskou službou, financování sociálních služeb a strategické plánování v sociální oblasti.

Cílová skupina

Cílovou skupinou pro pronajímání bytového fondu jsou ti žadatelé o městský byt, kteří splní podmínky pro přidělení bytu. V obecné rovině se v Liberci jedná zejména o osoby, pro které je tržní bydlení nedostupné, ale kteří zároveň překročí práh nastavený zejména bezdlužností vůči městu, nebo také omezenou nabídkou bytů a podmínkami jednotlivých kategorií bytů. Pro domácnosti s komplexními potřebami (jednotlivci i rodiny) fungoval od roku 2015 systém "Prostupného bydlení", později doplněný o program "Bydlení především" (Housing First). Zjednodušeně lze říci, že v úhrnu je liberecký systém sociálně vstřícný, ale na komplexní řešení bytové nouze **Liberec nemá dosud dostatečné personální ani bytové kapacity**, proto nemůže nabídnout bydlení například velkým rodinám (viz bytová nouze níže).

Finanční hledisko

Nájmy v bytech SML obecně nejsou vysoké, v současné době (2020) se i nejvyšší nájemní za m² pohybují na polovině tržní ceny. Nejlevnější kategorie bytů pro nízkopříjmové skupiny jsou skutečně relativně levné. V části bytového fondu jsou ale značně zastaralé způsoby vytápění, které konečnou cenu pro nájemníka citelně navyšují. U části nájemníků průběžně vzniká dluh na nájem, z nichž některé jsou již velmi staré a pravděpodobně nevyhnutelné. Město pro tento účel umožňuje vznik splátkového kalendáře. Od roku 2018 má navíc k dispozici tým pro prevenci ztráty bydlení (projekt KSP), který se může na dlužící nájemníky napojit a zjistit, kde problém s placením nájmu vzniká, případně jakou podporu nájemník potřebuje. Odbor majetkové správy má na starosti investice a opravy.

Doposud neexistuje žádná ucelená cost-benefit analýza systému bydlení v Liberci, která by zahrnovala zhodnocení mj. následujícího: nákladů na správu, oprav a investic, nákladů na sociální práci a administrativní správu, příjmů z nájmu nebo sociálního bydlení.

6.4 Sociální bydlení

Jak již bylo uvedeno výše, v jistém slova smyslu lze celý bytový fond města chápat jako druh sociálního bydlení, jelikož cílí na ty občany, kteří nemohou uspět na volném trhu nebo kteří mohou díky bydlení v městském bytě ušetřit na pozdější vlastní bydlení (startovací byty).

Sociální bydlení je pak realizováno rovněž jako komplexní přístup dostupnosti bydlení a podpory sociální práce pro cílové skupiny, které potřebují levné bydlení, nebo podporu sociální práce, v mnoha případech obojí. Pro tyto osoby je určený program „Bydlení především“ a podpora v prevenci ztráty bydlení v bytech SML. Část bytů, které jsou přidělovány v některé z kategorií bytového fondu, je určena klientům sociálních služeb, jenž se zabývají různými cílovými skupinami, kdy každá skupina i jednotlivý nájemník potřebuje jiný typ podpory.

Dalším rozměrem sociálního bydlení jsou investiční a neinvestiční projekty. Město v této oblasti realizuje celkem šest dotačních projektů. **Bytový fond SML je jedním z klíčových nástrojů sociálního**

bydlení, který však má určité rezervy v systémovosti podpory sociální práce, kapacitách bytů i v majetkové správě. Navzdory tomu však představuje světlou výjimku mezi přístupy měst k řešení bytové nouze a sociálního vyloučení a **postupně nastavuje pozitivní kroky** v této oblasti.

6.5 Lokality sociálního vyloučení

Sociální vyloučení je komplexní a dynamický sociální fenomén, obvykle definovaný jako mechanismus vyloučení z dominantního způsobu života zapříčiněný kombinací faktorů jako je nezaměstnanost, nízké vzdělání, diskriminace na trhu s bydlením, materiální chudoba, předlužení a exekuce, případně etnicita (v podmínkách ČR zejména romská). Sociální vyloučení lze v případě Liberce charakterizovat následujícími parametry:

- ^ Ve městě je nejméně 20 lokalit sociálního vyloučení, a to ve všech částech města s vyšší koncentrací osob včetně centra města (např. v městských částech Jeřáb-Františkov, Vesec-Doubí, Staré Město, Horní a Dolní Růžodol, Velké Pavlovice, Machnín atd.).
- ^ Lokalitami jsou samostatné bytové domy, nejvýše pak tři bytové domy blízko sebe.
- ^ Bytové domy vlastní soukromí majitelé, z velké části se jedná o privatizovaný majetek města.
- ^ Bytové domy jsou ve špatném až velmi špatném technickém stavu (staré inženýrské sítě, stará nedoléhající okna a dveře atd.). Stav bydlení se průběžně zhoršuje a může vést k ohrožení zdraví a života.
- ^ V lokalitách žije nejméně 700 osob, z toho zhruba polovina jsou děti a mládež.
- ^ Až 80 % obyvatel těchto lokalit v Liberci jsou Romové (kvalifikovaný odhad).
- ^ Většina lokalit je začleněna do místní zástavby.
- ^ K těmto lokalitám patří rovněž některé ubytovny (celkem 25 soukromých ubytoven), z nichž nejméně polovina ubytovává sociálně vyloučené skupiny, částečně i rodiny s dětmi.
- ^ Pro část libereckých lokalit je typická vysoká míra migrace, stejně jako v rámci regionu i ve vztahu k dalším regionům.
- ^ Na úrovni města zpracovává tematiku několik dokumentů: Koncepce sociálního bydlení SML 2019–2022, SPSZ Liberec 2016–2019, TAP pro bydlení, bezpečnost a občanské soužití Liberec 2020–2022, Analýza SVL a ubytoven na území Liberec.

6.6 Bytová nouze v Liberci

Výrazným sociálním trendem období po roce 1989 je v Liberci, stejně jako v celé ČR, fenomén bytové nouze. Ačkoliv neexistuje jednotná metodika pro zjišťování její míry, existují určitá základní vodítka. Bytová nouze se dnes standardně kategorizuje podle ukazatelů ETHOS. Ty jsou definovány a kategorizovány mezinárodní organizací FEANTSA¹, která pro tyto účely vydává návodné materiály, přeložené i do češtiny.

Společným jmenovatelem bytové nouze, do níž patří např. absence přístřeší, bydlení v nouzových ubytovnách, u známých apod., je absence nebo nejistota bydlení na úrovni fyzického prostoru, kvality bydlení, míry bezpečí a intimity a povahy smluv (právní rovina a míra jistoty). Určit přesnou míru bytové

---

¹ FEANTSA - European Federation of National Organisations Working with the Homeless, Evropská federace národních organizací pracujících s bezdomovci, je sdružením 130 organizací z 30 zemí, z nichž 28 jsou členy EU. Je jedinou evropskou organizací úzce zaměřenou na boj s bezdomovectvím. Odborný přístup FEANTSA je široce uznáván jako zdroj k rozpoznání bytové nouze.

nouze na konkrétním území není snadné, protože velká část osob v bytové nouzi nemusí vykazovat žádné známky toho, že se v bytové nouzi nachází. Veškeré pokusy o kvantifikaci jsou vždy kvalifikovaným odhadem.

Liberec situaci v sociálním vyloučení a bytové nouzi systematicky sleduje přinejmenším od roku 2014. V roce 2015 byla zpracována analýza lokalit sociálního vyloučení (Šolková, 2015), v roce 2016 analýza pro SPSZ Liberec a v roce 2017 bylo provedeno systematické sčítání osob v bytové nouzi. Ze všech těchto poznatků zkombinovaných s dalšími daty vychází i zpráva Platformy pro sociální bydlení (PSB) vydaná v roce 2019, která za Liberec přináší následující fakta:

- ^ V bytové nouzi se zde nachází přes **100 rodin**.
- ^ Celkový počet osob převyšuje **1 000 osob**. Z toho kolem 300 jsou děti.
- ^ Současná míra bytové nouze je pravděpodobně ještě vyšší a přináší s sebou další návazné problémy i pro město a jeho orgány (děti žijící v nevyhovujících podmínkách, zátěž pro zdravotnický systém, policii, sociální služby atd.).
- ^ Přes snahy města najít řešení není zatím v jeho možnostech tento problém kompletně vyřešit. Řada domácností v bytové nouzi má vůči městu dluhy nebo má nedostatečné příjmy. V majetku města je navíc nedostatek bytů. Část problému může pomoci vyřešit posilování spolupráce se soukromými majiteli bydlení, kteří by se v případě určitých garancí mohli v oblasti sociálního bydlení začít angažovat.

6.7 Problémové oblasti pro rozvoj města

Tématika bydlení a s tím souvisejících aspektů nabývá v případě Liberce v průběhu času na významu a důležitosti, což může značně ovlivňovat jeho budoucnost a kvalitu života na jeho území. Z hlediska strategického rozvoje města je v otázce bydlení žádoucí soustředit pozornost mj. na následující problematické okruhy:

- ^ **Cenová nedostupnost nájemního bydlení** – strmý růst cen, zvyšující se chudoba a zpříšňování podmínek → nedostupnost kvalitního bydlení.
- ^ **Minimální počet bytů v majetku SML** (1 219 bytů / 2,7 %) → chybějící kapacity sociálního bydlení (domácnosti v bytové nouzi, senioři atd.).
- ^ **Absence koncepčního přístupu a analýz systému bydlení v Liberci** → zhodnocení a nastavení nákladů na správu, opravy i sociální práci, posouzení příjmů z nájmu a oblasti sociálního bydlení.
- ^ **Rostoucí počet sociálně vyloučených lokalit** → špatný technický stav, doprovodné negativní jevy (nepořádek, nízká bezpečnost, občanské soužití atd.).
- ^ **Bytová nouze na území města** – minimálně 100 rodin a 1 000 osob.
- ^ **Rezervy v systémovosti podpory sociální práce a majetkové správy** – proces přidělení, koordinace, prevence ztráty bydlení, technická správa atd.
- ^ **Vysoké stáří domovního fondu města** a zvyšující se následky z toho vyplývající – vysoká míra energetické náročnosti budov, nevyhovující/nebezpečný stav některých budov atd.
- ^ **Velmi nízká míra plynofikace domů/bytů na území SML**.

7 Ekonomické prostředí

7.1 Hrubý domácí produkt Libereckého kraje

Hrubý domácí produkt (HDP), který je základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky na daném území, dosáhl v roce 2018 v LK **170 809 mil. Kč** (v běžných cenách). Uvedená hodnota představuje **3,2 %** celostátního HDP (5 323 556 mil. Kč), což je stejný podíl jako v roce 2016 i 2017. Od roku 2010 však podíl kraje na HDP ČR stagnuje a ve srovnání s rokem 1995 poklesl již o 0,6 %.

V mezikrajském srovnání byl příspěvek LK v roce 2017 **druhý nejnižší** (po Karlovarském kraji), což mj. koresponduje s jeho druhou nejnižší lidnatostí. Výše HDP na jednoho obyvatele je poté v případě LK až třetí nejnižší (po Karlovarském a Ústeckém kraji).

Meziroční reálný růst HDP v LK byl ve srovnání s rokem 2017 celkem **4 %**, tedy obdobně jako v předešlém období (4,1 %). Tempem růstu se kraj řadí na čtvrtou pozici v ČR.

Vývoj regionálního HDP úzce souvisí s vývojem tzv. regionální hrubé přidané hodnoty (HPH), která je jeho součástí. Ta v LK dosáhla v roce 2018 v běžných cenách hodnoty 153 658 mil. Kč, meziročně se tak její objem zvýšil o 6,5 %. Až do roku 2014 se na tvorbě krajské HDP (s výjimkami v letech 2001, 2005 a 2006) nejvýznamněji podílel terciární sektor služeb. V roce 2018 bylo odvětví služeb zastoupeno z **51,6 %**, což je nejvyšší hodnota od roku 2012.

Tabulka 10 - Vývoj HDP v Libereckém kraji

HDP v Libereckém kraji							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	131 580	132 469	139 430	148 017	153 730	160 808	170 809
[^] na 1 obyv.	300 005	302 114	317 744	337 052	349 244	364 699	386 789
Vývoj HDP v reálných cenách	99,8	98,7	101,6	105,1	102,4	104,1	104
Hrubá přidaná hodnota (mil. Kč)	118 247	118 576	126 065	133 195	138 184	144 300	153 658
[^] podíl terciárního sektoru (%)	52,1	51,3	50,6	48,6	49,3	50,2	51,6

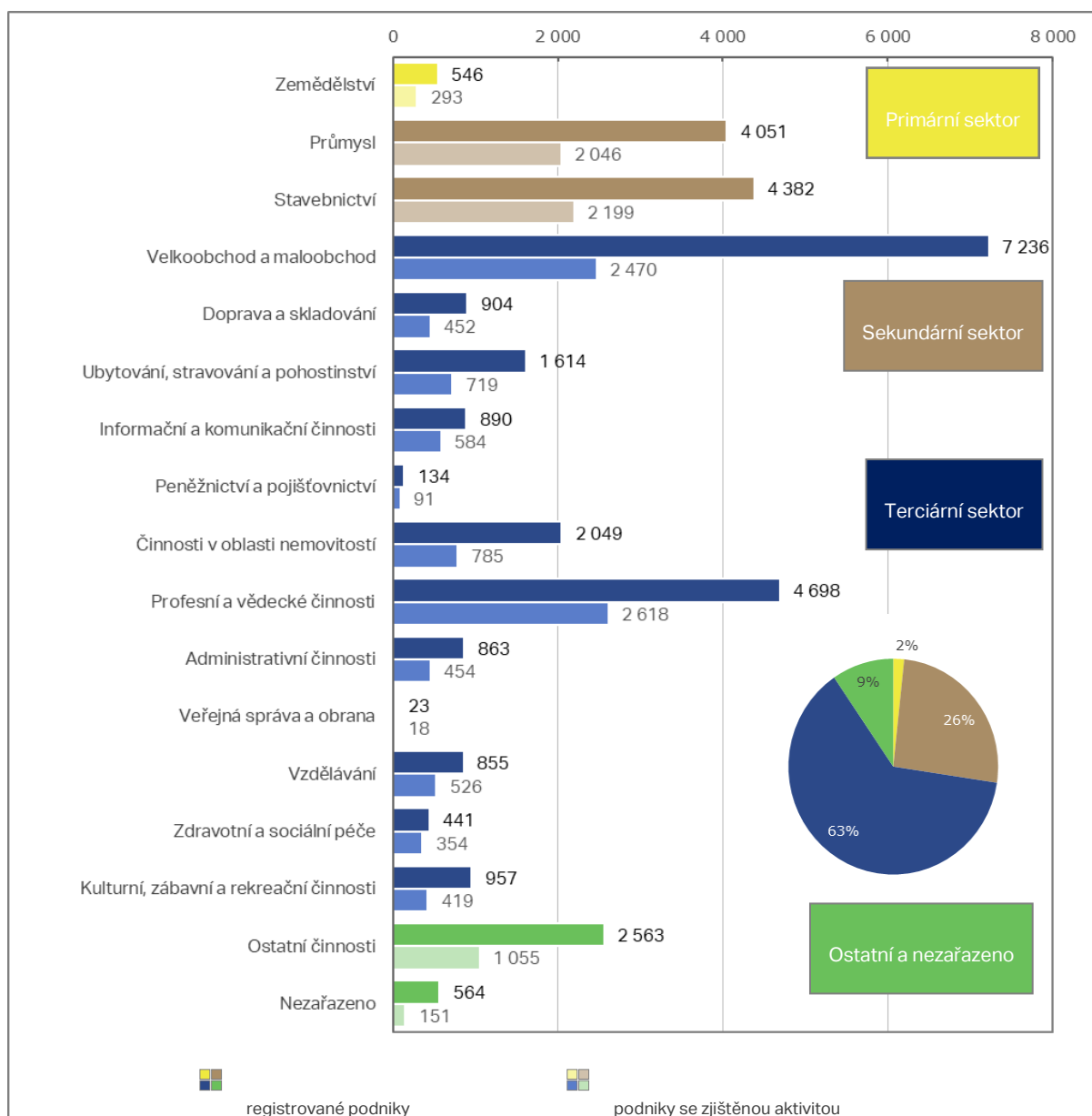
Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

7.2 Podniky

Navzdory historicky průmyslově orientovanému charakteru regionu je tento sektor národního hospodářství z hlediska registrovaného počtu podnikatelských subjektů de-facto válcován **terciárním sektorem** služeb, který je zastoupen více jak z 60 %. Podíl průmyslových podniků je pak z pohledu tohoto ukazatele zhruba čtvrtinový. Primární sektor zemědělství je v případě libereckých podnikatelských subjektů zcela marginální, a tvoří pouhé 2 % z celkového počtu.

Bližší rozdělení do jednotlivých oblastí podnikatelské činnosti ilustruje následující graf reflektující data ke konci roku 2019.

Graf 16 - Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti v SML k 31. 12. 2019

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Dále je diskutována otázka právní formy těchto podnikatelských subjektů, která ukazuje na značnou **dominanci fyzických osob podnikajících dle živnostenského zákona**.

Tabulka 11 - Podnikatelské subjekty a jejich rozdělení dle právní formy podnikání v SML k 31. 12. 2019

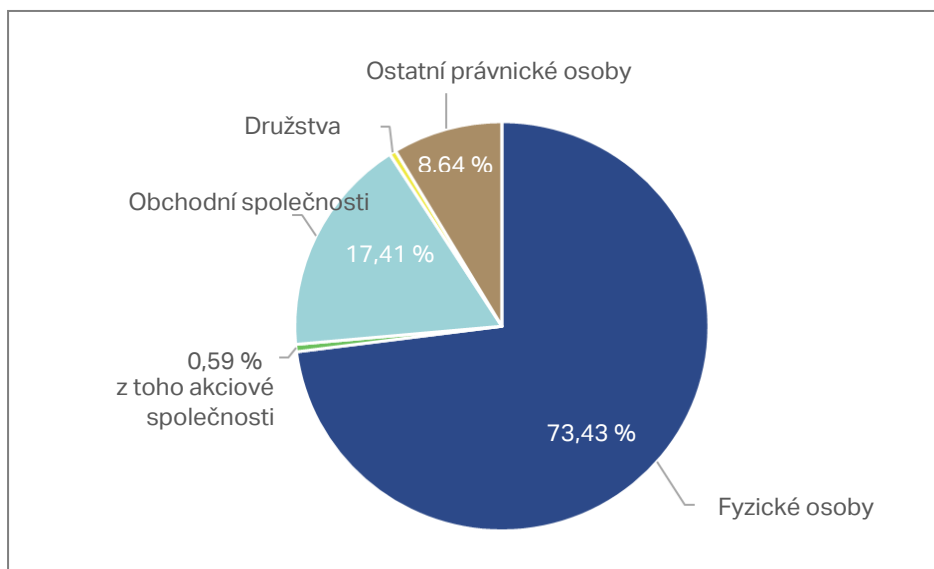
Podnikatelské subjekty dle právní formy		
	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
CELKEM	32 770	15 234
Fyzické osoby	24 064	10 521
podnikajících dle živnostenského zákona	22 705	9 570
podnikajících dle jiného zákona	858	666
zemědělských podnikatelů	80	53
Právnícké osoby	8 706	4 713
obchodní společnosti	5 705	3 939
z toho akciové společnosti	192	158
Družstva	171	120
Ostatní právnícké osoby	2 830	654

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

V relativním vyjádření je přesah registrovaných fyzických osob nad právníckými ještě vyšší (více jak 73 %). Přesto je **počet obchodních společností ve srovnání s hodnotami ČR i LK velmi nadprůměrný** – např. ukazatel počtu obchodních společností/1 000 obyvatel je v celé ČR průměrně 47,09 (zejména díky Praze), v LK je to 28,6 firem, zatímco v Liberci tento ukazatel dosahuje hodnoty **54,4** obchodních firem na 1 000 obyvatel.

Dle databáze Magnus web se ve městě v září 2020 nacházelo celkem 32 579 ekonomických subjektů. Oproti roku 2016 došlo k nárůstu ekonomických subjektů, a to o 296 jednotek.

Graf 17 - Podnikatelské subjekty dle právní formy podnikání k 31. 12. 2019

Tabulka 12 - Přehled vývoje počtu ekonomických subjektů v obci

	2010		2012		2014		2016		2020	
	celkem	z toho aktivní	Celkem	z toho aktivní	celkem	z toho aktivní	celkem	z toho aktivní	celkem	z toho aktivní
četnost ekonomických subjektů v obci	88 203	34 662	90 761	32 104	89 012	32 533	49 455	32 283	32 579	-

Zdroj: databáze MF ARES 2010, 2012, 2014, 2016, 2020, Magnus web 2016, 2020 in Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec

Největší firmy působí v odvětvích automobilového průmyslu, ve výrobě klimatizací, v ústavní zdravotní péči a ve stavebnictví. Dle počtu zaměstnanců jsou ve městě zastoupeny všechny velikostní kategorie podniků. V tabulce níže je uveden výběr největších a současně nejvýznamnějších zaměstnavatelů (nad 100 zaměstnanců). Mezi významné firmy patří dále např. firma Elmarco.

Tabulka 13 - Přehled ekonomických subjektů s největším počtem zaměstnanců

Popis oboru	Firma	Počet zaměstnanců			
		2010	2014	2016	2020
Ústavní zdravotní péče	Krajská nemocnice Liberec, a.s.	2 500–2 999 (2 156 dle Výroční zprávy za rok 2011)	3 000–3 999	3 000–3 999	3 000–3 999
Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	Magna Exteriors Bohemia s.r.o.	2 000–2 499 (1 655 v Liberci a dalších cca 500 v Libáni)	2 000–2 499 (1 655 v Liberci a dalších cca 500 v Libáni)	2 000–2 499	2 000–2 499
Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	Magna Exteriors (Nymburk) s.r.o.	viz výše	viz výše	500–999	500–999
Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení	DENSO MANUFACTURING CZECH s.r.o.	1 500–1 999	1 500–1 999	2 000–2 499	2 000–2 499
Terciární vzdělávání	Technická univerzita v Liberci	1 500–1 999	1 500–1 999	1 000–1 499	1 000–1 499
Výstavba bytových a nebytových budov	SYNER, s.r.o.	250–499	250–499	250–499	250–499
Výroba pekařských výrobků	Jizerské pekárny spol. s r.o.	250–499	250–499	250–499	250–499
Provoz pískoven a štěrkopískoven, těžba jílu a kaolinu	EUROVIA Kamenolomy, a. s.	200–249	250–499	250–499	250–499
Výroba odlitků z lehkých neželezných kovů	DGS Druckguss Systeme s.r.o.	200–249	250–499	250–499	250–499
Výroba brašnářských, sedlářských a podobných výrobků	S.P.M. Liberec s.r.o.	100–199	100–199	50–99	50–99
Inženýrské činnosti a související technické poradenství	Valbek, spol. s r.o.	100–199	100–199	100–199	100–199
Činnosti zábavných parků, restaurace, hotel, maloobchod, cestovní ruch, služby	Centrum Babylon	100–199	100–199	250–499	100–199
Výroba elektronických součástek a desek	ELITRONIC s.r.o.	100–199	100–199	100–199	100–199

Popis oboru	Firma	Počet zaměstnanců			
		2010	2014	2016	2020
Výroba ostatních plastových výrobků	Galvanoplast Fischer Bohemia, k.s.	100–199	250–499	250–499	250–499
Výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, výroba ledu	Teplárna Liberec, a.s.	100–99	100–199	50–99	50–99
Městská a příměstská pozemní osobní doprava	Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a.s.	-	50–499	250–499	250–499
Výroba komunikačních zařízení	Laird s.r.o.	250–499	250–499	250–499	250–499
Ostatní činnosti související se zdravotní péčí j. n.	Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje, p.o.	-	250–499	250–499	250–499
Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motor. Vozidla	Webasto Roof & Components Czech Republic	-	-	-	500–999

Zdroj: databáze MF ARES 2010, 2014, 2016, 2020, Magnus web 2014, 2016, 2020 webové stránky jednotlivých firem in Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec

Dalšími významnými zaměstnavateli jsou statutární město Liberec (s ekonomickou činností „Všeobecné činnosti veřejné správy“, počtem zaměstnanců v rozsahu 500 až 999 zaměstnanců); Katastrální úřad pro Liberecký kraj (organizační složka státu s činností v oblasti „Regulace a podpora podnikatelského prostředí“, v kategorii 200 až 249 zaměstnanců); Liberecký kraj (místní vládní instituce s 250 až 499 zaměstnanci); Okresní soud v Liberci; Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje; Krajské ředitelství policie Libereckého kraje; Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje, příspěvková organizace atd.

Na území města Liberec se nachází dvě průmyslové zóny:

- ^ průmyslová zóna JIH,
- ^ obchodní a průmyslová zóna SEVER.

Obě zóny jsou napojeny na linky městské hromadné dopravy (dále také MHD). Vedle toho je na základě spolupráce mezi KORID LK, spol. s r.o. (Koordinátor veřejné dopravy Libereckého kraje, organizátor integrovaného dopravního systému IDOL) a ekonomickými subjekty v zóně zřízena pravidelná autobusová doprava do vzdálenějších obcí a měst, i mimo LK. Firmy obou zón úzce spolupracují s TUL (společné projekty, praxe a závěrečné práce studentů, využívání univerzitních laboratoří) a středními průmyslovými školami (praxe). Velká část firem získala podporu formou investičních pobídek, nebo jsou zapojeny do realizace inovačních projektů spolufinancovaných ze státního rozpočtu ČR. Vybraná data o zónách byla čerpána z Územně analytických podkladů SO ORP Liberec (2012).

Průmyslová zóna JIH má plochu 125 ha a je již plně využívána. Nachází se u významného silničního tahu I/35 Praha-Německo. Kolem lokality vede železniční trať s napojením na všechny tratě vedoucí z Liberce. Ve vzdálenosti 5 km od průmyslové zóny se také nachází vnitrostátní veřejné letiště. Nejbližší veřejný přístav je 70 km od Liberce, a to v Děčíně. Je zde zakázána výroba zaměřená na prvotní zpracování surovin (chemická výroba, hutní provozy), stavební dvory, betonárky a obalovny štěrků, velkokapacitní dopravní základny a aktivity s vysokým dopravním zatížením oblasti.

Obchodní a průmyslová zóna SEVER má rozlohu 67 ha a je již plně využívána. Nachází se u významného silničního tahu I/35. V blízkosti zóny se nachází železniční trať. Mezinárodní neveřejné letiště je 500 m od této zóny. Nejbližší veřejný přístav je v Děčíně, 70 km od této lokality. Na tomto území je zakázána výroba zaměřená na prvotní zpracování surovin. Tato zóna je specifická tím, že se skládá z prodejní a výrobní části. Prodejní část zahrnuje velký počet obchodů a je považována za obchodní zónu.

Na základě průzkumu veřejně dostupných dat bylo zjištěno, že jednotlivé podniky mají mezi sebou úzké dodavatelsko-odběratelské vztahy a vzájemně spolu kooperují. Z hlediska velikostní struktury dle kategorie počtu zaměstnanců jsou v obou průmyslových zónách zastoupeny jak velké (více jak 250), střední (50 až 250) i malé podniky (0 až 49). V průmyslových zónách v Liberci se nachází celkem 41 firem, které podle třímístného CZ-NACE zahrnují 24 odvětví. Lze konstatovat, že nejtípcičtější odvětvím je CZ-NACE-293 (výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla a jejich motory), zastoupené 9 podniky (Fehrer Bohemia s.r.o., Minda Schenk Plastic Solutions s.r.o., ACL Automotive s.r.o., Magna Exteriors s.r.o., Inteva Products Systeme s.r.o., L.A.F. a.s., Grupo Antolin Bohemia a.s., Knorr-Bremse s.r.o., PEKM Kabeltechnik s.r.o.). Druhým nejčastěji se vyskytujícím odvětvím je CZ-NACE 222 (výroba plastových dílů) zastoupené šesti firmami (Liplastec s.r.o., Galvanoplast Fischer s.r.o., PINK lak s.r.o., Plastkov MR a.s., Faerch Plast s.r.o., Elmarco s.r.o.). Tato dvě odvětví byla dále podrobena hodnocení inovačních aktivit, a to v členění dle velikostní struktury firem.

7.3 Trh práce

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

V roce 2019 bylo na území Liberce registrováno k trvalému pobytu **65 993 obyvatel** v produktivním věku (15–64 let). Jak již bylo diskutováno v kapitole 2 výše, tento počet se navzdory každoročnímu přírůstku libereckého obyvatelstva dlouhodobě snižuje, a to na úkor seniorního obyvatelstva. Kontinuálně tak rostou indexy stárí i ekonomického zatížení.

Demografický vývoj obyvatel spolu s dalšími faktory (např. profilace regionu a jeho podniků, míra kvalifikace pracovní síly, nabídka pracovních míst, či mzdová úroveň) hrají klíčovou roli na zdejším trhu práce, jehož specifika jsou blíže představena dále.

Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství

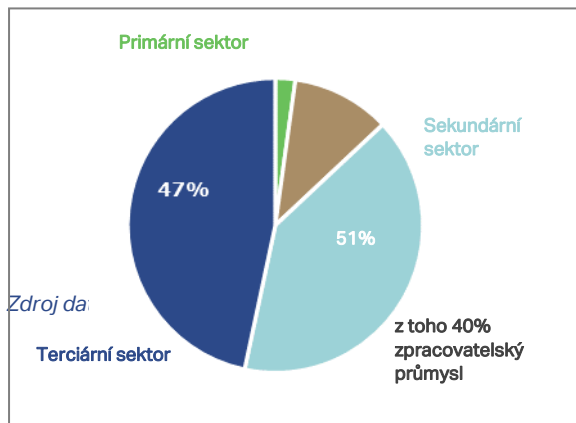
Stěžejní část ekonomicky aktivních obyvatel představují zaměstnané osoby, které v roce 2019 LK čítaly necelých 210 000 osob. Pro Liberec i celý kraj je z hlediska trhu práce klíčovou skutečností **výrazně nadprůměrný podíl osob zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu.**

V podmínkách kraje tento podíl odpovídá zhruba **40 %** všech zaměstnanců, což je do velké míry ovlivněno tradiční průmyslovou orientací regionu.

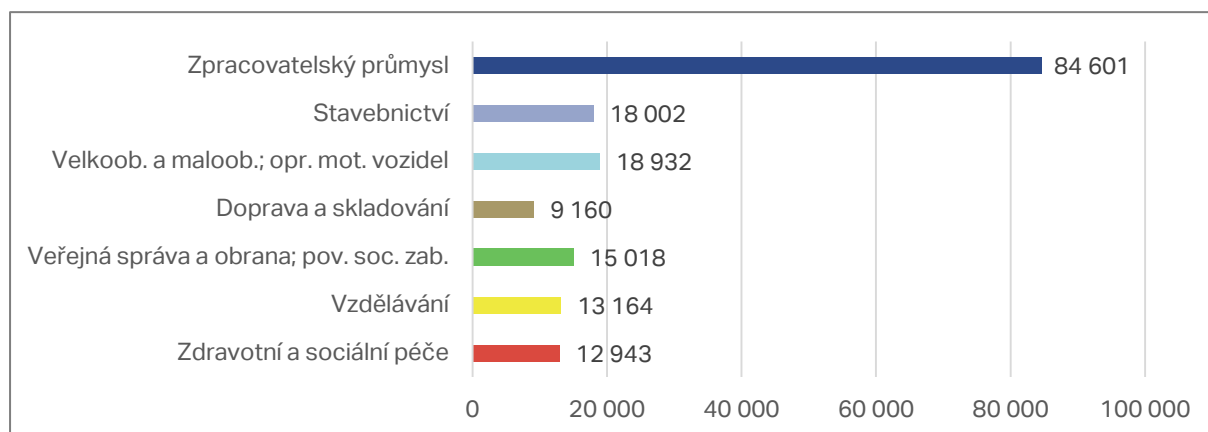
Celkově je sekundární sektor zastoupen z více jak poloviny (51 %). V odvětví služeb je v kraji zaměstnáno necelých 47 %, primární sektor je reprezentován z pouhých 2 %.

Hlavní zastoupená odvětví v LK jsou z hlediska absolutních hodnot v počtu zaměstnanců představena v grafu níže.

Graf 18 - Zaměstnanost v sektorech NH

Graf 19 - Hlavní sektory zaměstnanosti v Libereckém kraji k 31. 12. 2019

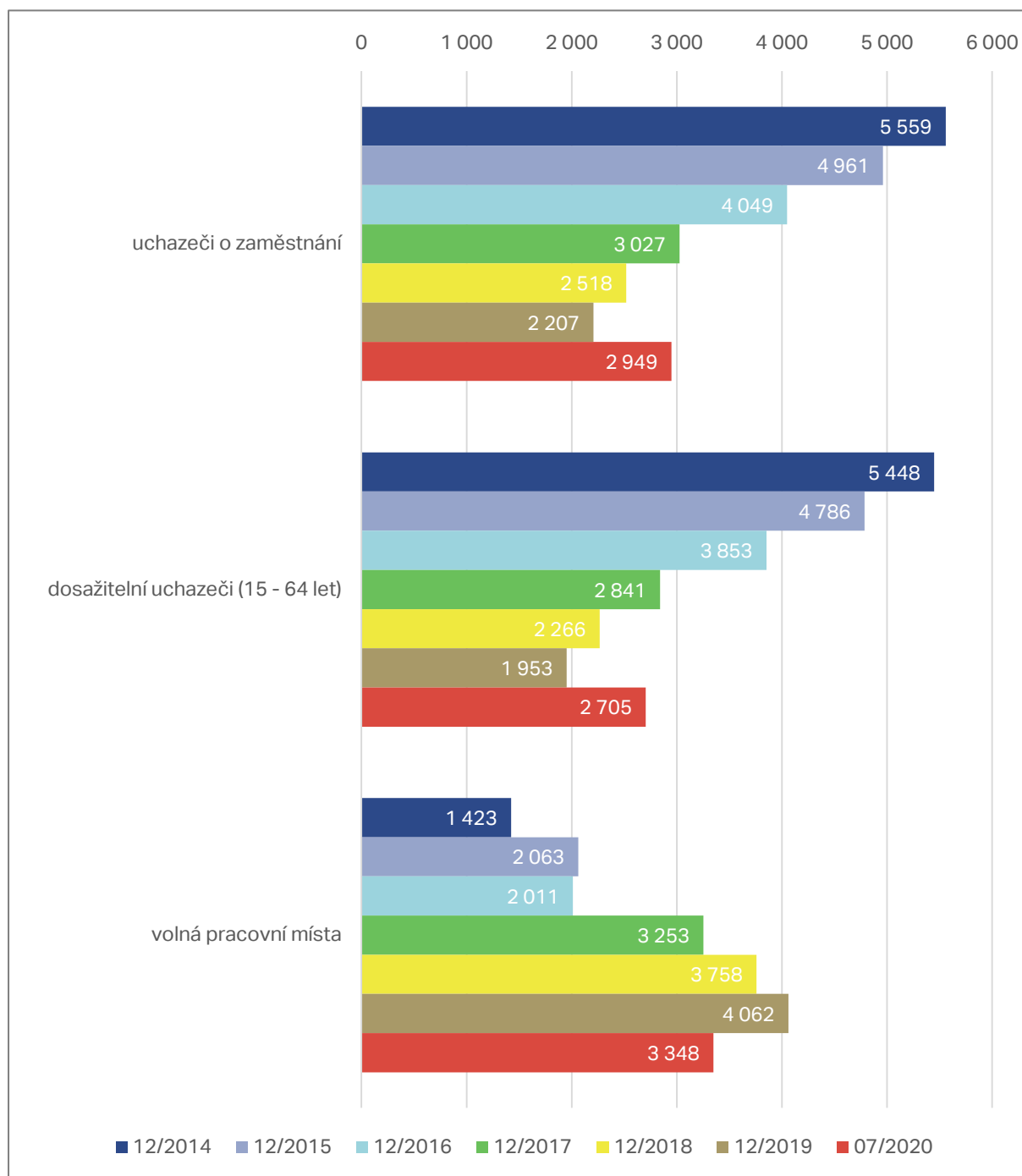
Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Uchazeči o zaměstnání

Počet uchazečů o zaměstnání měl v rámci Liberce dlouhodobou pozitivní (tedy klesající) tendenci. Výjimkou je až tento rok 2020 (údaj k 7/2020), kdy je patrný značný nárůst uchazečů oproti předcházejícímu období 2019 (**33,6 %**). Počet volných pracovních míst naopak dlouhodobě rostl, a to opět až do roku 2020, kdy došlo k poklesu zhruba o **18 %**. Příčinu lze pochopitelně spatřit zejména ve vývoji hospodářství a trhu práce v souvislosti s celosvětovou pandemií COVID-19.

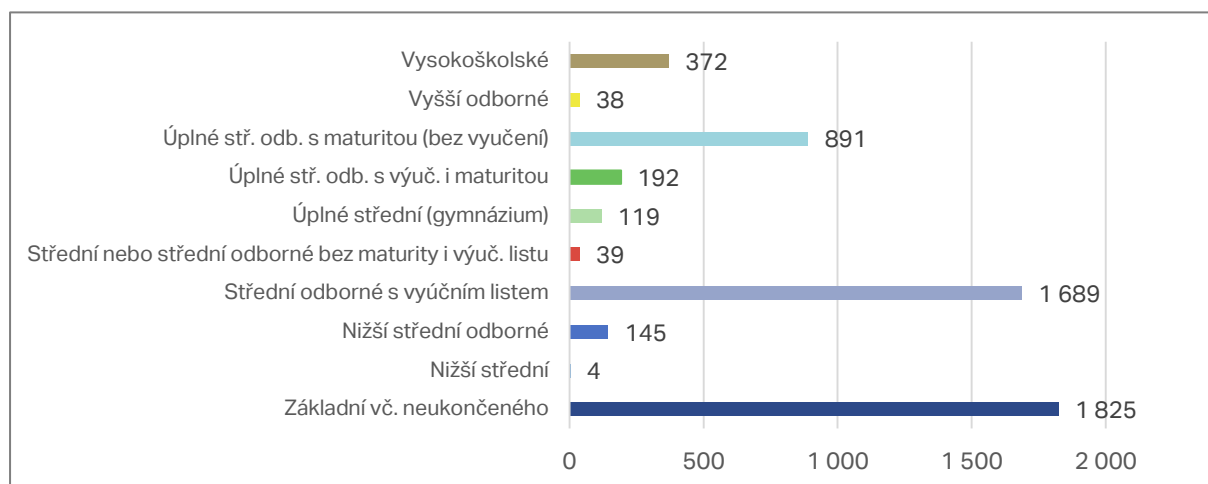
Graf 20 - Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat MPSV

Z hlediska struktury aktuálních uchazečů o zaměstnání (k 7/2020) podle dosaženého vzdělání v okrese Liberec, tj. celkem 5 314 uchazečů (z toho 63 % uchazečů v rámci SML), je nejvíce zastoupena skupina obyvatel se **základním či neukončeným vzděláním** (34 %) a skupiny se středním odborným vzděláním s výučním listem (32 %). Oproti tomu vysokoškoláci či osoby s vyšším odborným vzděláním reprezentují v součtu necelých 8 %. Jedná se o podobný trend jako na území celé ČR.

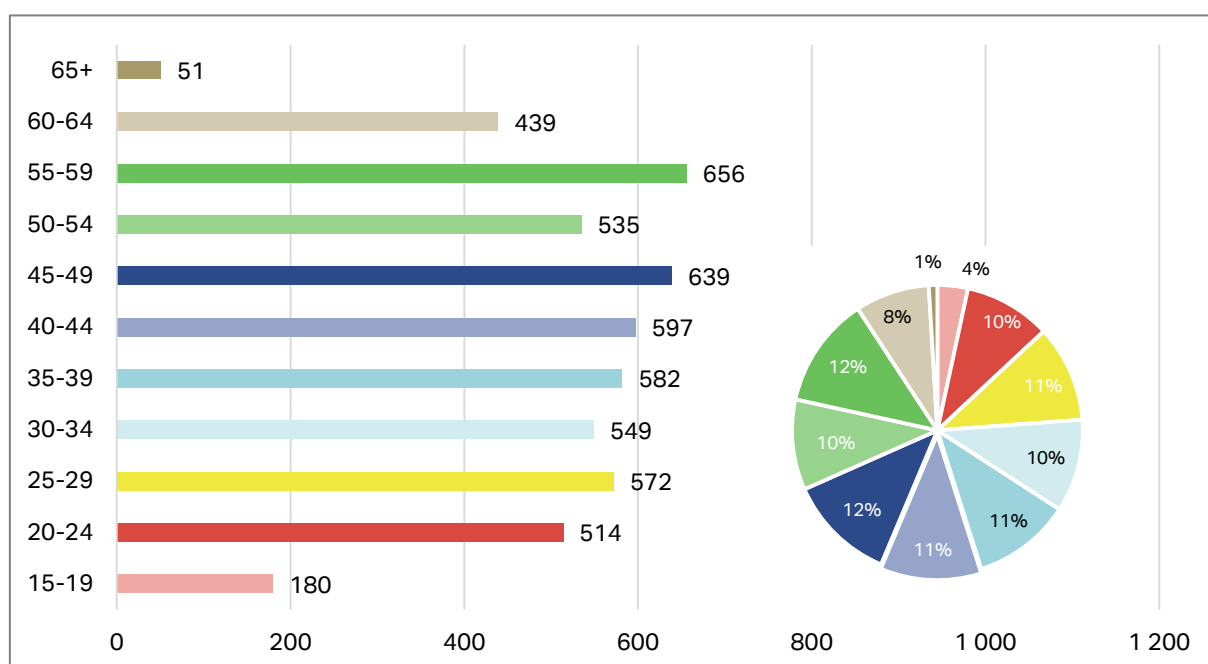
Graf 21 - Uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v okrese Liberec k 31. 7. 2020

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat MPSV

Níže prezentované složení těchto uchazečů o zaměstnání z hlediska jejich věku poté ukazuje, že jednotlivé věkové skupiny jsou vyjma té nejstarší a nejmladší zastoupeny víceméně rovnoměrně a žádná z těchto skupin výrazně nedominuje. Nejvíce uchazečů v libereckém okrese spadá do věkového intervalu 55–59 let, pro něž je možnost uplatnění standardně složitější, navíc s přihlédnutím k aktuální nepříznivé situaci na trhu práce.

Graf 22 - Uchazeči o zaměstnání podle věku v okrese Liberec k 31. 7. 2020

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat MPSV

Volná pracovní místa

Vzhledem k poměrně snadné možnosti dojíždky za prací v rámci LK byla posouzena nabídka volných míst v rámci celého LK.

Nabídku volných pracovních míst v evidencích Úřadu práce (dále ÚP) představovalo v LK ke konci července 2020 celkem **9 684 pozic**, což je meziměsíčně o 117 míst více (+1,2 %). Podíl odpovídající zhruba 19 % (tj. 1 858) ze všech míst byl určen pro absolventy a mladistvé, handicapovaným osobám bylo nabízeno 544 míst (5,6 %).

Na jedno volné pracovní místo připadalo v kraji **1,28 uchazečů**, což byla 5. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání. Nejnižší hodnotu mezi okresy LK tento ukazatel nabyl v okrese Semily (1,03), nejvyšší v okrese Jablonec n. N. (2,18 uchazečů).

Naprostá většina volných pracovních pozic byla v rámci posledních statistických údajů v tomto ohledu (5/2020) určena pro osoby s nižší kvalifikací do úrovně středního odborného vzdělání, což dokládá následující tabulka.

Tabulka 14 - Struktura pracovních míst v evidenci Úřadu práce k 31. 5. 2020 v Libereckém kraji

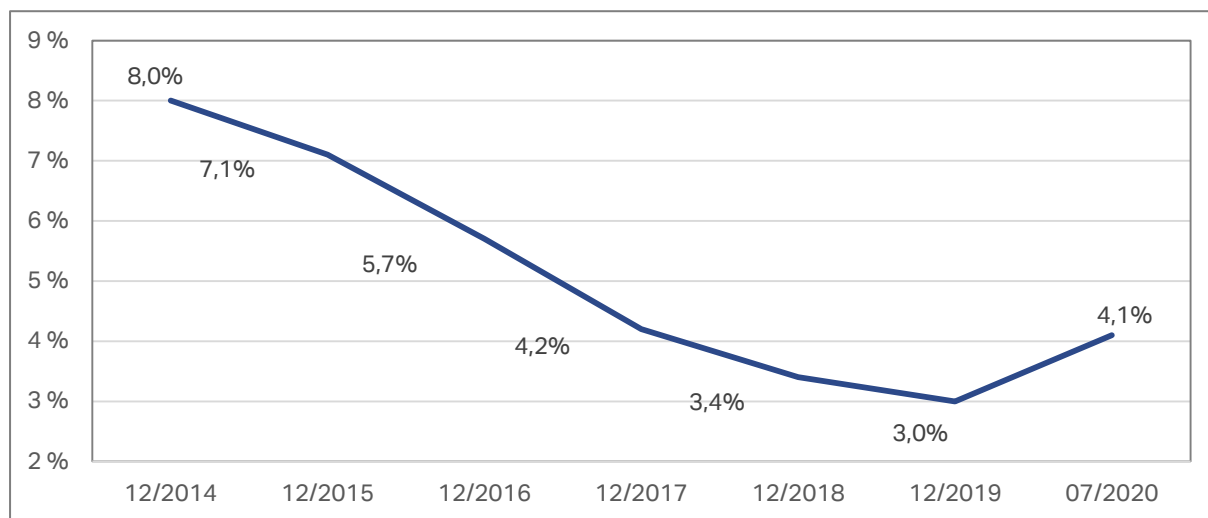
Popis pracovních pozic dle CZ-ISCO	Počet míst v evidenci ÚP
Montážní dělníci výrobků a zařízení	1 464
Kováři, nástrojaři a příbuzní pracovníci	854
Slévači, svářeči a příbuzní pracovníci	779
Obsluha strojů na výrobu a zpracování výrobků z pryže, plastu a papíru	750
Pomocní pracovníci v oblasti těžby a stavebnictví	486
Pomocní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	460
Pomocní pracovníci ve výrobě	417
Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby	381
Kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři	345
Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají	321
Obsluha strojů na výrobu a úpravu textilních, kožených a kožešinových výrobků	286
Ostatní obsluha stacionárních strojů a zařízení	266
Obsluha zařízení na zpracování a povrchovou úpravu kovů a jiných materiálů	263
Uklízeči a pomocníci v domácnostech, kancelářích, hotelích, průmyslových a jiných objektech	218
Obsluha pojízdných zařízení	198
Pracovníci v oblasti ochrany a ostražky	174
Výrobci oděvů, výrobků z kůží a kožešin a pracovníci v příbuzných oborech	160
Obsluha strojů na výrobu potravin a příbuzných výrobků	138
Technici ve fyzikálních a průmyslových oborech	133
Číšníci, servírky a barmani	129

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat MPSV

Nezaměstnanost

Klíčovým ukazatelem a implikací výše diskutovaných skutečností na libereckém trhu práce je míra nezaměstnanosti a její vývoj. Graf níže dokládá v podmínkách města do roku 2020 poměrně strmý klesající trend. Vzhledem k současným okolnostem a stavu na českém pracovním trhu je míra liberecké nezaměstnanosti k 31. 7. 2020 celkem **4,1 %**.

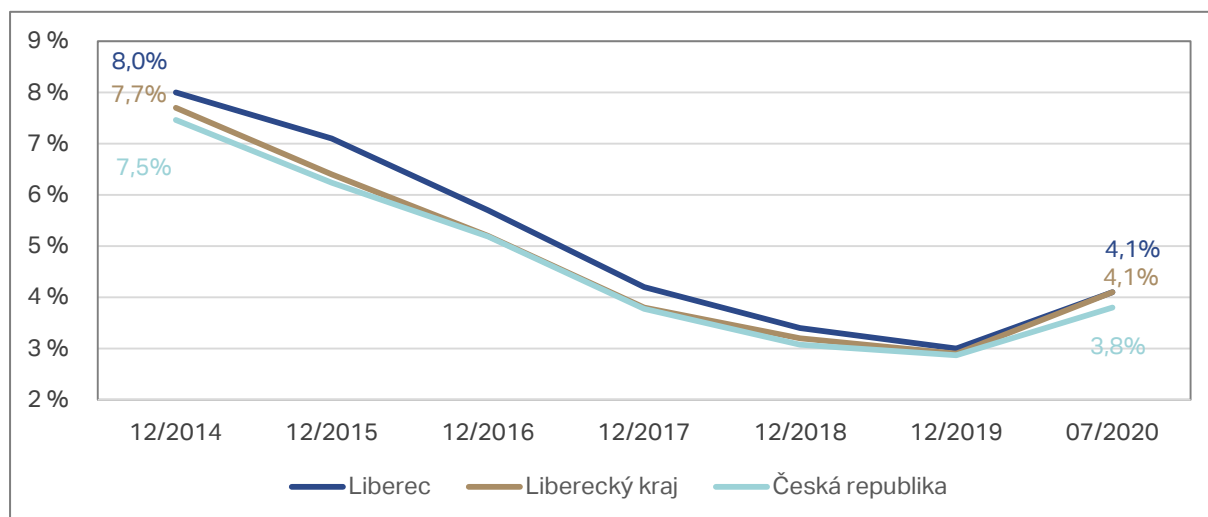
Graf 23 - Vývoj podílu nezaměstnaných v SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat MPSV

Z regionálního srovnání není překvapivé, že trend vývoje nezaměstnanosti celého LK dlouhodobě de-facto kopíruje vývoj nezaměstnanosti v SML, nicméně ve sledovaném období (2014–2020) je vždy nižší než v případě města Liberec. Z celorepublikového srovnání pak vyplývá, že **míra nezaměstnanosti v SML i LK je dlouhodobě nadprůměrná**. Úroveň nezaměstnanosti ke dni 31. 7. 2020 je v LK poté pátá nejhorší.

Graf 24 - Nezaměstnanost v Liberci a porovnání s Libereckým krajem a ČR

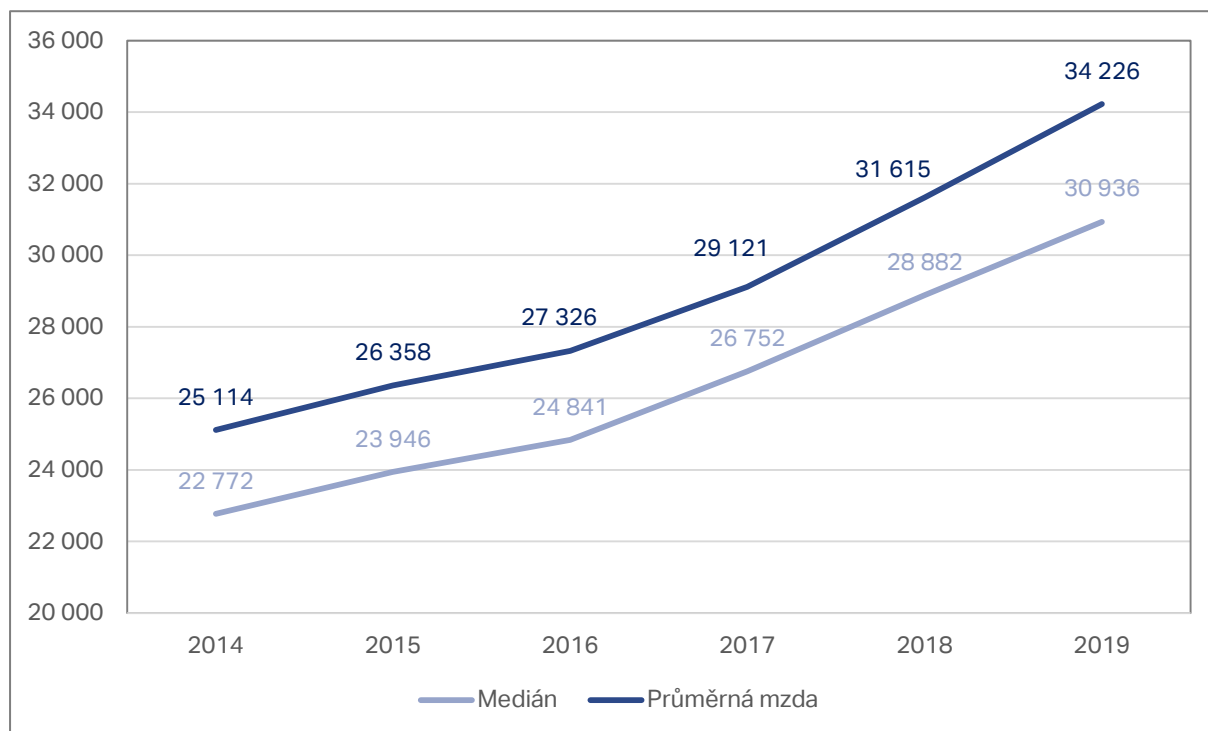

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat MPSV

Mzdy

Podle výsledků strukturální statistiky dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda v LK v roce 2019 částky **34 226 Kč**, což převyšuje o 3 290 Kč tzv. medián mezd, který činil **30 936 Kč**. Tento ukazatel je odbornou veřejností zpravidla považován za relevantnější údaj, jelikož charakterizuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení, a tím lépe vypovídá o skutečné mzdové úrovni.

Graf 25 - Vývoj mezd v Libereckém kraji

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Průměrná mzda mužů byla o 6 543 Kč vyšší než u žen, tj. 37 133 Kč vs. 30 590 Kč. Mzda žen v LK tak představovala **82,4 %** mzdy mužů. Meziroční mzdový růst byl však identifikován vyšší v případě žen, tj. 9,9 % vs. 6,8 %.

Diference mezi průměrnou mzdou a mediánem byla v roce 2019 větší u mužů (+3 728 Kč) než u žen (+1 975 Kč). Odchylka mezi průměrnou mzdou a mediánem mezd byla navíc v případě žen LK nejnižší v celé ČR.

Z hlediska celostátního srovnání zaznamenaly meziročně vyšší průměrné mzdy všechny kraje, v případě LK byl evidován růst ve výši **8,3 %**. Celkový medián mzdy se v LK meziročně zvýšil **7,1 %**. V absolutním vyjádření je pak vykázaná mzda mužů v LK 6. nejvyšší, mzda žen pak 5. nejvyšší v ČR.

K vyjádření míry nerovnosti v odměňování se používá i tzv. ukazatel **Gender Pay Gap (GPG)** představující rozdíl mediánu mzdy mužů a žen vztažený k mediánu mzdy mužů. Jeho výši ovlivňuje např. nižší zastoupení žen ve vedení, nižší odměna žen za stejnou práci, péče o rodinu či zastoupení žen v odvětvích s nižší úrovní mezd. V LK v podnikatelské sféře dosáhl GPD v rámci posledního měření 18,6 % (4. nejnižší krajská hodnota) a v nepodnikatelské sféře 12,7 % (6. nejnižší krajská hodnota).

Vyjížďka a dojíždka do zaměstnání a škol

Město Liberec je přirozeným centrem dojíždky do zaměstnání pro řadu zaměstnanců nejen z přilehlých obcí, ale i jiných ORP, či dokonce jiných krajů. Řada zaměstnavatelů z jiných krajů vzhledem k nedostatku vhodných zaměstnanců zároveň přímo vytváří podmínky ke snadnému dojíždění za prací, např. zajišťuje svozy zaměstnanců (např. firmy dodávající výrobky pro automobilový průmysl), velmi často využívána je také široká nabídka autobusových spojů do hlavního města Prahy, kam počet pravidelných autobusových linek od posledního SLDB (2011) řádově narostl.

Do zaměstnání či škol z Liberce v rámci posledního SLDB vyjíždělo **5 595 obyvatel**, z toho 4 065 do zaměstnání. Nejčastějším místem dojíždky je Praha (1 400) a Jablonec n. N. (1 096). Ostatní místa mají již méně než 300 dojíždějících (Chrastava, Stráž n. N. atd.).

Naopak dojíždka do Liberce byla zaznamenána u **14 880 osob**, z nichž 8 689 dojíždělo do zaměstnání. Nejčastěji na území města SML přijíždí osoby v rámci okresu (41 %), z jiných okresů kraje dojíždí 37 % z celkového počtu dojíždějících. Nejvíce zastoupeným místem vyjíždky do Liberce je Jablonec n. N. (2 327 osob), Chrastava (785 osob) a Hrádek n. N. (599 osob).

Výše popsany statistický pohyb osob do zaměstnání/škol je však z hlediska jeho vypovídací hodnoty částečně spekulativní, a to zejména vzhledem ke stáří dat (9 let) a změnám v návycích obyvatel. Proto je třeba brát tento ukazatel s určitou rezervou a uvedené hodnoty aktualizovat o nová data (2021).

Vzhledem k zastaralosti dat o vyjíždce mezi obcemi ze SLDB 2011 byla jako doplňující řešení použita data o cestách mezi zónami IDS IDOL veřejnou dopravou. Tabulky udávají absolutní počet denně vyjíždějících z obce veřejnou dopravou a podíl vztažený k počtu obyvatel v daném roce. Dále jsou uvedeny nejvýše tři nejvýznamnější směry vyjíždky a podíl vyjíždky do těchto směrů (z celkového počtu vyjíždějících ve druhém sloupci).

Hlavním centrem dojíždky pro většinu obcí ORP je Liberec. V oblasti Podještědí je to také Český Dub (pro obce Bílá, Cetenov, Hlavice, Proseč pod Ještědem a Všelibice). Lokálními centry dojíždky jsou Hrádek nad Nisou (pro obec Chotyně) a Jablonné v Podještědí (pro Janovice v Podještědí).

Tabulka 15 - Hlavní směry vyjíždky z obcí v letech 2017-2019 (měsíc říjen)

Obec	Vyjíždky osob	Směr 1	Směr 2
Dlouhý Most a Jeřmanice	182	Liberec (66 %)	Jablonec (23 %)
	152	Liberec (69 %)	Jablonec (14 %)
	139	Liberec (72 %)	Jablonec (15 %)
Proseč pod Ještědem	71	Liberec (41 %)	Český Dub (33 %)
	72	Český Dub (41 %)	Liberec (29 %)
	68	Český Dub (39 %)	Liberec (39 %)
Nová Ves	150	Liberec (70 %)	Chrastava (25 %)
	131	Liberec (60 %)	Chrastava (33 %)
	108	Liberec (63 %)	Chrastava (29 %)
Janův Důl	22	Liberec (80 %)	Osečná (14 %)
	13	Liberec (64 %)	Osečná (34 %)
	16	Liberec (53 %)	Osečná (39 %)
Jablonné v Podještědí	536	Liberec (43 %)	Česká Lípa (8 %)
	507	Liberec (45 %)	Česká Lípa (8 %)
	543	Liberec (45 %)	Česká Lípa (9 %)
Janovice v Podještědí	4	Jablonné (59 %)	Liberec (30 %)
	4	Jablonné (45 %)	Liberec (31 %)
	4	Liberec (56 %)	Jablonné (28 %)
Bílá	70	Český Dub (32 %)	Liberec (26 %)
	67	Český Dub (38 %)	Hodkovice (26 %)
	72	Český Dub (36 %)	Liberec (26 %)
Bílý Kostel nad Nisou	49	Liberec (45 %)	Chrastava (37 %)
	43	Liberec (49 %)	Chrastava (31 %)
	42	Liberec (43 %)	Chrastava (33 %)
Cetenov	5	Český Dub (42 %)	Hlavice (32 %)
	5	Český Dub (40 %)	Hlavice (40 %)
	4	Český Dub (50 %)	Hlavice (33 %)
Český Dub	222	Liberec (29 %)	Světlá (11 %)
	183	Liberec (36 %)	Hodkovice (12 %)
	218	Liberec (32 %)	Světlá (10 %)
Hlavice	10	Všelibice (33 %)	Český Dub (32 %)
	7	Cetenov (35 %)	Český Dub (33 %)
	6	Český Dub (53 %)	Cetenov (21 %)

Obec	Vyjížďka osob	Směr 1	Směr 2
Hodkovice nad Mohelkou	240	Liberec (50 %)	Turnov (11 %)
	279	Liberec (44 %)	Turnov (12 %)
	272	Liberec (45 %)	Turnov (12 %)
Hrádek nad Nisou	221	Liberec (15 %)	Chrastava (11 %)
	202	Liberec (18 %)	Chrastava (10 %)
	189	Liberec (18 %)	Chrastava (11 %)
Chotyně	57	Hrádek (38 %)	Liberec (21 %)
	53	Hrádek (45 %)	Liberec (23 %)
	52	Hrádek (40 %)	Liberec (26 %)
Chrastava	396	Liberec (59 %)	-
	391	Liberec (60 %)	-
	370	Liberec (62 %)	-
Kryštofovo Údolí	4	Liberec (78 %)	-
	6	Liberec (90 %)	-
	6	Liberec (86 %)	-
Křížany	97	Liberec (35 %)	Dubnice (7 %)
	109	Liberec (33 %)	Dubnice (5 %)
	90	Liberec (34 %)	Dubnice (5 %)
Mníšek	121	Liberec (60 %)	Oldřichov (7 %)
	120	Liberec (62 %)	Oldřichov (12 %)
	119	Liberec (62 %)	Oldřichov (11 %)
Oldřichov v Hájích	28	Liberec (51 %)	Mníšek (39 %)
	38	Liberec (45 %)	Mníšek (39 %)
	38	Liberec (53 %)	Mníšek (38 %)
Osečná	156	Liberec (29 %)	Stráž p. R. (12 %)
	151	Liberec (33 %)	Stráž p. R. (11 %)
	147	Liberec (36 %)	Český Dub (12 %)
Rynoltice	68	Liberec (54 %)	Jablonné (18 %)
	63	Liberec (60 %)	Jablonné (15 %)
	70	Liberec (53 %)	Jablonné (16 %)
Světlá pod Ještědem	77	Liberec (53 %)	Český Dub (26 %)
	82	Liberec (54 %)	Český Dub (24 %)
	100	Liberec (55 %)	Český Dub (24 %)
Všelibice	25	Český Dub (43 %)	Hlavice (18 %)
	21	Český Dub (49 %)	Hlavice (12 %)
	18	Český Dub (50 %)	Hlavice (14 %)

Obec	Vyjížďka osob	Směr 1	Směr 2
Zdislava	16	Liberec (49 %)	Křižany (40 %)
	15	Liberec (56 %)	Křižany (25 %)
	14	Liberec (55 %)	Česká Lípa (18 %)

7.4 Věda a výzkum

V rámci posledních dostupných dat za rok 2018 se v LK zabývalo výzkumem a vývojem (VaV) **128 pracovišť**, tj. meziročně o dvě pracoviště méně. Většina z těchto subjektů působila v podnikatelském sektoru (87 %), v odvětví průmyslu a stavebnictví poté necelých 66 % z nich. Pouze 11 pracovišť mělo výzkum a vývoj jako převažující činnost. V souladu s technickým zaměřením kraje se téměř 80 % ze všech pracovišť dlouhodobě orientuje na VaV v oblasti technických věd.

Celkem bylo v LK na VaV vynaloženo **3 426 mil. Kč** (9. místo mezi kraji), z čehož 2 416 mil. Kč připadlo na liberecký okres. Tato částka odpovídá 3,3 % z celostátního objemu výdajů na VaV, na regionálním HDP se pak VaV podílel z 2 %. U více než dvou třetin pracovišť výdaje na VaV nepřesáhly ve sledovaném roce 10 mil. Kč, částku vyšší než 100 mil. Kč vynaložilo pouze šest pracovišť.

Oblasti výzkumu a vývoje se v kraji plně věnovalo **2 321 zaměstnanců** (přepočteno na plné úvazky), z nichž bylo 1 455 v okrese Liberec (v přepočtu na 1 000 obyvatel 5. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání). Celkem 82 % z uvedeného počtu zaměstnanců se orientovalo na technické vědy. Dle počtu zaměstnanců se jedná převážně o malá pracoviště, kde více než polovina z nich zaměstnávala méně než pět zaměstnanců a pouze pět pracovišť indikovalo více než 100 zaměstnanců.

Z pohledu informačních technologií disponovalo v roce 2018 v LK osobním počítačem **73,4 % domácností** (5 % pod průměrem ČR), připojení k internetu poté mělo **76,5 % domácností** (4 % pod průměrem ČR).

Tabulka 16 - Věda a výzkum v Libereckém kraji

Věda a výzkum v Libereckém kraji							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet pracovišť výzkumu a vývoje	91	101	113	120	118	130	128
Počet zaměstnanců VaV (fyzické osoby)	2 275	2 792	2 907	2 996	3 241	3 329	3 278
Počet zaměstnanců VaV (přepočtené osoby/úvazky)	1 912	2 068	2 112	2 116	2 136	2 190	2 321
Výzkumní pracovníci (přepočtené osoby)	939	977	1 055	1 105	1 013	1 014	998
^ v podnicích	602	687	737	748	717	713	649
^ Vládní	11	19	29	30	31	25	34
^ na VŠ	324	270	290	327	265	266	315
Výdaje na VaV (mil. Kč)	2 860	2 366	2 614	2 520	2 654	2 895	3 426

Věda a výzkum v Libereckém kraji							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
^ podnikatelské	1 200	1 381	1 676	1 759	2 014	2 111	2 410
^ veřejné z ČR	565	613	674	646	595	676	830
^ veřejné mimo ČR	1 095	372	263	112	35	103	183
Neinvestiční výdaje na vědu a výzkum (mil. Kč)	1 725	1 978	2 164	2 189	2 453	2 760	3 210
Udělené patenty v ČR přihlašovatelům z ČR	28	28	22	44	55	35	25

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Na základě mezikrajského srovnání lze situaci v oblasti VaV v LK zhodnotit následovně:

- ^ **Počet zaměstnanců VaV/na 1 000** zaměstnanců je v LK víceméně průměrný, tj. 11,7 v LK vs. 13,8 v ČR (bez hl. města Prahy je však průměrná hodnota pouze 8,8).
- ^ **Celkové výdaje na VaV** jsou srovnatelné s většinou českých krajů (Jihočeský, Královehradecký, Pardubický), avšak oproti dlouhodobě pro inovačním krajům podstatně zaostává (Jihomoravský 5x větší výdaje, Středočeský 4x větší apod.). Z hlediska podílu na krajském HDP dosahuje LK průměrné hodnoty celé ČR (tj. 1,7 %), což je však ke značnému přesahu hl. města Prahy, Středních Čech a Jižní Moravy de-facto vysoký nadprůměr.
- ^ V otázce udělených **patentů** podnikům v ČR podle krajů se LK nachází až v druhé polovině žebříčku (8. – 9. místo), a to s počtem 14 udělených patentů (2019). V této statistice dominuje hlavní město Praha (40), Středočeský kraj (38) a kraj Jihomoravský (28). Od roku 2014 se počet udělených patentů v LK příliš nemění a vždy spadá do intervalu 12–16 patentů/rok.

Klíčovým hráčem v oblasti VaV je na území města nepochybně **Technická univerzita v Liberci**. Její vědecko-výzkumná činnost historicky vychází z orientace města na textilní, sklářský, chemický či automobilový průmysl. TUL klade dlouhodobý důraz na podporu VaV, špičkové vědecké týmy, široké zapojení odborníků i studentů ale i komercializaci výsledků a transfer technologií. Právě komercializace, tedy důraz na aplikaci výsledků v praxi, je prioritním zájmem TUL, a do přenosu výsledků VaV do praxe je tak zapojeno všech šest fakult a dále Ústav zdravotnických studií a Ústav pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace. TUL dosáhla svojí vědecko-výzkumnou činností řady výsledků, z nichž patrně aktuálně nejznámější je technologie výroby nanovláken a s tím související celá aplikační oblast. Četné úspěchy však TUL slaví i na poli výrobních strojů nebo textilního a oděvního průmyslu. Vzhledem k aktuální profilaci Liberce je TUL dále významným partnerem v otázce VaV pro automobilní průmysl v ČR.

Další významnou organizací je zejména v oblasti výzkumu **Výzkumný ústav textilních strojů Liberec, a.s. (VÚTS)** a **Technologický park při VÚTS Liberec**. VÚTS se výhradně zaměřuje na výzkum, vývoj a zhotovení strojů a zařízení pro zpracovatelský průmysl – obráběcí, textilní, polygrafické, potravinářské, balící a zdravotnické techniky. Organizace se dále zabývá automatizací, vývojem, konstrukcí a stavbou speciálních jednoúčelových strojů, manipulátorů, dopravníků a testovacích zařízení zejména pro dodavatele automobilového průmyslu. Činnost VÚTS se vyznačuje nabídkou komplexního souboru služeb od výzkumu a vývoje, zpracování konstrukčního návrhu až po realizaci kompletního technologického celku.

7.5 Problémové oblasti pro rozvoj města

Ekonomické prostředí v SML čelí mnoha negativním jevům, které se mohou v horizontu několika let dále zhoršovat. Město ovšem díky svým dispozicím a předpokladům disponuje řadou příležitostí, které v případě správného využití mohou toto území ve svém rozvoji významně posunout a zvýšit tak kvalitu života jeho obyvatel. Nejdůležitější problémové oblasti v rozvoji města z pohledu ekonomického prostředí lze definovat následovně:

- ^ Vysoká **závislost na zpracovatelském průmyslu**, a to zejména na automobilovém průmyslu → malá diverzifikace místní ekonomiky, nízká přidaná hodnota u subdodavatelů v automobilovém průmyslu.
- ^ Nadprůměrná **míra nezaměstnanosti** a její rostoucí tendence.
- ^ **Disproporce mezi nabídkou a poptávkou na libereckém trhu práce** – velký počet nekvalifikovaných uchazečů o zaměstnání s nízkou úrovní vzdělání, nedostatek specificky kvalifikovaných pracovníků v mnoha oblastech.
- ^ Značné **zastoupení starších osob/uchazečů o zaměstnání** → nižší uplatnění.
- ^ Dlouhodobý **růst počtu cizinců** – nízká kvalifikace/vzdělání.
- ^ **Nedostatečná kooperace** podnikatelských subjektů, města, TUL a neziskového sektoru → malá podpora začínajících podnikatelů, nedostatek/absence vědecko-technických parků, inkubátorů a jiných subjektů zaměřených na podporu inovací a VaV → velká roztříštěnost v oblasti výzkumu a vývoje – mnoho malých pracovišť, chybí velcí a silní hráči.
- ^ **Nedostatečná výtěžnost TUL** jakožto velkého hráče v oblasti inovací a VaV. TUL je vnímána především regionálně a bez žádoucího přesahu do podnikatelského sektoru.
- ^ **Nedostatečná prezentace Liberce** jako jednoho z nejvýznamnějších technických měst/center v ČR.
- ^ Malý důraz a propagace konceptu **Smart City, digitalizace, sdílené ekonomiky a chytrých řešení** v podmínkách města (navzdory mnoha úspěšně implementovaným řešením).
- ^ **Absence koncepčních dokumentů** v oblasti ekonomiky, průmyslu či VaV.

8 Technická infrastruktura a majetek

8.1 Technická infrastruktura

Pitná voda

Celé území ORP Liberec je nadstandardně vybavené zdroji pitné vody. Zásobování pitné vody regionu je víceméně rovnoměrně rozděleno mezi podzemní a povrchové zdroje. V oblasti vodohospodářské infrastruktury je v kontextu SML vhodné uvést následující hlavní skutečnosti:

- ^ Nejvýznamnější zdroje podzemní vody jsou vázané jímací území – Libíč, Dolánky a Lesnovek, zařazené dle SČVK do I. kategorie. Jde o systém hloubkových vrtů a studní podzemní vody, které tvoří důležitý zdroj vody pro město Liberec. Do zdrojů je rovněž ještě zařazen vodní zdroj Machnín.
- ^ Rozhodující podíl v zásobování města je však z nádrže Josefův důl, tedy povrchové zdroje pitné vody. Oblastní úpravny vody poté jsou – ÚV Souš a ÚV Bedřichov.
- ^ Páteří oblastního vodovodu je přivaděč DN 600, kam je čerpána voda na jihozápadě Liberecka ze zdroje Dolánky, který se dále napojuje na zdroj Lesnovek a ten poté na zdroj Libíč. Prvním vodojemem „na trase“ je vodojem Roveň, odkud je voda dočerpána do vodojemu Jeřmanice, ze kterého je dvěma přivaděči DN 500 přivedena do Liberce. Do vodojemů Liberce ze západu přichází voda přivaděčem DN Stoka B.
- ^ K místním zdrojům patří Pilínkovské prameny, Pilínkov zářezy, Horní Hanychov – U Lanovky nad kioskem, Horní Hanychov – U Lanovky skokanský areál atd.
- ^ V rámci posledního SLDB bylo připojení na vodovod prokázáno u více jak 91 % bytů ve městě (více jak 8 % nebylo zjištěno).
- ^ Dle ČSÚ byl podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu v případě LK za rok 2019 93 % (čtvrtá nejhorší hodnota). V podmínkách města by to mělo být zhruba 94 %. S absencí veřejného vodovodu a současně s problematikou sucha souvisí vysychání individuálních zdrojů v okrajových lokalitách města – stav kdy jsou obyvatelé zcela bez pitné vody (Kateřinky, Krásná Studánka, Radčice).
- ^ V roce 2019 činila průměrná denní spotřeba vody z veřejných vodovodů v domácnostech LK 89,2 litrů na osobu.
- ^ Cena vodného meziročně vzrostla ve všech regionech, **obyvatelé LK** však zaplatili v rámci krajů **nejvyšší cenu (44,80 Kč za Kč/m³ vodného)** převyšující **celostátní průměr o 5,50 Kč**.
- ^ Vodovodní síť se v průběhu roku 2019 v LK rozšířila na 3 902 km (+2 km, +0,1 %). Rovněž se zvýšil počet osazených vodoměrů (o 1,8 % na 89 692 kusů) a počet vodovodních přípojek (o 1,3 % na 89 212 kusů).
- ^ V Liberci **technicky nevyhovují některé vodovodní řády** z důvodu značného stáří (např. v centru města).

Kanalizace

Problematiku kanalizace v liberecké oblasti lze na základě dostupných informací charakterizovat následovně:

- ^ V domech napojených na kanalizační síť žilo v LK v roce 2019 dle ČSÚ **69,5 %**. Jedná se o nejhorší stav ze všech krajů v ČR.

- ^ Délka kanalizační sítě na území kraje vzrostla o 21 km na 1 617 km, počet kanalizačních přípojek se navýšil o 578 (1,2 %) na 47 474 kusů.
- ^ **Cena stočného v LK se meziročně zvýšila o 0,40 Kč na 42,90 Kč/m³, což je obdobně jako v případě vodného, kdy nejvyšší cenu v ČR a republikový průměr převýšila o extrémních 8,20 Kč.**
- ^ Dle počtu připojených obyvatel je v rámci kraje nejvýznamnější společný kanalizační systém měst Liberce, Jablonce n. N. a Stráže n. N. zakončený na rekonstruované ČOV. Na tuto ČOV jsou odpadní vody svedeny dvěma hlavními sběrači A a B, přičemž sběrač B od konce jablonecké kanalizace v Zeleném údolí až na ČOV Liberec tvoří páteř celého systému. Do něj je zaústěn i sběrač A. Tento sběrač začíná napojením na ČOV v Růžodole I, který je dlouhý 6,5 km. Sběrač A sloužící pro napojení uličních stok začíná u ČOV Liberec a vede přes celé město.
- ^ Kanalizační systém v Liberci je tak rozdělen na dvě části:
  - ^ povodí sběrače A – odkanalizovává pravý břeh Lužické Nisy, což představuje vnitřní město, Pavlovice, Králův Háj, Starý Harcov apod.
  - ^ povodí sběrače B – odkanalizovává levý břeh – Františkov, Hanychov, Doubí, Vesec, Vratislavice apod.
- ^ **Část kanalizačních stok ve městě vyžaduje důkladnou revizi, rozsáhlé rekonstrukce uličních i některých hlavních stok. Místy se nacházejí stoky z 19. stol.**
- ^ Strategické záměry v oblasti kanalizací a zásobování pitnou vodou vycházejí především z Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací LK.
- ^ Dominantním vlastníkem vodovodů a kanalizací v kraji/ORP Liberec/SML je Severočeská vodárenská společnost, a.s., jejímž menšinovým akcionářem je SML. Největším provozovatelem kanalizačního systému jsou poté Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.
- ^ Nejaktuálnější téma SML je **problematika odkanalizování**. V některých částech města dosud zcela chybí kanalizace (Kateřinky, Radčice, Krásná Studánka atd.).

8.2 Elektrická energie

Další důležitou součástí energetické infrastruktury města je elektřina, její zdroj, kapacita či přenos. Podstatné aspekty z této oblasti jsou shrnuty v následujícím přehledu:

- ^ V roce 2019 se v LK vyrobilo 437,4 GWh elektřiny (brutto), což odpovídá velikosti 0,5 % z celkového objemu elektřiny vyrobené v ČR. **Z celkového vyrobeného množství elektřiny v LK pocházelo téměř 70 % z alternativních zdrojů** (27,1 % fotovoltaika, větrné elektrárny 27 % a ve vodních elektrárnách 15,6 %).
- ^ **Na celkovém instalovaném výkonu LK se ke konci roku 2019 podílely elektrárny využívající ekologické zdroje téměř z 80 %** (47,2 % elektrárny na solární energii, 21,4 % větrné elektrárny a 11,1 % vodní elektrárny). Na zbývajícím instalovaném výkonu se podílely plynové a spalovací elektrárny (16,0 %) a parní elektrárny (4,2 %).
- ^ Meziročně vzrostl instalovaný výkon elektráren v kraji o 3 MW (1,4 %), nejvíce v plynových a spalovacích elektrárnách (+10 %) a také v elektrárnách vodních (+0,8 %). Naopak výkon fotovoltaických elektráren meziročně poklesl o 0,2 %.
- ^ V LK vzrostla v roce 2019 spotřeba elektřiny u domácností o 1,7 %. V přepočtu na jednoho obyvatele LK dosáhla spotřeba domácností v roce 1,67 MWh a byla o 16,8 % vyšší než celorepublikový průměr.
- ^ Nevyskytuje se zde žádný významný zdroj uhlí nebo zemního plynu a není zde realizován žádný nadmístní zdroj elektrické energie. Liberec má tak velmi omezené zdroje energií a je závislý na jejich importu.

- ^ Největší zdroj je lokalizován v Teplárně Liberec s výkonem 12 MW. Ve spalovně odpadů TERMIZO a.s. je nainstalován výkon 2–3 MW.
- ^ Na území LK je umístěno několik výroben elektřiny z obnovitelných zdrojů. Jedná se zejména o malé vodní elektrárny umístěné na větších vodních tocích v oblastech s velkým spádem (např. MVE Rudolfov I s výkonem 0,72 MW).
- ^ Území je zásobováno elektrickou energií z transformovny TR Bezděčín a z TR Babylon, na které jsou napojena příslušná vedení VVN přenosové soustavy. Přenosová soustava je provozována v napětích VVN 400 kV a VVN 220 kV.

Zásobování zemním plynem

Z hlediska infrastruktury zásobující LK zemním plynem a jejích hlavních statistických údajů lze uvést následující skutečnosti:

- ^ Na území ORP Liberec je provozovatelem distribuční soustavy pro zásobování zemním plynem společnost RWE GasNet, s.r.o.
- ^ Hlavními napájecími body pro zásobování ORP Liberec plynem jsou dálková vedení přivádějící zemní plyn ze sousedních ORP. V rámci ORP Liberec se nenachází žádný nadmístní významný zdroj zemního plynu či bioplynu. K technologickým objektům zásobování plynem patří zejména regulační stanice, kterých je v SML celkem 12.
- ^ V rámci města ani ORP nezasahují žádná vedení vysokotlakých plynovodů. Územím neprochází ani trasa tranzitního plynovodu.
- ^ Úroveň plynofikace kraje je dlouhodobě pod průměrem ČR (63 %). Připojení na plyn má dle posledního SLDB pouze 50 % obydlých bytů v rámci SML.
- ^ Spotřeba zemního plynu v domácnostech LK v roce 2019 činila 927 m³/obyvatele (od roku 2014 nárůst o 97 m³). Dle průměrné spotřeby plynu v ČR/obyvatele (766 m³), je spotřeba v LK o více jak 17 % vyšší.
- ^ Roku 2019 bylo v kraji evidováno více než 93 351 odběratelů zemního plynu, tj. 3,3 % z celkového počtu evidovaných odběratelů v ČR. Celkový počet odběratelů se meziročně zvýšil pouze o sedm subjektů (oproti roku 2014 nárůst jen o 1 %). Úroveň plynofikace tak dlouhodobě zůstává téměř beze změny.

Zásobování tepelnou energií

Problematiku zásobování Liberce a jeho okolí tepelnou energií charakterizují následující parametry:

- ^ Nejrozsáhlejší systém soustav centrálního zásobování teplem v Liberci je Teplárna Liberec a spalovna komunálního odpadu TERMIZO a.s.
- ^ Spalovna TERMIZO je považována za vysoce účinný kogenerační zdroj. Za rok energeticky využije průměrně 96 000 tun odpadů, z čehož vyrobí teplo pro cca 17 000 domácností.
- ^ Teplárna Liberec zásobuje tepelnou energií Liberec a Vratislavice n. N. Společnost zásobuje tepelnou energií více než 14 000 domácností převážně na libereckých sídlištích, dalších více než sto odběratelů z terciární sféry a desítku průmyslových podniků. Teplárna je technologicky propojena se spalovnou komunálních odpadů TERMIZO, která dodává do sítě centrálního zásobování tepelnou energií.
- ^ Větší polovina tepla pro Liberec vzniká energetickým využíváním odpadů, podstatnou část ale tvoří tepelná energie ze zemního plynu. Topný olej se využívá jako doplňkové palivo při velkých

mrazech. Teplo pro sídliště Františkov vyrábí teplárna od roku 2012 v samostatné kogenerační jednotce, která zároveň vyrábí elektřinu pro distribuční síť.

- ^ Dlouhodobým problémem je stáří rozvodného systému. Pro snížení vysokých nákladů na rozvod tepla budou nutné **rozsáhlé investice do teplovodní infrastruktury**. V plánu je i modernizace zbývajících dvou větví rozvodů. Náklady na každou etapu se odhadují na 300 mil. Kč, financování ale zatím není vyřešeno.
- ^ Průměrná cena tepelné energie v LK sice dlouhodobě výrazně klesá (rozdíl více jak 100 Kč/GJ mezi lety 2014–2019), **ale dle údajů ERÚ patří k nejdražším v ČR**, v letech 2014 a 2015 byla dokonce **nejvyšší ze všech krajů**.
- ^ Z hlediska druhu paliv použitých pro výrobu tepelné energie za rok 2018 v LK výrazně převažoval **podíl zemního plynu (65,4 %)**, což lze vzhledem k celostátnímu průměru (19,7 %) považovat za extrémní hodnotu. Opačným extrémem je **podíl uhlí (4,7 %)** použitý pro výrobu tepla, který je oproti průměru ČR (54,8 %) **zcela zanedbatelný**.

Radiokomunikace a telekomunikace

ORP Liberec je provázán s okolním územím systémem dálkových optických kabelů. Území je plošně v celém rozsahu připojené na státní telefonní síť s automatickým vstupem do systému. Z telekomunikačního hlediska je území začleněno do Místní provozní oblasti Liberec – okres Liberec, uzlový telefonní obvod – UTO Liberec. Na území Liberce je dokončena výstavba digitální sítě a digitálních ústředí. Dominantní postavení v telekomunikaci má O2 Telefónica Czech Republic, a.s.

Hlavním provozovatelem bezdrátového přenosu jsou České Radiokomunikace a.s. Na území jsou dále provozovány radioreleové trasy různých mobilních operátorů (T-Mobile, Vodafone, O2) a dodavatelů internetového připojení. Nejvýznamnějším bodem v regionu je televizní vysílač Ještěd s mnoha základnovými stanicemi a centrem radioreleových spojů. Ještěd s jeho telekomunikačními vysílači je tak přirozeným centrem digitálního mikrovlnného spojení s okolím.

Páteří sítě radioreleových tras Českých Radiokomunikací:

- ^ RKS Ještěd – RS Buková hora
- ^ RKS Ještěd – RS Zvičina
- ^ RS Jablonec n/N telekomunikační budova – RKS Ještěd

V liberecké oblasti jsou provozovány tyto hlavní vysílací objekty:

- ^ RKS Liberec – Ještěd
- ^ RKS Liberec – Vratislavice n. N.

Z hlediska vybavenosti domácností LK připojením k internetu je tento stav dlouhodobě neuspokojivý, jelikož připojením k internetu disponovalo ke konci roku 2018 pouze 76,5 % domácností (4 % pod průměrem ČR).

Aktivita města

Liberec přistoupil roku 2016 k Paktu starostů a primátorů (Covenant of Mayors), čímž se zavázal vypracovat **Akční plán udržitelné energie a klimatu 2030** a na jeho základě snížit do roku 2030 své emise o 40 % (oproti roku 2000). Dokument zahrnuje řadu opatření na zateplování budov v majetku města, náhradu neekologických tepelných a světelných zdrojů či oblast dopravy. Město tak již realizovalo několik projektů.

8.3 Městské organizace a společnosti

SML dále disponuje značnou sítí městských organizací a společností s vlastnickým podílem města. Rozsah této majetkové struktury je aktuálně následující:

Městské organizace

- ^ Botanická zahrada Liberec
- ^ Centrum zdravotní a sociální péče Liberec
- ^ Divadlo Františka Xavera Šaldy
- ^ Komunitní práce Liberec, o.p.s.
- ^ Městské lesy Liberec
- ^ Naivní divadlo Liberec
- ^ Zoologická zahrada Liberec
- ^ 31 mateřských škol
- ^ 20 základních škol
- ^ Speciální základní škola Orlí
- ^ Dům dětí a mládeže Větrník
- ^ Komunitní středisko Kontakt Liberec

Společnosti s majoritní účastí města

- ^ Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a.s.
- ^ Liberecká IS, a.s.
- ^ Sportovní areál Ještěd, a.s.
- ^ Sportovní areál Liberec, s.r.o.
- ^ Technické služby města Liberce, p.o.

Společnosti s minoritní účastí města

- ^ ČSAD Liberec, a.s.
- ^ Krajská nemocnice Liberec, a.s.
- ^ Severočeská vodárenská společnost, a.s.
- ^ Teplárna Liberec, a.s.
- ^ FCC Liberec, s.r.o.
- ^ Autocentrum Nord, a.s.

Hlavní problematickou oblastí z hlediska rozsáhlého majetku města (nejenom výše uvedené organizace a majetkové účasti) je nízká míra jeho pasportizace a systematické práce s ním. Dále není nastaveno strategické řízení a správa portfolia firem z pohledu města jakožto akcionáře/společníka. Zejména u společností s majoritní účastí SML vede nekoncepční správa k rozsáhlým negativním jevům.

8.4 Problémové oblasti pro rozvoj města

Technická infrastruktura města i jeho kompletní majetková struktura bude v nadcházejícím období vyžadovat sadu opatření, která přispějí k cílenému rozvoji města a zlepšení současného stavu. Implementace jednotlivých opatření z **Akčního plánu udržitelné energie a klimatu 2030** by však měla tento žádoucí stav v oblasti infrastruktury naplnit, systematicky technickou infrastrukturu obnovovat a snižovat celkovou energetickou náročnost města. Hlavní problémy ovlivňující rozvoj města lze shrnout následovně:

- ^ **Technicky nevyhovující vodohospodářská infrastruktura** v některých částech města či absence veřejného vodovodu v okrajových lokalitách.
- ^ **Technicky nevyhovující kanalizační systém** v některých městských částech či úplná absence kanalizace v okrajových lokalitách.
- ^ Dlouhodobě **nejvyšší cena za vodné a stočné** v ČR.

- ^ **Nízký podíl vyrobené elektřiny z místních zdrojů.**
- ^ **Nezbytnost rozsáhlé investice do teplovodní infrastruktury.**
- ^ **Podfinancovaná infrastruktura** pro rozvod energií a veřejného osvětlení, nepřipravená rozvodná síť na individuální výrobu elektřiny a elektromobilitu.
- ^ **Nedostatečná dostupnost internetu**, zejména pak v okrajových částech Liberce.
- ^ **Nekoncepční řízení rozsáhlého majetku města** – podfinancování, nezbytné náklady na investice, malá kontrola, nízká efektivita atd.
- ^ **Nedostatečné řízení a správa portfolia firem s majetkovým podílem města** – absence vlastnické koncepce a dohledu z pohledu akcionáře, nedostatečný výkon vlastnických práv.

9 Doprava

9.1 Silniční doprava

Doprava v Liberci a jeho okolí je nepochybně částečně ovlivněna komunikační sítí, kterou disponuje celý okres Liberec. Územím okresu prochází 710 km silnic, z čehož je 111 km silnic I. třídy, 117 km silnic II. třídy a cca 482 km silnic III. třídy. Hlavní páteřní komunikací je silnice pro motorová vozidla I/35 (Turnov – Liberec) navazující na dálnici D10 a mezinárodní tah E442 (skrze I/35). S ohledem na výše uvedené je tedy město Liberec význačně ovlivněno tranzitní silniční dopravou v zejména v ose I/35 s její návazností D35 D10 a německou B178 a A4. Druhou významnou komunikací je silnice I/13 propojující Liberecký a Ústecký kraj. Problematické nadále zůstává dopravní spojení na Hradec Králové.

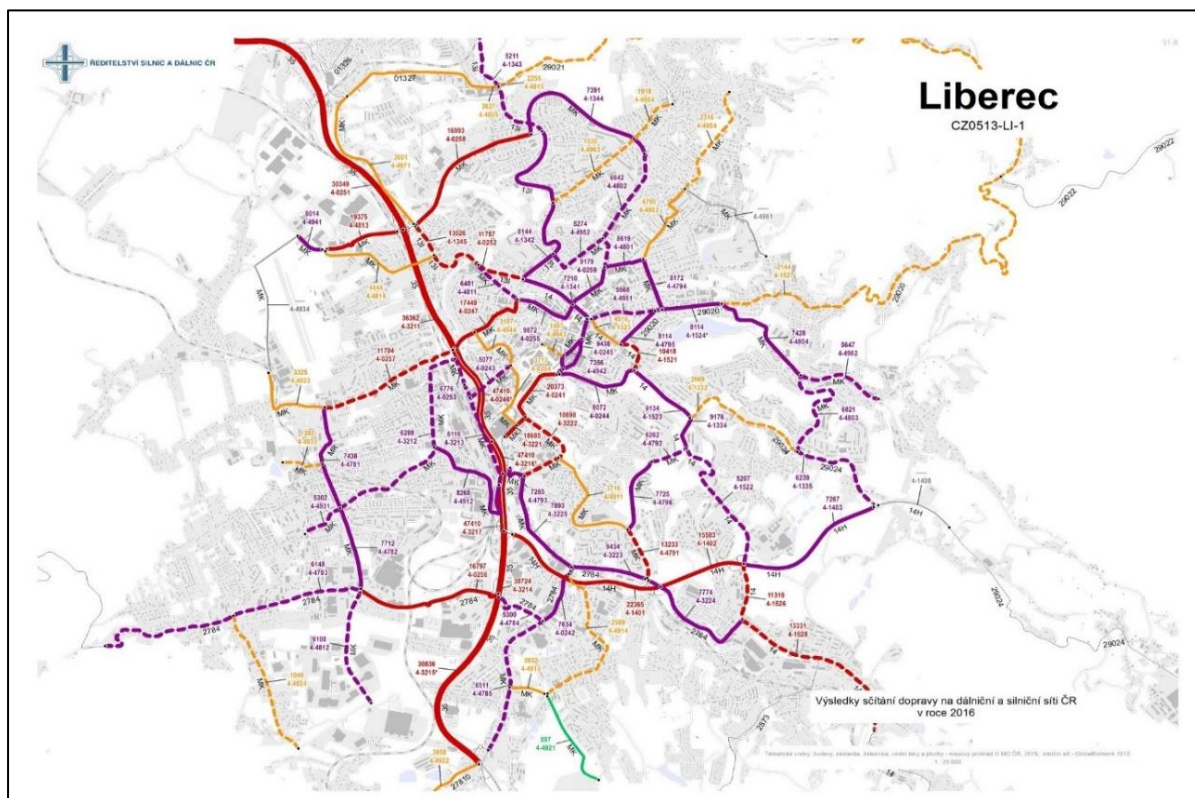
Veřejná linková doprava v rozsahu regionální autobusové dopravy je organizovaná koordinátorem KORID LK a provozovaná smluvními dopravci (v řešeném území především BusLine LK, s.r.o. a ČSAD Liberec, a.s.) na objednávku Libereckého kraje s kompenzací ztrát z krajského rozpočtu.

Intenzita hlavních dopravních tepen ve městě dle posledního celostátního sčítání dopravy (2016) indikuje nejvyšší intenzitu na hlavním průtahu městem, a to v celé jeho centrální části. Denně zde projede zhruba 47 410 vozidel. Oproti poslednímu sčítání se jedná o podstatný nárůst přes 32 %, jelikož nejvyšší naměřená intenzita v roce 2010 činila 35 813 vozidel. Ve srovnání s rokem 2000 je nárůst dopravy v tomto klíčovém úseku zhruba dvojnásobný. Intenzita dopravy podstatně roste i v dalších částech města (Šaldovo nám., Košická, u Globusu atd.), a negativně tak ovlivňuje celou další řadu faktorů jako je například stav ovzduší, dostupná parkovací místa, technický stav komunikací či hluk.

Zejména **parkování** je dlouhodobý problém města, a to nejenom v centrální části, ale i na sídlištích, kde dostupné kapacity nepokrývají potřeby občanů. Tato problematika je již na úrovni SML řešena vydáváním placených karet s vyhrazeným stáním na sídlišti.

Znázornění intenzity provozu v SML, dle posledního sčítání dopravy, zobrazuje obrázek níže.

Obrázek 5 - Intenzita dopravy v Liberci

Zdroj dat: převzato z ŘSD

V oblasti bezpečnosti provozu lze v okrese Liberec spatřit **rostoucí tendenci v počtu dopravních nehod**, které v posledních letech rostou každoročně. Rovněž narůstá i počet zraněných osob nebo výše celkové hmotné škody. Navzdory rostoucímu počtu nehod docházelo ale k poklesu počtu těžce zraněných osob v letech 2016–2018.

Dle dostupných **statistik LK za rok 2019** se na silnicích kraje stalo celkem 4 752 dopravních nehod, z nichž u více než jedné pětiny byly vykázaný následky na zdraví nebo životě. Na 1 000 dopravních nehod pak připadlo 2,5 usmrcených, což je druhá nejnižší hodnota mezi kraji ČR. Vývoj počtu celkových nehod pak sleduje trend libereckého okresu a od roku 2014 výrazně roste (3 572 nehod v roce 2014 vs. 4 752 v roce 2019), tj. nárůst o 33 % (v případě okresu Liberec 35 %). Aktuální statistiky (1–7/2020) neukazují v případě LK velký výkyv a počty nehod/zraněných víceméně kopírují vývoj posledních dvou let, vyjma počtu zraněných cyklistů, který je téměř dvojnásobný.

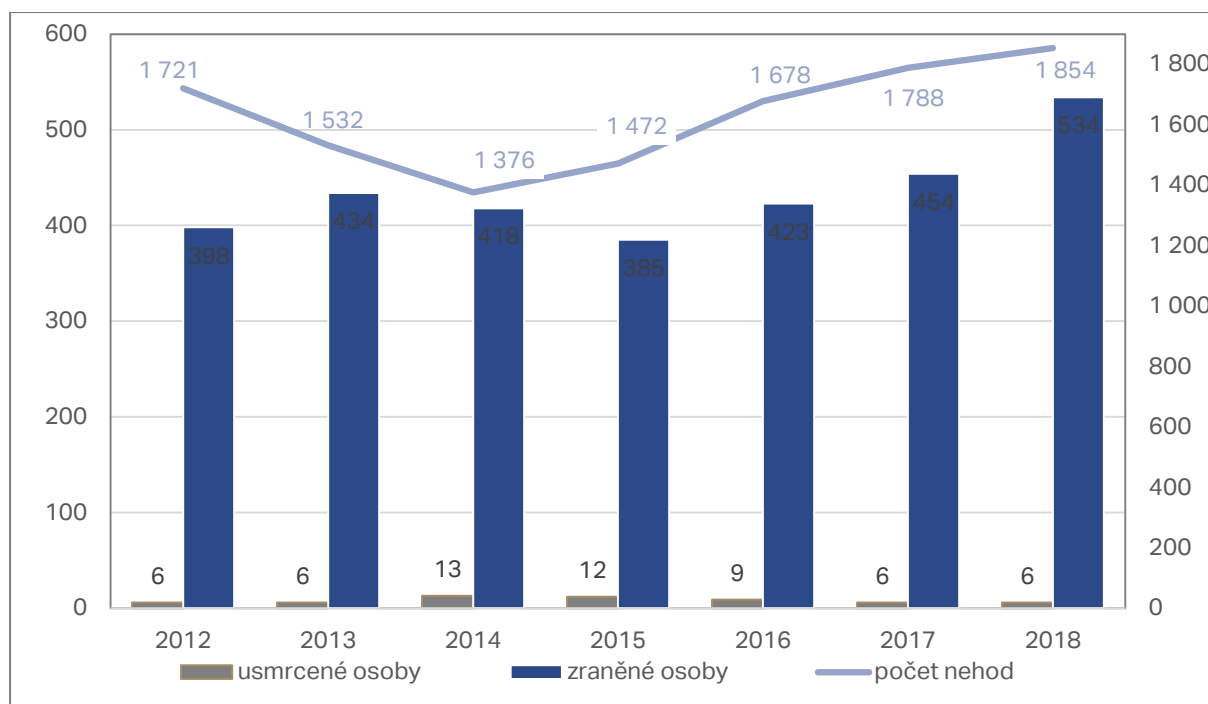
Tabulka 17 - Nehody v silniční dopravě v okrese Liberec v období 2012–2018

Nehody v silniční dopravě							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet nehod	1 721	1 532	1 376	1 472	1 678	1 788	1 854
^ pod vlivem alkoholu	99	84	91	80	65	87	109
Osoby usmrcené	6	6	13	12	9	6	6
Osoby těžce zraněné	40	52	57	52	46	39	44

Nehody v silniční dopravě							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Osoby lehce zraněné	358	382	361	333	377	415	490
Hmotná škoda (v tis. Kč)	85 840	79 117	62 655	73 903	84 347	98 024	111 581

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Graf 26 - Počet nehod v silniční dopravě vč. počtu zraněných a usmrcených osob v okrese Liberec

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

9.2 Železniční doprava

Železniční spojení bohužel díky své nepropojenosti na hlavní koridory nehraje v místních poměrech tak důležitou roli, oproti jiným krajským městům ale de-facto i celé ČR. Liberec je největším městem v ČR, které neleží na žádném hlavním železničním koridoru, ani v jeho těsné blízkosti.

Na druhé straně lze říci, že na území Liberce je poměrně hustá a stabilní železniční síť, která ale není zpravidla příliš modernizována či elektrifikována.

Na hlavní železniční síť je Liberec napojen jednokolejnou neelektrifikovanou tratí úsekem Liberec – Turnov, odkud je možné napojení na Prahu nebo Pardubice, ovšem pouze jednokolejně. Vlakové spojení s hlavním městem je tak velmi komplikované a zdlouhavé, což z něj činí jen minimálně využívaný způsob dopravy mezi těmito městy.

Hlavní železniční tahy vedoucí na území města nad rámec trati Liberec – Turnov (Mladá Boleslav – Praha) poté jsou:

- ^ Liberec – Pardubice
- ^ Liberec – Tanvald – Harrachov
- ^ Liberec – Jablonné v Podještědí – Česká Lípa
- ^ Liberec – Hrádek n. N. – Žitava (Varnsdorf)

Železniční doprava v Liberci a jeho okolí tak má význam především pro denní dojíždku do zaměstnání/škol v rámci regionu, cestovní ruch a spojení se sousedním Německem.

Důležitou dopravní tepnou je rovněž trať Liberec – Frýdlant – st. hranice PL s potenciálem většího využití, nově pak u osobní dopravy. Rozvoj této trati se váže k lepšímu propojení na Euroregion Nisa i jeho zázemí.

9.3 Cyklistická doprava

Přes Liberec vede mezinárodní cyklokoridor Žitava – Hradec Králové a dále zde jsou regionální cyklostezky Odra – Nisa a cyklostezka Nisa. Navzdory celkovému charakteru města (sport, příroda, aktivní občané) však není kvalita ani rozsah sítě cyklostezek stále adekvátní. Délka cyklostezek v roce 2019 (14,4 km) se sice od roku 2012 více než zdvojnásobila, město ale stále není dostatečně přizpůsobeno rostoucímu zájmu o cyklistiku, a to z několika hledisek:

- ^ Nepropojenost sítě cyklostezek a její infrastruktury
- ^ Absence pasportu či mapy cyklostezek v podmínkách města
- ^ Nepřizpůsobení vnitřního perimetru města cyklistické dopravě (cyklopruhy atd.)
- ^ Rostoucí počet dopravních nehod s účastí cyklistů
- ^ Nedostatečná koncepční propagace nemotorové dopravy

Na druhé straně je v poslední době patrná značná aktivita města v této oblasti, které realizovalo či plánuje realizovat mnoho projektů s cílem zlepšení podmínek pro cyklistiku. K dalšímu rozvoji by měl významně přispět zpracovaný **Plán rozvoje cyklodopravy Liberec – Jablonec nad Nisou na období 2017–2023** a aktuálně zpracovávaný Plán udržitelné městské mobility Liberec – Jablonec nad Nisou 2021–2030 (SUMP). Jako příklad konkrétních relevantních projektů v oblasti cyklodopravy lze uvést mj. projekty: Podpora čisté mobility – Liberec město pro život, Kolem Jizerek apod.

9.4 Veřejná doprava

Městskou hromadnou dopravu v Liberci zajišťuje Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a.s. (dále jen DPMLJ), a to prostřednictvím tramvají a autobusů. Dle dostupných informací (2019) mají liberečtí občané k dispozici 49 autobusových a tramvajových linek MHD. Počet nasazených vozů byl ve sledovaném období 160 a délka linek MHD zhruba 444 km. Počet cestujících se dlouhodobě drží nad 40 mil./rok (2013–2018).

Důležitým prvkem liberecké MHD je tramvajová doprava, a to i přes to, že na území města jsou stále pouze dvě základní tratě:

- ^ Liberec – Jablonec nad Nisou
- ^ Lidové sady – Horní Hanychov

Tramvajová trať do městské části Rochlice je doposud ve fázi plánování, nicméně reálné kontury tento plán prozatím nemá.

Standard a míra využívání MHD je v Liberci v porovnání s obdobně velkými městy v ČR i v Evropě nadprůměrná. Městský dopravce DPMLJ systematicky obnovuje vozový park včetně zavádění bezbariérových vozidel. Podíl nízkopodlažních autobusů vysoce přesahuje 90 %, v případě tramvají je to zhruba jedna třetina. Téměř polovina autobusů je vybavena pohonem na CNG. Příjmy DPMLJ však nezaručují dostatek prostředků na plnou údržbu a obnovu tramvajových tratí, která je závislá na kapitálových dotacích měst a EU.

Celkově je oblast MHD diskutována v rámci dokumentu **Plán rozvoje veřejné dopravy na období 2017–2023 (SUMF)**. Dokument představuje řadu konkrétních návrhů řešení, jejichž praktická realizace nebyla z velké části doposud uskutečněna.

9.5 Pěší/bezbariérová doprava

Na základě dostupných informací neexistuje v podmínkách SML ucelený přístup k problematice bezbariérových i pěších tras. Dosud nebyla zpracována žádná koncepce ani popis tras, které by šlo označit za bezbariérové (částečně či úplně), a to navzdory explicitnímu uvedení tohoto cíle v dosud platném strategickém plánu města.

Kladně lze hodnotit zvýšení zajištění bezbariérového přístupu k veřejným budovám a počtu bezbariérových dopravních prostředků MHD v Liberci.

Pěší dopravě, která je v podmínkách města nadstandardně uplatňována, není v aktuálních koncepčních materiálech rovněž věnována dostatečná pozornost a ve strategickém plánu je akcentována spíše okrajově, a to zejména z hlediska její bezpečnosti. Rozsah uskutečněných opatření však není znám.

9.6 Letecká doprava

Ve vzdálenosti 2,5 km od centra města se nachází **mezinárodní letiště Liberec**. Jedná se o soukromé neveřejné mezinárodní letiště umožňující lety pouze za viditelnosti. Letiště disponuje travnatou dráhou s délkou 1 050 m a šířkou 50 m. Provozovatelem je Aeroklub Liberec z.s. Letiště slouží pro provoz složek IZS, Armády ČR a několika soukromých subjektů. Aeroklub zde rovněž vykonává sportovní a výcvikové lety pro vlastní potřebu.

Roku 2013 byla aktivně diskutována možnost prodat ze strany SML letiště/pozemky prostřednictvím městského referenda. Vzhledem k nízké účasti byly ale výsledky referenda prohlášeny za neplatné.

Otázka budoucnosti letiště a jeho rozvojového potenciálu je dlouhodobě neřešena a aktuální postoj města není zcela zřejmý. Jednou z možností je zahájit proces rekonstrukce ve spolupráci s LK, a to s hlavním cílem dosažení statusu veřejného letiště. Další variantou je prodej letiště a jeho pozemků, což se však městu historicky nedaří.

Aktivita města

Z hlediska budoucího rozvoje města je naprosto stěžejní maximální implementace desítek opatření navržených v rámci **Plánu udržitelné městské mobility Liberec – Jablonec nad Nisou**, který v separátních dokumentech pojmenovává dílčí problémy spojené s dopravou a předkládá dostatek opatření/projektů s jednotlivými návrhy řešení.

Oblasti projektů v dopravní infrastruktuře (opravy, regenerace atd.) je poté věnována separátní webová stránka, kde jsou uvedeny především realizované i chystané dopravní projekty. Aktuální projekty a uzavírky jsou také zobrazeny [na přehledné mapě](#) (viz www.bezpecnadoprava.liberec.cz).

9.7 Problémové oblasti pro rozvoj města

Oblast dopravy je v dnešní době jednou z klíčových rozvojových oblastí většiny měst, zejména těch s vyšším počtem obyvatel. Nejinak je tomu i v případě Liberce, který vzhledem ke své poloze a uspořádání města čelí specifickým problémům, z nichž některé lze jen velmi obtížně odstranit.

Ve městě a jeho okolí je patrný dramatický nárůst automobilové dopravy, která sebou přináší mnoho doprovodných negativních jevů. V Liberci se zhoršuje kvalita ovzduší, roste počet dopravních nehod a počet parkovacích míst není schopen pokrýt aktuální kapacitu libereckých občanů a jejich automobilů. Hlavní rozvojový potenciál se nabízí ve vyšším uplatnění cyklodopravy, která je vzhledem k mnoha okolnostem dosud nevyužita. Klíčové oblasti pro budoucí rozvoj města z pohledu dopravní tematiky lze poté shrnout následovně:

- ^ **Vysoká intenzita silniční dopravy** s dramatickou rostoucí tendencí → přetíženost komunikací, a to nejenom v centrální části města.
- ^ **Rostoucí počet dopravních nehod**, zraněných osob i majetkové škody, rostoucí počet cyklistů zraněných při dopravní nehodě.
- ^ **Závislost města na páteřních komunikacích** – nedostatečně řešený průtah městem a jeho napojení na okolí, absence funkčního vnitřního okruhu města, deformace městského prostředí.
- ^ **Nedostatečné parkovací kapacity** v centru i na sídlištích.
- ^ **Absence centrálního dopravního informačního systému** – informace o hustotě provozu, nehodách, dopravních omezeních atd.
- ^ **Nedostatečná či chybějící infrastruktura pro rozvoj cyklistické dopravy**, nepřizpůsobená hierarchizace komunikací pro cyklisty.
- ^ **Absence pasportu či mapy cyklostezek i bezbariérových a pěších tras** v SML.
- ^ **Vzdálené napojení na celostátní železniční síť** a hlavní koridory, význam železniční dopravy výhradně pro regionální dimenzi, nedostatečné napojení na mezikrajskou železniční síť jako prostředku pro přepravu turistů atd.
- ^ **Nízké investice do dopravní infrastruktury a místních komunikací.**
- ^ **Nevyhovující kvalita některých zastávek MHD**, vč. autobusového nádraží.
- ^ **Nedořešenost strategických rozhodnutí** – letiště, tramvajová trať Rochlice.

10 Vzdělání

Oblast vzdělávání lze rozdělit na předškolní vzdělávání, primární, sekundární a terciární vzdělávání, dále celoživotní vzdělávání, volnočasovou pedagogiku a další vzdělávací a podpůrné aktivity. Liberec nabízí všechny tyto úrovně vzdělávací soustavy.

Vzhledem k demografickému vývoji zaznamenává město nedostatek míst v MŠ. Oproti tomu střední a vysoké školy ze stejného důvodu evidují dlouhodobý pokles studentů. K jednotlivým složkám vzdělávacího aparátu v Liberci a hlavním problematickým oblastem viz v kapitole níže.

10.1 Mateřské a základní školy

Statutární město Liberec vystupuje jako **zřizovatel 31 MŠ** (dvě jsou součástí ZŠ) a **20 ZŠ**, jedna z těchto ZŠ je dle platné legislativy speciální. Městský obvod Vratislavice nad Nisou zřizuje dvě MŠ a jednu ZŠ. V Liberci jsou dále dvě ZŠ soukromé, jedna ZŠ církevní a dále devět soukromých MŠ a jedna církevní MŠ. Tři MŠ a ZŠ (§16 – speciální školy) jsou zřizované Libereckým krajem.

Kapacita mateřských škol (zřizovatel SML) je dlouhodobě víceméně neměnná (k 1. 9. 2019 – 3 060 míst) a jejich naplněnost ve školním roce 2018/2019 byla zhruba **95 %**, což je nejnižší hodnota za posledních pět let.

Oproti tomu kapacita ZŠ dlouhodobě roste (k 1. 9. 2019 – 9 946 míst). Mezi roky 2013–2018 byla kapacita zvýšena o 1 080 míst. Ve školním roce 2018/19 byla naplněnost ZŠ na úrovni cca **89 %**. U dlouhodobé naplněnosti ZŠ se hodnota stabilně drží mezi 85–90 %.

Město dlouhodobě usiluje o vyrovnanou a zlepšující se úroveň škol, přesto jsou některé školy veřejností považovány za "lepší" a jiné za "horší", což však vždy neodpovídá objektivnímu hodnocení, ale spíše tradiční pověsti škol. V Liberci je zastoupena alternativa v podobě Montessori tříd a Waldorfských tříd. Jedna ZŠ se poté specificky zaměřuje na hudební vzdělávání, jedna má bilingvní režim výuky, další alternativou jsou soukromé ZŠ.

Pro oblast základního vzdělávání v SML je nezbytné zmínit následující skutečnosti:

- ^ Nařízená spádovost je některými aktéry vnímána jako negativní, což ovšem ukládá požadavek rovnoměrného naplnění škol.
- ^ SML v současné době realizuje elektronické zápisy do škol i potřebnou podporu k těmto zápisům.
- ^ Některé školy nemají dostatečné možnosti pro sportovní vyžití, slabinou na ZŠ je i technická výuka.
- ^ V posledních letech roste průměrný věk pedagogů, sbory jsou genderově nevyvážené (převládají ženy) a školství trpí vysokou mírou fluktuace.

Na jaře 2019 realizovala společnost SCIO dotazníkové šetření na školách zřizovaných SML, ze kterého vyplynula mj. následující doporučení oblastí zasluhujících pozornost města:

- ^ Výskyt patologických jevů na školách
- ^ Možnosti financování jednotlivých ZŠ
- ^ Komunikace vedení školy a pedagogů
- ^ Fluktuace pedagogů na některých školách

10.2 Střední vzdělávání

V Liberci je celkem 19 středních škol (dále jen SŠ) různých zřizovatelů, z nichž 11 zřizuje LK, ostatní jsou soukromé. Gymnázia jsou v Liberci tři, dvě krajská, jedno soukromé.

Mezi krajskými SŠ je, kromě dvou gymnázií, pět škol s maturitními obory. Zastoupené jsou školy zaměřené na stavebnictví, strojírenství, textil, zdravotnictví, obchod a jazykovou výuku. Dvě školy mají obory typu VOŠ (zdravotnická a strojní průmyslová). Ostatní SŠ zřizované LK jsou nematuritní, jedna škola je typu praktická (jednoletý a dvouletý obor).

Liberecký kraj zřizuje tyto střední školy:

- ^ Střední odborná škola, Liberec, Jablonecká 999, příspěvková organizace
- ^ Střední průmyslová škola stavební, Liberec 1, Sokolovské náměstí 14, příspěvková organizace
- ^ Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Liberec, Šamánkova 500/8, příspěvková organizace
- ^ Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická, Liberec, Jeronýmova 425/27, příspěvková organizace
- ^ Gymnázium F. X. Šaldy, Liberec 11, Partyzánská 530, příspěvková organizace
- ^ Střední průmyslová škola textilní, Liberec, Tyršova 1, příspěvková organizace
- ^ Střední škola gastronomie a služeb, Liberec, Dvorská 447/29, příspěvková organizace
- ^ Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Liberec, Kostelní 9, příspěvková organizace
- ^ Střední průmyslová škola strojní a elektrotechnická a Vyšší odborná škola, Liberec 1, Masarykova 3, příspěvková organizace
- ^ Střední škola a Mateřská škola Liberec, Na Bojišti 15, příspěvková organizace
- ^ Střední škola strojní, stavební a dopravní, Liberec II, Truhlářská 360/3, příspěvková organizace

Soukromé SŠ mají převážně technické a umělecko-průmyslové zaměření, výjimku tvoří jedno gymnázium, jedna právní či obchodní SŠ. Zde je jejich kompletní přehled:

- ^ Doctrina – Podještědské gymnázium, s.r.o.
- ^ Střední škola právní – Právní akademie, s.r.o.
- ^ Střední odborná škola obchodní s.r.o.
- ^ Střední škola Kateřinky – Liberec, s.r.o.
- ^ Střední škola oděvního designu Kateřinky – Liberec, s.r.o.
- ^ Střední škola designu interiéru Kateřinky – Liberec, s.r.o.
- ^ Střední umělecká škola v Liberci s.r.o.

Z hlediska celého systému školství je problémem **spolupráce ZŠ a SŠ**, což je dáno i odlišnými zřizovateli většiny škol v dané úrovni systému. Částečně se tento slabý bod systému snaží překonat návazný projekt OPVVV Férové školy II (viz níže). Studenti SŠ mají v Liberci možnost ubytování v Domovech mládeže. Zcela chybí návazné sledování úspěšnosti absolventů.

10.3 Univerzitní školství

Tento stupeň vzdělávací soustavy je zastoupen Technickou univerzitou Liberec (dále jen TUL) a pobočkou soukromé Metropolitní univerzity Praha, o.p.s. TUL aktuálně disponuje těmito sedmi fakultami:

- ^ Ekonomická fakulta
  - ^ Fakulta mechatroniky, informatiky a mezioborových studií
  - ^ Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
- ^ Fakulta strojní
  - ^ Fakulta textilní
  - ^ Fakulta umění a architektury
  - ^ Fakulta zdravotnických studií

Největšího věhlasu na TUL se těší **textilní nanotechnologie a mechatronika**, další fakulty ovšem rovněž zajišťují vzdělání odborníků na vysoké úrovni. TUL se primárně profiluje jako technickoprůmyslová škola navazující na tradici textilního průmyslu, ke kterému se později připojily moderní technologie v oblasti robotiky a IT.

TUL rovněž nabízí i obory v oblasti architektury, pedagogiky a sociální práce, stejně jako zdravotnická studia. Obdobně jako jiné vysoké školy v ČR se však potýká s nedostatkem odborných kapacit. Nedostatečně využít je také její potenciál v aplikovaných vědách mimo techniku a celkové napojení univerzity jako inovačního motoru s městem (výjimkou je pedagogika a částečně architektura). Počet studentů TUL v posledních letech výrazně klesá, což je v určité míře zapříčiněno demografickým vývojem.

Podle aktuální strategie rozvoje TUL je dlouhodobá vize univerzity následovná:

„Technická univerzita v Liberci se jasně profiluje v oblasti technických věd a matematiky, společenských a pedagogických věd, umění a zdravotnictví. Cíleně směřuje k budování několika špičkových laboratorních pracovišť a týmů v oblastech, v nichž dosahuje celosvětově významných výsledků. Z hlediska výuky se v souladu s poptávkou po absolventech zaměřuje na obory, v nichž dosahuje v základním i aplikovaném výzkumu velmi dobrých výsledků. Opírá se o kvalitní a rozvinuté vědecké zázemí, využívá synergického efektu jednotlivých součástí univerzity, akcentuje interdisciplinaritu ve výuce, výzkumu a vývoji. Systematicky spolupracuje s univerzitními a vědeckými pracovišti v zahraničí. Mezinárodní spolupráci naplňuje formou projektové spolupráce, tvůrčí činnosti vědeckých a pedagogických pracovníků a ve studentských a docentských komunitách.“

Mezi jmenovanými partnery TUL v oblasti rozvoje vědy a výzkumu, v rámci této strategie, ovšem zcela chybí SML a jeho příspěvkové organizace.

10.4 Další pedagogická zařízení a aktéři ve vzdělávání

Vedle škol a jejich jednotlivých pracovišť a funkcí jsou k dispozici další aktéři vzdělávání. Pedagogicko-psychologická poradna (PPP zřizovaná krajem) zajišťuje poradenství a péči klientům ve věku 3–19 let, jejich rodičům a pedagogům, stejně jako dalším osobám podílejícím se na výchově a vzdělávání klientů.

Speciálně pedagogická centra (SPC) se poté zaměřují na klienty s různými druhy zdravotního postižení, stejně jako na podporu dalších aktérů spojených s klienty. Do vzdělávání dále vstupují neziskové organizace (sociální podpora rodin, řešení specifických problémů) a veřejná správa (středisko výchovné péče, diagnostický ústav, oddělení kurátorské činnosti MML), dále také dětské psychiatrické oddělení KNL, probační a mediační služba ČR (PMS) a v neposlední řadě pak psychologové a terapeuti.

V případě dětí pocházejících ze sociálního znevýhodnění je zásadní předškolní podpora, stejně jako specializovaná podpora dětí a rodin z oblasti poruch autistického spektra. LK zřizuje Centrum vzdělanosti Libereckého kraje s cílem vzdělávat pedagogické pracovníky.

Celoživotní vzdělávání

V rámci TUL je k dispozici nabídka celoživotního vzdělávání rozdělena na akreditované kurzy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (plní legislativní normy v této oblasti) a studijní programy univerzity třetího věku, kam patří jednosemestrální i více semestrální kurzy. Nabídka zahrnuje jazykové kurzy, historicko-naučné a vědecko-popularizační kurzy a kurzy prakticky uplatnitelné v seniorském věku (počítačová gramotnost, zdravý pohyb, sebeobrana aj.). Nabídka je určena osobám starším 50 let a senioři v důchodovém věku jsou finančně zvýhodněni.

Významným aktérem v této oblasti je i Komunitní středisko Kontakt (p. o. SML) pořádající kurzy pro seniory.

Volnočasová pedagogika

Pro volnočasovou pedagogiku v Liberci neexistuje ucelený přehled organizací, které dané služby zajišťují. U volnočasové nabídky se rozlišují standardní sportovní kluby, kroužky a další placené aktivity, nízkoprahová zařízení pro mládež (NZDM dle zákona o sociálních službách – 108/2006 Sb.) a nízkoprahové volnočasové kluby (které nejsou NZDM), případně neformální skupiny.

ZUŠ Liberec nabízí standardní paletu hudebních, výtvarných a dramatických oborů. Roční celkové statistiky počtu žáků uvádějí pro školní roky 2013/2014 až 2017/2018 stejnou hodnotu 1 877 žáků.

Další oblastí jsou sportovní a turistické oddíly a kluby. Většinu sportů lze v Liberci provozovat v placených kroužcích a členstvích v klubu, případně individuálně a neformálně. V Liberci je aktivních několik skautských oddílů a jedna pionýrská organizace.

Speciální kategorií je nabídka volnočasových aktivit pro sociálně znevýhodněné. V Liberci je tato tematika zpracována v Komunitním plánu sociálních služeb, Plán prevence kriminality 2020–2022, SPSZ Liberec a TAP pro bydlení, bezpečnost a občanské soužití.

Dále v Liberci působí tyto služby zaměřené na práci s dětmi a mládeží:

- ^ Dům dětí a mládeže Větrník, p. o. (otevřený klub pro mládež od 12 do 26 let)
- ^ Dětská Duha (klub) vedený organizací Liberecké Fórum, z.s.

Volnočasovou pedagogiku zastupují i organizace jako IQLandia (věda a technika), Severočeské muzeum, Technické muzeum, Zoologická zahrada Liberec, Ekopark apod. Celkově lze tedy označit rozsah a pestrost nabídky volnočasové pedagogiky na území SML za adekvátní a dostačující.

Inkluze ve vzdělávání

Od roku 2016 se i Liberec musí, v souladu s danou legislativou, vypořádat s tématem inkluze ve vzdělávání (tzv. společné vzdělávání). Liberec na tuto problematiku reagoval řadou koncepčních a podpůrných opatření. Mezi klíčové patří spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování (do 31. 12. 2019 pod Úřadem vlády ČR, od 1. 1. 2020 pod MMR). V rámci spolupráce vznikl pro oblast vzdělávání Místní plán inkluze (MPI) 2016, který analyzuje situaci libereckého vzdělávacího systému, zejména pak předškolní a základní vzdělávání.

V roce 2018 byla schválena revidovaná verze MPI, která prohlubuje znalost situace a mapuje některá slepá místa z předchozího plánu. Obecným cílem MPI je minimalizovat vyloučení ze vzdělání, případně mu zabránit, a podporovat začlenění do vzdělání, čímž je zajišťováno sociální začleňování znevýhodněných žáků.

Liberec v oblasti společného vzdělávání nejprve realizoval **projekt Férové školy v Liberci**, díky kterému mohlo město k inkluzi přistoupit jednak systémově (pozice koordinátora inkluze na městě, pokračování v PS vzdělávání), ale také přímou podporou na školách (zahrnutí všech ZŠ zřizovaných SML, koordinátoři inkluze na školách). Cílem projektu bylo prakticky podpořit inkluzi tam, kde byly školy a celý systém nepřipravené. Významnou součástí projektu tvořilo příkladně realizované kariérové poradenství zaměřené na celé spektrum ročníků a vedené různými formami (exkurze, přednášky, individuální sezení apod.). Další podpůrná opatření jsou realizována z dalších projektů, včetně jednoduchých projektů formou tzv. Šablon, o které si mohou žádat přímo školy. Ve městě se daří naplňovat povinný poslední předškolní rok. Velkým problémem je záškoláctví, neochota některých rodičů ke spolupráci a celkově souběh demotivačních faktorů u části znevýhodněných žáků (nevhodné bydlení, negativní vzory v rodině atd.).

Projekt Férové školy v Liberci II je poté rozsáhlý inkluzivní projekt, který navazuje na zkušenosti s projektem Férové školy (6/2017–6/2020). Projekt zahrnuje veřejné i soukromé liberecké ZŠ (celkem 26) a MŠ (33). Projekt zahrnuje všechny veřejné ZŠ zřizované SML, ZŠ zřizovanou městským obvodem Vratislavice nad Nisou, ZŠ (speciální) zřizované Libereckým krajem a církevní ZŠ. Dále zahrnuje také MŠ (zřizované SML a MO Vratislavice n. Nisou). Projekt navyšuje pozice koordinačních a metodických pracovníků, přímou podporu na školách a zároveň školy nezatěžuje žádnou administrativou. Projekt dále financuje koordinátory inkluze na jednotlivých školách a koordinátory včasné péče na MŠ. Součástí projektu je také podpora koordinace aktérů na pomezí vzdělávání a sociální oblasti (školy, NNO, OSPOD, střediska výchovné péče apod.).

Díky těmto projektům se Liberci daří vyrovnávat se s nelehkými výzvami společného vzdělávání.

10.5 Problémové oblasti pro rozvoj města

Systém vzdělávání pokrývá v Liberci všechny základní úrovně a potřeby krajského města. Jsou zde zastoupeny všechny typy škol a úrovně. Kladně lze hodnotit široké pokrytí ZŠ, postupné rekonstrukce školních budov, úroveň volnočasové pedagogiky či úspěšné nastartování společného vzdělávání.

Z pohledu dalšího rozvoje města a hlavních faktorů, které jej mohou dlouhodobě negativně ovlivňovat, lze mj. uvést následující problematické oblasti:

- ^ Omezená **propojenost primárního a sekundárního vzdělávání** (rozdílní zřizovatelé ZŠ a SŠ).
- ^ **Rostoucí průměrný věk učitelů** a genderová nevyváženost pedagogických sborů – výrazná převaha žen.
- ^ **Primární prevence** není zajištěna na všech školách ve stejné míře.
- ^ **Fluktuace** zaměstnanců škol (pedagogičtí i nepedagogičtí zaměstnanci) a **nízké ohodnocení** asistentů pedagogů (rovněž otázka systémového ohodnocení této pozice).
- ^ Horší **technický stav** některých školských budov a chybějící materiální vybavení a zázemí na některých ZŠ – sportoviště, tělocvičny, prostory pro práci venku).
- ^ **Nízká úroveň zázemí pro technickou výuku** na ZŠ.
- ^ **Nízká míra vzdělanosti** – záškoláctví a předčasné odchody ze vzdělávání.
- ^ **Dlouhodobě neměnná kapacita MŠ** (navzdory růstu počtu obyvatel).
- ^ **Setrvalý pokles počtu studentů TUL.**
- ^ **Nedostatečné využití potenciálu TUL** – napojení na podnikatelskou sféru i veřejný sektor (SML), nízká míra aplikovatelnosti na trh atd.

11 Sociální oblast a zdravotnictví

11.1 Sociální oblast

Na základě analýz zpracovaných v předešlém textu lze za jednu z hlavních skutečností sociálně ohrožující budoucí život města a jeho obyvatel označit **stárnutí populace**. Důsledky neustálého zvyšování průměrného věku, který bude dle kvantifikovatelných predikcí dále růst, se dotýká a nadále bude dotýkat velkého spektra subjektů. Hlavní obavy jsou zapříčiněny neodvratitelným růstem nákladů na sociální zabezpečení, zdravotní péči či absencí dostatečné pracovní síly na trhu práce.

Důležitým úkolem tak bude **přizpůsobit komunitní plánování služeb** těmto potřebám a zaměřit svoji pozornost právě tímto směrem. Nárůst počtu osob v seniorním věku sebou bude dále přinášet vyšší požadavky na kapacity sociálních služeb, které souvisejí s různými specifickými potřebami těchto osob (nemoci, demence atd.).

Problematických oblastí v sociální sféře, které jsou předmětem zbývajících částí této kapitoly, je však v rámci SML a celého kraje mnohem více.

Sociální péče

Níže jsou představeny počty klientů Oddělení sociálních činností za období 2014–2018 (ORP Liberec).

Tabulka 18 - Počet klientů Oddělení sociálních činností v období 2014–2018

Počet klientů Oddělení sociálních činností					
	2014	2015	2016	2017	2018
Kurátor pro dospělé	117	158	321	184	147
Veřejné opatrovnictví	86	92	98	108	111
Sociální práce	2 921	5 260	5 130	4 704	4 608

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

V oblasti **kurátorské činnosti** pro dospělé je situace stabilní, chybí kapacity bydlení a návazného poradenství pro osoby vracející se z výkonu trestu. V roce 2016 je zde patrný výkyv kvůli dopadům prezidentské amnestie. Resocializace vězňů je naplňována v mezích zákona, kurátorská činnost pro dospělé je vykonávána až po propuštění vězně na svobodu. Informaci o propuštění získává oddělení sociální péče až ve chvíli, kdy k tomu dá vězeň písemný souhlas.

Úspěšná resocializace vězňů je komplikována nesnadností získání standardního bydlení a zaměstnání, stejně jako nepřipraveností vězňů na aktuální sociální nástrahy (půjčky, manipulace, práce na černo).

Výkon sociální práce je trvale ve vysokých číslech, s velmi vysokými hodnotami v letech 2015–2016 (souvislost s amnestií). Narůstajícím **negativním trendem je potřeba opatrovnictví**. Setrvale stoupá počet osob, které jsou kvůli psychiatrické diagnóze (časté u mladých lidí) prohlášeny soudně za právně nezpůsobilé/částečně nezpůsobilé. Jejich nárůst je velkou zátěží pro celý sociální systém. Velmi často nemají či přicházejí o standardní bydlení. Také se z nich rekrutují osoby v krajní bytové nouzi – bezdomovectví. Společenským trendem je neochota příbuzných pomoci nemocnému členovi rodiny.

V sociální práci s dospělými nejvíce rezonují následující oblasti:

- ^ problematika zajištění adekvátního bydlení
- ^ dluhy a exekuce
- ^ mezilidské vztahové problémy
- ^ problematika nedostatečné standardní úrovně hygieny a kumulace problémů
- ^ nárůst skupiny osob v důchodovém věku (materiální chudoba, nevyhovující bydlení)

V další tabulce je poté diskutována oblast sociálně-právní ochrany dětí (SPOD) a vývoj jednotlivých ukazatelů v této problematice.

Tabulka 19 - Sociálně-právní ochrana dětí v období 2014–2018

Sociálně-právní ochrana dětí					
	2014	2015	2016	2017	2018
Nově zaevidovaní	828	1 368	1 352	1 020	959
Celkem vedeno v roce	3 019	1 406	1 432	1 162	1 148
Počet domácího násilí	60	56	37	48	25
Trestná činnost	125	119	110	141	59
Přestupky	18	16	26	10	14
Výchovné problémy	294	332	325	364	364

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

U agendy SPOD převažuje materiální chudoba rodin, finanční problémy a s nimi úzce související otázka adekvátního bydlení. Trvalými problémy s narůstající tendencí jsou výchovné problémy dětí ve škole hraničící s kriminalitou. Dlouhodobým problémem je vysoká míra záškoláctví, často spojená se sociálně-znevýhodněným a nepodnětným prostředím, odkud záškoláci pocházejí.

Z hlediska personální kapacity jsou dle Odboru sociální péče **aktuální stavy podhodnocené** zejména u opatrovnictví, kde narůstající cílová skupina vyžaduje více opatrovníků a u agendy sociálně-právní ochrany dětí (SPOD), kde je evidován dlouhodobý podstav (obsazeno je 25 z 36 pozic).

Výše diskutované údaje jsou obtížně odlišitelné pouze pro SML, přesto lze konstatovat následující fakta a vývojové trendy:

- ^ materiální chudoba
- ^ bytová nouze
- ^ nárůst výchovných problémů u dětí a mládeže
- ^ klesající míra domácího násilí
- ^ resocializace vězňů
- ^ vysoká míra psychiatrických diagnóz
- ^ nárůst skupiny chudých seniorů

Komunitní plánování a registrované sociální služby

Komunitní plánování služeb v sociální oblasti slouží v Liberci k organizaci, sdílení a plánování služeb, jejich kapacit a činností v rámci města. Plánování je organizováno do šesti pracovních skupin (PS), z jejichž manažerů a zástupců města se rekrutuje řídicí pracovní skupina (ŘPS). Organizačně plánování spadá do gesce Odboru školství a sociálních věcí, oddělení humanitní. Jedná se o PS s následujícími tematickými zaměřením:

1. Senioři
2. Zdravotně znevýhodněné osoby
3. Osoby ohrožené sociálním vyloučením
4. Duševní zdraví
5. Rodina, děti a mládež
6. Osoby ohrožené závislostmi

Komunitní plánování sdružuje nejenom město a registrované poskytovatele sociálních služeb, ale i další projekty v sociální oblasti, které nejsou registrovány jako sociální služby, a to z oblasti zaměstnávání, vzdělávání, bydlení, aktivit volného času a zdravotnictví. V aktuálním komunitním plánu (2018–2022) je v základní síti sociálních služeb uvedeno **48 subjektů** s registrací sociální služby.

Souhrnně lze uvést, že **síť sociálních služeb je v Liberci** stabilní a funkční. Nabízí podporu širokému spektru cílových skupin, od zdravotně postižených, seniorů, dětí s hendikepou, mládeže, osob v bytové nouzi a sociálním vyloučením až po osoby se závislostmi, cizince, psychiatricky nemocné nebo osoby vracející se z výkonu trestu.

Nabídka služeb nicméně vykazuje jisté nedostatky v kapacitách. Dlouhodobě chybí sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terénní práce s rizikovou mládeží (streetwork) a nejsou dostatečné kapacity domovů pro seniory. Podle údajů SML činil počet dostupných míst v domech s pečovatelskou službou, domech pro seniory a v pobytových odlehčovacích službách v roce 2019 celkem **874 míst.**

Obecně chybí zacílení na sociální práci v bydlení. Část služeb je nyní financovaná z evropských projektů (dluhové poradenství, terénní služby pro sociálně vyloučené, azylový dům pro ženy a pro rodiny s dětmi). Jejich návazná udržitelnost není zatím vyřešena. Celkově je každoroční **financování sociálních služeb ze strany města nutné hodnotit jako podhodnocené.** Všeobecným problémem je nedostatek kvalifikovaných pracovníků v sociální oblasti, zejména pak sociálních pracovníků, ale také např. terapeutů.

Nedostatečné kapacity potvrzuje i statistika ČSÚ za rok 2018, která ilustruje nízké počty sociálních zařízení a souvisejících míst na území SML.

Tabulka 20 - Počet sociálních zařízení a míst k 31. 12. 2018

Počet zařízení a míst v zařízeních v sociální oblasti		
	Počet zařízení	Počet míst v zařízeních
Domovy pro seniory	3	212
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	2	82
Azylové domy	2	42
Chráněná bydlení	4	104
Denní stacionáře	3	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	2	-
Sociální poradny	12	-

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Další slabinou, která ovšem není v českém kontextu nijak ojedinělá, je **absence propracovaného zjišťování potřebnosti sociálních služeb**. Tento systém by pracoval s ustálenou sadou indikátorů nezávislých na informacích samotných služeb, které z velké části v současné době samy definují potřebnost pomocí množství klientů a stavu personálních kapacit.

Problém je však komplexní, a vyžadoval by analytické zapojení úřadu s cílem definovat základní sadu indikátorů pro jednotlivé cílové skupiny a problémy, jež by pak byly propojeny s údaji od samotných služeb.

Mimo registrované sociální služby se do plánování zapojují další úřady a organizace, jako je např. Potravinová banka LK, z.s. či Nábytková banka, z.s. S částí spektra sociálních služeb a s městem spolupracuje od roku 2016 Odbor (Agentura) pro sociální začleňování pomáhající městu strategicky plánovat v začleňování a nastavovat implementační opatření při realizaci projektů. Agentura se rovněž zapojuje do dalších jednání s aktéry ve městě a je členem PS za oblast „Osoby ohrožené sociálním vyloučením“ a stálým hostem v ŘPS.

Dluhy, exekuce a bankroty

V ČR v posledních letech roste význam tématu dluhů a exekucí. U dluhové problematiky rozlišujeme: **zadlužení** (běžný stav v ekonomice), **předlužení** (dlužník přestává své dluhy ekonomicky zvládat), **exekuce** (stav vymožení dluhu zásahem soudního exekutora) a **dluhovou past** (míra předlužení znemožňující bez cizí pomoci se z ní vymanit). Míra exekucí v obci tak vypovídá jen o jednom z těchto aspektů.

Exekuce v Liberci

Podíl osob v exekuci byl v roce 2019 10,91 % (9 454 osob v exekuci). Oproti 10 512 osobám v roce 2017 se jedná o rozdíl 1,22 %, tedy pokles zhruba o 10 % oproti roku 2019. Situace se tedy částečně zlepšuje. O 1 % však stoupl podíl exekuovaných seniorů, kterých je 8 % z celkového počtu exekuovaných (756 osob). Podíl mladých osob (18–29 let) na celkových exekucích ve městě je 12 %.

Dále narostl podíl osob se třemi a více exekucemi. Tři až devět exekucí mělo 42 % z nich, dalších 22 % mělo dokonce 10 až 29 exekucí. V multiexekucích tak v Liberci bylo celkem 64 %, tj. 6 050 osob. **Celkový počet exekucí činil 56 749.**

V mezikrajském srovnání je **LK z hlediska podílu osob v exekuci třetí nejhorší v ČR.** Míra exekucí v ORP Liberec je pak dlouhodobě nad průměrem kraje.

Osobní bankroty v Liberci

Vstup do oddlužení (osobní bankrot) je jediným legislativním nástrojem jinak neřešitelných dluhů. V ČR bylo za rok 2019 celkem 116 000 osob v bankrotu. **V Liberci v témže roce dosáhl počet osob v osobním bankrotu hodnoty 1 449 (1,66 %).** Nejvíce je zastoupena věková skupina 40–49 let (31 %), podíl mladistvých ve věku 18–29 let je 13 % a senioři (65 a více let) jsou zastoupeni z 6 %.

Vzhledem k vysokému počtu osob v dluhové pasti je dalším důležitým ukazatelem poměr počtu osob v osobním bankrotu k počtu osob v exekuci, který je v Liberci na hodnotě **13,78 %.** V krajském srovnání je LK **třetím nejhorším krajem.**

Počet osobních bankrotů a hlubší analytický vhled do skladby cílových skupin v procesu oddlužení jsou důležitým faktorem při plánování poskytování dluhového a sociálního poradenství. V tzv. TAPu pro oblast zaměstnanosti a dluhů Liberec 2020–2022 má město zmapované příčiny zadlužování obyvatel, zejména těch s kumulací exekucí a mladých lidí. Rovněž jsou zmapované kapacity sociálních služeb pro tuto oblast, včetně odlišení od základního podávání informací až po intenzivní práci na vzniku dluhové mapy a procesu oddlužení.

Dluhovou problematiku tak lze v případě SML shrnout následovně:

- ^ Liberec je nadprůměrně zatížen exekucemi stejně tak jako Liberecký kraj.
- ^ Ačkoliv klesá počet osob v exekuci, roste počet tzv. multiexekucí. Velkým problémem zůstávají exekuce seniorů a mladých lidí.
- ^ Kapacity služeb dluhového poradenství jsou i díky projektům financovaným z EU posílené, ale stále neodpovídají rozsahu problému. Po novele insolvenčního zákona (2019) došlo k mírnému nárůstu zájmu o oddlužení, ale s navýšením životního minima od 1. 4. 2020 zájem o vstup do insolvence klesá (více lidí se rozhodne zůstat v exekucích). Předlužení má v SML značné důsledky (bydlení, materiální chudoba atd.).
- ^ Tématu chybí veřejná komunikace (PR), a to jak směrem k zadluženým, tak k odborné i laické veřejnosti (úředníci, politici, sociální služby mimo odborné sociální poradenství).
- ^ Chybí jasná koordinace dluhového tématu a propojení na krajskou síť sociálních služeb.
- ^ Ve školách chybí systematické finanční vzdělávání.
- ^ Všechny exekučované osoby jsou ve velmi těžko řešitelných finančních problémech, velmi pravděpodobně jsou vyloučení z bydlení, nebo na cestě z vyloučení z bydlení. V případě multiexekucí hovoříme o dluhové pasti.

Probíhající aktivity v této oblasti:

V rámci koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení byly od roku 2017 posíleny kapacity dluhového poradenství u organizací Děčko Liberec, z.s. (občanská poradna), Člověk v Tísni, o.p.s. a Romodrom, o.p.s. Na jaře 2020 byly podány další dva neinvestiční projekty organizací Člověk v Tísni, o.p.s. a D.R.A.K., z.s. v celkové výši 8 mil. Kč. Jejich realizace spadá do období 2020–2022.

Část služeb financovaných z EU je udržena díky financování z městského a krajského rozpočtu. Kapacity služeb jsou ale stále nedostačující.

Dlouhodobá nezaměstnanost

V roce 2018 tvořil podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob na Libereckém trhu práce téměř jednu čtvrtinu, tj. **24 %** (614 osob). Více než dva roky setrvalo v evidenci 417 osob a více než pět let pak 161 osob. Liberec je čtvrtým krajským městem s nejvyšším podílem dlouhodobě nezaměstnaných osob, v rámci LK patřil ORP Liberec mezi ty s vyšším podílem.

Příčiny dlouhodobé nezaměstnanosti jsou různé, často se jedná o kumulaci hendikepů na trhu práce. Jejich pojmenování v rámci SML je zpracováno v TAP pro oblast zaměstnanosti a dluhů Liberec 2020–2022. Zásadní problém je spatřován v předlužení a exekucích, díky kterému se uchazečům nevyplatí legální zaměstnání. Mezi další klíčové příčiny patří např. ztráta pracovních návyků a kompetencí, užívání návykových látek apod. U mladých lidí je to např. absence vize budoucnosti, neúspěch ve vzdělávání apod. U starších jde zejména o zdravotní problémy, životní rezignaci a ztrátu zájmu v podobě stabilního bydlení. Řešením může být komplexní program dostupného zaměstnávání. Podrobněji je téma popsáno v příslušném akčním plánu.

Probíhající aktivity v této oblasti:

V Liberci funguje několik firem, které uplatňují prvky dostupného zaměstnávání. Mezi největší zaměstnavatele v režimu vedlejšího pracovního poměru patří městská příspěvková organizace Komunitní práce Liberec (dále KPL), která zajišťuje desítky pracovních míst v oblasti úklidu (TSML), odpadů (FCC) apod. Část zaměstnanců na VPP později přechází do dalších, stálejších typů zaměstnání. Většina z nich se však časem vrací do registru ÚP, odkud jsou později opět rekrutováni firmami, často tou stejnou, ze které musel zaměstnanec z důvodu vypršení smlouvy na VPP odejít. Dostupné zaměstnávání v podobě tréninkových pracovních míst realizují uvedené KPL (projekt na období 2020–2022) a rovněž projekt organizace DRAK.

11.2 Zdravotnictví

Úroveň veřejného zdravotnictví je jedním z důležitých indikátorů kvality života společnosti. Liberec jakožto krajské město by měl mít adekvátní předpoklady pro kvalitní zdravotnický systém. Ve městě se nachází Krajská nemocnice Liberec (dále KNL) a středisko Záchrané služby Libereckého kraje. Další odborné lékařské služby zajišťují dvě soukromá zdravotnická zařízení: Podještědská poliklinika a Poliklinika EUC v Klášterní ulici. SML nedisponuje městskou (veřejnoprávní) nemocnicí ani poliklinikou.

Z dat ČSÚ ohledně zdravotního stavu obyvatel (viz kapitola 2) je zřejmé, že významnou negativní složkou je v případě města právě **neuspokojivý zdravotní stav jeho obyvatel**. Mezi příčinami smrti dominují novotvary, nemoci oběhové soustavy a v posledních letech rapidně narůstající diabetes.

Významnou roli hrají také dopravní nehody a poruchy metabolismu a žláz s vnitřní sekrecí. Ve městě rovněž narůstají psychiatrická onemocnění a jejich dopad v podobě úmrtí sebepoškozením (zde je patrný nárůst).

Dostupnost zdravotnické péče je také nedostatečná. Je zde všeobecný **nedostatek odborníků** a na vyšetření jsou často **dlouhé čekací lhůty**. Chybí zejména zubaři, praktičtí lékaři či psychiatři, což se odráží na neléčených psychických onemocněních, jenž mají závažné sociální dopady.

Vliv na zdraví obyvatel má rovněž kvalita životního prostředí (dále ŽP), kterou lze hodnotit celkem příznivě. Na jednu stranu se může 68. místo v ČR zdát jako poměrně pozitivní (s přihlédnutím

k velikosti města, dopravě atd.). Nicméně vzhledem k vysokému zastoupení přírodě blízkých míst zůstává město v této oblasti stále za očekáváním.

Vývoj dostupných dat ČSÚ/ÚZIS z oblasti zdravotnictví za LK jsou představeny níže:

Tabulka 21 - Vybrané údaje ze zdravotnictví v Libereckém kraji

Zdravotnictví v Libereckém kraji							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lékaři celkem (FTE)	1 686	1 700	1 748	1 735	1 697	1 726	-
Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí (FTE)	3 739	3 863	3 700	3 653	3 812	3 900	-
Nemocnice	8	8	8	8	9	9	-
^ Lůžka	2 454	2 474	2 449	2 442	2 389	2 414	-
Odborné léčebné ústavy	3	3	3	4	3	3	-
^ Lůžka	268	264	253	281	229	229	-
Průměrný počet nemocensky pojištěných	146 830	147 210	148 893	149 774	152 193	155 680	154 754

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ a ÚZIS

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že celková výše kapacit, vztažená k celkovému počtu lékařů, osciluje ve sledovaném období u stejných hodnot. Oblast zdravotnictví spadá do kompetence spíše kraje, ale z pohledu trendů, které vychází z jednání pracovních skupin, dotazníkového šetření a dostupných dat by mělo být cílem města ovlivňovat především nabídku specializovaných oborů a mezigenerační obnovu.

11.3 Problémové oblasti pro rozvoj města

Sociální oblasti a zdravotnictví se v Liberci nevyvíjí tím správným směrem. Rozsah a různorodá povaha problémů, kterým musí město čelit, je nespočet. K nejzávažnějším faktorům mj. patří tyto problémové oblasti:

- ^ **Stárnutí populace** a zvyšující se důsledky rostoucího průměrného věku a úbytku produktivní populace → růst nákladů na sociální zabezpečení a zdravotní péči, absence dostatečné pracovní síly na trhu práce.
- ^ **Nedostatek pracovníků v sociální oblasti** – zejména s VŠ, pracovníci v sociálních službách, psychologové a terapeuti. Aktuální stavy jsou podhodnocené zejména u opatrovnickví a SPOD.
- ^ **Nedostatky v síti sociálních služeb** – absence jednotného systému sběru dat → síť nereaguje pružně na potřeby cílových skupin. Chybí společné plánování s ÚP v postupu v sociální oblasti.
- ^ **Nedostatečné financování sociálních služeb ze strany SML** – zpoždování úhrad, nízká finanční podpora preventivních programů atd.
- ^ **Nedostatečné kapacity sociálních zařízení** – domovy pro seniory, azylový dům pro ženy a pro rodiny s dětmi, krizová lůžka atd.
- ^ **Vysoká míra předlužení a exekucí** – cca 11 % dospělých obyvatel má alespoň jednu exekuci, osobní bankrot se týká 1,66 % obyvatel. Roste podíl mladých osob s dluhovým zatížením → nárůst počtu osob v chudobě a sociálním vyloučení.

- ^ **Nedostatečná koordinace a komunikace dluhové problematiky** – chybí veřejná komunikace a propojení na krajské úrovni, ve školách chybí systematické finanční vzdělávání.
- ^ **Vysoký podíl dlouhodobé nezaměstnanosti** → zátěž pro sociální systém, nežádoucí sociální dopady (ilegální práce, drogy, ztráta pracovních návyků atd.).
- ^ **Nárůst cílové skupiny s psychickými obtížemi** – absence centra pro duševní zdraví i kapacit pro jeho vybudování, chybějící kapacity psychiatrů, psychologů a návazných sociálních služeb → nárůst potřeby opatrovnictví, zvyšující se počet dětí a seniorů s psychickými obtížemi atd.
- ^ **Nedostatečná dostupnost zdravotní péče** – nedostatek pracovníků ve zdravotnictví – praktičtí a dětské lékaři, zubaři, psychiatři atd.
- ^ **Nedostatky ve spolupráci mezi** rezorty v sociální oblasti (MML/SML), školství (MML/SML) a zdravotnictví (mimo SML, v rámci SML odbor ani oddělení zdravotnictví neexistuje) – vzájemná neznalost odborností, rolí a hranic práce, absence výměny informací a koordinace, roztržitost dle cílových skupin a úřadů, nepřítomnost lékařů na pracovních skupinách v sociální oblasti atd.

12 Cestovní ruch, kultura a sport

Oblast cestovního ruchu je pro Liberec a potažmo celý LK významným prvkem, a to zejména z následujících důvodů:

- ^ geografická poloha – Trojzemí, Jizerské hory, Ještědsko-kozákovský hřbet
- ^ atraktivita místního prostředí z hlediska kulturního a sportovního vyžití
- ^ jedinečná historická architektura, městské památková zóna
- ^ velmi dobrá dopravní dostupnost s Prahou
- ^ široké možnosti v oblasti turistických, odpočinkových a ozdravných aktivit
- ^ vysoká četnost atraktivit cestovního ruchu rozmanitého zaměření (např. ZOO Liberec, Ještěd, historická budova radnice, IQLandia, Aquapark Babylon atd.)

12.1 Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení

Dostupná data potvrzují silnou **rostoucí tendenci**, a to především u dvou ukazatelů – počtu hostů a počtu přenocování. Zejména strmý nárůst počtu hostů SML byl v uplynulém roce 2019 velmi značný (meziročně vzrostl o **více než 11 %**).

Kapacita hromadných ubytovacích zařízení je oproti tomu dlouhodobě prakticky neměnná a růst počtu návštěvníků příliš nereflektuje. Počet lůžek v těchto zařízeních, kterých bylo **48** v roce 2019, se vůči roku 2012 zvýšil pouze o 60, tj. z 4 340 lůžek na 4 400.

Tabulka 22 - Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení

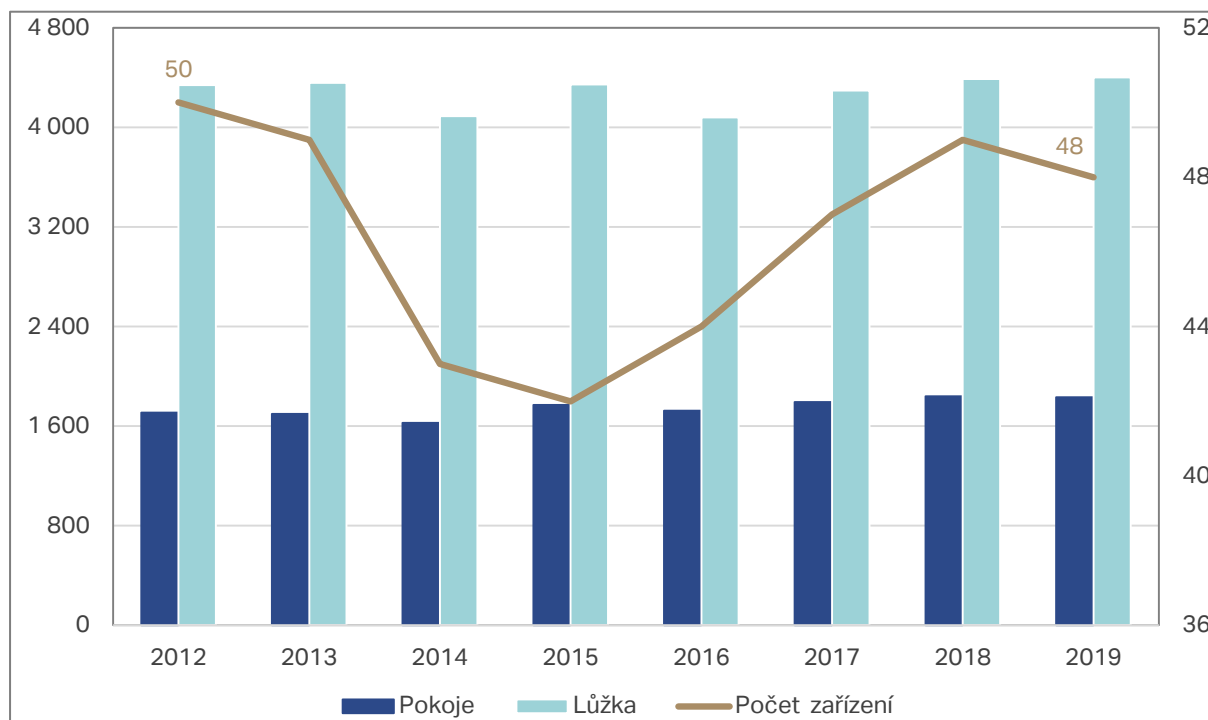
Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet zařízení	50	49	43	42	44	47	49	48
Pokoje	1 709	1 698	1 627	1 771	1 724	1 794	1 839	1 833
Lůžka	4 340	4 358	4 089	4 344	4 080	4 295	4 388	4 400
Hosté	115 368	95 860	100 293	112 840	135 588	159 178	170 158	189 010
z toho nerezidenti	46 887	40 238	35 116	37 790	43 558	55 175	61 624	66 098
Přenocování	289 602	254 270	223 856	272 010	297 988	373 241	374 823	402 535
z toho nerezidenti	138 887	118 934	89 638	105 455	110 282	155 071	156 349	165 411
Průměrný počet nocí	2,5	2,7	2,2	2,4	2,2	2,3	2,2	2,1

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Dominantním negativním jevem je dlouhodobě klesající průměrný počet přenocování, který se ve srovnání s rokem 2018 propadl o jednu desetinu na **2,1 průměrně strávených nocí**. Ve většině

turisticky atraktivních destinací je trend naopak rostoucí. Vývojové tendence hlavních sledovaných ukazatelů jsou ilustrovány níže.

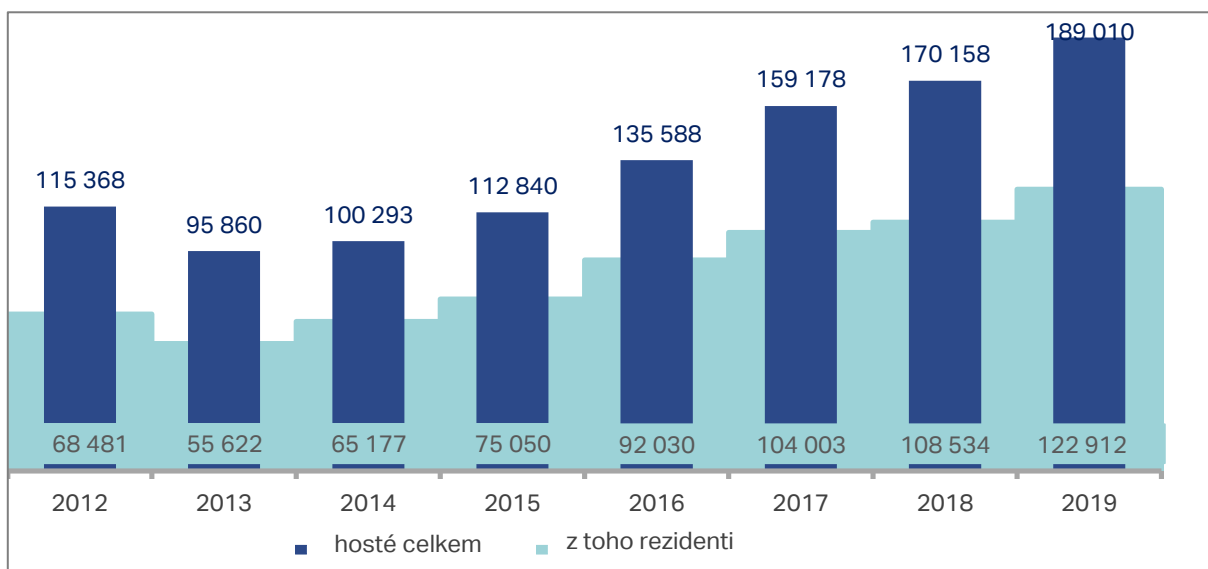
Graf 27 - Kapacita hromadných ubytovacích zařízení k 31. 12. 2019

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Vývoj počtu hostů ve sledovaném období ukazuje každoroční růst od roku 2012. Nejvyšší nárůst byl detekován v roce 2016, kdy bylo dosaženo relativního přírůstku **přes 20 %**. Rozdíl v návštěvnosti Liberce pak mezi lety 2013–2019 činí cca **100 %**.

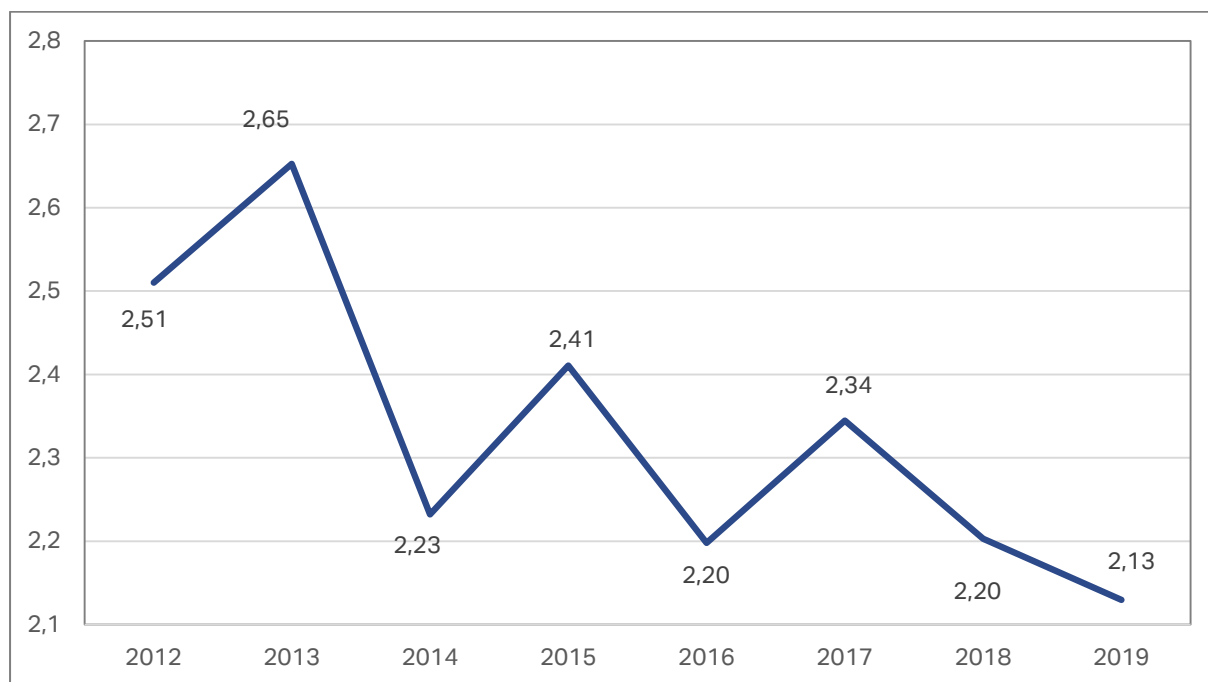
Graf 28 - Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Průměrný počet přenocování v posledních letech sice neklesá tak dramaticky (viz graf níže), ale jeho propad o cca **25 %** mezi lety 2013–2019 je poměrně citelný a ovlivňuje celkové příjmy z turismu.

Graf 29 - Průměrný počet přenocování v ubytovacích zařízeních

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

V otázce národnostního složení návštěvníků LK je klíčovým parametrem blízkost sousedních států, jelikož **občané Německa a Polska** tvoří zhruba **75 % turistů LK**.

Na území města se nachází více než 45 hromadných ubytovacích zařízení. Mezi největší z nich s kapacitou vyšší než 100 lůžek patří:

- ^ CLARION GRANDHOTEL ZLATÝ LEV
- ^ HOTEL BABYLON
- ^ PYTLOUN GRAND HOTEL IMPERIAL
- ^ KOLEJE TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

V další kategorii s více než 50 lůžky jsou následující hotely:

- ^ HOTEL ARÉNA
- ^ HOTEL LIBEREC
- ^ DOMOV MLÁDEŽE BLOK A

Ubytovací kapacity i jejich kvalitativní úroveň je odpovídající. Do struktury ubytovacích kapacit je nutné mimo hromadná ubytovací zařízení zahrnout rovněž apartmány a kapacity související se sdílenou ekonomikou a platformami fungujícími ve městě (např. Airbnb).

12.2 Marketing města

S oblastí cestovního ruchu částečně souvisí oblast marketingu a určité vizuální identity města. Městský marketing je naneštěstí v praxi většiny měst či regionů, aplikován ve velmi omezené podobě. Zpravidla je totiž chápán pouze jako jednostranná propagace daného území bez přílišného zapojení jakýchkoliv dalších zainteresovaných stran.

Hlavním činitelem úspěšného marketingu města je schopnost komunikace a spolupráce mezi všemi dotčenými aktéry (nejen občané, ale i místní podniky, sdružení, neziskové organizace, správa a reprezentace města, politici, svazy, spolky či kulturní organizace). Takový způsob kooperace poté nabízí perspektivu v podobě kontinuálního celoměstského udržitelného rozvoje a integraci veškerých heterogenních sil v jeden fungující celek.

Moderní marketing města je tak třeba chápat šířeji, jako určitý flexibilní koncept odrážející specifické lokální potřeby participujících subjektů. Důraz by měl být kladen zejména na **institucionální zajištění komunikace a koordinace s maximálním využitím procesních inovací**.

Každé moderně a chytře smýšlející město by mělo mít určitou **marketingovou koncepci** vycházející z dlouhodobé vize a strategických cílů města. Tyto cíle by měly odrážet klíčové oblasti rozvoje města tak, jak je vedení města (ideálně s maximálním zapojením zainteresovaných stran) určilo na základě provedené situační analýzy. Dle dostupných informací nebyla žádná marketingová koncepce či strategie doposud zpracována.

Hlavním cílem v oblasti marketingu by tedy nemělo být pouhé **zlepšení image** daného území, ale pozornost by měla být soustředěna i na následující neméně důležité parametry:

1. Růst atraktivity města pro všechny zúčastněné strany
2. Prohloubení městské identity
3. Profilace města, jeho obyvatel, podniků a dalších relevantních subjektů
4. Optimalizace procesů, růst efektivity a zvýšení využití kapacit a zdrojů
5. Zlepšení ekonomické pozice

V otázce současné image města a regionu byly hodnoceny veřejně dostupné informace a mediální obraz Liberce zejména z hlediska toho, jak je tento obraz cíleně formován městem samotným. Marketingová teorie toto záměrné budování určité pozice označuje pojmem **positioning**, který lze v kontextu projektu chápat jako:

- ^ způsob, jakým je město vnímáno a definováno z hlediska obyvatel i široké veřejnosti
- ^ postavení města v myslích občanů i jeho okolí
- ^ proces, který má za cíl dosáhnout jasného a žádoucího vnímání

Záměr určitým způsobem nasměrovat a **sjednotit vnímání města** veřejností byl iniciován samotným městem, které opakovaně vyhlašovalo soutěž o nové logo města. Finální návrh byl v rámci třetího pokusu schválen v roce 2017.

Z dostupných informací je však patrné, že nový **vizuální styl není vždy systematicky využíván** (např. na sociálních sítích atd.) a identita města není vždy úplně zřetelná. Logo navíc není propojené s určitým mottem ani vizí, které by tuto cílenou identitu dokreslovalo. Návrh a provázání libereckého motta a vize s jeho logem města je tak jedním z dalších úkolů pro návrhovou část projektu, který pomůže vytvořit ucelený a mnoha-významový stylový „branding“ města.

12.3 Problémová témata v rozvoji cestovního ruchu

Mezi problémy v podmínkách SML ovlivňující aktuální situaci v oblasti cestovního ruchu patří následující faktory:

- ^ **Absence dlouhodobé koncepce cestovního ruchu** → neexistence cílů a priorit, nemožnost systematicky plánovat a řídit projekty, nemožnost zajistit stabilní a efektivní finanční podporu pro rozvoj cestovního ruchu.

- ^ **Neexistence dlouhodobé koncepce cestovního ruchu** s jasně nastavenými prioritami a cíli → netransparentnost SML v oblasti řízení cestovního ruchu, špatná prezentace navenek (neaktivní úřad), většinová negativní zpětná vazba od veřejnosti i soukromého sektoru, nemožnost zajistit stabilní a efektivní finanční podporu pro rozvoj cestovního ruchu.
- ^ **Absence dílčích strategií i akčních plánů** → podpora pro jednotlivé akce a projekty se řeší ad-hoc, nekoncepční finanční hospodaření.
- ^ **Roztříštěnost přístupu města a zřízených organizací** → nezbytnost zajištění prostředků pro své fungování vlastními silami, rozdílná úroveň rozpracovanosti dílčích strategií (na straně organizací v některých případech důsledněji zpracované, na rozdíl od SML). To vše také negativně podporuje i nekoncepční organizační uspořádání agendy řešené oblasti (vč. kultury a sportu), kdy je správa organizací zřízených městem rozdělena mezi dva nesouvisející odbory SML, což se mj. odráží v netransparentní propojenosti informací z fungování zřízených komisí.
- ^ **Nedostatečný marketing města** → minimální propagace, neucelený a nevyjasněný branding, nevydefinované cílové skupiny cestovního ruchu, absence marketingové strategie s dopadem na chybějící produkty cestovního ruchu, nevyužitý potenciál moderních technologií.
- ^ **Nevyužitý potenciál ve spolupráci s LK.**
- ^ **Minimální napojení na soukromý sektor**, tj. na poskytovatele služeb, kteří tvoří významnou službu v podpoře a prezentaci cestovního ruchu.
- ^ **Tvorba ani propagace komplexních produktů** zahrnující rozmanité služby pro návštěvníky **není zřejmá**, zejména díky nepropojenosti soukromého a veřejného sektoru. Významnou roli hraje i téměř nulový monitoring cestovního ruchu.
- ^ **Jedinečnost města není vydefinována** → doposud nejsou využívány benefity, které město nabízí a jimiž se odlišuje od jiných.
- ^ **Nedostatečná péče o stávající atraktivitu města** – historické a sportovní budovy, nedostatečná infrastruktura cyklostezek, chybějící vodní plochy pro aktivní i rekreační využití.
- ^ **Neorganizovanost akcí a nedostatek doplňkových služeb** (parkovacích míst, záchytných parkovišť), nedostatečná jazyková vybavenost pracovníků ve službách.
- ^ **Nepřipravenost města reagovat na klimatické změny** → standardní zaměření nejen na zimní sezónu, ale také zajištění dostatečných možností k letní rekreaci.
- ^ **Neschopnost využít atraktivitu celé lokality jako celku** → nevhodný, neefektivní a neúčelný přístup.
- ^ **Nízké využití moderních technologií v cestovním ruchu.**

12.4 Kultura

Liberec je přirozeným kulturním centrem regionu i LK s mnoha významnými kulturně-historickými atraktivitami. Město rovněž disponuje silnou kulturní tradicí s množstvím stavebních a uměleckých památek.

Mezi hlavní významná zařízení či organizace určitým způsobem spojených s libereckou kulturou lze při nejmenším zařadit:

Kulturní zařízení

Divadlo F. X. Šaldy Liberec (městské zařízení): Budova divadla v novorenesančním stylu byla postavena mezi lety 1881–1883. V současnosti má divadlo tři scény – operu, balet a činohru.

Naivní divadlo Liberec (městské zařízení): Naivní divadlo ležící v centru města, bylo založené v roce 1949 a představuje tak jedno z prvních profesionálních loutkových divadel. V současné době je tvorba divadla určená zejména pro děti a mládež. Společně se SML je také pořadatelem festivalu Mateřinka, na který se sjíždí návštěvníci z celého světa.

Malé divadlo Liberec: Po přestavbě v roce 1989 bylo Malé divadlo otevřeno jako volná scéna Divadla F. X. Šaldy.

Dům kultury Liberec: Dům kultury představuje místo konání společenských a kulturních akcí, kterými jsou například plesy, koncerty, školení, kongresy, výstavy aj.

Krajská vědecká knihovna v Liberci: Budova knihovny z let 1996–2000 je rovněž nazývána Stavbou smíření. Svým návštěvníkům nabízí vedle zhruba 1 300 svazků knih a dalších médií také řadu dalších informačních a bibliografických služeb, elektronické databáze nebo přístup k internetu.

Centrum Vlasty Buriana: Centrum Vlasty Buriana je připomínkou komika a zároveň libereckého rodáka.

Kulturní centrum Vratislavice 101010: Kulturní centrum představuje především místo setkávání místních občanů, v němž se konají kulturní akce různého charakteru.

KultiVAR: KultiVAR je centrem zaměřeným na kulturu, design a coworking.

Společenské a kulturní akce se dále konají taktéž v **MCU Koloseum** a v **Lidových sadech** (zřizovatel SML).

Muzea a galerie

Severočeské muzeum (krajské zařízení): Severočeské muzeum nabízí expozice zaměřené na umělecká řemesla a průmysl, regionální přírodovědu, historii a archeologii.

Technické muzeum Liberec: Technické muzeum nabízí informace o historii městské dopravy v regionu. Expozice tvoří historické automobily, motocykly a další.

Oblastní galerie Liberec – Lázně (krajské zařízení): Oblastní galerie představuje pátou největší galerii v ČR. Založena byla roku 1953. Od roku 2014 sídlí v budově bývalých městských lázní a nabízí více než 21 000 uměleckých děl původem z Čech, Německa, Rakouska, Francie, Nizozemska a dalších evropských států.

Rodný dům Ferdinanda Porscheho: V rodném domě automobilového konstruktéra a tvůrce vozidel Volkswagen Ferdinanda Porscheho sídlí v současnosti muzeum.

Galerie Prostor 228: Výstavní galerie všeobecně prospěšného spolku Prostor 228, kde jsou prezentována díla ceněných autorů současné malířské scény.

Kryt civilní obrany Liberec: Jedná se o největší liberecký veřejný kryt, který se nachází pod Sokolovským náměstím. Kryt nabízí ochranu před účinky zbraní hromadného ničení pro zhruba 1 500 osob.

K dalším zařízením v této kategorii na území Liberce patří **Muzeum papírové krásy**, **Galerie pod radnicí**, **Muzeum betlémů Kryštofovo údolí** nebo **Malá výstavní síň**.

Kina

Kino Varšava: Kino Varšava představuje prostory, v nichž se konají přednášky, promítání koncertů nebo festivaly.

V Liberci se dále nachází **4D kina**, multikina – **Cinema City** a **Cinestar**.

Další společensky významné objekty

ZOO Liberec (městské zařízení): Liberecká ZOO, která láká zejména na bílé tygry a lachtany, představuje nejstarší ZOO v ČR.

Botanická zahrada Liberec (městské zařízení): Nejstarší v ČR je také botanická zahrada s celou řadou druhů exotických rostlin.

Centrum Babylon: Centrum Babylon představuje zábavní, hotelový a kongresový komplex. Jeho součástí je aquapark, lunapark, wellness, 4D kino a řada dalších volnočasových aktivit.

Na území Liberce se dále nachází **Dinopark** nebo **Dům dětí a mládeže Větrník** (zřizovatel SML). **Sakrální stavby** (13 kostelů a jedna synagoga) vykazují v Liberci ve srovnání s ostatními krajskými městy ČR podprůměrného počtu, který částečně odpovídá dlouhodobě velmi nízkému podílu věřících v Liberci a celém kraji.

Z hlediska návštěvnosti je z uvedených míst nejnavštěvovanější ZOO Liberec, kterou dle monitoringu zpracovaného agenturou CzechTourism během roku 2019 navštívilo 402,2 tis. návštěvníků a je tak šestou nejnavštěvovanější zoologickou zahradou v ČR. Společně s IQLandíí, kterou během stejného roku navštívilo 382 tis. osob, patří také mezi 50 nejnavštěvovanějších turistických cílů ČR. Na pátém místě se z hlediska návštěvnosti turistických cílů v LK dále umístil Dinopark (172,4 tis. osob). U IQLandie a ZOO Liberec byla v období 2017–2019 značná protichůdná tendence v návštěvnosti. Počet návštěvníků ZOO Liberec stále roste (355 tis./2017 vs. 368 tis./2018), oproti tomu v případě IQLandia naopak každý rok klesá (421 tis./2017 vs. 404 tis./2018).

Liberec je přirozeným kulturním centrem regionu i LK. V centrální části Liberce se nachází **městská památková zóna** vyhlášená roku 1992, k jejímž dominantám patří například novorenesanční radnice. Liberec ovšem disponuje značným množstvím dalších kulturně-historických atraktivit, a to i vzhledem ke své kulturní tradici s množstvím stavebních a uměleckých památek.

Město se za pomoci platformy **Kreativní Liberec** snaží podporovat kulturní a kreativní odvětví v Liberci i celém regionu. Podpora je určena amatérům, institucím, kreativcům i neziskovým organizacím. Kreativní Liberec představuje informační servis o kulturním a kreativním prostředí ve městě.

Touto iniciativou se Liberec připojuje k dalším českým městům, který se snaží o propagaci a aktivní využití role kulturních a kreativních průmyslů v rozvoji měst. Z tohoto důvodu také plánuje kandidaturu na Evropské hlavní město kultury a zároveň je připravována Strategie rozvoje kultury na období 2021–2028.

Liberec má zájem stát se jedním z center kreativního průmyslu, což je podpořeno i jeho historií a řemeslnou tvorbou na území města i kraje. Aktuální informace o dění ve městě, kreativních počinech, ale i návody, jak např. uspořádat akci, lze nalézt na webových stránkách [Kreativní Liberec](http://www.kreativni-liberec.cz) (www.kreativni-liberec.cz).

Akce na území města Liberec

Liberec pravidelně ožívá řadou akcí různého charakteru, které jsou určené široké veřejnosti a všem věkovým kategoriím. Jde převážně o sportovní a kulturní akce, významné jsou ale i akce spojené s oslavami tradičních svátků. Některé liberecké akce jsou již natolik známé, že proslavily region LK nejen republikově, ale i mezinárodně. Většina z akcí, které se zde odehrávají, je již historicky s Liberem spojena a neodmyslitelně k životu místních patří.

Vzhledem k poloze města a okolním přírodním podmínkám je Liberec ideální pro pořádání **sportovních počinů**, které využívají horské prostředí. Mezi zásadní sportovní akce s masovou účastí patří závod v běhu na lyžích Jizerská 50, který každoročně přivítá tisíce účastníků. Další pravidelnou akcí bývá Cross country Open, motocyklový závod jednotlivců nebo různé obměny závodů v běhu či chůzi jako jsou NN Night Run se sérií zážitkových nočních běhů, Mattoni Liberec Nature Run nebo oblíbený Novoroční výstup na Ještěd.

Kromě sportovních akcí se v Liberci pořádá velké množství **kulturních akcí** s podtématem hudba, divadlo či film. Mezi významné a diváky nejvíce oceňované patří festival animovaného filmu Anifilm, či hudební festivaly Benátská! nebo Létofest. Filmy jsou stěžejní i pro festival Jeden svět s tematikou dokumentárních filmů o lidských právech. Festivalů je v Liberci nespočet a jsou pořádány při různých příležitostech a v rámci propagace různých témat. Pravidelně je pořádán Majáles k oslavám jara, Fresh festival, Festival dětského čtenářství, Liberecký jarmark, Festival vína či Hopecon, což je festival společenských her.

Kultura významně ožívá v Liberci během muzejních nocí, nocí divadel, nocí kostelů, Oslav Ještědu, Design Days Reichenberg nebo Dnů evropského dědictví. Hudbou se místní mohou potěšit na hudebních scénách při Big Band Jamu, Ještědské odysee, Tulifestu, který je určen pro začínající kapely, Bohemia Cantatu, festivalu sborového zpěvu nebo Bohemia Jazz Festu.

V Liberci jsou pořádány i akce pro veřejnost, které jsou spojené s **tradičními oslavami svátků či místních zvyklostí**. Příkladem jsou Krajské slavnosti, Velikonoční trhy, Liberecký advent, Dětské dny nebo Víkend Křišťálového údolí.

Liberec se pravidelně zapojuje do celosvětových kampaní, jako jsou Dny Země a Uklidme Česko a zároveň podporuje regionálního ducha realizací akcí, jako je veletrh cestovního ruchu Euroregion Tour či Den regionálních potravin LK.

Město Liberec pravidelně finančně podporuje kulturní akce na svém území, u velkých akcí pro veřejnost s rozpočtem na 500 tis. Kč jde o **pravidelnou podporu 13 akcí**. Finanční podpora je zajišťována především prostřednictvím individuálních dotací. U všech akcí pak město nabízí možnost podpory v rámci propagace.

Z výše uvedeného přehledu je zřejmé, že kulturní vyžití je ve městě vzhledem k jeho velikosti poměrně dostatečné. Bohatého kulturně-historického potenciálu města však není dostatečně využíváno a publicita města tím není příliš dotčena.

12.5 Sport a volný čas

Jedním ze specifických rysů Liberce je jeho sportovní charakter. SML je dlouhodobě vnímáno jako město sportu (na profesionální i amatérské úrovni). Prostředí okolních pohoří vytváří ideální podmínky zejména pro turistiku, cykloturistiku či běh na lyžích a představují tak nadprůměrný základ pro rekreační účely.

Dle aktuálních (2020) dat České unie sportu je ve městě 67 subjektů a 112 oddílů, které pokrývají široké spektrum sportovní činnosti. V oddílech je zhruba 14 500 registrovaných členů. Tato data je však třeba brát s rezervou, nemusí totiž odrážet skutečný stav, nepostihují neregistrované organizace, popř. evidují již nerelevantní či neaktivní subjekty.

Na nejvyšší klubové české úrovni je v Liberci zastoupen fotbal, hokej, volejbal, tenis či florbal. Zdejší sportovní kluby se navíc mohou chlubit mnoha úspěchy, a to v dlouhodobém horizontu. Velká část vrcholových českých sportovců z oblasti zimních sportů je navíc koncentrována do zdejšího oddílu TJ Dukla Liberec.

Nadprůměrné sportovní vyžití i aktivita zdejších obyvatel rovněž přispěla k tomu, že v roce 2012 udělila Asociace evropských měst sportu Liberci titul **Evropské město sportu 2012**.

Sportovní infrastrukturu města tvoří venkovní i uzavřená sportoviště, která lze dále dle využití dělit na aktivní (stadiony) či volnočasová (dětská hřiště).

Z pohledu sportovní infrastruktury je **v majetku města**, popř. městských organizací, následujících osm sportovních areálů:

^ Plavecký bazén Liberec	^ Rekreační sportovní areál Vesec
^ Městský stadion	^ Sportovní areál Ještěd
^ Fotbalový stadion U Nisy	^ Fotbalový stadion ve Vesci
^ Skatepark	^ Sportovní areál Svojsíkova

Městská sportovní zařízení jsou spravována odborem majetkové správy. V některých případech je provoz zajišťován soukromým subjektem na základě smluvního vztahu.

Odbor ekologie a veřejného prostoru SML se dále stará o infrastrukturu **dětských hřišť**, kdy zajišťuje jejich postupnou revitalizaci, k čemuž bylo využito zejména finančních prostředků EU a projektu regenerace dětských hřišť. Rekonstruovaných dětských hřišť s vlastním provozním řádem je v SML již **více než 25**. Obdobný počet je i víceúčelových či workoutových sportovišť. Jako součást pasportizace venkovních hřišť město zpracovalo [interaktivní mapu těchto sportovišť](#), která je dostupná na mapovém portálu SML na webových stránkách města.

V posledních letech dále narůstá význam parkouru (volný sportovní pohyb v terénu přes překážky, nyní lze trénovat i uvnitř). Trvalý zájem je o další pouliční aktivity, včetně využívání skateparku (skateboard, brusle, koloběžky), jenž je ovšem dlouhodobě ve špatném technickém stavu a bez průběžných oprav se stává nebezpečným (vlastník SML).

Mezi tělovýchovnými organizacemi jsou aktivní TJ Lokomotiva a TJ Sokol Rochlice. Při horolezecké stěně Šutr funguje horolezecký kroužek pro děti a mládež, který rozvíjí činnost horolezecké komunity v Liberci. Ve městě je několik horolezeckých klubů a oddílů – známé jsou např. SK Ještěd a oddíl při TJ Lokomotiva. Další horolezecké stěny jsou v Harcově a jedna stěna pro bouldering je od roku 2018 otevřena v Ruprechticích. Soukromá ferratová a v zimě ledová stěna se nachází v centru města (Perštýn).

Stav **vodních ploch** města lze označit za dlouhodobě nedostatečný. Ve městě jsou jen dvě umělá koupaliště (Sluníčko a Vápenka), která jsou dlouhodobě finančně podporována městem. Dále se zde nachází přírodní Lesní koupaliště, které bylo opakovaně předmětem revitalizace. Na území města je rovněž k dispozici Harcovská přehrada a Vesecký rybník, ty však vyžadují zásadní obnovu. Město dále disponuje plaveckým bazénem a aquaparkem v Centru Babylon.

Z finančního hlediska se **podíl výdajů SML na sport za rok 2019 snížil**, a to navzdory celkovému nárůstu výdajů města. V absolutním vyjádření však finanční prostředky určené na sport vzrostly.

Město v nedávné době schválilo **Strategický plán rozvoje sportu SML 2020–2030**, kde jsou definovány prioritní osy, strategické cíle a opatření, jejichž realizací má dojít k rozvoji sportu a sportovní infrastruktury na území SML.

12.6 Problémové oblasti pro rozvoj kultury

V návaznosti na problematiku cestovního ruchu, která s tematikou kultury a sportu úzce souvisí, níže diskutujeme hlavní problémové oblasti pro budoucí rozvoj sportu, na které by měla být v podmínkách SML soustředěna pozornost.

- ^ **Nedostatečná propagace bohatého kulturně-historického potenciálu** města vč. absence prezentace Liberce jako centra s vysokou atraktivitou života.
- ^ **Nekoncepční řízení a nedostatečná spolupráce** při plánování a koordinaci činností v oblasti kultury. Chybějící nastavení systémových podmínek pro realizaci kulturních aktivit.
- ^ **Špatná kvalita či absence specifických objektů a ploch** určených pro kulturní vyžití. Např. absence velkého kvalitního koncertního sálu.
- ^ **Hrozící nedostatečná ochrana hodnotných architektonických souborů.**

12.7 Problémové oblasti pro rozvoj sportu

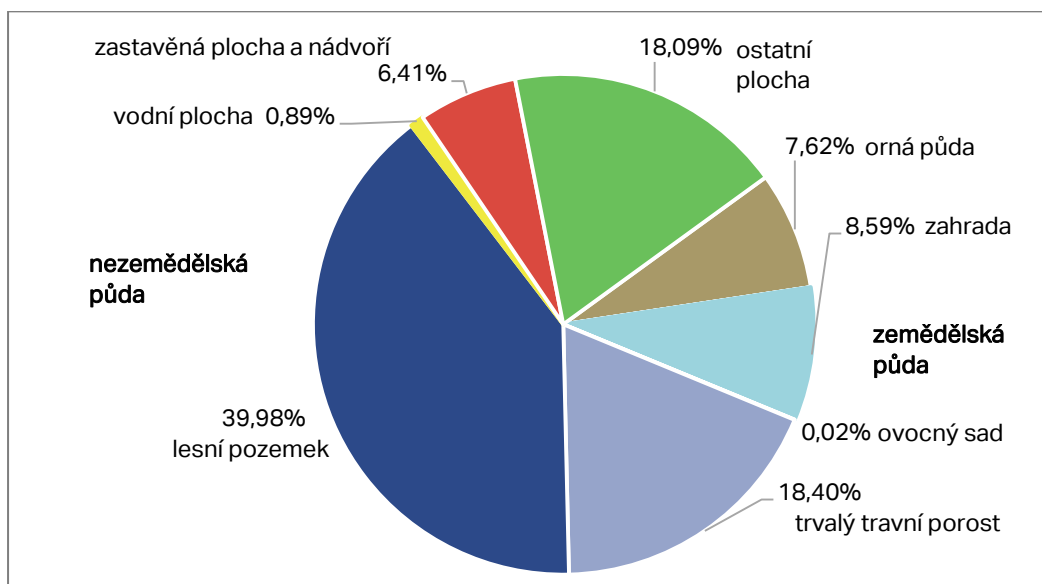
- ^ **Nízká výtěžnost sportovní tradice** města s dostatečným sportovním zázemím, vysokou koncentrací profesionálního sportu a sportovních organizací.
- ^ **Nekoncepční řízení a nedostatečná spolupráce** při plánování a koordinaci činností v oblasti sportu. Chybějící nastavení systémových podmínek pro realizaci sportovních a volnočasových aktivit.
- ^ **Finanční situace města** a nedostatek prostředků určených na rozvoj sportu, nutných oprav a investic. Nízká úroveň předvídatelnosti finanční podpory města směrem ke sportovním organizacím.
- ^ **Špatná kvalita či absence specifických objektů a ploch** určených pro sportovní vyžití a volnočasové aktivity, např. haly pro míčové sporty.
- ^ **Nedostatečně využitý potenciál některých sportovišť** (např. zimní areály v letní sezóně).
- ^ **Nedostatečná kapacita i kvalita vodních ploch určených ke koupání.**

13 Životní prostředí

13.1 Půda

Z hlediska struktury a využití půdy na území města činí poměr zemědělské půdy vůči nezemědělské zhruba 35:65. Dle dat ČSÚ (ke konci 2019) je zastoupení zastavěné plochy v rámci města nižší než 6,5 %. Aktuální rozložení půdy v Liberci ilustruje následující graf.

Graf 30 - Podíl využití půdy v % celkové rozlohy území města Liberce k 31. 12. 2019

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

13.2 Chráněná území

Okres Liberec a celý LK dále disponuje značným počtem a rozlohou chráněných oblastí. Níže uvedená chráněná území jsou ve všech svých formách v rámci LK vždy druhá nejpočetnější (po okrese Česká Lípa). Struktura a rozloha chráněného území v libereckém okrese je souhrnně znázorněna v následující tabulce.

Tabulka 23 - Struktura a velikost chráněných území v okrese Liberec k 31. 12. 2018

Chráněná území v okrese Liberec		
Typ chráněného území	Počet	Rozloha (ha)
Chráněné krajinné oblasti	2	23 233
Maloplošná chráněná území, a z toho:	34	1 665
^ národní přírodní památky	1	19
^ národní přírodní rezervace	4	1 090
^ přírodní památky	17	172
^ přírodní rezervace	12	385

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Na území SML zasahuje chráněná krajinná oblast Jizerské hory. Z maloplošných chráněných území se na území města nachází národní přírodní rezervace Karlovské bučiny, přírodní rezervace Hamrštejn, přírodní památka Terasy Ještědu a přírodní památka Panský lom.

Soustava NATURA 2000 zahrnuje ochranu evropsky významných lokalit a ptačích oblastí. Na území Liberce jsou dvě evropsky významné lokality, a to EVL Rokytky a EVL Luční potok.

- ^ **Evropsky významná lokalita Rokytky** zabírá rozlohu 0,84 ha, jde o malý vodní tok pstruhového pásma protékající hlubším zalesněným údolím. Rokytky vede od soutoku s Lužickou Nisou ke Kryštofovu údolí a je to velmi významná lokalita vranky obecné v povodí Odry.
- ^ **Evropsky významná lokalita Luční potok** zabírá rozlohu 1,18 ha, jihozápadně od Vratislavic nad Nisou. Luční potok od Liberce k rybníku u Horního Podleší je významným biotopem mihule potochní v povodí Lužické Nisy.

V Libereckém kraji se nachází tři ptačí oblasti: Jizerské hory, Krkonoše, Českolipsko-Dokeské pískovce a mokřady, z nichž ani jedna nezasahuje na území města Liberec.

13.3 Ovzduší

Během října 2018 bylo na území města provedeno poslední rozsáhlé 24hodinové měření kvality ovzduší. Mobilními systémy bylo měřeno celkem šest míst reprezentujících nejvýznamnější typy městské lokality (hustá doprava, průmyslová oblast, sídliště atd.). Na základě tohoto rozsáhlého měření orientovaného na různé typy imisí a škodlivých látek byly učiněny následující klíčové závěry:

- ^ **Krátkodobé imisní limity nebyly v průběhu měření na žádném místě překročeny** a v případě SO₂ a CO se jednalo o velmi nízkou zátěž prostředí.
- ^ Obě analyzované dopravní lokality (okolí Šaldova náměstí a křižovatky Letná/Balbínova) potvrdily význam emisí z místní dopravy na kvalitu ovzduší. Atypický průběh hodnot NO₂ (a taky SO₂) ve večerních hodinách na ulici České Mládeže u Dolního Hanychova prezentoval pravděpodobný vliv průmyslové zóny.
- ^ Podrobnější analýza podílu polévatého prachu, zvláště pak při měření počtu submikronových částic, jednoznačně indikovala lokální topeniště jako významný zdroj znečištění.

- ^ Stanovení vybraných kovů ve vzorcích ovzduší odebraných na ulici České Mládeže neprokázalo potenciální vliv průmyslové zóny, naměřené hodnoty vybraných prvků lze považovat za pouze mírně zvýšené.

Při srovnání výše uvedených závěrů s rokem 2005 se dle odborníků **kvalita ovzduší ve městě významně nezměnila, a v některých parametrech je dokonce i lepší.** Ovzduší ve městě je dle těchto výsledků negativně ovlivňováno zejména dopravou, průmyslovou zónou a lokálními topeništi. Index znečištění ovzduší je dle platformy Obce v datech na hodnotě 6,4. Mezi krajskými městy je tato hodnota výrazně nadprůměrná.

Z hlediska hlavních **znečišťovatelů ovzduší** byly ze strany Českého hydrometeorologického ústavu na území města indikovány následující subjekty:

^ ACL Coating s.r.o.	^ Kaufland ČR v.o.s. - Liberec II.
^ ALBECO spol. s r.o.	^ Laird s.r.o.
^ AS-CASTING s.r.o.	^ LASER CENTRUM CZ, s.r.o.
^ CEMEX Czech Republic, s.r.o. - betonárna	^ LIBEA, s.r.o.
^ Česká telekomunikační infrastruktura a.s.	^ Liberecká obalovna, s.r.o.
^ České dráhy, a.s.	^ LICOLOR, a.s.
^ České Radiokomunikace – RO Ještěd	^ LIKTO, s.r.o.
^ Daiho Schenk s.r.o.	^ LIPLASTEC s.r.o.
^ DENSO MANUFACTURING CZECH s.r.o.	^ Magna Exteriors (Bohemia) s.r.o.
^ DGS Druckguss Systeme	^ MAKRO Cash & Carry ČR s.r.o.
^ DTZ s.r.o.	^ METAFO spol. s r.o.
^ ETK s.r.o.	^ MODELÁRNA LIAZ spol. s r.o.
^ Fehrer Bohemia s.r.o.	^ Mold-Tech Standex Bohemia s.r.o.
^ FinReal Liberec, a.s.	^ MSV Liberec, s.r.o.
^ FläktGroup Czech Republic a.s.	^ MSV SYSTEMS CZ s.r.o.
^ FRISCHBETON s.r.o.	^ NELI servis, s.r.o. - Kotelna a spalovna
^ GALL s.r.o. - Liberec	^ PENGUIN CZ, s.r.o. - chemické čištění oděvů
^ Galvanoplast Fischer Bohemia, s.r.o. - W1	^ PILA FACEK, s.r.o.
^ Galvanoplast Fischer Bohemia, s.r.o. - W2	^ PRECIOSA, a.s. - závod 03
^ Galvanoplast Fischer Bohemia, s.r.o. - W3	^ PRECIOSA, a.s. - závod 15
^ GALVANOTECHNA družstvo	^ Prettl Automotive Czech s.r.o.
^ Globus ČR, k.s.	^ Projekt Nisa, s.r.o.
^ HACO, spol. s.r.o.	^ Saint-Gobain Construction Products CZ
^ Houška OK s.r.o.	^ SEMPRO-SŠL spol. s r.o.
^ Intertell spol. s r.o.	^ Severočeské vodovody a kanalizace, a.s. - ČOV Liberec
^ Investiční a majetková, a.s.	^ Severočeské vodovody a kanalizace, a.s. - Závod Liberec
^ Ještědský Bronz s.r.o.	
^ Kaufland ČR v.o.s. - Liberec I.	

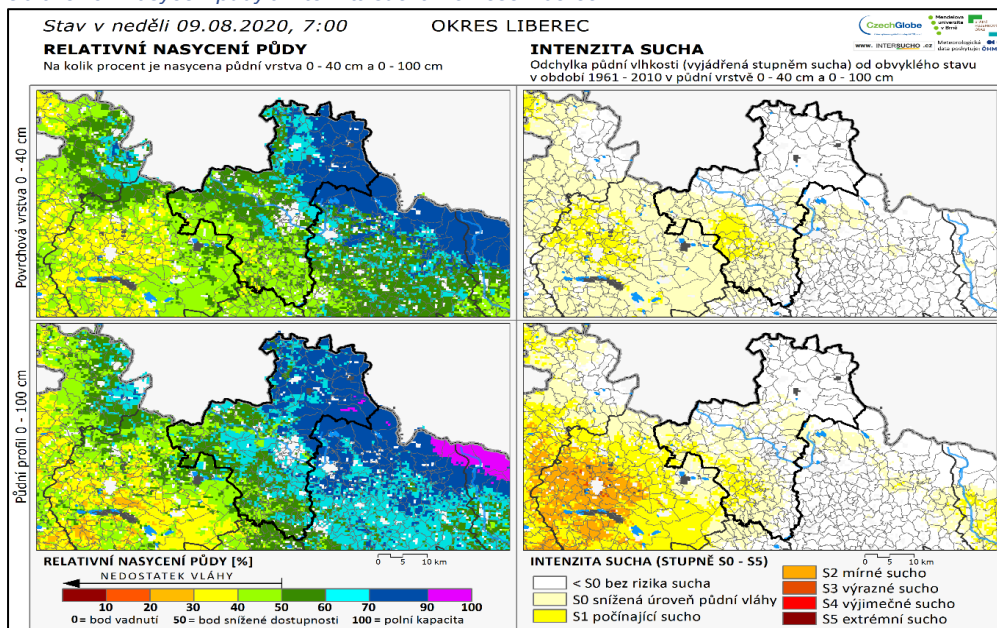
- ^ Severochema, družstvo pro chemickou výrobu
- ^ Sigmaplast a.s.
- ^ STATUTÁRNÍ MĚSTO – krematorium
- ^ Střední odborné učiliště nábytkářské a SOŠ, s.r.o.
- ^ SVED, elektrotechnické družstvo
- ^ Technická univerzita v Liberci, Bendlova
- ^ Technické služby města Liberce p.o.
- ^ TEMPERATOR s.r.o.
- ^ Teplárna Liberec, a.s. - LVZ, a. s.
- ^ Teplárna Liberec, a.s. - Milko
- ^ Teplárna Liberec, a.s.
- ^ Teplárna Liberec, a.s. - Františkov
- ^ TERMIZO a.s. - Spalovna komunálních odpadů
- ^ TRESEBURG s.r.o.
- ^ TRUMPF Liberec, spol s r.o.
- ^ UNITED BAKERIES a.s.
- ^ WARMNIS spol. s r.o. - Bazén KJ3
- ^ WARMNIS spol. s r.o. - Liberec
- ^ Webasto
- ^ Základní škola, Lesní
- ^ Základní škola, Vesec
- ^ Základní umělecká škola
- ^ ZAPA Beton a.s. - Betonárna Liberec
- ^ ZZN Polabí, a.s

13.4 Voda

Dostupnost pitné vody na území města je zajištěna víceméně uspokojivě. Dle posledního statistického šetření ČSÚ (SLDB 2011) jí disponuje 91 % obydlených bytů. **Připojení na kanalizační systém** pak bylo evidováno u 98 % obydlených bytů. Provozování vodovodů a kanalizací zajišťuje pro veřejnou potřebu v Liberci společnost Severočeská vodárenská společnost, a.s., která také provozuje městskou čističku odpadních vod.

Aktuálně nejvíce diskutovanou oblastí ŽP je **problematika sucha**. Dle dostupných informací tento problém v okrese Liberec nedosahuje ve srovnání s jinými oblastmi ČR tak výrazných či dokonce extrémních hodnot, viz obrázek níže.

Obrázek 6 - Nasycení půdy a intenzita sucha v okrese Liberec

Zdroj dat: převzato z www.intersucho.cz

Místní Krajská hygienická stanice sleduje, průběžně vyhodnocuje stav **kvality vody ke koupání** a vydává příslušná doporučení. Dle aktuálně publikovaných informací (8/2020) platí 1. optimální stupeň na obou umělých koupalištích (Vápenka, Sluníčko) i většině ostatních ploch určených ke koupání v okrese Liberec. Druhý stupeň („voda vhodná ke koupání se zhoršenými smyslově postižitelnými vlastnostmi“) je evidován na Harcovské přehradě. Čtvrtý stupeň („voda nevhodná ke koupání“) je uváděn v případě koupaliště v Chrastavě.

Nepravidelný monitoring kvality vody na tzv. běžně nemonitorovaných vodních plochách proběhl během koupací sezóny 2020. Voda vhodná ke koupání (tj. 1. stupeň) byla zaznamenána u vodních nádrží Fojtka, Mlýnice a Černá Nisa. Druhý stupeň, tj. zhoršené podmínky, pak u Veseckého rybníku v Liberci, rybníku Kačák v Krásné Studánce, víceúčelové nádrže Javorník či Chrastenského rybníku.

Kvalita a tvrdost vody v SML je monitorována společností Severočeské vodovody a kanalizace. Dle jejich informací je na území města měkká až středně tvrdá voda.

13.5 Kontaminovaná místa, veřejný prostor

Pro účely evidence a přehledu informací o kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných místech či ekologických újmách na území ČR byl ze strany MŽP zřízen informační systém SEKM (Systém evidence kontaminovaných míst). Na základě tohoto registru se v katastru SML nachází **10** takových lokalit.

^ RWE GasNet, s.r.o. (Teplárna)	^ NORD servis (Krkonošská ul.)
^ Benzina s.r.o. (Sokolská ul.)	^ Bývalá plynárna Liebig and Comp
^ Teplárna Liberec, a.s. (3 lokality)	^ Označení IND_31128 (u Centra Babylon)
^ Textilana Liberec (2 lokality)	^ Označení IND_31129 (Americká ul.)

V rámci výše uvedeného přehledu jasně dominují lokality určitým způsobem spojené s oblastí liberecké teplárny a bývalých prostor Textilany. Na území ORP Liberec je takto označených rizikových míst dokonce více jak 300. Dle **Indexu znečišťovatelů** (Obce v datech) je na tom Liberec velmi špatně (hodnota 4,8), což ho řadí až na 152. pozici v rámci všech ORP na území ČR. Daný ukazatel je konstruován dle počtu firem, u kterých byly zaznamenány úniky škodlivých látek, a to v okruhu 30 km od historické budovy radnice.

Dalším problémem města je značný počet a rozloha tzv. **brownfieldů**, a to i v centrální části Liberce. Některé lokality v blízkosti centra města jsou ve velmi nevyhovujícím stavu (např. v okolí Babylonu, nádraží atd.). Dlouhodobým problémem je zejména oblast bývalé Textilany (zanedbanost, nevyužití místo). S tímto dále korelují velké zaplevelené plochy s minimální údržbou, odpady či kumulace prachu.

V Národní databázi brownfieldů agentury CzechInvest se na území města aktuálně nachází čtyři následující brownfieldy:

^ Truhlárna – Vratislavice nad Nisou	^ Pianovka – Kateřinské údolí
^ Textilana Na Bídě	^ Slévárna – Ostašov

Z pohledu nevyužívaného území a objektů je situace daleko širší. Dle Databáze brownfields a greenfields – Investiční příležitosti Libereckého kraje (6/2020) se v Liberci nachází více objektů typu brownfield, což je dáno rozlohou a rozsahem ekonomických činností ve městě. Soupis významných lokalit tohoto typu je uveden v tabulce níže.

Tabulka 24 - Lokality s objekty typu brownfield

Lokalita	Doplňující informace
Textilana na Bídě	Objekt bývalé soukárny
Liberecké tiskárny	Od 90. let nevyužívaný areál bývalé Severografie
Výrobní a skladový areál Ještědská 287 v Horním Růžodole	-
Bývalá textilní továrna Vratislavická 59/14	V současnosti výroba pro automobilový průmysl spol. Prettl Automotive s.r.o.
Výrobní prostory Svárovská 46, Horní Suchá u Liberce	Sousedství průmyslové zóny Sever, zpracována kompletní projektová dokumentace vč. platného stavebního povolení
Vojenská střelnice Starý Harcov	Dlouhodobě neudržovaný areál
Pianovka Kateřinská 145	Areál v Kateřinském údolí, dobrý stav, zanedbaná údržba, částečně využíváno pro textilní výrobu a sklady
Průmyslová zóna Intex Tanvaldská 1382	Komplex výrobních a skladových hal, určeno pro lehkou průmyslovou výrobu, vlastněno více subjekty
Tovární areál Kateřinky	Kateřinské údolí, zčásti využíváno, zanedbaná údržba
Areál bývalé drůbežárny v k. ú. Doubí u Liberce, Minkovická 486	Částečně využíváno
Truhlárna Prosečská 768	-
LITES učiliště Kateřinky u Liberce	V části areálu původně elektrotechnické díly SŠ stavební a dopravní, vnitřek budovy částečně rekonstruován
Bývalá léčebna Machnín U Přádelny 99	Původně zámeček, dnes v dezolátním stavu
Bývalá slévárna Sved v Ostašově	-

Zdroj: ARR – Agentura regionálního rozvoje. 2020. Investuj pod Ještědem [online]. ARR – Agentura regionálního rozvoje, spol. s r.o. Poslední aktualizace: 10. 05. 2020 [vid. 2020-05-10].

Jeden z největších brownfieldů na území Liberce, bývalá slévárna Sved v Ostašově, momentálně prochází revitalizací. Průmyslový areál vznikl v roce 1907. Textilní magnát Theodor von Liebig rozjel výrobu automobilů R. A. F. Na slévárnu se závod proměnil v roce 1926. Po válce pak vše přešlo pod podnik LIAZ. Po privatizaci ale slévárna v roce 2011 zkrachovala (zdroj: Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec).

V červnu 2020 započala demolice stávajících objektů a v roce 2021 by měl být k dispozici průmyslový areál pro konečného uživatele o rozloze 40 000 m² s předpokladem 300 nových pracovních míst. Měla by vzniknout nová příjezdová komunikace k areálu; podle plánu se silnice odpojí ze Švermovy ulice nedaleko stávající křižovatky s ulicí Na Pasece, kousek nad areálem Svedu. Podle informací developerské společnosti FINEPRA bude v areálu k dispozici také vlečka (zdroj: Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec).

13.6 Využití území obce

Způsob využití území v letech 2001 až 2018 vystihuje struktura pozemků, která je uvedena níže v tabulce. Pro Liberec je charakteristický na jedné straně výrazný podíl zastavěných a ostatních ploch (24 %) a zároveň na straně druhé velká rozloha lesních pozemků (téměř 40 %).

Tabulka 25 - Struktura jednotlivých druhů pozemků na území obce Liberec v letech 2001, 2012, 2015 a 2018

Druh pozemku	2001		2012		2015		2018	
	Ha	%	Ha	%	Ha	%	Ha	%
Zemědělská půda	3937,12	37,11	3727,44	35,14	3704,57	34,92	3681,60	34,70
Zahrnuje:								
^ orná půda	1117,04	10,53	946,03	8,92	931,28	8,78	820,60	7,74
^ zahrady	822,03	7,75	869,66	8,20	869,74	8,20	908,70	8,57
^ sady	5,07	0,05	3,97	0,04	3,86	0,04	2,50	0,02
^ chmelnice	0	0	0	0	0	0	0	0
^ vinice	0	0	0	0	0	0	0	0
^ trvalý travní porost	1 992,98	18,78	1 907,78	17,98	1899,69	17,91	1949,80	18,38
Lesní půda	4195,17	39,54	4236,68	39,94	4237,57	39,94	4241,80	39,98
Vodní plochy	98,44	0,93	95,31	0,90	94,87	0,89	94,50	0,89
Zastavěné a ostatní plochy	2379,41	22,43	2549,29	24,03	2561,50	24,15	2587,10	24,39
Celková výměra	10610,1	100	10608,7	100	10608,7	100	10608,7	100

Zdroj: vlastní zpracování za použití dat ČSÚ in Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec

Změnu využití území v jednotlivých kategoriích pozemků v obci mezi rokem 2001 a 2018 vystihuje **index změny využití území**, který dosáhl hodnoty 3,26 %. Ve sledovaném období došlo ke změnám využití na 3,26 % celkové rozlohy obce, tzn. na 346 ha půdy.

Jak se změny projeví ve struktuře pozemků je patrné z následující tabulky, kde jsou uvedeny relativní změny v charakteru využití vybraných druhů pozemků. Ve sledovaném období dochází k záboru zemědělské půdy a jejímu zastavování, což je v současnosti celorepublikový problém. Urbanizace je proces identifikovaný jako dominantní z hlediska krajinotvorné činnosti a dosahuje střední intenzity (zdroj: Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec).

Tabulka 26 - Relativní změna vybraných druhů využití pozemků v obci Liberec mezi roky 2001 až 2018

Druh pozemku	Změna využití (2001–2018)		Změna využití (2012–2015)		Změna využití (2015–2018)	
	%	ha	%	ha	%	Ha
Zemědělská půda	-6,48	-255,52	-0,61	-22,87	-0,62	-22,97
Orná půda	-26,53	-296,44	-1,56	-14,75	-11,88	-110,68
Zahrady	10,56	86,67	0,01	0,08	4,48	38,96
Sady	-50,68	-2,57	-2,69	-0,11	-35,29	-1,36
Trvalý travní porost	-2,15	-43,18	-0,42	-8,09	2,64	50,11
Lesní půda	1,13	46,63	0,02	0,89	0,10	4,23
Vodní plochy	-3,99	-3,94	-0,46	-0,44	-0,39	-0,37
Zastavěné plochy a ostatní	8,74	207,69	0,48	12,21	1,00	25,60

Zdroj: vlastní zpracování za použití dat ČSÚ in Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec

Ekologická stabilita (jako podíl stabilních a nestabilních ploch) řešeného území, vyjádřená pomocí koeficientu ekologické stability (KES), dosahovala v roce 2018 výše 2,11. Hodnota KES obce Liberec je nad hranicí udržitelnosti. Od roku 2001 nedochází k výrazným změnám KES, hodnota se pohybuje kolem 2, krajina si zachovává stálý poměr stabilních a nestabilních krajinných prvků. Při plánování dalšího rozvoje je na místě postupovat uvážlivě při hledání kompromisu mezi ekonomickým rozvojem spojeným se zastavováním zemědělské půdy a udržitelným využíváním krajiny (zdroj: Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec).

Navzdory celkové roztroušenosti ploch **městské zeleně** na území města je tato oblast na úrovni SML průběžně zlepšována a rozsah (výměr, kvalita) těchto ploch se neustále zvyšuje. Město systematicky zvyšuje počet nově vysázených dřevin na území Liberce, v roce 2019 to bylo 125 stromů a 416 keřů. Počet ploch urbanizované zeleně je v centru však stále podhodnocený a kompenzován spíše lesními porosty na okraji města.

Obyvatelé mohou sami přispět k identifikaci lokalit vyžadujících údržbu formou aplikace Marushka, která mj. slouží k **hlášení černých skládek a závad na veřejné zeleni**.

13.7 Odpadové hospodářství města

Na základě dostupných dat je produkce celkových i směsných odpadů v přepočtu na jednoho obyvatele města i kraje výrazně podprůměrná. Obdobně je na tom i množství vyprodukovaného nebezpečného odpadu.

Například v roce 2018 bylo v LK dle Vyhodnocení Plánu odpadového hospodářství Libereckého kraje za rok 2018 vyprodukováno 226,66 tis. tun komunálního odpadu. Na jednoho obyvatele kraje tak připadalo 531,18 kg odpadu, což je **nejméně mezi kraji** (průměr v ČR byl 351,2 kg na osobu). Největší část komunálního odpadu tvořil běžný svoz (61,1 %). Celkové množství směsného komunálního odpadu vyprodukované na jednoho obyvatele SML v roce 2019 činilo dle údajů SML 198,86 kg.

Aktuální roční poplatek za svoz odpadu v Liberci (**720 Kč**) je jedním z nejvyšších v ČR (např. Ústí n. Labem – zdarma, Ostrava – 498 Kč, Hradec Králové – 600 Kč, Brno – 670 Kč).

Svoz odpadu na území města zajišťuje společnost FCC Liberec s.r.o. Četnost svozu odpadu probíhá zpravidla 1x za 7 dnů.

Sběrný dvůr a sběrná místa

V současné době je ve městě pouze jeden sběrný dvůr a dále sběrná místa na Tř. M. Horákové, ale také menší sběrná místa v ul. Rovná, v ul. Kateřinská a ul. Riegrova (u Domu dětí a mládeže Větrník).

Na sběrných dvorech mohou občané Liberce bezplatně uložit komunální odpady vč. velkoobjemného, a to do limitu množství 500 kg/rok/občan.

Město Liberec dále nabízí tzv. Jarní a Podzimní úklid, který poskytuje občanům zdarma, není tedy zahrnutý do poplatků za týdenní svoz odpadu. V rámci této služby jsou přistavovány velkoobjemové kontejnery.

Jednotlivá sběrná místa odpadu s vyznačením typu odpadu a přesné lokality jsou poté přehledně k dispozici [v rámci interaktivní mapy pasportu odpadového hospodářství](#) (viz mapový portál SML).

Ve městě je provozována i spalovna komunálního odpadu společnosti TERMIZO, a.s.

Třídění odpadů

LK je dle pravidelného srovnání organizovaného autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a.s. **jedním z dlouhodobě nejlépe třídícím krajem**, a to zejména z hlediska jeho výtěžnosti. V tomto ohledu se za rok 2018 i 2019 LK umístil vždy shodně na čtvrtém nejlepším místě v obou případech s průměrem přes 73 kg tříděného odpadu na obyvatele.

Z pohledu třídění v rámci SML se oproti roku 2017 podařilo vytřídit každému obyvateli Liberce v průměru o 0,8 kg plastů více, tj. nárůst o 85 tun. Objem vytříděného skla narostl o téměř 50 tun a v případě papíru se jednalo o více než 1 000 tun.

Počet kontejnerových stání se ve městě také každoročně zvyšuje, v roce 2019 jich bylo celkem 407, což je nárůst zhruba o 10 % s rokem 2018 a rozdíl 63 % oproti roku 2012.

V oblasti třídění odpadů lze aktuální nedostatek spatřit v **problematice sběru jedlých olejů a tuků**, jelikož zatím nebyla vytvořena síť sběrných nádob.

Celková produkce odpadů ve městě a jeho třídění²

Celkový objem odpadů do roku 2015 mírně klesal, ale nyní již opět narůstá. Pomalu se zvyšuje i poměr vytříděného množství využitelných složek komunálního odpadu, směsný odpad zůstává přibližně na své úrovni. Pokud bychom údaje chtěli převést na procenta, tak např. za minulý rok bylo vytříděno cca 35 % odpadů z celkového objemu komunálního odpadu. Zbytek nevytříděného odpadu, tzv. směsný komunální odpad, končí v zařízení na energetické využití odpadů, tedy v liberecké spalovně. Celkově došlo od roku 2013 k nárůstu o 10 % více vytříděného odpadu.

Dle obecně závazné vyhlášky SML č. 1/2015, kterou se stanoví systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem ve městě Liberci je povinností fyzických osob dle čl. 5 komunální odpad třídít na základní složky, které lze ještě dále využít. Ve městě Liberci se dají samostatně sbírat tyto komodity: papír, bílé a směsné sklo, nápojový karton, směsné plasty, kov, textil, ale také např. i biologicky rozložitelný odpad rostlinného původu.

---

² Zdroj SML

Některé komodity poskočily např. mezi roky 2017–2018 výrazně. Například posílil sběr papíru nebo sběr kovů. Na statistikách se podílí nádobový sběr, ale významně (např. u kovů) také výkupny nebo školská zařízení (papír), které jsou zapojeny v systému města.

Statistika však na druhou stranu ukazuje, že např. došlo k poklesu sběru čirého skla, které je častokrát míseno s barevným, přičemž nároky na kvalitu u zpracovatelů jsou natolik vysoké, že je sklo hodnoceno jako směsné.

Čísla hovoří jasně, produkce odpadů je velmi vysoká, pokud je odpad již vytvořen, je zapotřebí jej co nejlépe třídít, aby se mohl dál recyklovat. Město na to reaguje postupným zahušťováním sběrné sítě nádob na využitelné složky komunálního odpadu. Ve sledovaném období přibýlo v ulicích města 593 nádob na sběr těchto složek a i nadále bude město v tomto rozšiřování pokračovat, protože stále mnoho odpadů, které lze recyklovat končí bohužel v černých nádobách na směsný komunální odpad.

Aktivita města

Ve srovnání s některými oblastmi ve správě města se celková aktivita v otázce ŽP a veřejného prostoru jeví jako celkově uspořádaná a systematicky řízená. Město průběžně aktualizuje relevantní informace na internetových stránkách a disponuje řadou užitečné dokumentace, která se této oblasti týká. Jako příklad lze uvést dokumenty k odpadovému hospodářství (informace o třídění jednotlivých odpadů, nejčastější dotazy, plán odpadů, odpadová mapa atd.), způsob hlášení černých skládek a závad na veřejné zeleni prostřednictvím aplikace či realizace programu Ekofond.

Chybí však určitý strategický dokument k veřejné zeleni a parkům v Liberci, který by tuto oblast koncepčně řešil a plánoval její dlouhodobý rozvoj.

Město v posledních letech za podpory EU dále realizovalo několik projektů v oblasti ŽP, jako např. projekty Revitalizace dvou parků nad přehradou, Zahradní kompostéry pro občany či aktuálně projekt Revitalizace a obnova veřejné zeleně v Liberci – park Pod Sadem míru. Pro dlouhodobý rozvoj oblasti ŽP však bude klíčová dostatečná implementace opatření navržených **Akčním plánem udržitelné energie a klimatu 2030**.

Z hlediska celokrajských investic určených na ochranu ŽP, byla dle ČSÚ v roce 2018 v LK vynaložena částka 1 mld. Kč (tj. meziročně více o 1,6 %). V přepočtu na jednoho obyvatele tyto investice odpovídaly 2 327 tis. Kč. Jednalo se o 6. nejnižší výdaj, tj. 593 Kč pod průměrem ČR. Nejvíce prostředků na ochranu ŽP v roce 2018 vložili investoři se sídlem v LK do oblasti ochrany a sanace půdy, podzemních a povrchových vod (41,2 % z celkové částky 4,1 mld. Kč) a nakládání s odpady (36,8 %).

13.8 Problémové oblasti pro rozvoj města

Problematika ŽP a jeho komponent není z hlediska její závažnosti a negativních okolností zásadním problémem. Z celostátního hlediska město netrpí nadprůměrným znečištěním ovzduší, nečelí výraznému suchu a kvalita/dostupnost vody je celkově dostatečná. I přes to se však město musí vypořádat s několika nepříznivými jevy, které mohou jeho budoucí rozvoj nepříznivě ovlivňovat. Jedná se především o následující problémy:

- ^ **Velký počet kontaminovaných míst a znečišťovatelů.**
- ^ **Rozsah brownfieldů** i v centrální části Liberce → zanedbanost, nevyužitá místa.
- ^ **Vysoký poplatek** za svoz komunálního směsného odpadu.
- ^ Absence sítě **sběru jedlých olejů a tuků**.

14 Bezpečnost a krizové řízení

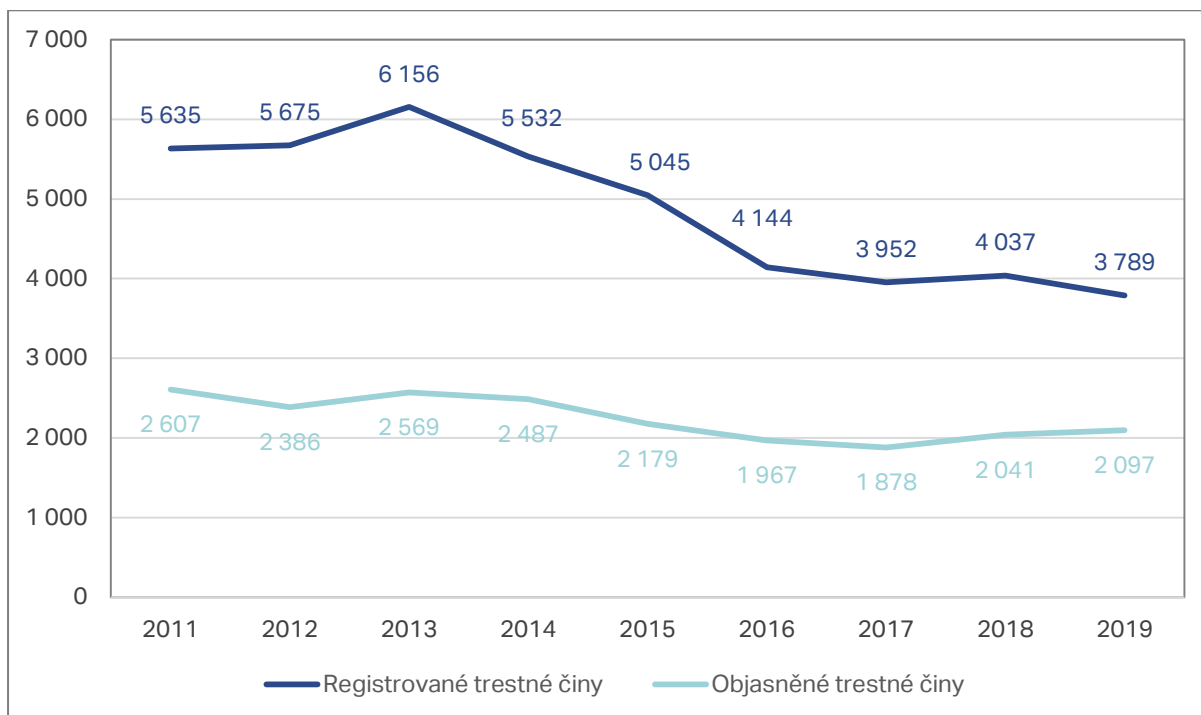
14.1 Kriminalita v libereckém regionu

Statistický vývoj

Na základě aktuálních dat Policie ČR v Územním odboru Liberec (tj. okresu Liberec; dále ÚO Liberec) kriminalita dlouhodobě klesá. Počet registrovaných trestných činů se mezi roky 2013 a 2019 snížil o téměř **40 %**. Vývoj kriminality v regionu koresponduje se stavem v celém LK, ve kterém kriminalita meziročně poklesla o 5,4 % (v ÚO Liberec o 6,1 %).

V roce 2019 bylo na Liberecku spácháno 3 789 trestných činů, z nichž bylo objasněno více než **55 %** z nich. Míra objasněnosti trestné činnosti dlouhodobě také roste a v tomto roce dosáhla svého maxima ve sledovaném období. Všechny vraždy spáchané v roce 2019 na území kraje byly Policií ČR objasněny.

Graf 31 - Registrované vs. objasněné trestné činy, ÚO Liberec

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat Policie ČR a ČSÚ

Následující tabulka poté zobrazuje povahy této trestné činnosti k roku 2018 v ÚO Liberec.

Tabulka 27 - Povaha trestné činnosti v ÚO Liberec

Povaha trestné činnosti v Územním odboru Liberec								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kriminalita celkem	5 635	5 675	6 156	5 532	5 045	4 144	3 952	4 037
Obecná kriminalita	4 554	4 713	5 050	4 404	3 815	3 133	2 936	3 051
Hospodářská kriminalita	412	356	463	463	548	436	468	439
Loupeže	84	79	47	74	60	36	42	47
Vloupání do bytů a domů	168	204	214	118	108	91	83	81
Znásilnění	26	20	14	25	16	12	15	15
Vraždy	2	5	4	1	4	-	4	1

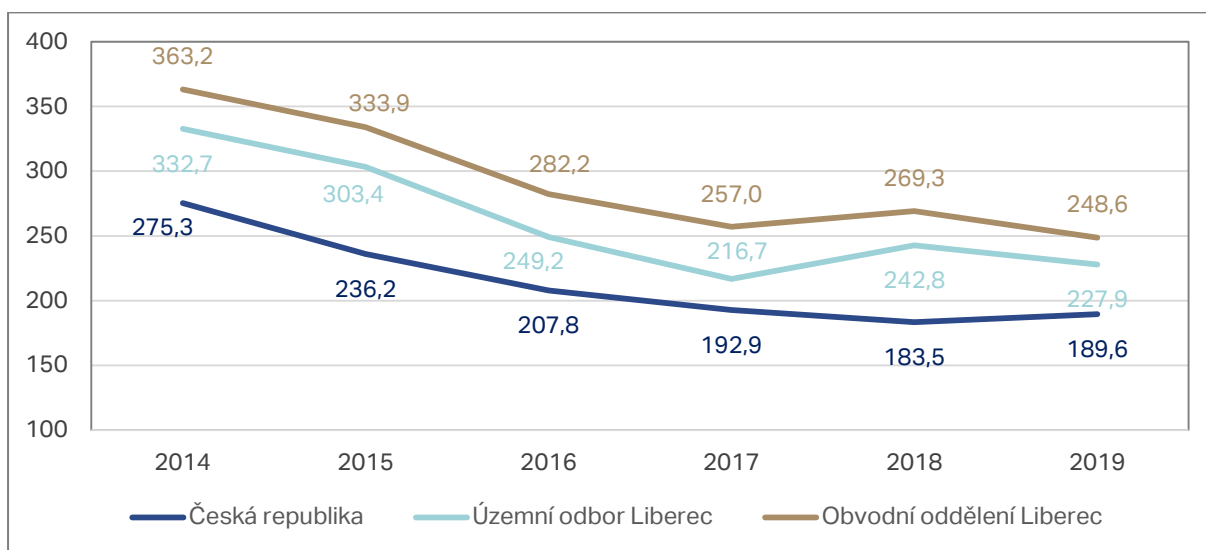
Zdroj: vlastní zpracování podle dat Policie ČR

V otázce přestupkového jednání bylo v roce 2019 evidováno Městskou policií Liberec **16 106 přestupků**, což je oproti předešlému roku 2018 **nárůst o cca 5 %** (15 310 přestupků). Více jak 9 000 z nich bylo evidováno v souvislosti s parkováním a zajištěním bezpečnosti a plynulosti provozu.

Index kriminality

Na území ČR je pravidelně sledován tzv. Index kriminality, který udává počet evidovaných trestných činů na 10 000 obyvatel. Vývoj tohoto ukazatele na úrovni ČR, ÚO Liberec a Obvodních oddělení Liberec je představen níže.

Graf 32 - Index kriminality v ČR, ÚO Liberec a OO Liberec

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat www.mapakriminality.cz

Jak je patrné z uvedeného přehledu, **Index kriminality je v případě ÚO Liberec za celé sledované období nad celorepublikovým průměrem**, a to poměrně výrazně. Hodnota za SML jakožto průměru čtyř obvodních oddělení (Centrum, Vápenka, Vesec a Vratislavice) je ve všech analyzovaných letech ještě vyšší než v případě ÚO Liberec. Pozitivní dlouhodobý pokles hodnoty indexu byl zaznamenán u všech územních dimenzí. V podmínkách ÚO Liberec došlo mezi lety 2014–2019 k poklesu o více než **30 %**.

Následující tabulka poté ukazuje, jaká obvodní oddělení SML čelí v rámci své spádovosti největší kriminalitě na území města.

Tabulka 28 - Index kriminality v obvodních oddělení SML

Index kriminality v obvodních oddělení SML						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liberec – Centrum	476,9	428,5	342,4	331,7	325,4	306,9
Liberec – Vápenka	364,7	345,2	309	297	297	256,7
Liberec – Vesec	348,5	321,1	276,2	234,2	272,4	234,7
Liberec – Vratislavice	262,5	240,6	201,2	165	182,3	196,1
Liberec – průměr (za 4 obv. odd.)	363,2	333,9	282,2	257	269,3	248,6

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat www.mapykriminality.cz

Z hlediska meziměstského srovnání byl Liberec za rok 2018 (poslední detailní statistiky) v pořadí indexu celkové kriminality **8. nejzatíženějším územním odborem** ze všech 80 územních odborů na území ČR (1. – 4. Praha, 5. Ostrava, 6. Brno, 7. Plzeň), což svým způsobem kopíruje velikost daných měst.

Pro vyhodnocení **aktuální kriminality v Liberci** bylo vybráno roční období 6/2019–5/2020. Pro větší vypovídací hodnotu je v níže uvedeném přehledu zahrnut i celkový index ČR a dvou sousedních krajů.

Tabulka 29 - Index kriminality v období 6/2019–5/2020

Index kriminality v období 6/2019–5/2020	
Území	Index kriminality
ČR	178
Liberecký kraj (KŘP)	183,6
ÚO Liberec	204,3
Liberec – Centrum	265,9
Liberec – Vápenka	225,2
Liberec – Vesec	218,8
Liberec – Vratislavice	178,8
Průměr za Liberec	222,2
Ústecký kraj (KŘP)	209,4
ÚO Ústí nad Labem	233
Královéhradecký kraj (KŘP)	127,8
ÚO Hradec Králové	138,4

Tento přehled ukazuje, že Index kriminality pro LK, ÚO Liberec i Liberec jako město je stále vyšší než celorepublikový průměr. Vůči sousedním krajům je na tom lépe než Ústecký kraj, ale podstatně hůře než kraj Královéhradecký.

Podobně je možné se podívat na pozici ÚO Liberec v rámci všech územních odborů v ČR. Liberec ve sledovaném období zaujal 13. místo a nadále patří mezi území nejvíce zatížené kriminalitou v ČR.

Specifické problémy

Kyberkriminalita

Dle aktuálních informací Policie ČR je v posledních letech evidován v ČR strmý nárůst kyberkriminality. Ve sledovaném ukazateli „Nápad trestné činnosti kybernetické kriminality a kriminality páchané na internetu“ byl počet těchto činů v roce 2019 – 8 417. **Tato hodnota odpovídá růstu cca 24 % oproti předešlému roku 2018 a ve srovnání s rokem 2011 se jedná o růst ve výši 560 %.**

Kyberkriminalita tedy představuje narůstající problém, který není nutně vázaný na určité území, ve kterém je páchána, ale má dopady na osoby, které na daném území žijí. Kyberkriminalita má mnoho podob a cílů, společným jmenovatelem je ovšem manipulace s obětí v kybernetickém prostoru. Typické je vylákávání peněz, sexuální zneužívání, kyberšikana a krádež identity. V Liberci se tématu věnuje specializovaný tým PČR. Ohroženou skupinou jsou zejména děti a mládež, v nemalé míře rovněž osoby v seniorském věku, v nejširším smyslu pak všichni uživatelé současných technologií.

U dospělé populace je nejvyšší riziko **zneužití v kyberprostoru u osob v seniorském věku**. Senioři jsou zranitelní vůči manipulaci, tím spíše pak v kybernetickém prostoru. Problém "šmejdů", který Liberec úspěšně potlačil ve veřejném prostoru "přímo na ulici" se tak přesouvá do kyberprostoru a telefonního kontaktu. Podobně narůstá gamblerství a zadlužování přes internet, které ovšem ještě není datově zmapováno, a jehož důsledky se projeví v následujících letech.

Kriminalita dětí a mládeže

Data vykazují dlouhodobý pokles zjištěné kriminality dětí a mládeže (jen roku 2017 zaznamenáváme mírný nárůst). Dle Ministerstva vnitra ČR to však odpovídá celkovému kriminálnímu trendu. Někdy je uváděna vyšší dětská agresivita, což se pro účely analýzy nepodařilo potvrdit. Obecně je tato skupina obyvatel obtížně statisticky sledovatelná a chybí i centrální evidence přestupků, kde se může velká část protiprávního jednání uskutečňovat. Odbor sociální péče MML nicméně potvrzuje, že počty problémů hraničících s kriminalitou u dětí a mládeže, jimiž se odbor zabývá, v posledních letech narůstají.

Současné děti a mládež jsou stále více propojeni s kybernetickým prostorem. S tím souvisejí nová a významná rizika, která jsou často podceňována. Děti se mohou stát obětí závažné trestné činnosti nebo se nečekaně snadno (nevědomě) mohou stát i pachatelí (např. porušení autorských práv při sdílení hudby a filmů, verbálními útoky apod.). V tomto ohledu existuje nabídka preventivních programů, a to na úrovni organizací, veřejné správy (kraje pro bezpečný internet) i ČR. **Jejich využití není v Liberci vysoké.**

Šikana a kyberšikana

Jedná se o rozsáhlé téma, kterému je věnován prostor v mnoha specializovaných materiálech. Podobně jako u dětské kriminality není snadné situaci mapovat na základě zjištěných statistických údajů. Pro školní šikanu je typická vysoká latence. Škola, která šikanu přizná a řeší, může ve výsledku čelit nálepce „problémové“ školy. Česká školní inspekce v minulosti zaznamenávala celostátní nárůst stížností na „neřešenou šikanu“, v roce 2016 uvedla Linka bezpečí nejvyšší počet nárůstu telefonátů o šikaně, v roce 2017 byla spuštěna studentská platforma „Nenech to být“, jejímž prostřednictvím se uskutečnilo přes 2 000 hlášení o rizikovém chování. Někdy bývá šikana školou odhalena (přiznána) pozdě, až vlivem nepřehlédnutelnosti nebo závažnosti nějakého doprovodného incidentu.

V Liberci jsou funkční kvalitní sekundárně-preventivní programy reagující na řešení zjištěné šikany ve školních kolektivech, jedná se o intervence tam, kde se šikana již vyskytla. Na úrovni primární prevence je zaznamenáván deficit (nízká informovanost dětí o možnostech pomoci, nízké kapacity odborných aktérů, zejména v přímé práci s dětmi na školách).

Pouze kvalifikovanými odhady je identifikována **skupina tzv. bezprizorní mládeže**, která nevyužívá sociálních služeb a volnočasových klubů, praktikuje záškoláctví, a stává se „dětmi ulice“. V Liberci může čítat kolem **50 osob**. Tato skupina byla identifikována asistenty prevence kriminality, sociálními službami (PS bezpečnost) i veřejností. Nejedná se o jednu skupinu, ale o cílovou skupinu složenou z jednotlivců a menších skupin. Zasahuje několik generací a není ve městě adekvátně ošetřena. Stává se rizikovým podhoubím pro negativní sociální a zdravotní chování, včetně zneužívání návykových látek a praktikování kriminality.

Shrnutí bezpečnostní situace v Liberci

V souladu s výše uvedenými údaji a závěry **Plánu prevence kriminality pro statutární město Liberec 2020–2022** lze kriminalitu v podmínkách SML shrnout následovně:

1. Liberec patří mezi územní odbory s vyšší mírou celkové kriminality (v souladu i s vyšší mírou kriminality na území LK). Celková kriminalita však v ÚO Liberec dlouhodobě klesá a objasňenost trestné činnosti naopak roste.
2. Oproti jiným ÚO má Liberec vyšší zátěž u celkové, majetkové, násilné i mravnostní kriminality. V kriminální skladbě je nejvíce zastoupená majetková kriminalita.
3. V posledních letech se v Liberci i v ČR snižuje počet krádeží aut, ale i nadále patří Liberec k nejzatíženějším ÚO v ČR. Současným trendem u krádeží vozidel je orientace pachatelů na tzv. bezklíčové systémy.
4. V Liberci (i celé ČR) je evidován prudký nárůst kyberkriminality, kterou jsou ohroženy i zranitelné skupiny obyvatel (děti, senioři). Liberecké školy se nedostatečně zapojují do celostátních preventivních projektů a soutěží.
5. Téma šikany ve školním prostředí je aktuální a oběti šikany aktivně projevují zájem o mimoškolní způsoby pomoci.
6. Liberec má nízký počet extremisticky motivovaných trestných činů, určitou hrozbou je nesjednocené nakládání s informacemi u některých incidentů.
7. Senioři jsou ohroženi především podvody a nekalými praktikami prostřednictvím telefonu.
8. Zhruba polovinu všech trestných činů mají na svědomí recidivisté.
9. Kriminogenní faktory pro Liberec poté představují zejména:
  - ^ spádovost města v kraji s vysokou mírou kriminality
  - ^ dosah tří velkých věznic
  - ^ blízkost státní hranice
  - ^ silná drogová scéna
  - ^ podíl recidivistů
  - ^ městské klima spoluutvářené mj. složením obyvatelstva, množstvím ubytoven, opuštěných objektů, heren, obchodních ploch, průmyslovou zónou, SVL, doprovázené nízkým počtem státních i městských policistů, absencí národních centrálních, nízkým počtem kamer s absencí inteligentních pokročilých funkcí atd.

14.2 Požáry

Z hlediska dalšího typu bezpečnostní hrozby, kterou jsou **požáry**, na tom okres Liberec ani celý LK opět není nejlépe. V přepočtu na 1 000 obyvatel bylo v LK způsobeno 2,1 požárů, což v mezikrajském srovnání představuje 3. nejvyšší pozici (stejně pozici dosahuje i okres Liberec). Hlavní negativní statistikou okresu jsou čtyři osoby usmrcené vlivem požáru, což je z hlediska okresů ČR velmi nadprůměrná hodnota. Podrobnější statistiky vč. vývoje za roky 2012–2019 jsou představeny níže.

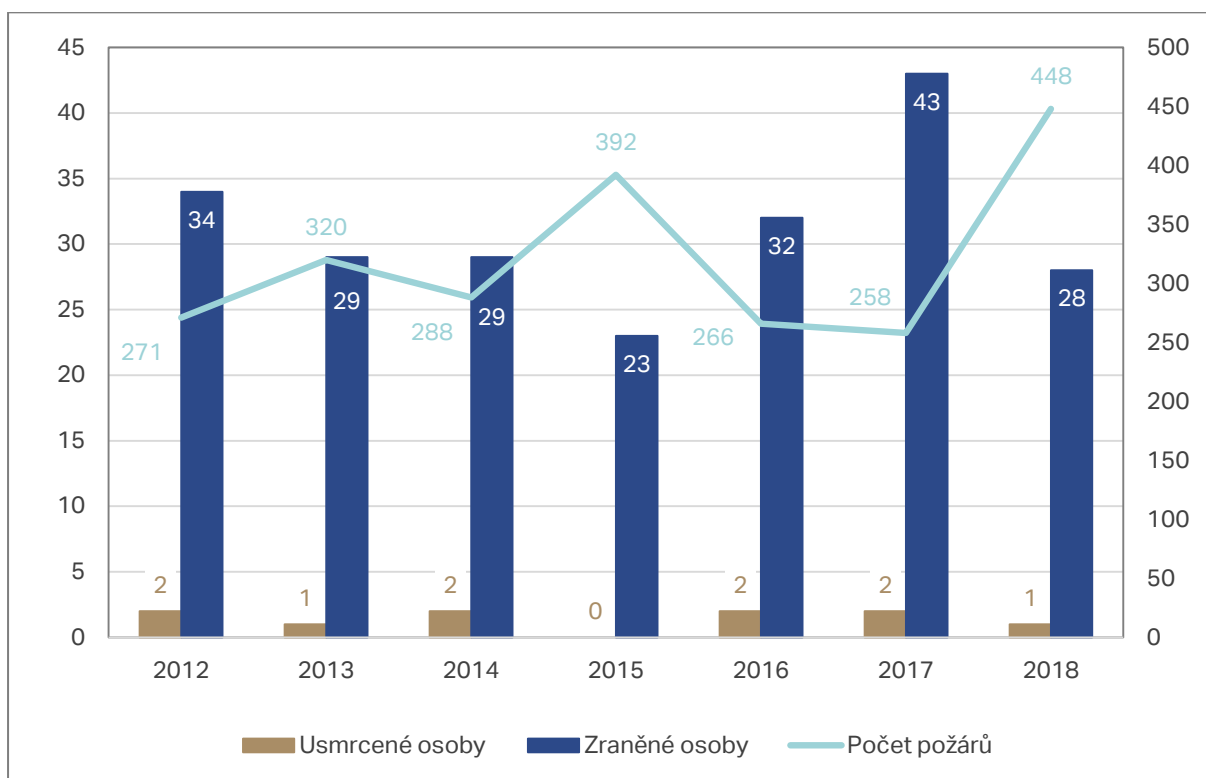
Tabulka 30 - Požáry v okrese Liberec v období 2012–2019

Požáry								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet požárů	271	320	288	392	266	258	448	360
Počet požárů na tis. obyvatel	1,6	1,9	1,7	2,3	1,5	1,5	2,6	2,1
Přímá škoda (v tis. Kč)	46 998	32 522	21 211	21 772	19 173	134 375	89 436	11 706

Požáry								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Uchráněné hodnoty (v tis. Kč)	124 063	3 347 582	123 293	61 318	60 756	109 138	239 173	70 381
Osoby usmrcené	2	1	2	-	2	2	1	4
Osoby zraněné	34	29	29	23	32	43	28	40

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

Graf 33 - Počet požárů vč. počtu zraněných a usmrcených osob v okrese Liberec

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ

14.3 Krizové řízení města a preventivní aktivity

Krizové řízení města a bezpečnost

Krizové řízení zajišťuje oddělení krizového řízení při MML (vykonává místní i přenesenou působnost v oblasti). Nadřízeným orgánem je krajské krizové řízení spadající pod hejtmana LK.

Liberec je sídlem IZS a jeho důležitých složek – hasičského záchranného sboru, záchranné služby (včetně letecké se sídlem v KNL) a PČR, lze tak město považovat za dostatečně vybavené. U prvků IZS však hrozí rychlé zastarávání technologií a vozového parku.

Aktivity v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality:

- ^ Primární prevence – přednášky, dlouhodobé akce, dopravní hřiště, spolupráce se školami (zajišťuje MP Liberec). Primární prevenci dále zajišťují další aktéři, zejména NNO, ale i např. PČR.
- ^ Posilování schopností potenciálních obětí (sebeobrana).
- ^ Sociálně-preventivní programy – Asistenti prevence kriminality Liberec 2018–2020, návazný projekt APK Liberec II.
- ^ Zpracování koncepčního materiálu Plán prevence kriminality pro SML 2020–2022.
- ^ Existence MKDS, který se v Liberci skládá z 51 kamerových bodů.
- ^ Organizace znalostních a koordinačních platforem:
  - ^ PS bezpečnost při SML (vede primátor města)
  - ^ PS bezpečnost při Agentuře sociálního začleňování (do konce roku 2019)
  - ^ PS pro sociálně vyloučené v rámci Komunitního plánování služeb v sociální oblasti.

14.4 Problémové oblasti pro rozvoj města

Dle dat z kriminálních analýz patří Liberec mezi města s vysokou kriminalitou, a to nejen v podmínkách kraje, ale i celé ČR. V kriminalitě dominuje majetková trestná činnost, v rámci ní pak krádeže automobilů. Zanedbatelná není ani míra násilných trestných činů.

Významný je problém návykových látek s dominancí stimulantů (zejména pervitin, který se v regionu vyrábí, distribuuje, konzumuje, a je vyvážen do Německa). Silný drogový trh má závažné dopady v sociální oblasti. Zásadní je rovněž problém kyberkriminality, která je taktéž nesnadno stopovatelná a postižitelná.

Mezi pozitivní stránky lze zařadit preventivní aktivity mnoha aktérů, systematický boj města proti obchodní manipulaci ("Liberec proti šmejdům"), systém okrskářů MP nebo projekt APK. SML je v přístupu k bezpečnosti koncepční (tvoří plány prevence, naplňuje opatření, vše pod dohledem manažera prevence kriminality a vedení MP), problémem je zavádění některých opatření do praxe, finanční a personální limity města/úřadu a prosazení sdílení dat mezi některými aktéry.

Z hlediska možných dopadů na další rozvoj města lze dále uvést:

- ^ **Personální podhodnocení** dvou nejvýznamnějších bezpečnostních složek – PČR a MP Liberec. PČR je otázkou centrální úrovně řízení, MP je však tématem pro město.
- ^ **Nedostatek bezpečnostních kamer a zastaralost městského kamerového systému.**

- ^ **Nedostatečná práce s daty a jejich koordinace** mezi hlavními aktéry v oblasti bezpečnosti – sdílení dat a jejich dostatečné využívání, mezirezortní spolupráce, přesun informací k odpovědným zástupcům města veřejnosti.
- ^ **Absence jednotného informačního a varovného systému.**
- ^ Možné dopady v souvislosti s **pandemií COVID-19** – další růst kriminality a šedé ekonomiky.

15 Veřejná správa

eGovernment v podmínkách SML

Město, co se týče elektronizace služeb a vnitřních procesů, je na tom velmi podobně jako jiná krajská města. Liberec se snaží svým obyvatelům a klientům vycházet vstříc a tomu uzpůsobovat rozsah a kvalitu nabízených služeb, ač je většina občansky orientovaných agend zajišťována v rámci přenesené působnosti, kde je standard stanoven na národní úrovni.

Velmi kladně lze hodnotit výkon základních správních agend MML (vydávání osobních dokladů atd.), nastavený systém on-line rezervací (přes 20 % fyzických návštěv úřadu bylo v roce 2019 objednáno přes internet) a celkovou pružnost těchto činností pro klienty. Další digitální předností veřejné správy je např. i aplikace Marushka nebo mapový portál SML (mapa odpadového hospodářství, mapa dětských hřišť a sportovišť apod.).

Na druhé straně zde lze spatřit velké množství příležitostí, které se městu v oblasti tzv. chytré správy (Smart Administration) nabízejí, mezi které lze mj. zařadit:

- ^ Digitalizace dokumentace a procesů
- ^ Pasportizace majetku
- ^ Systém na kontrolu a jednoduché ovládání veřejného osvětlení
- ^ Optimalizace komunikace s občany
- ^ Rozvoj městské senzorické sítě
- ^ Zefektivnění přístupu v komunikaci s klienty úřadu/města
- ^ Optimalizace vnitřních procesů úřadu
- ^ Pokrytí všech budov veřejně přístupným internetem
- ^ Rozvoj v oznamování na základě SMS, automatizovaný systém informování a komunikace s úřadem
- ^ Dálkové nahlížení do spisu – propojení digitalizovaných spisů s portálem občana
- ^ Informace o obsazenosti parkovišť
- ^ Zavedení systému projektového řízení
- ^ Systémový přístup k rozvoji města, jeho částí a dílčích prvků v něm
- ^ Jednotná komunikace za město a jednotná vizuální identita
- ^ Optimalizace systému řízení městských organizací a firem
- ^ Podpora identity občana, věrnostní karta a karta turisty, včetně podpory prostřednictvím městské aplikace

Spolupráce s městy a regiony

Míra spolupráce s okolními městy/obcemi/regionu vychází primárně ze správního rozdělení území a postavení Liberce v každém z nich. Nejtěsnější spolupráce tak probíhá v rámci ORP Liberec, kde se nachází 28 obcí, z toho sedm měst. Klíčová je však spolupráce na úrovni celokrajské, zejména s LK samotným. Vzhledem k neustálé rostoucímu významu a úloze krajského uspořádání na českém území nabývá vzájemná komunikace a koordinace mezi SML a LK na své důležitosti.

Z obecného hlediska lze hlavní problém spatřit v paralelně běžících systémech prostorového uspořádání a tvorbě základních rozvojových a územně-plánovacích dokumentů, které vždy nejsou ve vzájemné harmonii. Obě instituce spolupracují ve výkonu některých agend/projektů, nicméně v určitých oblastech je absence vzájemné koordinace poměrně patrná a je zde značný potenciál ke zlepšení stavu (např. v oblasti VaV, cestovního ruchu, kultury, sportu atd.)

Jak již bylo zmíněno v úvodu, Liberec je rovněž součástí Euroregionu Nisa, který v rámci tzv. Trojzemí propojuje ČR s Německem a Polskem. Euroregion vznikl již v roce 1991, což z něj činí první přeshraniční strukturu ve střední a východní Evropě.

SML je rovněž členem Svazu měst a obcí, od roku 2013 je také členem Národní sítě Zdravých měst ČR. V současné době Liberec spolupracuje s pěti zahraničními partnerskými městy:

- ^ Amersfoort (NL)
- ^ Augsburg (SRN)
- ^ Dunkerque (FR)
- ^ Nahariya (IZR)
- ^ Zittau (SRN)

16 Občanská společnost

Obyvatelé města, kteří se sami nechtějí zapojit do správy města svou kandidaturou do řad zastupitelstva, nebo kteří nebyli zvoleni, mají přesto řadu možností, jak se aktivně podílet na chodu města a jak ovlivňovat rozhodnutí městských orgánů.

Kromě zákonem daného práva účastnit se zasedání zastupitelstva města a vyjadřovat se k aktuálně projednávaným věcem, mohou občané ovlivnit život v Liberci mnoha dalšími způsoby. Mohou se například sdružovat do osadních výborů, čímž získají větší možnost zapojení do politického rozhodování o životě ve své čtvrti, nebo mohou využít řady dalších pobídek, jimiž město svým obyvatelům umožňuje vyjádřit své mínění o konkrétní problematice. K tomu město využívá různých komunikačních kanálů a technologií.

Komunikace s obyvateli a informační kanály

O dění ve městě se občané mohou dozvědět z několika zdrojů a také mají k dispozici nástroje, jak poskytnout zpětnou vazbu či podat podnět k jednání odpovědných pracovníků města. Jedná se zejména o následující komunikační prostředky:

- ^ **Zasedání zastupitelstva města** je snímáno webovou kamerou a pomocí streamu přenášeno na webové stránky města. Jednání tak lze sledovat v reálném čase, a mohou ho tak sledovat i ti, kteří se jej osobně nemohou zúčastnit.
- ^ Město na svých **webových stránkách** zveřejňuje aktuální informace k územnímu plánu, rozpočtu města a k investičním i neinvestičním projektům města. Prostřednictvím webového formuláře může občan i přímo zadat dotaz, návrh nebo připomínku k fungování města.
- ^ Profil na sociální síti Facebook s více než 18 tis. sledujících uživatelů.
- ^ Každý měsíc město vydává **Zpravodaj ^Liberec**, a to v nákladu 50 000 kusů. Zpravodaj je distribuován zdarma do poštovních schránek a na výdejní místa v rámci města. Občané se z něj mohou dozvědět zásadní aktuality ze života ve městě i o plánovaných opatřeních, která by mohla ovlivnit jejich běžný život.
- ^ Od února 2019 je v provozu **mobilní aplikace Marushka**, prostřednictvím níž lze upozornit na závady, poruchy a nedostatky kdekoli ve městě. Podnět je pak správcem systému předán odboru, který je za konkrétní problematiku ve městě zodpovědný.
- ^ K některým zásadním rozhodnutím město pořádá **veřejná projednání**, kde občané mohou pokládat konkrétní dotazy a svými připomínkami přispět k lepšímu řešení daného problému. Projednání jsou pořádána zejména k návrhům strategických dokumentů města (např. v rámci přípravy této strategie rozvoje), k významným investičním akcím a k problémům, které obyvatele města aktuálně nejvíce zajímají.

Osadní výbory

V rámci města fungují tzv. **osadní výbory**, které jsou především oprávněny předkládat vedení města návrhy týkající se rozvoje části obce a rozpočtu obce, popř. se vyjadřovat k návrhům vedení města či k připomínkám a podnětům předkládanými občany orgánům obce. Možnost založit osadní výbor je otevřena všem občanům.

Zástupci osadních výborů se zpravidla vyjadřují ke konkrétním tématům, která se dotýkají jejich lokality, zejména k problematice veřejných prostranství, městské infrastruktury a zeleně a k dalším otázkám života ve městě. Některé z osadních výborů také vyvíjí vlastní aktivity s cílem podpořit kulturní život a komunitní vztahy ve své čtvrti. V Liberci aktuálně (k 8/2020) existuje následujících **11 osadních výborů**:

- ^ Osadní výbor Rochlice
- ^ Osadní výbor Horní Hanychov
- ^ Osadní výbor Pilínkov – Hluboká
- ^ Osadní výbor Vesec
- ^ Osadní výbor Kateřinky
- ^ Osadní výbor Rudolfov
- ^ Osadní výbor Janův Důl
- ^ Osadní výbor Machnín, Karlov a Bedřichovka
- ^ Osadní výbor Růžodol I
- ^ Osadní výbor Kristiánov
- ^ Osadní výbor Františkov

Zdravé město Liberec

Od roku 2013 je město členem **Národní sítě Zdravých měst ČR**. Řadu aktivních kroků pro zapojení občanů do správy města koná právě z tohoto titulu, tj. v rámci naplňování kritérií místní **Agendy 21**, k jejímuž aplikování se tímto Liberec zavázal. V roce 2016 dosáhlo město postupu do kategorie „C“ v síti zdravých měst. Součástí aktivit Zdravého města je také každoroční veřejné fórum, kde obyvatelé mohou diskutovat a hlasovat o tom, které problémy ve městě vnímají jako zásadní. Výstupy fóra pak zastupitelstvo města projednává a předává k řešení odpovědným odborům. Každoročně je také připravován Plán zlepšování MA21, na který navazuje Výroční hodnotící zpráva, v rámci níž je zhodnocena míra naplnění jednotlivých kritérií Agendy 21.

17 Hospodaření města

Jednou z nezbytných součástí systému správy města je jeho rozpočet, který je používán jako nejdůležitější nástroj k zajištění činnosti města. Níže je představeno zevrubné zhodnocení historického vývoje příjmů a výdajů města za období 2014–2019 a budoucích předpokladů v rámci střednědobého rozpočtového výhledu.

17.1 Vývoj celkových příjmů a výdajů

Celkové příjmy i výdaje v podmínkách města dlouhodobě v obou případech každoročně rostou. Celkové příjmy města v roce 2019 činily 2 518 820 286 Kč a meziročně se tak zvýšily o 7,4 %, tj. o 172 536 610 Kč. Celkové výdaje v roce 2019 oproti tomu činily 2 605 369 502 Kč, což je o 5,4 % více nežli v předešlém roce 2018. V absolutním vyjádření tento rozdíl činil 134 025 321 Kč.

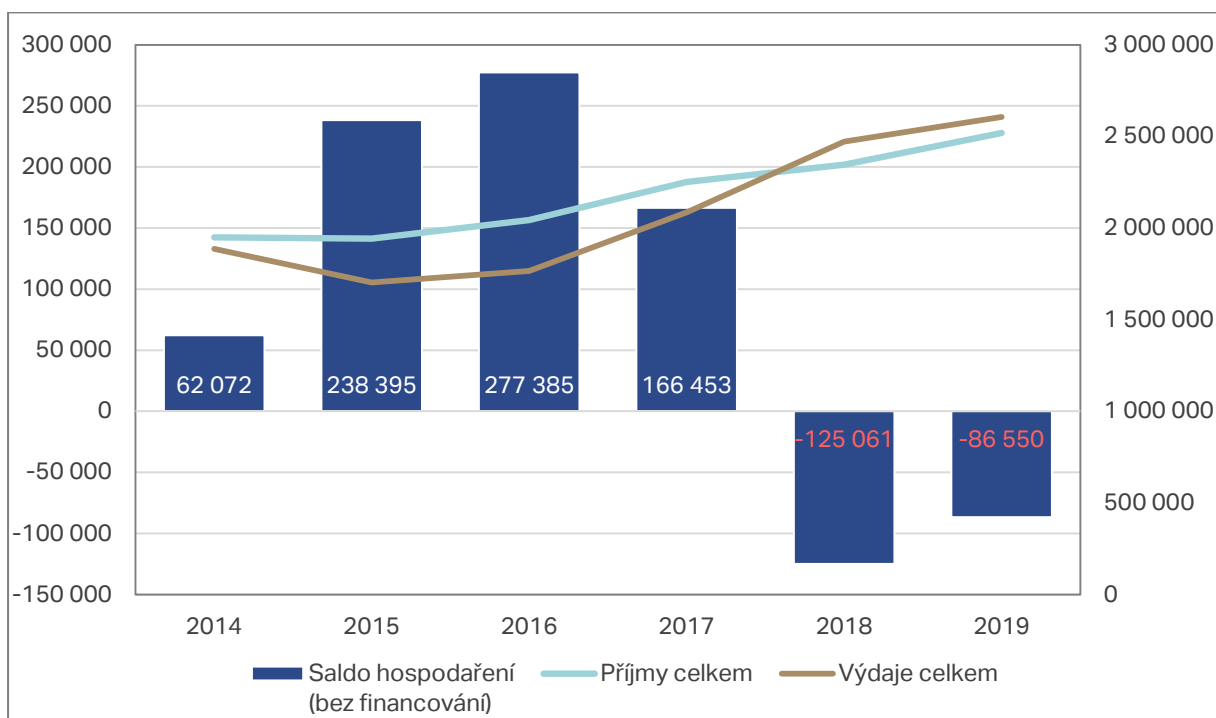
V posledních dvou letech (2018, 2019) město hospodařilo s deficitem (125,1 mil. Kč v roce 2018, popř. 86,6 mil. Kč v roce 2019), v ostatních analyzovaných letech vykazovalo přebytek hospodaření. Po započtení financování však město vykázalo kladný přebytek ve výši 109 907 562 Kč, což je ve srovnání s rokem 2018 o 54 294 998 Kč méně. Provozní přebytek (rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji) byl pak v celém sledovaném období rozpočtu vždy kladný.

Tabulka 31 - Vývoj celkových příjmů a výdajů rozpočtu SML

Vývoj celkových příjmů a výdajů (v tis. Kč)						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy celkem	1 948 999	1 941 885	2 043 664	2 251 986	2 346 675	2 518 820
Výdaje celkem	1 886 927	1 703 490	1 766 279	2 085 533	2 471 736	2 605 370
Saldo hospodaření (bez financování)	62 072	238 395	277 385	166 453	-125 061	-86 550

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

Graf 34 – Vývoj celkových příjmů a výdajů rozpočtu SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

17.2 Struktura příjmů

Ve sledovaném období byly v každém roce nejvýznamnější složkou na příjmové straně příjmy daňové. Podíl daňových příjmů na běžných a celkových příjmech se v rámci sledovaného období vyznačuje obdobným směrem vývoje jak v absolutním, tak v relativním vyjádření. Podíl daňových příjmů se pohyboval od 68 % v roce 2014 k současným 78 % (2019). Vyjma roku 2017 tak dochází ke každoročnímu nárůstu podílu daňových příjmů, a tedy i významnosti této klíčové složky rozpočtu.

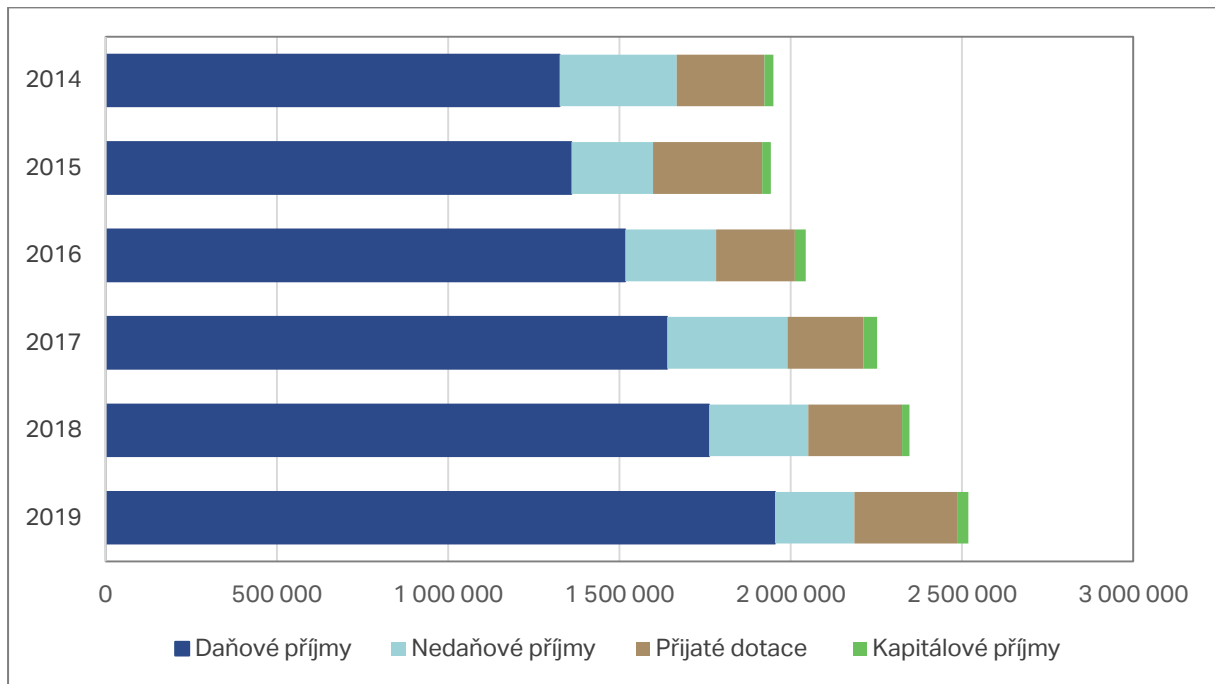
Tabulka 32 - Struktura příjmů rozpočtu SML

Struktura příjmů (v tis. Kč)						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Daňové příjmy	1 325 625	1 359 478	1 517 146	1 639 086	1 761 390	1 953 886
Nedaňové příjmy	341 697	238 499	265 162	351 750	289 691	231 532
Přijaté dotace	255 811	318 752	229 754	221 332	273 937	301 761
Kapitálové příjmy	25 866	25 156	31 602	39 818	21 657	31 641
Příjmy celkem	1 948 999	1 941 885	2 043 664	2 251 986	2 346 675	2 518 820

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

Graf 35 - Struktura příjmů rozpočtu SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

Nejdůležitější skupinu daňových příjmů tvoří podíl tzv. sdílených daní vybíraných státem. Všechny sdílené daně jsou vybírány finančními i celními úřady a jejich část příslušející obcím je jim pak přerozdělována prostřednictvím Ministerstva financí ČR. Mezi tři nejdůležitější zdroje těchto daňových příjmů patří daň z přidané hodnoty, daň z příjmu právnických osob a daň z příjmu fyzických osob.

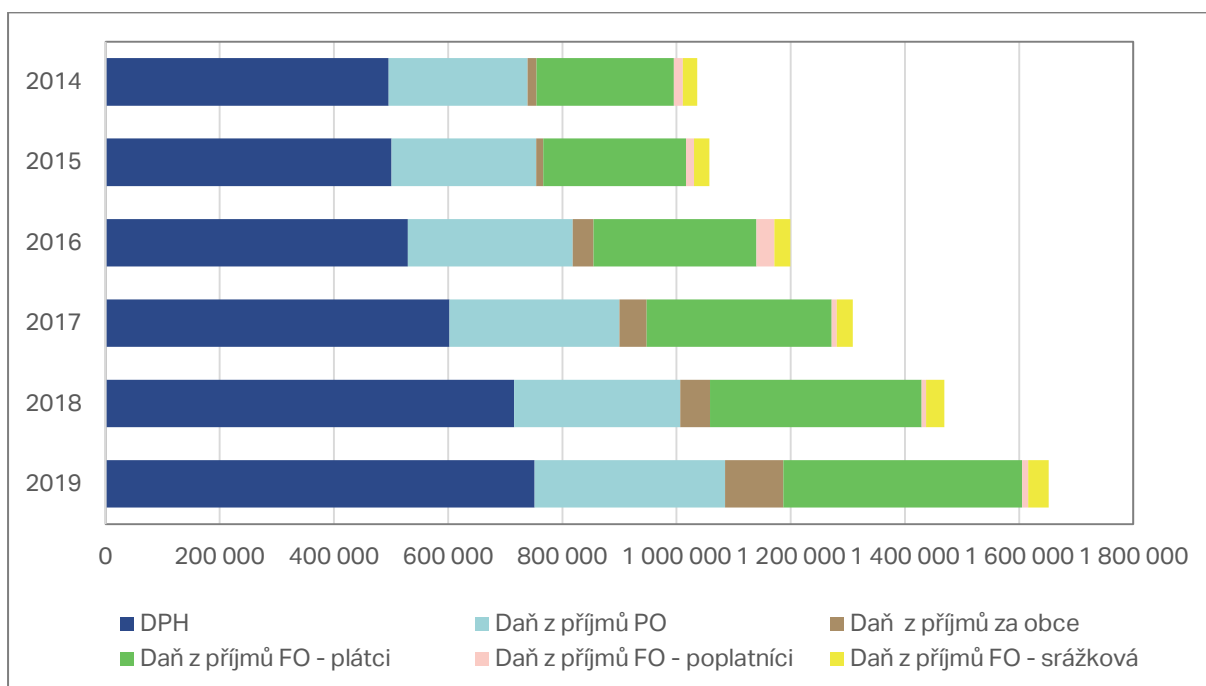
Příjmy ze sdílených daní se v roce 2019 vyvíjely pozitivně v pokračujícím trendu předchozího roku. Oproti schválenému rozpočtu byla většina překročena. Celkem byly daňové příjmy naplněny na 103 %. V porovnání s rokem 2018 byly o 192 496 025 Kč vyšší. Vývoj jednotlivých složek sdílených daní je poté představen níže.

Tabulka 33 - Vývoj sdílených daní v rozpočtu SML

Vývoj sdílených daní						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
DPH	495 557	500 978	529 279	602 528	715 641	751 369
Daň z příjmů PO	243 738	253 418	288 916	297 293	290 842	333 800
Daň z příjmů za obce	15 610	11 893	36 273	48 051	52 094	101 804
Daň z příjmů FO – plátcí	240 316	250 045	285 273	323 845	370 690	418 303
Daň z příjmů FO – poplatníci	15 672	14 033	31 550	8 789	8 016	10 625
Daň z příjmů FO – srážková	25 468	27 298	27 955	27 915	31 673	35 840

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

Graf 36 - Struktura příjmů rozpočtu SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

Relativně méně výrazný podíl na objemu příjmů mají příjmy nedaňové. V průměru sledovaného období dosahují zhruba 14 % z celkových příjmů. Nejdůležitější položkou v této kategorii příjmů jsou splátky půjčených prostředků od podnikatelských nefinančních subjektů – právnických osob, příjmy z úroků z komunálních dluhopisů a odvody příspěvkových organizací. Nedaňové příjmy ve výši 231 531 787 Kč byly v porovnání s rokem 2018 o 57 767 390 Kč nižší. V roce 2018 proběhlo refinancování dluhu města. Komunální dluhopisy byly zcela nahrazeny směnečným programem. V roce 2019 tedy již nebyly příjmy z úroků související s existencí komunálních dluhopisů, které v roce 2018 činily přes 69 mil. Kč.

Na celkovém objemu příjmů se významně podílely také přijaté dotace (transfery). V průměru sledovaného období dosahují cca 13 % příjmů celkových. V neinvestiční části se jedná zejména o dotace pokrývající výkon státní správy. Nezanedbatelnými položkami jsou také ostatní transfery ze státního rozpočtu.

Kapitálové příjmy ve výši 31 641 209 Kč byly oproti roku 2018 téměř o 10 mil. Kč vyšší. V roce 2018 činily příjmy od Sportovního areálu Liberec, s.r.o. 13,5 mil. Kč, v roce 2019 19 mil. Kč. Důvodem nižších příjmů v roce 2018 byla generální rekonstrukce kogeneračních jednotek.

Přijaté dotace ve výši 280 038 241 Kč pak byly o 24 734 252 Kč vyšší než v roce 2018. Na tomto navýšení měl podíl např. příspěvek na výkon státní správy, který byl o 7,4 mil. Kč vyšší.

17.3 Struktura výdajů

Celkové výdaje činily v roce 2019 – 2 605 369 502 Kč a byly tak o 134 025 321 Kč vyšší než v roce 2018. Z toho běžné výdaje tvořily 82,4 % a kapitálové výdaje 17,6 %.

V porovnání s rokem 2018 byly běžné výdaje o 38 635 501 Kč vyšší. Nejvyšší nárůst zaznamenala platba daně z příjmu právnických osob za obce, a to téměř na dvojnásobek, tedy na 101 804 470 Kč z důvodu změny v uplatňování nákladů. Tento výdaj je ale zároveň plně kompenzován v příjmech

z této daně. Nárůst běžných výdajů byl způsoben např. navýšením příspěvků pro DPMLJ a. s. na provozování MHD, růstem mzdových prostředků a vyššími částkami transferů pro zřízené příspěvkové organizace. Další podstatnou část běžných výdajů tvořily především výdaje na zajištění provozu všech činností SML a MML, transferové položky, kam mj. spadají příspěvky a dotace zřízeným a založeným organizacím, dotace různým subjektům v rámci vyhlášených dotačních projektů a další různé podpory subjektům v rámci města.

Z odvětvového hlediska nejvíce provozních prostředků město vynakládá na dopravu, životní prostředí, vzdělávání či kulturu, a to především formou neinvestičního transferu zřízeným/založeným organizacím.

Jelikož město ve všech letech sledovaného období dosáhlo provozního přebytku, tj. běžné příjmy plně pokrývají běžné výdaje, je tímto splněna jedna z podmínek udržitelného hospodaření. Negativním jevem je naopak skutečnost, že tempo růstu provozních příjmů je ve sledovaném období ve srovnání s tempem růstu provozních výdajů téměř poloviční.

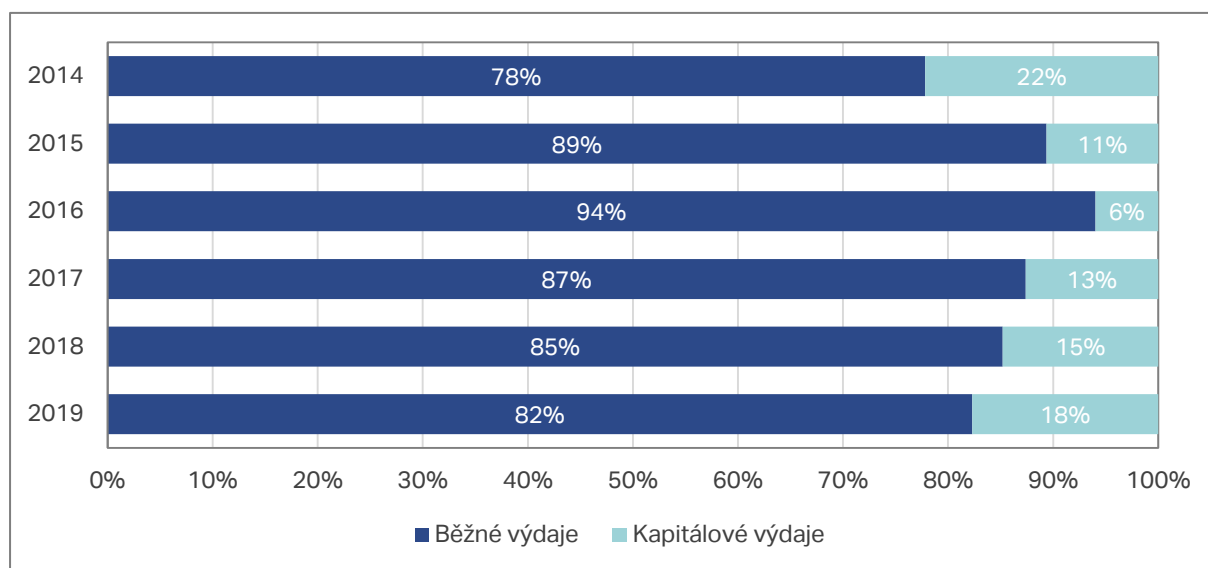
Druhou skupinou výdajů – kapitálové výdaje byly ve srovnání s rokem 2018 o 95 389 820 Kč vyšší. Nárůst kapitálových výdajů byl způsoben realizací investičních akcí jako např. ZŠ Kaplického, ZŠ náměstí míru, ZŠ Broumovská, azylový dům pro matky s dětmi, sociální bydlení dům F a další. Vyšší kapitálové výdaje byly odrazem vyšších příjmů (zejména ze sdílených daní) v době celkové ekonomické prosperity ČR.

Tabulka 34 - Struktura výdajů rozpočtu SML

Struktura výdajů (v tis. Kč)						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Běžné výdaje	2 145 983	2 107 739	1 824 443	1 662 603	1 524 406	1 469 989
Kapitálové výdaje	459 386	363 997	261 090	103 675	179 084	416 938

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

Graf 37 - Struktura příjmů rozpočtu SML

Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat SML

V otázce **zadluženosti** města se jeho celkový dluh snížil z částky 1 753 994 982 Kč na aktuálních 1 600 000 000 Kč. Celková dluhová služba (roční splátky dluhu a úroků dle metodiky Ministerstva

financí) v hodnotě 232 336 945 Kč je oproti předchozímu roku o 56 % nižší (v roce 2018 byla vyšší z důvodu předčasné splátky rozvahového závazku z komunálního dluhopisu ve výši 330 000 000 Kč). Částka úroků ze závazků města v celkové výši 123 972 176 Kč zahrnuje úroky ze směnečného programu a úrokový swap ke směnečnému programu. Zadluženost na 1 obyvatele města oproti roku 2018 klesla o 1 699 Kč, a to na 16 720 Kč (pozn. skutečná hodnota se bude mírně pozitivně odlišovat v závislosti na přírůstku počtu obyvatel).

Výše uvedené souhrnné údaje celkově indikují, že rok 2019 byl pro město ekonomicky příznivý. Příjmy, zejména daňové, byly v souladu s prosperující ekonomikou vyšší, nárůst zaznamenaly i přijaté dotace, které měly dopad i do vyšších výdajů, neboť město realizovalo více projektů. Kapitálové příjmy města byly však, podobně jako v předchozích letech, nízké. Hodnoty likvidity, jak běžné, tak i okamžité, byly v roce 2019 na dobré úrovni (i přes mírný meziroční pokles), což v praxi znamená, že město bylo schopno bez problémů dostát svým splatným závazkům. I přesto je potřeba uvést, že finanční situace města není zejména z pohledu zadluženosti stále dobrá a úrokové zatížení je velmi vysoké.

17.4 Střednědobý vývoj

Střednědobý výhled rozpočtu sestavený pro období 2020–2023 vycházel z podrobné analýzy hospodaření města v letech 2014–2018 a předběžného rozpočtu roku 2019. Na základě těchto analýz, s promítnutím legislativních změn, týkajících se většinou reformy veřejných financí, byly původně učiněny následující závěry:

- ^ Hodnota ukazatele dluhové služby ve střednědobém výhledu rozpočtu, vypočítaná podle metodiky Ministerstva financí, byla označena jako velmi příznivá, jelikož dosahuje max. 5,63 % z povolené 25% předepsané hranice a do budoucna se snižuje. Na druhé straně je třeba upozornit, že v ukazateli dluhové služby není zapojena úhrada spojená se směnečným programem.
- ^ Hospodaření města je v oblasti provozního rozpočtu vyvážené s nejistým trendem vývoje, který v současné době nelze spolehlivě predikovat i z důvodů velké opatrnosti při sestavování rozpočtu.
- ^ Provozní přebytek dosahuje kladných hodnot, a tím by městu měly zůstat určité finanční zdroje na očekávané investiční výdaje.
- ^ Kapitálová část rozpočtu bude závislá na rozhodování orgánů města o jednorázových prodejkách majetku, zahajování a realizaci vlastních investic, vyhlášení výzev, předkládání žádostí o podporu a realizaci investic spolufinancovaných z fondů EU.
- ^ Dlouhodobé hodnocení města ukazuje, že město má volné finanční prostředky na spolufinancování dotačních titulů státu i fondů EU, a to zejména v oblasti investiční.
- ^ Výsledek krátkodobého ekonomického hodnocení dokládá, že by město mělo při uvážlivé hospodářské politice mít finanční zdroje ke svému rozvoji.

Naneštěstí se vzhledem k celosvětové ekonomické krizi může finanční kondice města oproti předpokladům značně zhoršit a dříve predikovaný vývoj a jednotlivé veličiny nebudou patrně již v této chvíli z velké části relevantní a platné. Město tak musí být maximálně obezřetné a snažit se především o hledání rezerv svého hospodaření, a to zejména u investic, jejichž realizace vyvolává následné provozní výdaje.

Rovněž bude v následujícím období vhodné upřednostnit investice s vyšším podílem dotací, a to zejména těch z EU. Město by mělo dále optimalizovat svoji majetkovou strukturu a začít aktivně a efektivně spravovat svůj majetek a majetkové podíly.

Vzhledem k těmto dramatickým změnám ovlivňující hospodaření města je v brzkém období žádoucí vyhotovit nový střednědobý výhled rozpočtu a snažit se o jeho maximální průběžnou aktualizaci.

S přihlédnutím k celkové ekonomické situaci města i nejistému střednědobému vývoji by mělo být nastavení operativnějšího finančního řízení jednou z hlavních současných priorit ve správě města. V tuto dobu je nutné uvažovat se značnou flexibilitou rozpočtu, aby mohly být finanční prostředky operativně použity v místě akutní potřeby. Jednou z cest může být důsledné a pravidelné vyhodnocování rozpočtu a okamžité reagování na případné odchylky, a to například na měsíční bázi.

18 Strategické vazby SR SML 2021+

Při tvorbě Strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+ bylo třeba zohledňovat aktuální nadřazené strategické dokumenty tak, aby s nimi byla vytvářena koncepce v souladu. Níže jsou představeny nejvýznamnější dokumenty na úrovni Evropské unie, na národní i regionální úrovni.

18.1 Úroveň Evropské unie

Politika soudržnosti pro období 2021–2027

Východiskem pro regionální politiku je tzv. Politika soudržnosti pro období 2021–2027. I v navazujícím období cílí na všechny regiony rozdělených do tří kategorií: méně rozvinuté, přechodové a více rozvinuté. Podporuje místně vedené strategie rozvoje a dává při řízení finančních prostředků odpovědnost místním orgánům, je posílen městský rozměr politiky soudržnosti. Pro období 2021–2027 navrhuje pět politických cílů, přičemž investice budou převážně zaměřeny na první dva:

1. **Inteligentnější Evropa** podporující inovace, digitalizaci, ekonomickou transformaci a podporu malých a středních podniků.
2. **Ekologičtější Evropa**, tedy zelenější, bezuhlíková Evropa díky provádění Pařížské dohody a investicím do oběhového hospodářství, čisté městské mobility, úspor energie a obnovitelných zdrojů, opatření v souvislosti se změnou klimatu.
3. **Propojenější Evropa** díky podpoře efektivní mobility a rozšíření strategických dopravních a digitálních sítí.
4. **Sociálněji Evropa** prostřednictvím provádění evropského pilíře sociálních práv a podpoře kvalitní zaměstnanosti, vzdělávání, dovedností, sociálního začleňování a rovného přístupu ke zdravotní péči.
5. **Evropa blíže občanům** díky podpoře místně vedených strategií rozvoje a udržitelného rozvoje měst v EU.

Priority Evropské unie na období 2019–2024

Evropská unie si nastavila řadu priorit (politických směrů), které utvářejí její politický a strategický program do roku 2024 a jejichž účelem je řešit hlavní problémy, s nimiž se EU a její občané potýkají. Nová strategická agenda EU se zabývá ochranou občanů a jejich svobod, budováním silné a dynamické hospodářské základny, budováním klimaticky neutrální, ekologické, spravedlivé a sociální Evropy, prosazováním evropských zájmů a hodnot ve světě.

Priorita EU: Evropa připravená na digitální věk 2020–2024

Dokument Evropské komise představující digitální transformaci a řešení, jejichž prioritou jsou potřeby občanů a nové příležitosti pro podniky. Podporuje se vývoj důvěryhodných technologií spoluutvářejících otevřenou a demokratickou společnost, posilujících dynamiku a udržitelnost hospodářství a pomáhajících bojovat proti změně klimatu a dosáhnout cílů zelené transformace.

Opatření:

- ^ Špičková a důvěryhodná umělá inteligence
- ^ Evropská datová strategie
- ^ Evropská průmyslová strategie

Priorita EU: Hospodářství, které pracuje ve prospěch lidí 2019–2024

Dokument Evropské komise, který cílí na takovou podporu sociálně tržního hospodářství EU, které umožňuje jednotlivým ekonomikám růst a zároveň odstraňovat nerovnost a snižovat míru chudoby. Hospodářství Evropy plně reaguje na potřeby EU a zohledňuje zájmy jednotlivců a podniků.

Priorita EU: Nový impuls pro evropskou demokracii 2019–2024

Dokument Evropské komise, který cílí na větší zapojení evropských občanů do rozhodovacího procesu EU a na větší možnost aktivněji zasahovat do výběru priorit.

Priorita EU: Podpora evropského způsobu života 2019–2024

Dokument Evropské komise představující vizi EU, v níž panuje rovnost, tolerance a sociální spravedlnost.

Priorita EU: Silnější Evropa ve světě 2019–2024

Dokument Evropské komise řešící koordinovaný přístup k vnější činnosti, od rozvojové pomoci po společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, což zajistí důraznější a jednotnější vystupování Evropy ve světě.

Priorita EU: Zelená dohoda pro Evropu – „Green Deal“ 2019–2024

Dokument Evropské komise, který řeší, jak zajistit udržitelnost hospodářství EU. Toho má být dosaženo tak, že ve všech oblastech politiky budou přeměněny klimatické a environmentální výzvy v příležitost a bude zajištěno, aby byl tento přechod inkluzivní a spravedlivý pro všechny. Opatření pro všechna odvětví hospodářství:

- ^ Investovat do technologií šetrných k životnímu prostředí
- ^ Podporovat průmysl ve vývoji inovací
- ^ Zavádět čistší, levnější a zdravější formy soukromé a veřejné dopravy
- ^ Dekarbonizovat odvětví energetiky
- ^ Zajistit vyšší energetickou účinnost budov
- ^ Spolupracovat s mezinárodními partnery na zlepšení celosvětových norem v oblasti životního prostředí

18.2 Národní úroveň

Na národní úrovni je garantem a ústředním orgánem státní správy ve věcech regionálního rozvoje Ministerstvo pro místní rozvoj, který prostřednictvím jednotlivých strategických dokumentů nastavuje v provázanosti s politikou Evropské unie směřování ČR a všech jejích regionů.

Česká republika 2030

Tento strategický dokument udává směr rozvoje ČR na příští desetiletí. Jeho naplňováním by měla být zvýšena kvalita života ve všech regionech a nasměřován rozvoj ČR takovým směrem, který je udržitelný po sociální, ekonomické i environmentální stránce. Vytváří tak základní rámec pro další strategické dokumenty. Obsahuje **šest základních kapitol**, témat, kterými jsou:

- ^ Lidé a společnost
- ^ Hospodářský model
- ^ Odolné ekosystémy
- ^ Obce a regiony
- ^ Globální rozvoj
- ^ Dobré vládnutí

Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+

Tento národní dokument vychází ze zastřešujícího národního rozvojového dokumentu Strategický rámec ČR 2030. Stanovuje pro horizont sedm let hlavní cíle regionálního rozvoje s ohledem na podporu dynamického, vyváženého a udržitelného rozvoje území. Hlavním smyslem je identifikovat tematické oblasti, ve kterých je potřebný či žádoucí územně specifický přístup, a zároveň určit, jaké různé intervence by měly být realizovány v odlišných územích, což povede k posílení územní konkurenceschopnosti, ke snižování regionálních odlišností a nalézání řešení podporujících udržitelný rozvoj území. Strategie obsahuje **6 strategických cílů**:

- ^ Mezinárodně konkurenceschopná metropolitní území adaptovaná na ekonomický, prostorový a populační růst
- ^ Aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a akademických center
- ^ Hospodářsky stabilizovaná regionální centra představují snadno dostupná centra kultury, zaměstnanosti a obslužnosti příslušných funkčních regionů, jejich venkovské zázemí je na regionální centra dobře dopravně napojeno, disponuje dostatečnou sítí služeb a jsou v něm uplatňována inovativní řešení
- ^ Revitalizované a hospodářsky restrukturalizované regiony, přizpůsobené a flexibilně reagující na potřeby trhu
- ^ Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích
- ^ Kvalitní plánování regionálního rozvoje přispívající k plnění cílů regionální politiky

Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020

Tento dokument slouží jako podklad pro dohodu o partnerství pro období 2021–2027 a jeho hlavním cílem je určit hlavní věcné oblasti pro financování po roce 2020 a na jejich základě navrhnout implementaci politiky soudržnosti v ČR.

Národní koncepce formuluje **pět priorit rozvoje**, k němuž mohou nejefektivněji napomoci finanční prostředky z ESI fondů:

- ^ Nízkouhlíková ekonomika a odpovědnost k životnímu prostředí
- ^ Rozvoj ekonomiky založený na výzkumu, inovacích a uplatnění nových technologií
- ^ Vzdělaná a sociálně soudržná společnost
- ^ Dostupnost a mobilita
- ^ Udržitelný rozvoj území

Uvedené priority byly transformovány do následujících **strategických cílů**:

- ^ Zlepšení kvality životního prostředí, zavedení nízkouhlíkové ekonomiky a adaptace na změnu klimatu
- ^ Výzkumný a inovační systém zvyšující konkurenceschopnost společnosti v kontextu technologické změny
- ^ Konkurenceschopná a soudržná společnost
- ^ Efektivní, dostupná a k životnímu prostředí šetrná doprava
- ^ Udržitelný a integrovaný rozvoj městských a venkovských oblastí

Politika územního rozvoje ČR

Politika územního rozvoje ČR je celostátním nástrojem územního plánování, který slouží především pro koordinaci územního rozvoje na celonárodní úrovni a pro koordinaci územně plánovací činnosti krajů a současně jako zdroj důležitých argumentů při prosazování zájmů ČR v rámci územního rozvoje EU. Určuje požadavky na úkoly územního plánování v republikových, mezinárodních, nadregionálních a přeshraničních souvislostech, určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů a stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. Jsou zde vymezeny oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území, které svým významem přesahují území jednoho kraje, a významné oblasti se specifickými hodnotami a problémy, koridory a plochy dopravní a technické infrastruktury. Pro ty jsou zde stanovena kritéria a podmínky pro rozhodování o možnostech změn v jejich využití.

Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050

Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 stanovuje cíle v oblasti ochrany životního prostředí v ČR. Představuje zastřešující dokument problematiky životního prostředí a stanovuje jeho strategické směry do roku 2030 s výhledem do roku 2050.

Dokument je rozdělen na **tři oblasti**: životní prostředí a zdraví, nízkouhlíkové a oběhové hospodářství, příroda a krajina, a **10 témat** (1.1 Voda, 1.2 Ovzduší, 1.3 Rizikové látky, 1.4 Hluk a světelné znečištění, 1.5 Mimořádné události, 1.6 Sídla, 2.1 Přejít ke klimatické neutralitě, 2.2 Přejít na oběhové hospodářství, 3.1 Ekologicky funkční krajina, 3.2 Zachování biodiverzity a přírodních a krajinných hodnot).

Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR 2016–2025

Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR představuje základní koncepční dokument formulující priority v oblasti ochrany a udržitelného využívání biodiverzity na území ČR. Příznivý stav biologické diverzity představuje předpoklad pro to, aby ekosystémy poskytovaly základní statky a služby lidské společnosti. Proto je třeba chápat ochranu a udržitelné využívání biodiverzity jako jeden z klíčových pilířů udržitelného rozvoje ČR. Strategie je rozdělena do čtyř prioritních oblastí podle zaměření jednotlivých cílů, kterých je celkem 20.

Na tuto strategii navazuje dílčí koncepční dokument **Státní program ochrany přírody a krajiny ČR pro období 2020–2025**, který stanovuje dílčí cíle a opatření v oblasti ochrany a udržitelného využívání biodiverzity.

18.3 Regionální – krajská úroveň

Pro tvorbu SR SML 2021+ je základním východiskem na regionální úrovni Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021–2027 jakožto jeden z nejdůležitějších koncepčních dokumentů LK.

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021–2027

Tento strategický dokument na základě znalosti území, společenských podmínek a trendů vývoje na úrovni EU i národní definuje základní strategické cíle rozvoje území Libereckého kraje a formuluje opatření a aktivity pro jejich dosažení. Strategie rozvoje LK 2021+ je základním strategickým dokumentem, o který se samospráva kraje opírá při rozhodování o vhodnosti záměrů, projektů a aktivit ucházejících se o podporu kraje. Strategie definuje šest strategických cílů, které jsou dále rozpracovány do specifických cílů:

- ^ Prosperující kraj
  - ^ **A1:** Pružně reagující pracovní trh
  - ^ **A2:** Konkurenceschopné podnikání, výzkum a inovace
- ^ Atraktivní kraj
  - ^ **B1:** Cestovní ruch jako důležitá součást hospodářství
  - ^ **B2:** Sport pro každého
  - ^ **B3:** Živá kultura a kulturní dědictví
- ^ Propojený kraj
  - ^ **C1:** Spolehlivá doprava
  - ^ **C2:** Chytré sítě
- ^ Pečující kraj
  - ^ **D1:** Vzdělávání pro budoucnost
  - ^ **D2:** Zodpovědná péče o zdraví
  - ^ **D3:** Vstřícné a dostupné služby v sociální oblasti
  - ^ **D4:** Bezpečné místo pro život
- ^ Spolupracující kraj
  - ^ **E1:** Otevřená správa a rozvoj území
  - ^ **E2:** Města pro život
  - ^ **E3:** Sebevědomý venkov

- ^ Zelený kraj
  - ^ F1: Zdravé životní prostředí
  - ^ F2: Respektovaná příroda a krajina
  - ^ F3: Šetrné zemědělství a lesní hospodářství

Chytřejší kraj pro Liberecký kraj

Cílem tohoto strategického dokumentu je nasměrovat aktivity Libereckého kraje v oblasti využívání chytrých technologií tak, aby pozitivně ovlivňovaly život obyvatel v Libereckém kraji. Koncepce identifikuje nejdůležitější témata, priority a problémy, k jejichž řešení se využívají nebo dají využít chytrá řešení a technologie. Koncepce identifikuje následujících osm priorit a v rámci nich specifické cíle:

- ^ **Doprava**
  - ^ Zkrácení času pro dojíždku do zaměstnání/školy
  - ^ Snížení emisí skleníkových plynů měřené v tunách na osobu
  - ^ Zvýšení počtu cest veřejnou dopravou na osobu za rok
- ^ **Ekonomický rozvoj a cestovní ruch**
  - ^ Zlepšit prostředí pro vznik nových nápadů, řešení, mikropodniků, start-upů a malých a středních firem v oblasti chytrých technologií
  - ^ Kvalitnější sdílení informací o atraktivitách v území pro cestovní ruch
- ^ **Zdravotnictví**
  - ^ Zkrácení doby pro dostupnost zdravotnických služeb
  - ^ Vyšší kvalita zdravotních služeb
- ^ **Životní prostředí**
  - ^ Úspora energie a vody na základě inteligentního měření
  - ^ Snížení emisí skleníkových plynů měřené v tunách na osobu (ISO 37120:8.3)
  - ^ Zvýšení procenta veřejných služeb a otevřených dat, které mohou získat občané prostřednictvím webu nebo mobilního telefonu
- ^ **Vzdělávání**
  - ^ Zavádění moderních forem výuky a příprava na digitální ekonomiku
- ^ **Veřejná správa**
  - ^ Zkrácení času pro administrativní procesy a úspora nákladů díky digitalizaci v rámci úřadu
  - ^ Zkrácení doby pro nalezení potřebných informací pro rychlejší komunikaci uživatelů a úřadu
  - ^ Zvýšení procenta veřejných služeb a otevřených dat, které mohou získat občané prostřednictvím webu nebo mobilního telefonu
- ^ **Sociální oblast**
  - ^ Zkrácení doby pro dostupnost sociálních služeb

Kromě toho strategie představuje průřezové horizontální priority, které se týkají všech strategických cílů a tematických oblastí: technická infrastruktura, datová architektura, odolnost kraje, principy řízení.

Regionální inovační strategie Libereckého kraje (RIS3)

Smyslem této krajské přílohy Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR pro území LK je vytvořit koncepční základ a implementační zdroje pro zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky, zejména rozvoj znalostní ekonomiky. Cílem je stanovit priority pro orientovaný výzkum a podporu inovací v ČR a nastavit podmínky pro účelné zacílení finančních zdrojů evropských, národních, krajských i soukromých v období po roce 2021 do perspektivních, znalostně intenzivních specializací.

Byly formulovány následující **krajské domény** pro období 2021+:

- ^ Pokročilé strojírenství
- ^ Pokročilá dopravní zařízení
- ^ Optika, dekorativní a užité sklo
- ^ Udržitelné nakládání s energií, vodou a ostatními přírodními zdroji
- ^ Pokročilé materiály na bázi textilních struktur a technologie pro nové multidisciplinární aplikace
- ^ Progresivní kovové, kompozitní a plastové materiály a technologie jejich zpracování
- ^ Nanomateriály a technologie jejich zpracování
- ^ Elektronika, elektrotechnika a ICT

Specifikuje průřezové, horizontální priority neboli oblasti klíčových změn a hlavní problémové oblasti Libereckého kraje v oblasti VVI. Dále specifikuje oblasti klíčových změn a v rámci nich strategické cíle:

- ^ **Konkurenceschopné a inovativní podniky**
  - ^ Zvýšit intenzitu zakládání nových i rozvoje stávajících firem s potenciálem rychlého růstu a mezinárodní konkurenceschopnosti
  - ^ Rozvíjet digitální transformaci v kraji ve firemním i veřejném sektoru
- ^ **Kvalitní veřejný výzkum a jeho přínos pro rozvoj kraje**
  - ^ Posílit kvalitu, intenzitu a mezinárodní srovnatelnost výzkumu realizovaného v kraji
  - ^ Zvýšit přínosy výzkumných organizací pro firemní sektor i oblasti veřejného zájmu v kraji
- ^ **Lidé pro výzkum a inovace**
  - ^ Rozvíjet podnikavost a kreativitu v rámci formálního i neformálního vzdělávání
  - ^ Zlepšit dostupnost a kvalitu lidských zdrojů pro mezinárodně srovnatelný výzkum
  - ^ Zlepšit schopnosti a kompetence lidských zdrojů v kraji v oblasti digitalizace a průmyslové transformace.

Zásady územního rozvoje Libereckého kraje (2011 a Aktualizace vydaná v roce 2021)

Zásady územního rozvoje stanovují základní požadavky na uspořádání území kraje, vymezují plochy a koridory nadmístního významu, veřejně prospěšné stavby, veřejně prospěšná opatření a územní rezervy. Dokument zpřesňuje a rozvíjí cíle a úkoly územního plánování v souladu s politikou územního rozvoje a zároveň koordinují územně plánovací činnost obcí. Jedná se o závazný dokument pro pořizování a vydávání územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

Koncepce Chytřejší kraj pro Liberecký kraj

Koncepce Chytřejší kraj pro Liberecký kraj představuje dlouhodobý koncepční dokument, jehož cílem je nasměrování budoucích aktivit Libereckého kraje v oblasti využívání chytrých technologií.

Dokument zahrnuje celkem osm prioritních oblastí: doprava, zdravotnictví, vzdělávání, sociální oblast, technická infrastruktura a datová architektura, ekonomický rozvoj a cestovní ruch, životní prostředí, veřejná správa. Prioritním oblastem jsou nadřazené tři prioritní cíle: zrychlit, ušetřit a zlepšit.

18.4 Analýza vazeb

Tabulka níže znázorňuje vzájemné vazby specifických cílů SR SML 2021+ na specifické cíle definované ve Strategii rozvoje Libereckého kraje 2021–2027.

Tabulka 35 - Vazby cílů na Strategii rozvoje LK 2021–2027

		STRATEGICKÉ CÍLE A SPECIFICKÉ CÍLE SR SML 2021+															
		Strategický cíl 1		Strategický cíl 2			Strategický cíl 3						Strategický cíl 4				
		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	4.1	4.2	4.3	4.4	
SPECIFICKÉ CÍLE STRATEGIE ROZVOJE LK 2021–2027	A1																
	A2																
	B1																
	B2																
	B3																
	C1																
	C2																
	D1																
	D2																
	D3																
	D4																
	E1																
	E2																
	E3																
	F1																
	F2																
	F3																

Zdroj: vlastní zpracování dle Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021–2027

Následující tabulka zobrazuje vzájemné vazby specifických cílů SR SML 2021+ na specifické cíle ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+, které mají územní návaznost na město Liberec.

Tabulka 36 - Vazby cílů na Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+

STRATEGICKÉ CÍLE A SPECIFICKÉ CÍLE SR SML 2021+

	Strategický cíl 1		Strategický cíl 2			Strategický cíl 3						Strategický cíl 4			
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	4.1	4.2	4.3	4.4
SPECIFICKÉ CÍLE STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2021+	2.1														
	2.2														
	2.3														
	2.4														
	6.1														
	6.2														
	6.3														
	6.4														
	6.5														

Zdroj: vlastní zpracování dle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

18.5 Místní úroveň

Aktualizace strategie rozvoje SML 2014–2020

Aktualizace strategie rozvoje SML 2014–2020 je rozvojovým dokumentem, na který v období v období po roce 2021 naváže předložená strategie. Jedná se tedy o základní dokument, ze kterého Strategie rozvoje SML 2021+ vychází.

Územní plán města Liberce 2002

Územní plán města Liberce zahrnuje požadavky a podněty s jasně definovaným nárokem na změnu využití území. Nový rozpracovaný územní plán, který je v tuto chvíli (leden 2022) ve fázi před vydáním, je v souladu s úplným zněním Zásad územního rozvoje Libereckého kraje (po Aktualizaci č. 1).

Strategie rozvoje SML 2021+ představuje také výchozí dokument pro tvorbu **sektorových dokumentů**. Aktuálně platné resortní dokumenty jsou uvedené v implementační části strategie.

19 Dotazníkové šetření

Průzkum mezi obyvateli města pro potřeby tvorby SR SML 2021+ proběhl během února až března 2020. Průzkum probíhal prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření sloužilo pro sběr námětů od obyvatel města. Dotazník bylo možné vyplnit v tištěné podobě, kdy byl distribuován v únorovém vydání Zpravodaje Liberec a na některých sběrných místech. Dotazník bylo taktéž možné vyplnit ve formě elektronické na webových stránkách SML. Dotazník sloužil pro identifikaci hlavních témat, na která je třeba se v rámci rozvoje města zaměřit.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 485 respondentů, z toho celkem 139 dotázaných vyplnilo dotazníky v tištěné formě.

Z hlediska pohlaví byly v dotazníkovém šetření nejvíce zastoupeny ženy (52 %). Pouze čtyři respondenti uvedli, že jejich věk je do 18 let, 74 osob bylo ve věkové skupině 66 a více let, 64 respondentů bylo ve věku 51–65 let, 139 ve věku 36–50 let a nejvíce 197 ve věku 19–35 let.

Celkem 42 respondentů žije v Liberci do pěti let, 173 respondentů do 30 let a 264 respondentů více jak 30 let.

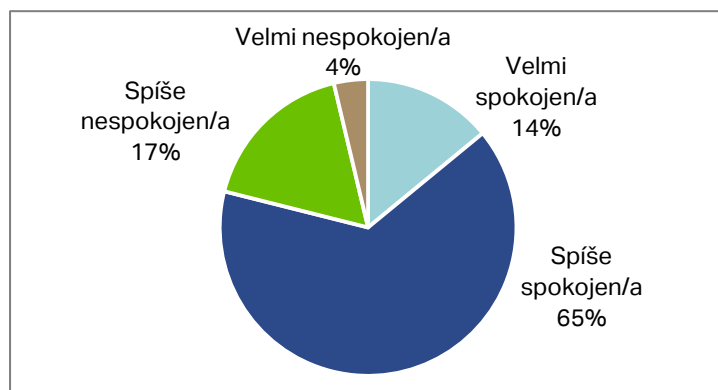
Nejvíce dotázaných mělo dokončené vysokoškolské vzdělání (216 respondentů), následně se jednalo o úplné střední vzdělání s maturitou – 198 osob. Celkem 23 respondentů uvedlo ukončené vyšší odborné vzdělání a 11 osob vzdělání základní.

Z pohledu ekonomické aktivity byli nejvíce zastoupení zaměstnanci, kterých bylo celkem 309, následně se jednalo o důchodce – 79. Na třetím místě se umístili podnikatelé se 49 respondenty. Zbylou část představují studenti a osoby v domácnosti.

Spokojenost s městem jako místem pro život, výchovu dětí, prožití stáří, práci, zábavu

Z hlediska hodnocení spokojenosti je **téměř čtvrtina dotazovaných se životem ve městě velmi spokojena**, nicméně **přes 60 % respondentů je se současným stavem spíše spokojených**. Velmi nespokojen je jen nízký podíl dotazovaných.

Graf 38 - Hodnocení celkové spokojenosti s městem jako místem pro život, výchovu dětí, prožití stáří, práci, zábavu

Zdroj: Průzkum názorů obyvatel SML 2020, vlastní zpracování

Pozitivní aspekty Liberce

Respondenti dále měli uvést tři pozitiva, která v Liberci vnímají. Výsledky ukázaly, že dotazovaní jsou ve valné většině přesvědčení o zejména třech výrazných oblastech pozitiv. Byly označeny tyto oblasti:

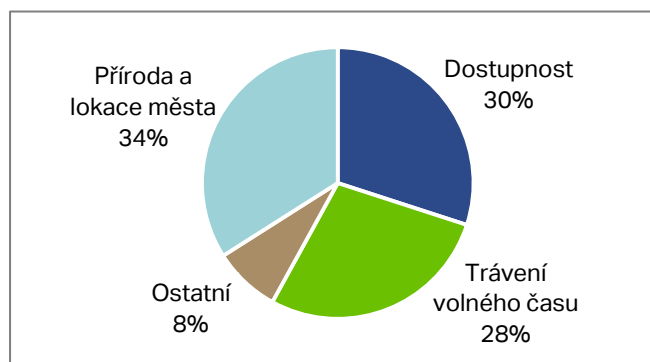
- ^ Blízkost přírody, hor, krásné okolí, lokace města
- ^ Dostupnost v rámci města i vůči okolí, zároveň dostupná péče a další služby
- ^ Možnost trávení volného času – sport, kultura a další

Ve všech stupních hodnocených pozitiv jmenovali obyvatelé především krásu okolní krajiny, blízkost přírody a jako velkou výhodu vnímají blízkost hor. S tím souvisí i poloha města a dostupnost přírodě blízké krajiny. Lidé si tak uvědomují hodnotu umístění města v krajině i v rámci ČR a zohledňují jeho výhodné umístění vůči dalším městům i hranicím s Německem. Neméně důležitá je pro ně dostupnost, jak už v rámci města, kdy zmiňují propojenost a funkčnost MHD do všech jeho částí, tak i dostupnost k právě zmíněným dalším městům.

Jako velice dostupné hodnotí také veškeré služby, zdravotnická zařízení, školy, obchody či kroužky pro děti. V rámci hodnocení se vysoko umístila také nabídka, pestrost a celkově dobrá možnost pro kvalitní trávení volného času.

Dotázaní vnímají město Liberec jako malé velké město, kde je dostatek prostoru a infrastruktury pro sportovní i kulturní využití. Je zde dostatek obchodů, restaurací i barů, ale opomenuto nebylo ani vzdělání a historie. Jmenováno bylo historické centrum Liberce, Divadlo F. X. Šaldy, Technická univerzita v Liberci, ZOO, ale i sportovní areály, arény, možnosti koupání a dostatečné množství akcí pro veřejnost. V poslední oblasti hodnotili lidé pozitivně v minimální míře i správu města, bezpečnost a aktivity asistentů prevence kriminality.

Graf 39 - Hodnocení pozitivních aspektů města v %

Zdroj: Průzkum názorů obyvatel SML 2020, vlastní zpracování

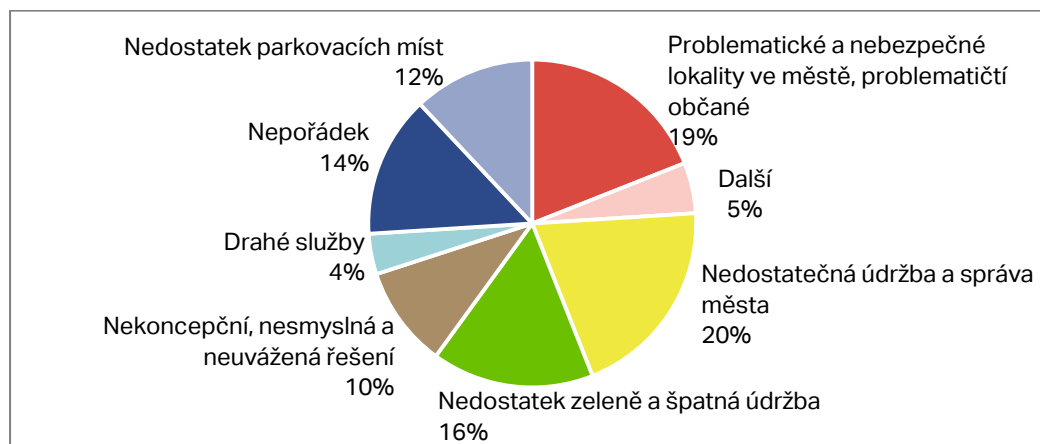
Negativní aspekty Liberce

Hodnocení negativních aspektů obyvateli města Liberec nemá jednoznačného vítěze, jelikož obyvatelé výrazně trápí několik zásadních problémů. Ve svém městě se v určitých jeho částech necítí bezpečně a celkově jej vnímají jako špinavé a neudržované. **Špatný stav vozovek a chodníků, nekoncepční zdlouhavé práce a zakázky oprav, nepořádek a nedostatek zeleně** jsou na vrcholu negativ spolu s lokalitami města, kde se díky nepřizpůsobivým občanům další lidé necítí dobře nebo přímo nebezpečně. Palčivým problémem je pravděpodobně **konkrétně oblast ulice Fügnerova (okolí**

terminálu MHD) a OC Fórum, které byly opakovaně zmiňovány. Centrum města dle dotazovaných hyzdí mimo odstavených a **parkujících aut** nevzhledná nově postavená obchodní centra, a naopak **historicky cenné budovy chátrají**. Někteří lidé mají pocit, že se **město dostatečně nestará** nejen o město, ale ani o ně. Z dalších poznatků obyvatel vzešly stížnosti **na politické problémy, nedostatečnou péči o okrajové oblasti města a špatnou správu či využití přehrady**.

Hodnocení proběhlo opět ve třech stupních, nicméně i zde se ukázalo, že deficity a problémy vnímají lidé obdobně a umístění negativ na prvním až třetí stupni zamíchalo pouze poměry mezi už jmenovanými negativy.

Graf 40 - Hodnocení negativních aspektů

Zdroj: Průzkum názorů obyvatel SML 2020, vlastní zpracování

Úroveň spokojenosti s vybranými aspekty života ve městě – dostupnost

Z hlediska hodnocení dostupnosti vybraných aspektů života je **nejlépe hodnocena dostupnost základních a středních škol, dále pak sportovišť, zdravotních zařízení a kulturních akcí**. Deficit je znát u dostupnosti dětských hřišť, sociálních služeb a také mateřských škol. Hodnocení probíhalo stejně jako ve škole, tedy na stupnici 1–5.

Tabulka 37 - Hodnocení vybraných aspektů života ve městě z pohledu dostupnosti

Kategorie	Hodnocení oblasti				
	1	2	3	4	5
Zdravotní péče	119	167	106	58	20
Sociální služby	74	126	144	56	10
Mateřské školy	96	138	99	42	20
Základní školy	155	145	62	28	11
Střední školy	140	161	61	26	11
Kulturní akce	111	179	95	49	20
Sportoviště	128	169	87	36	20
Dětská hřiště	67	137	128	63	22
Třídění odpadu	108	154	111	56	43

Úroveň spokojenosti s vybranými aspekty života ve městě – kvalita

Z hlediska hodnocení kvality vybraných aspektů života je nejlépe hodnocena kvalita kulturních akcí, sportovišť a obecně fungování městského úřadu, dále pak mateřských škol, zdravotní péče a nabídka pracovních příležitostí. Nejhůře je vnímán stav chodníků, kde je evidentní prostor pro zlepšení. Stejně jako u předchozí otázky, hodnocení odpovídalo známkování jako ve škole (na stupnici 1–5).

Tabulka 38 - Hodnocení vybraných aspektů života ve městě z pohledu kvality

Kategorie	Hodnocení oblasti				
	1	2	3	4	5
Zdravotní péče	88	173	132	56	18
Sociální služby	49	160	147	37	7
Mateřské školy	87	180	83	33	5
Základní školy	66	171	113	38	8
Střední školy	66	186	93	35	6
Kulturní akce	101	197	95	39	16
Sportoviště	97	186	96	42	10
Dětská hřiště	40	176	127	52	22
Třídění odpadu – frekvence svozu	79	140	106	104	44
Možnost parkování	27	69	104	130	131
Stav chodníků	13	103	141	144	72
Informování o dění ve městě	63	176	151	57	18
Bezpečnost ve městě	35	163	163	80	28
Práce městské policie	51	146	133	93	32
Fungování městského úřadu	91	171	119	55	20
Nabídka pracovních příležitostí	83	175	107	46	13

Kvalita životního prostředí

Z hlediska vybraných problémů životního prostředí je **nejlépe hodnocena úroveň kvality ovzduší a míra hlučnosti**. Kvalita péče o veřejné plochy se ukazuje nedostatečnou i v dalších hodnoceních této analýzy. Hodnocení probíhalo taktéž na stupnici 1–5.

Tabulka 39 - Hodnocení kvality životního prostředí

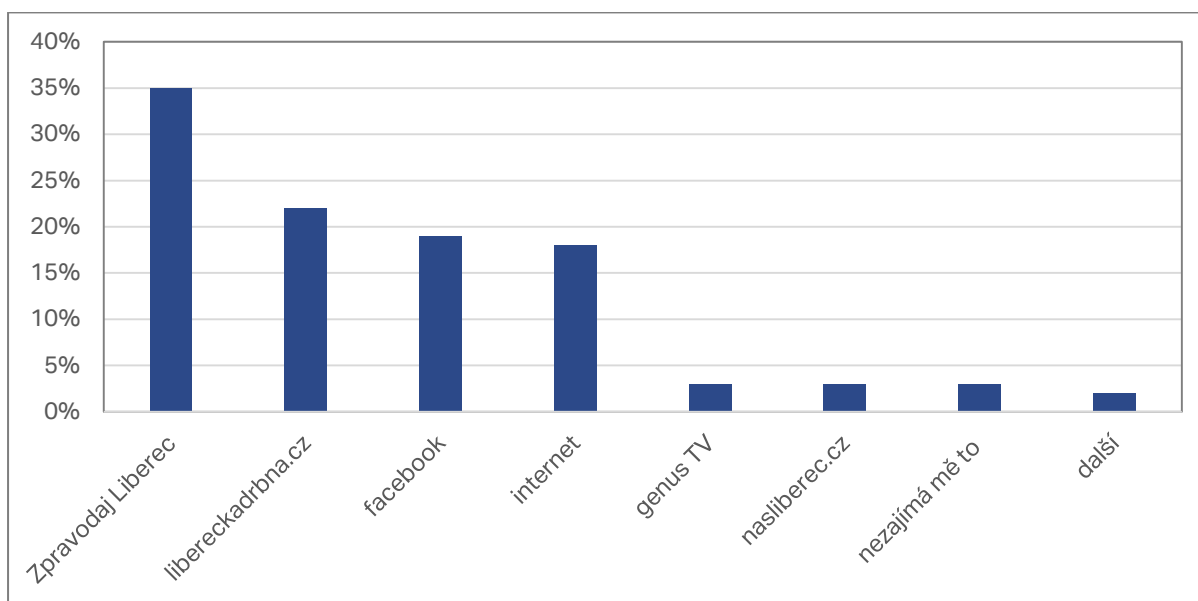
Kategorie	Hodnocení				
	1	2	3	4	5
Úroveň péče o veřejné plochy	26	135	169	103	45
Čistota a vzhled okolí mého bydliště	39	164	143	96	37

Kategorie	Hodnocení				
	1	2	3	4	5
Kvalita ovzduší	79	203	128	52	14
Míra hlučnosti	63	180	145	58	32

Využívání sdělovacích prostředků

V rámci dotazníkového šetření měli respondenti dále uvést, jaké využívají sdělovací prostředky. Nejčastěji uvedeným bylo tištěné médium **Zpravodaj Liberec**, který je distribuováno do každé domácnosti a více než třetina dotazovaných jej považuje za základní informační kanál. Dalším neméně významným sdělovacím prostředkem je vzhledem k dnešním trendům **internet**. V podobě facebooku, stránek libereckadrbna.cz, nasliberec.cz nebo dalších webových portálů jej pro získání informací **využívá přes 60 % dotázaných**. Mezi dalšími zazněl například Liberecký deník či ostatní tištěná média. Jenom minimální část respondentů (1,67 %) se nezajímá o dění ve městě.

Graf 41 - Využívání sdělovacích prostředků

Zdroj: Průzkum názorů občanů 2020, vlastní zpracování

Největší vnímané problémy ve vybraných oblastech

Životní prostředí

Životní prostředí vnímá **více než čtvrtina respondentů problematicky, a to** z důvodu **nedostatku parkových ploch, špatné správy a údržby zeleně** či protěžování nových staveb na její úkor. Dále je nejhůře vnímán **nepořádek a zajištění úklidu v celém městě**. V centru jsou velice neutěšená místa, kde je problém i s **bezpečností**, jedná se hlavně o okolí Fügnerovy ulice (terminál MHD) a Papírové náměstí. Někteří lidé vnímají město jako špinavé, šedivé a nevlídné.

Kvalita ovzduší trápí respondenty hlavně z důvodu umístění spalovny uprostřed města. Více však v poslední době vnímají **nárůst betonových a asfaltových ploch** a zároveň **nedostatečné doplňování zeleně**, které vede k **přehřívání města a zvýšené prašnosti**.

Pozitivně je vnímáno umístění kontejnerů ve městě na tříděný odpad, nicméně téměř **třetina dotázaných** zmínila **neúměrné navýšení cen za svoz odpadu** a **problém s dostupností díky velké vzdálenosti** kontejnerů na tříděný odpad.

Doprava a infrastruktura

Z hlediska dopravy a infrastruktury měly téměř **tři čtvrtiny dotázaných velké výhrady k nedostatku parkovacích míst a nevyhovujícímu stavu komunikací**. Doprava v klidu a rozbité komunikace všech typů (pro motorová vozidla, chodce i cyklisty), jsou **velkým problémem celého města**. Reakce dotázaných poukazují na **nekoncepčnost, zdouhavost a neprofesionálnost oprav komunikací**, které se odráží, jak v nutnosti znovu opravovat jednotlivé úseky, tak v neúměrné četnosti a ve špatném načasování.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že město není svou infrastrukturou kapacitně připravené na rostoucí individuální automobilovou dopravu, vznikají zácpy a kolize, což plynulost dopravy ve městě komplikuje. Z dotazů vyplynulo, že je problémem **chybějící městský okruh**.

Asi třetinový počet připomínek směřoval k **úrovni MHD** – jednalo se zejména o připomínky **k zajištění čistoty MHD a k ceně dopravného**. Několik respondentů žádalo i navýšení počtu nízkopodlažních spojů.

Téměř polovina respondentů vnímá i potřebu **podpory cyklotras ve městě a jejich propojení**, zároveň upozorňují na potřebu jejich **rekonstrukce a doplnění stojanů do více lokalit**.

Volný čas a odpočinek

Téměř polovina dotazovaných nemá k možnostem trávení volného času ve městě výhrady. Město nabízí podle nich dostatek možností pro vyžití nebo tráví volný čas mimo něj. Druhá polovina výhrady má, a to zejména k **nedostatku příjemných setkávacích míst**. Lidé by ocenili čistý, upravený zelený prostor v centru města, kde by se dalo příjemně posedět, projít se, člověk by se prý tak např. nesetkával s přeplněnými koši, psími exkrementy a bezdomovci. Opět zde rezonuje **nedostatek zeleně a nekvalitní úklid**. Dalším významným problémem dotazovaných jsou **chybějící dětská hřiště a sportoviště**.

Značná část respondentů vnímá **zanedbaný stav místní přehrady Harcov**, vyzývá k využití jejího potenciálu a poukazuje na nutnost kvalitnější správy jejího okolí.

Školství a vzdělávání

Z hlediska školství a vzdělávání neměla zhruba polovina respondentů výhrady, resp. byla tedy pravděpodobně spokojena s úrovní školství a vzdělávání ve městě.

Další dotazovaní zmiňovali nejčastěji **nedostatečné vybavení škol a nutné zajištění rekonstrukce stávajících školních budov a přílehlých prostor**. Mezi nejčastěji zmiňované nedostatky patří klesající kvalita vzdělávání, ale dotazovaní zároveň rozumí tomu, že jde o případy, které je nutno posuzovat individuálně a v kontextu. Kvalitu a úroveň vzdělávání vnímají jako problém celé ČR.

Dalším problémem, který byl několikrát zmíněn, je nedostatečná dostupnost pro děti u některých škol **alternativními způsoby dopravy**. Lidé chtějí, aby jejich děti měly možnost dostat se **do škol bezpečně pěšky**, na kole či koloběžce nebo alespoň pomocí MHD, nechtějí mít jedinou možnost, kterou je osobní odvoz automobilem.

Kultura

Z hlediska kultury se dotazovaní rozdělili v podstatě na dva tábory, kdy jeden má pocit, že je kulturního vyžití dostatek a druhý naopak tvrdí, že je ho nedostatek.

Konkrétními připomínkami byla **potřeba větších investic do rekonstrukcí stávajících kulturních budov, větší finanční podpora kultury ze strany města a zajištění větší rozmanitosti nabízených kulturních akcí pro všechny věkové kategorie**.

Téměř čtvrtina dotazovaných zmiňuje **nedostatečnou nebo pozdní propagaci kulturních akcí**.

Sport

Z hlediska sportu neměla zhruba polovina respondentů výhrady.

Druhá část respondentů vnímá problematiku **nedostatečné podpory menších sportů** oproti komerčně zajímavějším, jakým je v Liberci hokej. Neméně důraznou připomínkou je **nedostatečná podpora sportu dětí nezaměřeného na výkon**, a tudíž neperspektivního pro kluby z pohledu vychování vrcholových sportovců.

Další oblastí vhodnou k rozvoji je **navýšení počtu dětských hřišť**, které už bylo zmiňováno i v oblasti volného času a **volně přístupných sportovišť**.

Mezi respondenty velmi rezonovala nutnost **rekonstrukce stávajícího bazénu nebo vybudování dalšího**. Dále pak **nedostatečné využití stávajících sportovních areálů** jako je Vesecký areál, nebo jejich případná **rekonstrukce a oživení**. Lidé by také rádi měli takto vybavené **areály blíže**, vnímají tedy jejich **špatné rozmístění** nebo by chtěli **více využít areál pod Ještědem**.

Zdravotnictví

Zdravotnictví v Liberci je na základě reakcí **75 % respondentů hodnoceno velmi negativně**. Hlavním problémem jsou **douhé čekací lhůty**, což odpovídá **nedostatku lékařů**, kteří **chybí hlavně na odborných pracovištích**, jako jsou **zubaři, kožní lékaři, psychiatři a další specialisté**. Lidé vnímají, že značný počet lékařů odchází do větších měst nebo do zahraničí.

Téměř polovina dotazovaných **negativně hodnotila i služby a personál v Krajské nemocnici Liberec**, která ale pokrývá značnou část potřeb libereckých pacientů. Nicméně lidé by ocenili, kdyby **MHD zajistila spoje až k nemocnici a přibýlo parkovacích míst v jejím okolí**.

Podnikání a služby

Z hlediska podnikání a služeb zhruba 45 % respondentů nevedlo výhrady, resp. jsou spokojeni se zajištěním služeb ve městě, o podnikání se nezajímají nebo se k tomuto tématu nechtěli vyjadřovat.

Mezi nejčastěji zmiňované oblasti u dalších dotazovaných patří zejména **nedostatek malých obchodů** (zejména v centru a v okolí stávajících OC), **malá podpora drobných řemeslníků a opraváren**, jako jsou krejčí (opravny oděvů), sklenáři, obuvníci apod. Většina těchto dotazovaných není spokojena s úrovní podpory města vůči drobným podnikatelům, rádi by **větší kooperaci a vhodnější podmínky pro domácí výrobce a drobné živnostníky**.

Dále lidé nechtějí mít **město zatížené reklamním smogem** (vyvěšené reklamy, reklamní letáky a plakáty, světelné billboardy apod.)

Dotazovaní z okrajových částí města vnímají nedostatek služeb v jejich okolí.

Sociální oblast

Z hlediska sociální oblasti je až **63 % dotazovaných nespokojených se sociální situací ve městě a přístupem města k této problematice**. Lidé vnímají **nedostatečnou péči o občany žijící na ulici, nedostatečnou a nekomplexní práci s nimi**. V konkrétních lokalitách, např. terminál MHD Fügnerova, jsou dle respondentů **omezovány komfortní zóny obyvatel nepříznivými, zloději a bezdomovci**. Lidé se v těchto místech **necítí bezpečně**.

Dále je vnímána **nedostatečná podpora ze strany města pro seniory a sociálně slabé občany**. Lidé vnímají nedostatečné kapacity v domovech pro seniory, chybějící zařízení, byty pro sociálně slabé občany včetně seniorů a pro občany vyžadující určitý stupeň denní péče. Celkově je vnímán **nedostatek sociálních bytů**.

Mezi dotazovanými byla zmíněna také **nedostatečná dostupnost běžné sociální pomoci a problém s bezbariérovostí města**.

Bydlení

Z hlediska bydlení zhruba 15 % respondentů nevedlo výhrady, jsou tedy pravděpodobně spokojeni s úrovní bydlení.

Nejvýraznějším problémem u valné většiny (75 %) dotázaných je **nedostatek kvalitního bydlení za příznivé ceny**. Lidé kritizují nedostatečný bytový fond města včetně **nedostatku cenově dostupných bytů pro sociálně slabé nebo pro mladé rodiny**. Komerční nájemné je pak pro většinu dotazovaných nedostupné. Někteří respondenti negativně vnímají i **způsob řízení bytové politiky městem** (např. odprodeje).

Dalším problémem je **nedostatek parcel pro stavění či zdlouhavé jednání na stavebních úřadech**.

20 SWOT analýzy

V rámci analytické části byla realizována série workshopů s členy pracovních skupin. Na základě nich vznikla sada SWOT analýz, jejichž cílem byla sumarizace podkladů pro identifikaci rozvojových oblastí na území města.

V první části vznikly SWOT analýzy za jednotlivé pracovní skupiny. Tyto byly členěny dále dle tematických oblastí řešení.

Struktura SWOT analýz:

- ^ VZDĚLÁVÁNÍ, PODNIKÁNÍ A ZAMĚSTNANOST
  - ^ P1.1 Vzdělávání
  - ^ P1.2 Podnikání, věda, výzkum, inovace
- ^ SOCIÁLNÍ OBLAST, ZDRAVOTNICTVÍ A BEZPEČNOST
  - ^ P2.1 Sociální oblast
  - ^ P2.2 Zdraví
  - ^ P2.3 Bezpečnost
- ^ UDRŽITELNÝ ROZVOJ MĚSTA
  - ^ P3.1 Kvalita života
  - ^ P3.2 Bydlení
  - ^ P3.3 Urbanismus a veřejný prostor
  - ^ P3.4 Dopravní infrastruktura
  - ^ P3.5 Technická infrastruktura
  - ^ P3.6 Životní prostředí
  - ^ P3.7 Kvalitní veřejná správa
- ^ KULTURA, SPORT, VOLNOČASOVÉ AKTIVITY A CESTOVNÍ RUCH
  - ^ P4.1 Kultura
  - ^ P4.2 Sport
  - ^ P4.3 Volnočasové aktivity
  - ^ P4.4 Cestovní ruch

V dalším kole pak došlo ke konsolidaci SWOT analýz dle jednotlivých pracovních skupin. Dále byly SWOT analýzy očištěny o témata příslušící jiným pracovním skupinám, aby se témata zbytečně nepřekrývala.

Konsolidované SWOT analýzy dle jednotlivých pracovních skupin tvoří přílohu tohoto dokumentu.

Závěrečná SWOT analýza pak pro přehlednost obsahuje konsolidované zhodnocení za všechny oblasti. Souhrnná SWOT analýza je pak klíčovým vstupem pro formulaci vize v návrhové části strategie.

Konsolidovaná SWOT analýza

Silné stránky

- ^ **Atraktivita** města a celého regionu – blízkost přírody, jedinečnost prostředí, široké kulturní/sportovní/volnočasové vyžití, kulturně-historická architektura → kontinuální růst počtu obyvatel města.
- ^ **Ekonomické centrum** severních Čech – výhodná lokalita na pomezí tří států, dostatečná nabídka pracovních míst i mzdová úroveň, obchodní i průmyslový střed okresu a kraje, vysoký růst HDP v mezikrajském srovnání, značný potenciál v oblasti vědy, výzkumu a inovací.
- ^ **Dopravní dostupnost** – nadprůměrné dopravní spojení s Prahou (automobilová, autobusová doprava), železniční spojení s Německem (Drážďany), kvalitní silniční/tramvajové spojení Liberce a Jablonce nad Nisou v rámci aglomerace.
- ^ Vysoký standard a míra využívání **MHD** – bezbariérovost, pohon na CNG, vysoký podíl MHD na přepravních vztazích, existence nadstandardů veřejné dopravy (lanové dráhy, skibusy), existence koncepčního Plánu dopravní obslužnosti veřejnou dopravou.
- ^ Oblast **životního prostředí** – kvalita a dostupnost pitné vody, navzdory rostoucí intenzitě dopravy nezhoršující se kvalita ovzduší, nadprůměrné zastoupení obnovitelných či ekologicky přijatelných zdrojů energie (např. při výrobě tepla), kvalita vody ve vodních tocích, rostoucí podíl zeleně, koncepční práce v odpadovém hospodářství.
- ^ Dlouhodobá rostoucí tendence **cestovního ruchu** a jeho významu v podmínkách města – strmý nárůst počtu hostů i počtu přenocování, existence institucí nadregionálního významu (například IQLandia, Babylon, Dinopark).
- ^ **Kulturní vybavenost** města a regionu – výjimečné instituce nadregionálního významu, vysoká koncentrace kulturní scény, historická architektura, městská památková zóna.
- ^ **Sportovní tradice** města – široká nabídka sportovišť a volnočasových aktivit, nadprůměrné zastoupení profesionálního sportu a sportovních organizací, existence sportovně zaměřených studijních oborů na TUL.
- ^ Funkční síť poskytovatelů **sociálních služeb** a koncepční řízení sociální oblasti – strategické a tematické akční plány, návazné projekty města, preventivní programy.
- ^ Dostatečná **síť školských zařízení** – stabilní a funkční síť MŠ a ZŠ, dostupnost a rozmanitost SŠ na území města, koncepčnost města v oblasti podpory vzdělávání.
- ^ Fungující veřejná správa – pružnost **Magistrátu města Liberec**, kvalitní ICT infrastruktura, nadstandardní otevírací doba, on-line registrace, centralizace agend, portál občana, výborné fungování **složek IZS** a aktivní práce v oblasti prevence.

Slabé stránky

- ^ Dlouhodobé **snižování podílu produktivního obyvatelstva** → rostoucí index ekonomického zatížení → zvyšující se nároky na sociální a zdravotní systém vs. nedostatečné kapacity sociálních zařízení i sociálních pracovníků.
- ^ **Problematika bydlení** – cenová nedostupnost kvalitního bydlení, minimální počet bytů v majetku SML, absence koncepčního přístupu, rostoucí počet sociálně vyloučených lokalit a počtu rodin v bytové nouzi, chybějící kapacity sociálního bydlení, vysoké stáří domovního fondu.
- ^ Nadprůměrná míra **nezaměstnanosti** a její rostoucí tendence, disproporce mezi nabídkou a poptávkou na libereckém trhu práce, značné zastoupení starších osob/uchazečů o zaměstnání, vysoký podíl dlouhodobé nezaměstnanosti, vysoká závislost na zpracovatelském průmyslu.
- ^ **Oblast vědy a výzkumu** – nedostatečná výtěžnost TUL v oblasti VaV a inovací – nízký přesah do soukromého i veřejného sektoru, nedostatečná kooperace podniků, města, TUL a neziskového sektoru → malá podpora začínajících podnikatelů, absence vědeckotechnických parků a inkubátorů, velká roztržitost a nevyužitý potenciál v oblasti výzkumu a vývoje.
- ^ Vysoká intenzita **silniční dopravy** ve městě → přetíženost komunikací, rostoucí počet dopravních nehod, nedostatečné parkovací kapacity, **železniční doprava** je nevhodně napojena na celostátní síť.
- ^ Nedostatečná či chybějící infrastruktura pro rozvoj **cyklistické dopravy**, nepřizpůsobená hierarchizace komunikací pro cyklisty, nárůst nehodovosti.
- ^ Nízké investice do **infrastruktury** → technicky nevyhovující vodohospodářský, kanalizační a teplovodní systém, rozvody energií a VO, horší dostupnost internetu v okrajových částech města.
- ^ Nekoncepční řízení rozsáhlého **majetku města**, absence pasportu majetku → podfinancování, malá kontrola, nedostatečné řízení a správa portfolia firem s majetkovým podílem města → absence vlastnické koncepce a dohledu z pohledu akcionáře, nedostatečný výkon vlastnických práv.
- ^ Vysoká míra **předlužení a exekucí** → rostoucí počet osob v chudobě a sociálním vyloučení, užívání a distribuce drog, nárůst osob s psychickými obtížemi → vyšší potřeba návazných sociálních služeb vs. jejich nedostatečné kapacity.
- ^ Dlouhodobě nadprůměrná zatíženost **kriminalitou**, zastaralost a nedostatky v městském kamerovém systému a kapacitách bezpečnostních složek, absence jednotného informačního a varovného systému.
- ^ Rozsah a podoba tzv. **brownfieldů** → zanedbanost, vzhled, nevyužitý potenciál těchto ploch, bezpečnostní rizika a další související problémy.
- ^ Neexistence dlouhodobé koncepce **cestovního ruchu** → roztržitost přístupu města a zřízených organizací, nedostatečný marketing města (jedinečnost ani branding města nejsou jasně definovány), nevyužitý potenciál ve spolupráci s LK.
- ^ Nekoncepční řízení a nedostatečná spolupráce při plánování a koordinaci činností v oblasti **kultury i sportu** → nízká výtěžnost sportovní tradice města s dostatečným sportovním zázemím, nedostatečná propagace bohaté historie a kulturního potenciálu Liberce.

Příležitosti

- ^ **Větší zastoupení alternativních způsobů dopravy** (cyklistika, pěší, elektromobilita, sdílené systémy) – udržitelná mobilita, podpora intermodality, motivace obyvatel k přepravě hromadnou dopravou, zlepšení průchodnosti města.
- ^ **Hierarchizace dopravní sítě** – dopracování a implementace dopravních koncepcí a plánů, rozvoj infrastruktury pro cyklistickou/pěší/bezbariérovou dopravu, odstranění bariér ve městě, zavádění systémů parkování P+R, K+R a B+R, financování rozvoje infrastruktury z fondů EU.
- ^ **Rozvoj spolupráce mezi SML, TUL a dalšími aktéry v oblasti vědy, výzkumu a inovací** – podpora vědecko-výzkumných center nebo vzniku výzkumného institutu, propojení základního a aplikovaného výzkumu, nastavení spolupráce mezi TUL a podnikatelským sektorem → účelová propagace technického charakteru města → přísun podniků, investic, VŠ studentů.
- ^ **Zavádění technologicky inovativních řešení** – implementace principů Smart City a systémové zakotvení tohoto přístupu do správy města, digitalizace jednotlivých agend, automatizace a robotizace procesů, rozvoj konektivity a 5G sítí, implementace informačních technologií v dopravě, energetice či cestovním ruchu, další rozvoj digitálních prvků z oblasti eGovernment.
- ^ **Využití brownfields** pro rozvojové projekty v oblasti podnikání, zaměstnanosti či bydlení a jejich propojení na další strategickou dokumentaci města vč. územního plánu.
- ^ **Zlepšení bezpečnostní infrastruktury** – rozšíření a modernizace městského kamerového systému, vytvoření jednotného informačního a varovného systému, nastavení systémové práce s daty, jejich sdílení a dostatečné využívání hlavními aktéry v oblasti bezpečnosti.
- ^ **Nastavení řádné správy majetku a majetkových podílů** – získání úplného přehledu o rozsahu a stavu majetku ve vlastnictví města, zlepšení plánování a investiční politiky, nastavení dohledu nad společnostmi v portfoliu města, dostatečné prosazování práv a zájmů vlastníka/města, spolupráce s podniky/organizacemi města v realizaci jeho dlouhodobých záměrů.
- ^ **Modernizace technické infrastruktury města a řízení energetického ekosystému** – revitalizace sítě vodovodů a kanalizací, teplovodní infrastruktury, rozvodů či veřejného osvětlení, implementace řádného energetického managementu – využívání a integrace dat, energetická bezpečnost, optimalizace využívání zdrojů.
- ^ **Rozvoj terénních, ambulantních, mobilních a odlehčovacích služeb** s cílem minimalizovat sociální rizika a náklady pobytových služeb a ústavní péče.
- ^ **Maximální využití atraktivity města pro cestovní ruch** – aktivní spolupráce všech zúčastněných stran při propagaci města, koordinovaný a koncepční přístup v řízení cestovního ruchu, nabídka komplexních produktů s cílem prodloužení doby pobytu návštěvníků, využívání moderních technologií, sjednocení marketingu města.
- ^ **Posílení energetické bezpečnosti a klimatické odpovědnosti města** a využití přírodních podmínek pro rozvoj města.
- ^ **Maximalizace využití externích zdrojů financování** – využití vícezdrojového financování. Zaměřit se na financování projektů ze zdrojů EU včetně využití Modernizačního fondu. Důraz by měl být kladen na podporu podnikání, energetiku, dopravu, podpora udržitelného podnikání a ekonomiky města.

Hrozby

- ^ Pokračující trend **stárnutí obyvatel** města a dalšího poklesu produktivní populace → ekonomické a sociální dopady, nedostupnost zdravotní péče a sociálních služeb a jejich nedostatečné kapacity.
- ^ **Prohlubování problematiky bydlení** a jeho dostupnosti – další nárůst cen, nedostatečná nabídka bytů, minimální výstavba, zhoršení technického stavu již zaostalých budov → odliv obyvatel z města, sociální problémy a doprovodné negativní jevy, zhoršení image města a nízká atraktivita pro potenciální zaměstnance a studenty.
- ^ **Rostoucí počet osob potýkajících se s chudobou a sociálním vyloučením**, další nárůst sociálně vyloučených lokalit, exekucí i počtu osob v bytové či dluhové nouzi → pokračující snižování kapacit sociálních služeb i dostupnosti zdravotní péče.
- ^ Další **nárůst intenzity silniční dopravy** ve městě → zhoršená obslužnost, dopravní nehody, zhoršená kvalita ovzduší, přetíženost komunikací, nedostatečné parkovací kapacity, vytěsnění alternativních způsobů dopravy i MHD. Nedostatečné napojení či degradace napojení na hlavní železniční tahy.
- ^ **Systémové problémy** v převažujících odvětvích **zpracovatelského průmyslu**, riziko řetězové reakce v automotive → velký nárůst nezaměstnanosti a nákladů sociálního systému, odliv stávajících podnikatelských subjektů a pracovních příležitostí, odchod mladých vzdělaných osob.
- ^ **Nepřízpůsobení se současným trendům**, moderním technologiím a digitalizaci → odliv inovačního potenciálu, zaostalost města/regionu za zbytkem ČR, podstatné snížení atraktivity, nepružnost a neefektivita veřejné správy, nehospodárnost (např. energetický management). Nedostatečná reakce na klimatickou změnu.
- ^ **Nekoncepčnost řízení rozvoje města** – nepropojenost jednotlivých strategických dokumentů, pokračující absence koncepčních materiálů v určitých oblastech, neschválení dlouhodobých záměrů, nízká míra implementace rozvojových projektů (Textilana, Papírové nám. apod.), chybějící dohled a monitoring realizace strategického plánu a konkrétních opatření, nepřipravenost čerpat prostředky z EU → další zhoršení finanční situace města.
- ^ **Přetrvávající nedostatky v řízení cestovního ruchu, kultury a sportu** → odliv turistů, pokračující roztržitost aktivit v těchto oblastech, podfinancování, zhoršení sportovních a kulturních objektů, negativní ovlivnění sportovně-kulturní image města.
- ^ Pokračující či zhoršující se stav **pandemie COVID-19** → omezení financí a projektů, bankroty firem i osob, růst nezaměstnanosti a nákladů na sociální systém, negativní společenské jevy, další zhoršení bezpečnosti ve městě, uzavření hranic a zamezení pohybu pracovníků.

Návrhová část

21 Vize města

Vize 2021+

Návrh vize vychází z hlavních klíčových bodů analýzy/cílů (technologie, inovace, bydlení, sport, kultura, dostupnost a prostupnost, čisté prostředí, fungující správa...) a graficky se snaží přizpůsobit logu města.

Liberec
srdce severu,
ekonomické centrum,
moderní a inovativní město,
využívající technologický pokrok,
zajišťující plnohodnotné bydlení a služby,
podporující aktivní život plný kultury a sportu,
atraktivní pro občany, návštěvníky i zaměstnavatele,
město dobře dostupné, výborně prostupné a trvale udržitelné,
obklopené jedinečnou horskou krajinou s bohatými vodními zdroji,
zajišťující ochranu ovzduší a připravené k adaptaci na změnu klimatu,
město, ve kterém má každý prostor pro vlastní seberealizaci a osobní rozvoj,
Liberec, tam kde je blahobyt občanů a prosperita města ve vzájemné harmonii.

22 Souhrnný přehled strategických a specifických cílů

1 – Vzdělávání, podnikání a zaměstnanost

1.1 – Usilujeme o zvýšení praktické uplatnitelnosti absolventů škol a nárůst osob s vyšší kvalifikací na území kraje – podporujeme rozvoj kvality vzdělávání a jsme připraveni reagovat na nové společenské výzvy. Podporujeme rozvoj osobnosti žáků a studentů a zvyšujeme jejich připravenost na společenské a technologické změny. Podporujeme udržení stability sítě škol na území města.

1.2 – Usilujeme o nárůst počtu podnikatelských subjektů v segmentech s vyšší přidanou hodnotou, zaměstnávající osoby s vyšší kvalifikací. Podporujeme diverzifikaci soukromého sektoru a klademe důraz na podporu aplikovaného výzkumu. Podporujeme vědu a budování výzkumných týmů.

2 – Sociální oblast, zdravotnictví a bezpečnost

2.1 – Optimalizujeme kapacity sociálních služeb, podporujeme vyváženost terénních, ambulantních a pobytových služeb, zvyšujeme jejich kvalitu, dostupnost a adresnost.

2.2 – Posilujeme prevenci v oblasti zdraví, pečujeme o zdraví obyvatel a zvyšujeme dostupnost kvalitní zdravotní péče.

2.3 – Snižujeme kriminalitu, zvyšujeme pocit bezpečí a posilujeme aktivní prvky bezpečnosti na území města.

3 – Udržitelný rozvoj města

3.1 – Zvyšujeme dostupnost bydlení, podporujeme bydlení pro mladé a znevýhodněné na komerčním trhu s bydlením, preferujeme projekty trvale udržitelné architektury a navracíme bydlení do centra města.

3.2 – Budujeme plnohodnotné město pro život. Zvyšujeme atraktivitu města pro bydlení, trávení volného času a práci. Podporujeme život ve veřejném prostoru, zvyšujeme jeho přidanou hodnotu a funkčnost pro veřejnost. Podporujeme vyšší koncentraci obyvatelstva v rámci zastavitelných ploch, usilujeme o zvyšování (architektonické) kvality staveb i hmotného prostředí.

3.3 – Podporujeme všechny formy dopravy, staráme se o majetek, udržujeme a rozvíjíme kvalitní dopravní infrastrukturu. Podporujeme dostupnost města z vnějšku a prostupnost zevnitř.

3.4 – Udržujeme a zvyšujeme kvalitu technické infrastruktury. Rozvíjíme rozsah a pokrytí města technickou infrastrukturou.

3.5 – Chráníme a zvyšujeme kvalitu životního prostředí a podporujeme využití obnovitelných zdrojů energie.

3.6 – Zvyšujeme kvalitu, rychlost a dostupnost služeb pro klienty veřejné správy. Zvyšujeme komfort pro zaměstnance, efektivně pečujeme o majetek města a podporujeme spolupráci s partnery města. Strategický rozvoj plánujeme v souladu s možnostmi financování rozvojových potřeb.

4 – Kultura, sport, volnočasové aktivity a cestovní ruch

4.1 – Podporujeme kulturnost obyvatel města – jejich kulturní a společenské vyžití, a podporujeme realizaci akcí komunitního, lokálního i nadregionálního významu. Zvyšujeme povědomí obyvatel o kultuře a kulturních akcích a aktivně je zapojujeme do plánování kultury ve městě.

4.2 – Podporujeme dostupnost sportovních aktivit pro všechny generace, podporujeme pravidelnou sportovní činnost dětí a mládeže, včetně sportů okrajových. Sportoviště naplňují moderní standardy na světové úrovni. Město Liberec je vyhledávaným místem pro letní i zimní sporty.

4.3 – Podporujeme obyvatele v aktivním trávení volného času. V rámci města je k dispozici pestrá nabídka volnočasových aktivit. Podporujeme osvětu a spolupráci.

4.4 – Město a jeho okolí je lákavé pro turisty všech generací a sociálních skupin. Nabízíme kvalitní služby a dostatek atraktivit pro dlouhodobější pobyty. Spolupracujeme při propagaci města a jeho okolí a při nabídce služeb.

23 Strategický cíl 1 – Vzdělávání, podnikání a zaměstnanost

Specifický cíl 1.1 – Vzdělávání

Usilujeme o zvýšení praktické uplatnitelnosti absolventů škol a nárůst osob s vyšší kvalifikací na území kraje – podporujeme rozvoj kvality vzdělávání a jsme připraveni reagovat na nové společenské výzvy. Podporujeme rozvoj osobnosti žáků a studentů a zvyšujeme jejich připravenost na společenské a technologické změny. Podporujeme udržení stability sítě škol na území města.

Specifický cíl se skládá z celkem jedenácti opatření. Prvním z nich je zlepšení stavebně-technického stavu budov škol zřizovaných městem. Součástí opatření je vypracování studie stavebně-technického stavu budov ZŠ a MŠ a jejich pasportizace, vytvoření dlouhodobého investičního plánu oprav a modernizace školních budov včetně doprovodné infrastruktury školních budov, návrhu zajištění zdrojů na jeho realizaci, stejně jako realizace oprav v souladu s moderními principy tzv. chytrých budov. To vše s cílem nastavení a udržení zdravého vnitřního ovzduší ve školách (klimatické podmínky, CO₂, prašnost, chemické látky).

Druhým opatřením je podpora spolupráce s TUL a dalšími klíčovými subjekty na území města. Součástí jsou aktivity vedoucí ke zvýšení atraktivity a propagace TUL s cílem zvýšení počtu studentů, rozvoj spolupráce s dalšími subjekty vzdělávací soustavy a zvýšení spolupráce s lokálními zaměstnavateli především na úrovni malých a středních podniků – podpora místních drobných podnikatelů, s cílem udržení absolventů v regionu.

Třetím opatřením je podpora systému vzdělávání reflektující dynamiku doby a aplikaci inovativních forem a přístupů ve vzdělávání. Součástí je podpora pořizování, sdílení moderního vybavení a nových technologií, podpora praktického vzdělávání a řemesel, podpora konceptu STEM, podpora výuky jazyků na vysoké úrovni kvality a podpora výuky kritického myšlení a měkkých dovedností. Součástí tohoto opatření je rovněž zvyšování kvalifikační úrovně obyvatel města, jehož součástí je podpora účasti škol a školských zařízení v kvalitních programech, projektech a sítích. Opatření zahrnuje dále podporu alternativních forem vzdělávání, technického vzdělávání a podporu specifických studijních oborů (např. textilnictví, sklářství, nanotechnologie), které mají díky své jedinečnosti celorepublikový přesah, a jejich postavení v českém prostředí by tak mělo být i nadále posilováno.

Čtvrté opatření se zaměřuje na zklidnění dopravy u škol. Součástí je vypracování analýzy dopravního chování a intenzity provozu v okolí škol a realizace navržených opatření.

Páté opatření cílí na zlepšení podmínek pro práci pedagogických pracovníků, které zahrnuje i nastavení systému neustálého vzdělávání cílové skupiny.

Šesté opatření řeší potřebu vyšší provázanosti jednotlivých stupňů školství. Opatření zahrnuje nastavení systému informovanosti mezi vzdělávacími a dalšími institucemi, organizacemi a zavedení pravidelné platformy (workshop, beseda) na výměnu zkušeností studentů mezi jednotlivými stupni vzdělávací soustavy (ZŠ vs. SŠ, SŠ vs. VŠ).

Samostatné sedmé opatření je zaměřeno na posilování preventivních aktivit ve školách zaměřených např. na šikanu aj.

Osmým opatřením je vytváření a zároveň udržování kvalitních podmínek pro integraci všech dětí a žáků do MŠ a ZŠ. Součástí je integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a podpora žáků s odlišným mateřským jazykem v začlenění do školského systému (zvýšení jejich schopnosti

přechodu na SŠ, prevence předčasného opuštění vzdělávacího systému či neúspěšně absolvované povinné školní docházky).

Devátým opatřením je podpora přeshraniční spolupráce vzdělávacích institucí.

Desátým opatřením je rozšiřování sítě vysokorychlostního internetu ve školách a jedenáctým Podpora Zdravých škol/Škol podporujících zdraví na území města.

Opatření

1.1.1 Zlepšení stavebně-technického stavu budov škol zřizovaných městem

- ^ zpracování studie stavebně-technického stavu budov ZŠ a MŠ a jejich pasportizace
- ^ vytvoření dlouhodobého investičního plánu oprav a modernizace
- ^ naplňování konceptu chytrých budov

1.1.2 Podpora spolupráce s TUL a dalšími klíčovými subjekty na území města

- ^ zvýšení atraktivity a propagace TUL
- ^ zvýšení spolupráce s lokálními zaměstnavateli

1.1.3 Podpora systému vzdělávání reflektující dynamiku doby a aplikaci inovativních forem a přístupů ve vzdělávání

- ^ podpora pořízování a sdílení moderního vybavení a nových technologií
- ^ podpora praktického vzdělávání a řemesel
- ^ podpora konceptu STEM
- ^ podpora výuky jazyků na vysoké úrovni kvality
- ^ podpora výuky kritického myšlení a měkkých dovedností
- ^ zvyšování kvalifikační úrovně obyvatel města (např. podpora účasti škol a školských zařízení v kvalitních programech, projektech a sítích)
- ^ podpora alternativních forem vzdělávání
- ^ podpora technického vzdělávání
- ^ podpora oborů celorepublikového významu

1.1.4 Zklidnění dopravy u škol

- ^ zpracování analýzy dopravního chování a intenzity provozu v okolí škol
- ^ realizace navržených opatření

1.1.5 Zlepšení podmínek pro práci pedagogických pracovníků

- ^ nastavení systému neustálého vzdělávání pedagogických pracovníků

1.1.6 Větší provázanost mezi jednotlivými stupni školství

- ^ nastavení systému informovanosti
- ^ zavedení pravidelné platformy (workshop, beseda) na výměnu zkušeností

1.1.7 Posilování preventivních aktivit ve školách (šikana atp.)

1.1.8 Vytváření a udržování kvalitních podmínek pro integraci všech dětí a žáků do MŠ a ZŠ

- ^ integrace dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- ^ podpora dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem

1.1.9 Podpora přeshraniční spolupráce vzdělávacích institucí

1.1.10 Rozšiřování sítě vysokorychlostního internetu ve školách

1.1.11 Podpora Zdravých škol/Škol podporujících zdraví na území města

Specifický cíl 1.2 – Podnikání, zaměstnání, věda, výzkum a inovace

Usilujeme o nárůst počtu podnikatelských subjektů v segmentech s vyšší přidanou hodnotou, zaměstnávající osoby s vyšší kvalifikací. Podporujeme diverzifikaci soukromého sektoru a klademe důraz na podporu aplikovaného výzkumu. Podporujeme vědu a budování výzkumných týmů.

Specifický cíl zahrnuje celkem sedm opatření. První opatření je zaměřeno na další rozvoj Liberce jako centra podpory podnikání. Cílem je zvýšení důrazu na propagaci města jako silného ekonomického centra s kvalitními mzdovými podmínkami a na uplatňování marketingu a propagace města jako místa vhodného pro podnikání. Dále je to i zvýšení technicky orientované atraktivity města, které má vést k přilákání nových podniků, výzkumníků i studentů. Poslední aktivita pak představuje podporu Zdravých podniků na území města – podpora zdraví zaměstnanců. Druhé opatření se zaměřuje na podnikatelské aktivity s vyšší přidanou hodnotou a orientaci na kreativní průmysl, znalostní ekonomiku a průmysl 4.0. Podporováno bude vytvoření strategie rozvoje a podpory kreativních odvětví a průmyslu, stanovení přístupu města k rozvoji těchto odvětví. Podporovanou oblastí bude rovněž malé a střední podnikání pro integrující témata spojená s budoucím rozvojem a potenciálem města, např. v oblasti zelené ekonomiky nebo udržitelné mobility.

Opatření třetí cílí na zvýšení kooperace podnikatelských subjektů, města, TUL, NNO, institucí VaV a inovací – podpora otevřenosti, síťování a spolupráce. Opatření zahrnuje aktivní koordinaci a podporu spolupráce zainteresovaných subjektů, zvýšení podpory projektů v oblasti VaV a inovací, zvýšení role města v oblasti podpory aplikovaného výzkumu, posílení komunikace s podnikateli s cílem zlepšení informování o záměrech města (s vlivem na podnikání), hledání témat k diskusi, oceňování přínosů podnikatelů k rozvoji města a k zaměstnanosti. Dále bude podporován vznik inovačních center, podnikatelských inkubátorů a vědecko-technologických pracovišť. Cílem je i vytvoření programů podpory a rozvoje poradenských služeb pro začínající, malé a střední podnikatele, zapojení podnikatelských subjektů a vědecko-výzkumných institucí do spolupráce s Euroregionem Nisa a dalšími zahraničními partnery, zvýšení spolupráce na regionální úrovni (Liberecký kraj, Jablonec n. Nisou a další okresní města) a provázání jejich brandingů, včetně podpory příhraniční spolupráce na úrovni podniků, institucí VaV a inovací, univerzit. Vedle těchto aktivit, zahrnuje opatření také podporu sociálního podnikání.

Opatření čtvrté se zaměřuje na podporu koncepčního využití území a nemovitého majetku města pro podporu podnikání. Jeho součástí pak je zpracování pasportu průmyslových zón, ploch a objektů pro podnikání na území města, podpora rozvoje těchto ploch a objektů pro podnikání a aktivní asistence s přístupem k dotacím na regeneraci brownfields.

Páté opatření řeší vyšší diverzifikaci ekonomiky města s cílem snížit závislost na automotive. Součástí opatření pak je přizpůsobení vzdělávacího systému potřebám trhu práce – zpracování strategické analýzy s dlouhodobým výhledem na 10+ let (nastavení vzdělávacího systému vs. předpokládaná orientace města a jeho ekonomiky) a realizace nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v souladu s aktuálními potřebami trhu práce.

Šesté opatření se zaměřuje na podporu tradičního podnikání, malých a středních podniků a rodinných firem.

Závěrečné sedmé opatření se poté věnuje podpoře na místním trhu práce, a to nejenom z hlediska podpory udržení se na pracovním trhu nebo při návratu na pracovní trh, ale i v otázce podpory zaměstnavatelů při zaměstnávání na částečný úvazek či sdílené pracovní místo.

Opatření

1.2.1 Další rozvoj Liberce jako centra podpory podnikání

- ^ silné ekonomické centrum
- ^ místo vhodné pro podnikání
- ^ podpora Zdravých podniků na území města – podpora zdraví zaměstnanců

1.2.2 Podpora podnikatelských aktivit s vyšší přidanou hodnotu

- ^ vytvoření strategie rozvoje a podpory kreativních odvětví a průmyslu
- ^ využívání podpory malého a středního podnikání pro integrující témata

1.2.3 Zvýšení kooperace subjektů na území města

- ^ aktivní koordinace a podpora spolupráce zainteresovaných subjektů
- ^ zvýšení podpory projektů v oblasti VaV a inovací
- ^ posílení komunikace s podnikateli
- ^ podpora vzniku inovačních center, podnikatelských inkubátorů a vědecko-technologických pracovišť
- ^ podpora a rozvoj poradenských služeb pro začínající, malé a střední podnikatele
- ^ spolupráce s Euroregionem Nisa a dalšími zahraničními partnery
- ^ zvýšení spolupráce na regionální úrovni a provázání jejich brandingů
- ^ podpora příhraniční spolupráce na úrovni podniků, institucí VaV a inovací, univerzit
- ^ podpora sociálního podnikání

1.2.4 Koncepční využití území a nemovitého majetku města pro podporu podnikání

- ^ zpracování pasportu průmyslových zón, ploch a objektů na území města
- ^ podpora rozvoje těchto ploch a objektů pro podnikání
- ^ aktivní asistence s přístupem k dotacím na regeneraci brownfields

1.2.5 Větší diverzifikace ekonomiky města s cílem snížit závislost na automotive

- ^ přizpůsobení vzdělávacího systému potřebám trhu práce
- ^ realizace nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti

1.2.6 Podpora tradičního podnikání, malých a středních podniků a rodinných firem

1.2.7 Podpora osob na trhu práce

- ^ podpora udržení se na pracovním trhu
- ^ podpora návratu na pracovní trh
- ^ podpora zaměstnavatelů při zaměstnávání osob na částečný úvazek a sdílené pracovní místo včetně zaměstnávání ZTP

24 Strategický cíl 2 – Sociální oblast, zdravotnictví a bezpečnost

Specifický cíl 2.1 – Sociální oblast

Optimalizujeme kapacity sociálních služeb, podporujeme vyváženost terénních, ambulantních a pobytových služeb, zvyšujeme jejich kvalitu, dostupnost a adresnost.

Specifický cíl se celkově dělí na jedenáct opatření zaměřených na zlepšení kvality a zvýšení nabídky sociálních služeb, podporu preventivních opatření a větší prevenci. Velká část opatření je věnována posilování kapacit sociálních služeb.

Prvním opatřením je podpora kapacit, dostupnosti a kvality sociálních služeb. Součástí opatření je důsledná realizace záměrů Komunitního plánu služeb v sociální oblasti a střednědobých tematických plánů, navyšování kapacity domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem. Další oblastí k řešení je udržení odpovídajících kapacit azylových domů pro ženy a rodiny s dětmi, vytvoření a udržení adekvátního počtu krizových lůžek, navýšení výdajů města na sociální oblast, systematizace finanční podpory neziskovým organizacím, vytvoření samostatné agendy zaměřené na integraci migrantů/cizinců a zajištění nezbytných personálních kapacit. Cílem je dále navyšování kapacit pobytových a terénních služeb pro osoby se zdravotním postižením, vč. duševního onemocnění (i např. osoby s roztroušenou sklerózou), součástí je i podpora bydlení pro danou cílovou skupinu, a to v podobě např. chráněného nebo podporovaného bydlení apod. Cílem je jak rozšiřování služeb pro tyto osoby, tak i vzdělávání pracovníků dotčených institucí (ÚP, MML, OSSZ apod.). Poslední aktivitou je realizace analýzy dostupnosti komunitních center a dalších veřejných služeb zaměřených na socializaci a soudržnost komunity.

Druhým opatřením je podpora sociálního bydlení pro osoby ohrožené ztrátou bydlení a v bytové nouzi, vč. dostupnosti bydlení pro nejohroženější cílové skupiny. Opatření zahrnuje analýzu kapacit a kvality sociálního bydlení, pasportizace sociálních bytů, jejich průběžné opravy, modernizace a navyšování kapacity, rozvoj nových forem sociálního bydlení, podporu sociální práce a prevenci ztráty bydlení.

Třetí opatření cílí na podporu zdravého stárnutí. Součástí je zpracování koncepčního přístupu k řešení zvyšujícího se počtu seniorů, rozvoj podmínek pro zajištění péče o seniory v domácím prostředí, adaptace městského prostředí na růst počtu seniorů, podpora aktivního stárnutí a větší zohledňování potřeb seniorů při rozvoji města. V poslední řadě je to i zajištění dostatečné kapacity odlehčovacích služeb a podpora rozvoje odlehčovacích služeb osobám poskytujícím neformální péči seniorům.

Čtvrté opatření je zaměřeno na řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit, jehož součástí je uplatnění komplexně pojaté aktivní terénní a komunitní práce zaměřené na osoby v sociálně vyloučených lokalitách a osoby potenciálně ohrožené ztrátou bydlení či propadem do bezdomovectví. Dále je to posílení kapacit terénních pracovníků, jejich vzdělávání, zabezpečení kapacit a zkvalitňování služeb a zařízení pro lidi bez domova či osoby nacházející se v krizové situaci.

Páté opatření se zaměřuje na posílení spolupráce klíčových aktérů v sociální oblasti. Řešena bude především aktivní koordinační úloha města v systému sociálních služeb, spolupráce a finanční podpora nestátních neziskových organizací poskytující služby sociální péče, odborné sociální poradenství a prevenci.

Šesté opatření podporuje aktivní řešení dluhové problematiky a šedé ekonomiky. Součástí je podpora řešení předlužení obyvatel, a to na úrovni prevence (kampaně, akce a programy vzdělávání), služeb poradenství předluženým (kapacity, kvalita systému) a motivace dluhy řešit.

Sedmé opatření cílí na aktivní řešení dlouhodobé nezaměstnanosti. Osmé opatření poté na prevenci zaměřenou na mládež v oblasti sociálně-patologických jevů. Na podporu resocializace osob se zaměřuje opatření deváté.

Desáté opatření směřuje pozornost na potřebu vytváření podmínek k podpoře všech profesí v sociálních službách (lékaři, psychologové, sociální pracovníci apod.).

Poslední jedenácté opatření cílí na podporu domácí péče, terénní a komunitní práce, zejména se zaměřením na neformálně pečující osoby. Součástí opatření je především podpora udržení těchto osob na pracovním trhu, podpora jejich návratu na pracovní trh, stejně jako podpora zaměstnavatelů při zaměstnávání osob na částečný úvazek či sdílené pracovní místo, a to včetně zaměstnávání ZTP. Opatření cílí také na osoby na rodičovské dovolené. Vedle zmíněných aktivit, zahrnuje taktéž poradenství, provázení neformálně pečujících osob, implementaci komplexní systémové podpory rodinných pečujících a podporu zdravotní edukace osob pečujících v domácím prostředí a osob před propuštěním do domácí péče.

Opatření

2.1.1 Podpora kapacit, dostupnosti a kvality sociálních služeb

- ^ důsledná realizace záměrů Komunitního plánu služeb v sociální oblasti
- ^ navyšování kapacit domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem
- ^ udržení odpovídajících kapacit pro azylové domy pro ženy a pro rodiny s dětmi
- ^ vytvoření a udržení adekvátního počtu krizových lůžek
- ^ navýšení výdajů města na sociální oblast, systematizace finanční podpory neziskovým organizacím
- ^ vytvoření samostatné agendy zaměřené na integraci migrantů/cizinců
- ^ navyšování kapacit pobytových a terénních služeb pro osoby se zdravotním postižením (včetně duševních onemocnění), včetně podpory bydlení
- ^ analýza dostupnosti komunitních center a dalších veřejných služeb zaměřených na socializaci a soudržnost komunity

2.1.2 Podpora sociálního bydlení

- ^ analýza kapacit a kvality sociálního bydlení
- ^ průběžné opravy a modernizace sociálních bytů
- ^ navyšování kapacity sociálního bydlení
- ^ rozvíjení nových forem sociálního bydlení
- ^ podpora sociální práce
- ^ prevence ztráty bydlení

2.1.3 Podpora zdravého stárnutí

- ^ zpracování koncepčního přístupu k řešení zvyšujícího se počtu seniorů
- ^ rozvoj podmínek pro zajištění péče o seniory v domácím prostředí
- ^ adaptace městského prostředí na růst počtu seniorů

- ^ podpora aktivního stárnutí a větší zohlednění potřeb seniorů v oblasti rozvoje města
- ^ zajištění dostatečné kapacity odlehčovacích služeb, podpora rozvoje odlehčovacích služeb osobám poskytujícím neformální péči seniorům

2.1.4 Řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit

- ^ uplatnění komplexně pojaté aktivní terénní a komunitní práce
- ^ posílení kapacit terénních pracovníků a jejich vzdělávání
- ^ zabezpečení kapacit a zkvalitňování služeb a zařízení pro lidi bez domova či osoby nacházející se v krizové situaci

2.1.5 Posílení spolupráce klíčových aktérů v sociální oblasti

- ^ aktivní koordinační úloha města v systému sociálních služeb
- ^ spolupráce a finanční podpora nestátních neziskových organizací poskytující služby sociální péče, odborné sociální poradenství a prevenci

2.1.6 Aktivní řešení dluhové problematiky a šedé ekonomiky

- ^ podpora řešení předlužení obyvatel na úrovni prevence, služeb poradenství předluženým, vč. motivace dluhy řešit

2.1.7 Aktivní řešení dlouhodobé nezaměstnanosti

2.1.8 Prevence zaměřená na mládež (sociálně-patologické jevy)

2.1.9 Podpora resocializace osob

2.1.10 Vytváření podmínek k podpoře všech profesí zainteresovaných v sociálních službách

2.1.11 Podpora domácí péče, terénní a komunitní práce

- ^ podpora v oblasti zaměstnávání neformálně pečujících osob a osob na rodičovské dovolené
- ^ podpora zdravotní edukace osob pečujících v domácím prostředí a osob před propuštěním do domácí péče
- ^ poradenství a provázení neformálně pečujících osob a implementace komplexní systémové podpory rodinných pečujících

Specifický cíl 2.2 – Zdravotnictví

Posilujeme prevenci v oblasti zdraví, pečujeme o zdraví obyvatel a zvyšujeme dostupnost kvalitní zdravotní péče.

Specifický cíl zohledňuje Zdravotní politiku kraje a reflektuje Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v ČR do roku 2030.

Prvním opatřením je posílení spolupráce klíčových aktérů v oblasti zdravotnictví, které se zaměřuje na aktivní podporu spolupráce města, Libereckého kraje, Krajské nemocnice Liberec včetně dalších odpovědných subjektů v oblasti zdravotní péče a koordinovaný přístup klíčových aktérů při vypořádání se s následky pandemie COVID-19 v Liberci a jeho okolí. Součástí je dále podpora spolupráce v rámci zdravotní a sociální oblasti a koordinovaný přístup klíčových aktérů při vypořádání se s následky pandemie COVID-19.

Druhým opatřením je podpora kapacit vybraných oborů a organizací. Součástí je podpora a rozvoj vědeckých aktivit a inovačních řešení (elektronizace zdravotnictví), zpracování analýzy dostupnosti zdravotní péče na území města včetně návrhů řešení nedostatečných kapacit a zajištění nezbytných personálních kapacit na MML pro agendu zdravotnictví.

Třetí opatření cílí na zlepšení zdravotního stavu obyvatel. Svým zaměřením řeší především zvýšení kvality služeb, podporu terénní práce a preventivní a osvětovou činnost.

Čtvrté opatření se zaměřuje na podporu duševního zdraví.

Páté opatření řeší podporu služeb pro mládež na úrovni zařízení, jako jsou kluby nebo nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, vč. práce v terénu města.

Poslední – šesté opatření představuje podporu dostupnosti zdravotní péče pro osoby v sociálním vyloučení (obyvatelé SVL, osoby v bytové nouzi s komplexními problémy atd.)

Opatření

2.2.1 Posílení spolupráce klíčových aktérů v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb

- ^ aktivní podpora spolupráce
- ^ podpora spolupráce zdravotní a sociální oblasti
- ^ koordinovaný přístup klíčových aktérů při vypořádání se s následky pandemie COVID-19

2.2.2 Podpora kapacit vybraných oborů a organizací

- ^ elektronizace zdravotnictví
- ^ zpracování koncepce dostupnosti zdravotní péče
- ^ zajištění nezbytných personálních kapacit na MML

2.2.3 Zlepšení zdravotního stavu obyvatel

- ^ zvýšení kvality služeb
- ^ podpora terénní práce
- ^ preventivní a osvětová činnost

2.2.4 Podpora duševního zdraví

2.2.5 Podpora služeb pro mládež na úrovni zařízení, vč. práce v terénu města

2.2.6 Podpora dostupnosti zdravotní péče pro osoby v sociálním vyloučení

Specifický cíl 2.3 – Bezpečnost a krizové řízení

Snižujeme kriminalitu, zvyšujeme pocit bezpečí a posilujeme aktivní prvky bezpečnosti na území města.

Specifický cíl zahrnuje pět opatření. První opatření cílí na podporu kroků, které povedou k narovnání podstavu policistů a strážníků. Součástí je zajištění dostatečného počtu policistů odpovídající kriminální zátěži území a zajištění počtu strážníků na úrovni krajského města.

Druhé opatření se zaměřuje na podporu prevence kriminality. Součástí je realizace prvků primární prevence (přednášky, dlouhodobé akce, dopravní hřiště, spolupráce se školami) a dalších specifických preventivních opatření (kyberkriminalita, drogová problematika), důkladná realizace navržených opatření v rámci Plánu prevence kriminality. Opatření se dále soustředí na zvýšení kybernetické bezpečnosti, personální udržení a navýšení počtu asistentů prevence kriminality včetně udržení této služby i po ukončení projektu a její kvalitativní rozvoj (vzdělávání apod.).

Třetí opatření je zaměřeno na rozvoj kamerového systému, které zahrnuje zvýšení počtu kamer v MKDS (městský kamerový dohledový systém), jejich průběžnou modernizaci a zavádění nových inovativních technologií s cílem zvýšení fyzické, energetické a kybernetické bezpečnosti.

Čtvrté opatření je zaměřeno na podporu krizového řízení, jehož součástí je mj. zřízení civilního skladu centrální ochrany obyvatelstva.

Páté opatření řeší navýšení vybavenosti sboru dobrovolných hasičů a podporu udržitelného stavu hasičských zbrojnic.

Poslední – šesté opatření míří na přeshraniční spolupráci dobrovolných hasičů. Mezi aktivity v tomto případě patří eliminace dopadů mimořádných událostí na obyvatele Euroregionu (jako jsou klimatické změny – sucho, požáry, povodně a další živelné katastrofy), rozvoj spolupráce a výchova nových dobrovolných hasičů.

Opatření

2.3.1 Podpora kroků a opatření narovnávacích podstav policistů a strážníků

- ^ zajištění dostatečného počtu policistů odpovídající kriminální zátěži území
- ^ zajištění počtu strážníků na úrovni krajského města

2.3.2 Podpora prevence kriminality

- ^ realizace prvků primární prevence
- ^ důkladná realizace navržených opatření v rámci Plánu prevence kriminality

- ^ zvýšení kybernetické bezpečnosti
- ^ personální udržení a navýšení počtu asistentů prevence kriminality, vč. kvalitativního rozvoje této služby

2.3.3 Rozvoj kamerového systému

- ^ zvýšení počtu kamer v MDKS a jejich průběžná modernizace
- ^ zavádění nových inovativních technologií

2.3.4 Podpora krizového řízení

- ^ zřízení centrálního skladu civilní ochrany obyvatelstva

2.3.5 Vybavenost jednotek sboru dobrovolných hasičů

- ^ průběžná a koncepční obnova techniky a vybavení – udržitelný stav hasičských zbrojnic

2.3.6 Přeshraniční spolupráce dobrovolných hasičů

- ^ eliminace dopadů mimořádných událostí na obyvatele Euroregionu (klimatické změny – sucho, požáry, povodně a další živelné katastrofy)
- ^ rozvíjení spolupráce
- ^ výchova nových dobrovolných hasičů

25 Strategický cíl 3 – Udržitelný rozvoj města

Specifický cíl 3.1 – Bydlení

Zvyšujeme dostupnost bydlení, podporujeme bydlení pro mladé a znevýhodněné na komerčním trhu s bydlením, preferujeme projekty trvale udržitelné architektury a navracíme bydlení do centra města.

Prvním opatřením je zavedení koncepčního přístupu v otázce bydlení. Součástí je zpracování analýzy bydlení v Liberci a návazné strategické koncepce bydlení, implementace koncepčních, dlouhodobých opatření navržených v rámci zpracované koncepce, vytvoření souboru principů udržitelného urbanismu pro developery a nastavení systémovosti podpory sociální práce v oblasti bydlení a majetkové správy (proces přidělení, koordinace, prevence ztráty bydlení, technická správa), včetně zřízení a provozu Centra bydlení Liberec.

Druhé opatření cílí na podporu bydlení a zahrnuje oblasti zaměřené na revitalizaci a navyšování kapacit bytového fondu města, které by mělo být dostupné pro širší vrstvy obyvatel (vč. pracující nižší střední třídy). Dále je součástí vytvoření podmínek pro formování systému sociálního bydlení pro osoby v bytové nouzi prostřednictvím městských investic a dotačních programů do výstavby a rekonstrukcí bytů. Podporováno bude rovněž mezigenerační bydlení v rámci bytových domů v majetku města, dostupné bydlení a bydlení pro ohrožené skupiny obyvatel, kdy je cílem vytvoření funkčního systému sociálního bydlení a podpora družstevního bydlení či alternativních forem bydlení (např. baugruppe³ či cohousing⁴) a podporu při zvyšování plošného standardu bytu na obyvatele.

Třetí opatření řeší oživení centra města, a to formou navrácení sídelní funkce. Opatření zahrnuje intenzifikaci využití zastavitelných ploch a veřejných prostranství v centru města, podporu rozvoje bydlení v centru (využití ploch pro soustředěné bydlení – cca 1 000 bytů, specifické uplatnění stavebních předpisů) a opravy bytů a domů v městské památkové zóně.

Čtvrté opatření cílí na revitalizaci brownfields. Konkrétně se jedná o využití potenciálu brownfields a jejich revitalizaci jako nástroje ke zvýšení nedostatečných bytových kapacit – vytvoření pravidel pro podporu revitalizace brownfields soukromými investory.

Opatření

3.1.1 Zavedení koncepčního přístupu v otázce bydlení

^ zpracování strategické koncepce bydlení

³ Baugruppe představuje chytrý koncept bydlení, kdy několik investorů spojí své síly a tato skupina je sama sobě developerem. Může se to týkat novostavby, přestavby nebo konverze již existujících budov. Výhodou baugruppe je levnější dosažení stejného standardu bydlení, využití pozemků, které by pro developerské společnosti nebyly zajímavé, zapojení jednotlivců do tvorby podoby města, větší prostor pro individualitu bydlení.

⁴ Cohousing je druh komunitního bydlení založený na kvalitních mezilidských – sousedských – vztazích při zachování osobní nezávislosti. Soukromá bytová jednotka je rozšířena o společné prostory, obyvatelé se aktivně podílí na fungování sousedského společenství. Výhodou je spolupráce a různé formy vzájemné výpomoci mezi lidmi, identifikace s prostředím, pocit bezpečí, sdílení vybavení a prostředků, dostatek sociálních kontaktů atd.

- ^ implementace koncepčních, dlouhodobých opatření navržených v rámci zpracované koncepce
- ^ vytvoření souboru principů udržitelného urbanismu pro developery
- ^ nastavení systémovosti podpory sociální práce v oblasti bydlení a majetkové správy – zřízení a provoz "Centra bydlení Liberec"

3.1.2 Podpora bydlení

- ^ revitalizace a navyšování kapacit bytového fondu města dostupného pro širší vrstvy obyvatel
- ^ vytvoření podmínek pro formování systému sociálního bydlení pro osoby v bytové nouzi prostřednictvím městských investic a dotačních programů do výstavby a rekonstrukcí bytů
- ^ podpora mezigeneračního bydlení
- ^ podpora prostupného bydlení
- ^ podpora bydlení pro ohrožené skupiny obyvatel
- ^ podpora družstevního bydlení
- ^ podpora družstevního bydlení či alternativních forem bydlení např. baugruppe či cohousing
- ^ podpora při zvyšování plošného standartu bytu na obyvatele

3.1.3 Oživení centra města – navrácení sídelní funkce

- ^ intenzifikace využití zastavitelných ploch a veřejných prostranství v centru města
- ^ podpora rozvoje bydlení v centru města
- ^ opravy bytů a domů v městské památkové zóně

3.1.4 Revitalizace brownfields

- ^ vytvoření pravidel pro podporu revitalizace brownfields soukromými investory

Specifický cíl 3.2 – Urbanismus a veřejný prostor

Budujeme plnohodnotné město pro život. Zvyšujeme atraktivitu města pro bydlení, trávení volného času a práci. Podporujeme život ve veřejném prostoru, zvyšujeme jeho přidanou hodnotu a funkčnost pro veřejnost. Podporujeme vyšší koncentraci obyvatelstva v rámci zastavitelných ploch. Usilujeme o zvyšování (architektonické) kvality staveb i hmotného prostředí.

V rámci specifického cíle jsou řešena čtyři opatření. V rámci prvního z nich „zatraktivnění veřejného prostoru“ je řešeno především nalezení ideální specifické podoby veřejného prostranství, jeho využití, vybavení a uspořádání na základě místních potřeb obyvatel. Součástí je zpracování přehledu a hierarchizace veřejných prostranství, analýza zeleně s ohledem na umístění (zmírnění dopadu klimatických změn), dostupnost veřejnosti, bezpečnost (kolize s vozidly, cyklisty), výskytu kriminality a bezdomovectví, funkčnost, údržbu a estetiku. Opatření zahrnuje také postupnou revitalizaci veřejných prostor vč. zkvalitnění stávajících zelených ploch a jejich doplňování ve stabilizovaných i rozvojových lokalitách do spojitého systému propojených shromažďovacích, pobytových, rekreačních a relaxačních ploch (včetně těch určených pro děti a seniory). Důraz bude kladen na propojení ploch zelenými koridory zajišťujícími příjemnou průchodnost města pro pěší a cyklisty. Oživení veřejného prostoru bude řešeno zřizováním vodních ploch a osazováním výtvarných uměleckých prvků, zabezpečení jejich pravidelné a odborné údržby. Součástí pak bude rovněž podpora využití potenciálu brownfieldů pro zkvalitnění veřejného prostoru. Zvyšování pobytové

funkce veřejného prostoru z hlediska (architektonické) kvality staveb i hmotného prostředí, jeho naplňování společenským životem a funkce jako „stabilizačního prvku“ pro místní komunitu. Součástí je také zavedení metody hodnocení zdravých míst do přípravy územně plánovacích dokumentů.

U opatření druhého – zvýšení prostupnosti města bude kladen důraz především na samotnou identifikaci problémů v průchodnosti a soupis existujících bariér, a to včetně těch specifických pro znevýhodněné skupiny obyvatel. Na jejím základě bude zpracována koncepce zahrnující realizační opatření, která se zaměří především na zlepšování fyzické prostupnosti a bezbariérovosti města a posilování vnitřních vazeb a uzlových míst v síti veřejných prostranství. Opatření mohou využívat v ÚP vymezených proluk v zástavbě pro pásy sídelní zeleně a koridorů pro pěší, stejně jako cyklistická propojení rekreačních ploch včetně vývoje a inovace prvků městského mobiliáře a informačního systému.

Třetí opatření představuje ukotvení historické osy města, jehož součástí je upřesnění pravidel památkové péče při revitalizaci historického městského centra, podpora revitalizace starých výrobních ploch (Tiskárny, vnitrobloky), fragmentů veřejné zeleně a prostorově znehodnocených vnitřních periferií. Klíčovým a strategickým programem je zvýšení atraktivity, funkčnosti a prostupnosti křížení hlavní prostorové osy města s železniční dráhou (reorganizace vlakového a autobusového nádraží). Projekty však musí cílit rovněž na urychlení reorganizace dopravní kostry města k zajištění zklidnění městského centra zamezením zbytných průjezdů. Veškeré projekty by pak měly respektovat osy vymezené ÚP, principy omezování dalších záborů.

Čtvrtým opatřením je posílení významu lokálních center v místních částech města. Toto opatření cílí na vytváření nových veřejných prostranství a podporu vzniku a soustředění obslužných zařízení v těchto centrech. Důraz musí být kladen na zapojení veřejnosti do plánování veřejného prostoru ve smyslu skutečné participace, nastavení otevřenosti a transparentnosti celého procesu, posílení role komunit / osadních výborů.

Opatření

3.2.1 Zatraktivnění veřejného prostoru

- ^ zpracování přehledu a hierarchizace veřejných prostranství
- ^ postupná revitalizace veřejných prostor
- ^ propojení ploch zelenými koridory
- ^ oživení veřejného prostoru
- ^ podpora využití potenciálu brownfieldů
- ^ zvyšování pobytové funkce veřejného prostoru
- ^ zavedení metody hodnocení zdravých míst do přípravy územně plánovacích dokumentů

3.2.2. Zvýšení prostupnosti města

- ^ identifikace bariér prostupnosti města
- ^ zpracování koncepce prostupnosti města
- ^ zlepšování fyzické prostupnosti města

3.2.3 Ukotvení historické osy města

- ^ upřesnění pravidel památkové péče

- ^ podpora revitalizace starých výrobních ploch
- ^ křížení hlavní prostorové osy města s železniční dráhou
- ^ urychlení reorganizace dopravní kostry města

3.2.4 Posílení významu lokálních center v místních částech města

- ^ vytváření nových veřejných prostranství
- ^ podpora vzniku a soustředění obslužných zařízení v těchto centrech

Specifický cíl 3.3 – Doprava a dopravní infrastruktura

Podporujeme všechny formy dopravy, staráme se o majetek, udržujeme a rozvíjíme kvalitní dopravní infrastrukturu. Podporujeme dostupnost města z vnějšku a prostupnost zevnitř.

Specifický cíl zahrnuje celkem 11 opatření. První z nich se zaměřuje na dostupnou, komfortní a udržitelnou městskou hromadnou dopravu. Cílí tak na průběžnou implementaci navržených opatření v Plánu dopravní obslužnosti veřejnou dopravou Liberec – Jablonec nad Nisou na období 2017–2023. Důležité bude udržení role veřejné dopravy osob (VDO) a jejího podílu na celkové dopravě ve městě, provádění korekce a optimalizace tras jednotlivých linek především ke zkvalitnění obsluhy okrajových částí města a příměstských obcí jako alternativy k IAD (např. Stráž nad Nisou, Šimonovice, Dlouhý Most, Mníšek, Bedřichov), zavádění linek s méně kapacitními vozidly VDO navazujících na vlakové zastávky. V oblasti veřejné dopravy jde dále o další rozšiřování bezbariérové MHD, a to smysluplným způsobem, a to např. v souvislosti s pracovní dobou chráněných dílen, zejména řešení situace v obytných zónách s pečovatelskými domy a bezbariérovými byty, kde žije značná část vozíčkářů (např. Zelené údolí, kde by měl být taktéž řešen špatný stav chodníků). Součástí je také modernizace technicky nevyhovujících zastávek MHD vč. terminálu Fügnerova, případně o zřízení nových zastávek. Dále je nutné zajištění provázání systémů tramvajové, autobusové městské a příměstské a železniční dopravy (regionální i nadregionální) v prostoru nádraží Liberec (hlavní přestupní uzel) včetně zajištění odpovídajících ploch parkování. Součástí je rovněž průběžná modernizace vozového parku s důrazem na rychlejší obnovu vozového parku tramvajů, zvyšování podílu nízkopodlažních vozidel, snižování ekologické zátěže vozidel MHD, řešení problematiky tramvajové tratě do Rochlic, příprava na další výhledové rozšíření tramvajových tratí do Ruprechtic, Pavlovic, Vesce, Doubí a Františkova, posílení role tramvajů a zvýšení jejich podílu na celkových výkonech MHD, a to vše za koordinace postupu s Libereckým krajem. Dále je to rehabilitace zastávek příměstské vlakové dopravy (Rochlice, Vesec u Liberce, Vratislavice nad Nisou, Proseč nad Nisou, Krásná Studánka, Horní Růžodol, Ostašov, Karlov pod Ještědem, Machnín) a výstavba nových (např. Doubí, Aréna, průmyslová zóna Sever).

Druhé opatření je zaměřeno na efektivní usměrňování dopravní zátěže. A to formou vybudování centrálního dopravního informačního systému, zintenzivněním přípravy doplnění chybějících částí základní dopravní kostry města v souladu s ÚP, přípravy výstavby sběrné obvodové komunikace (ÚK Spáleníště – MÚK Doubí a ÚK Spáleníště – MÚK Oblouková) a provedení celkové reorganizace místních sběrných komunikací pro zajištění ochrany centra města a obytných území před zbytnou dopravou. Opatření zahrnuje dále potřebu postupné realizace vnitřního městského sběrného okruhu vymezeného ulicemi Na Bídě, M. Horákové, Košická, Hanychovská, Švermova, „Nová Žitavská“, Sokolská, Nová Pastýřská, Durychova, Vítězná, Husova, Klášterní, Jablonecká. Součástí opatření je rovněž postupná rekonstrukce a rozvoj místních obslužných komunikací s maximálním, avšak diferencovaným využíváním dopravního zklidnění a zjednodušení a omezení užívání dopravních značek. Opatření dále řeší reorganizaci dopravní kostry města v souladu s ÚP a snížení expozice hlukem realizací Akčního plánu protihlukových opatření v aglomeraci Liberec.

Třetí opatření je zaměřeno na podporu cyklo dopravy, cykloturistiky a pěší dopravy. Součástí pak je dobudování a zkvalitnění infrastruktury pro cyklistickou dopravu ve městě – integrace cyklistické dopravy do hlavního dopravního prostoru, případně vedení cyklistů v přidruženém dopravním prostoru společně s chodci nebo na samostatné stezce pro chodce a cyklisty. Opatření cílí dále na zvyšování vybavenosti infrastrukturou pro chodce a cyklisty (moderní a bezpečné parkování kol, včetně elektro, technické zázemí pro drobné opravy kol, orientační systém – mapy, ukazatele atd.), hygienické zázemí u hlavních cílů (historická budova radnice).

Mezi další podporované oblasti patří výstavba cyklostezky Odra – Nisa, propojení cyklistických koridorů a stezek (zejména rekreačních cyklistických tras), zpracování pasportu/mapy cyklostezek ve vazbě na generel bezmotorové dopravy, cyklistické a pěší propojení města s okolními obcemi, vybudování pěší páteřní sítě a propojení tak pěších zón koridory, podpora půjčoven a sdílení jízdních kol, podpora zřízení dobíjecích míst pro elektro kola, důsledná implementace opatření navržených v Plánu rozvoje cyklo dopravy Liberec – Jablonec nad Nisou na období 2017–2023, rozšíření pěší zóny v centru města, dobudování chodníků zejména v okrajových částech města, úprava pěších cest/spojnic mezi jednotlivými čtvrtěmi (např. od křižovatky ulic Vilová/Nová na Františkově k ulici Harantově v Růžodole I), snižování kolizí bezmotorové dopravy s motorovou dopravou a podpora vybavení hlavních výchozích míst pěších turistických tras (Lidové Sady, Horní Hanychov; Vratislavice nad Nisou, kostel).

Čtvrté opatření řeší lepší napojení na páteřní železniční síť ČR. To spočívá ve spolupráci s Libereckým krajem na zajištění Studie proveditelnosti železničního spojení Liberec – Turnov – Mladá Boleslav (Praha), zejména úseku Liberec – Turnov a zajištění územních podmínek pro realizaci vybrané trasy. Součástí opatření je aktivní prosazování požadavků města na reorganizaci nádraží Liberec vč. přípravy na umístění autobusového terminálu a tunelu Košická – Hanychovská a elektrifikace hlavních tratí.

Páté opatření se zaměřuje na řešení tranzitu automobilové dopravy přes území města, jehož součástí je vytváření územních podmínek pro stabilizaci silnice I/35 ve stávající trase jako průtahu městem s postupným zkapacitňováním mimoúrovňových křižovatek, zvýšení protihlukové ochrany přilehlých ploch umožňující jejich urbanistický rozvoj, koordinované projekty s Libereckým krajem a ŘSD, podpora výstavby silničních napojení průmyslových zón na silnici I/35 (silniční propojení zóny Sever v oblasti Stráže n. N. – Svárova, propojení průmyslové zóny Jih a Hanychova směrem k bývalé slévárně Ostašov a k průmyslové a obchodní zóně Sever), řešení kritických bodů na dopravní síti v majetku SML (mosty, nehodové lokality aj.) a důsledná realizace projektů zakreslených v návrhu ÚP (např. zřízení plánovaného odbočovacího pruhu v Žitavské ul., dobudování vnitřního okruhu).

Šesté opatření je zaměřeno na dopravu v klidu (dostupné, řízené parkování). Součástí je optimalizace počtu parkovacích míst se zaměřením na lokality s převládající bytovou zástavbou (respektování reálného stupně motorizace 1:2), realizace koncepčního přístupu k parkování v centru města s progresivním zpoplatněním a zachováním primární funkce veřejných prostranství, podpora diferencovaného řešení odstavování vozidel na sídlištích při respektování kvality pobytových prostor, oprávněných specifických požadavků a dlouhodobého odstavování v parkovacích domech ve vytipovaných lokalitách, které by mělo podpořit využívání MHD. Součástí opatření je rovněž realizace parkovacích míst systému P+G pro návštěvníky města u terminálu VDO v prostoru železniční stanice Liberec, KÚLK a Krajské nemocnice Liberec, využití kapacitních parkovišť v obchodních zónách na okraji města pro systém P+R s vazbou na bezplatné linky MHD, využití potenciálu brownfieldů rovněž pro účely parkování a postupná rekonstrukce a dovybavení perspektivních stávajících parkovacích ploch, včetně značení.

Sedmé opatření cílí na efektivní správu místní infrastruktury. Osmé opatření pak na bezpečnost dopravy, jejíž součástí je rozvoj moderních technologií a nástrojů s ohledem na bezpečnost a plynulost dopravy včetně optimalizace světelného řízení křižovatek.

Deváté opatření řeší potřebu zvýšené pozornosti mostům a propustkům. Součástí pak je důsledná realizace prohlídek mostů a komunikací a údržba a rekonstrukce mostů dle zatřídění jejich stavu, vyvarování se havarijního stavu.

Desáté opatření cílí na podporu elektromobility a jiných alternativních pohonů. Součástí pak je podpora zřizování parkovacích míst s možností dobíjení elektromobilů, podpora zřizování míst pro čerpání alternativních paliv, podpora zřizování dobíjecích stanic pro elektrokola a podpora carsharingu.

Jedenácté opatření je zaměřeno na osvětu v oblasti udržitelné městské mobility. Součástí pak je organizace propagačních akcí vysvětlující význam udržitelné městské mobility, pořádání seminářů a veřejných projednání koncepčních dokumentů města i konkrétních záměrů s důrazem na jeho udržitelný rozvoj, distribuce propagačních materiálů, cílená práce s mládeží a využití komunikačních nástrojů (webové stránky, sociální sítě) k propagaci udržitelné mobility a konkrétních záměrů/projektů města v této oblasti.

Opatření

3.3.1 Dostupná, komfortní a udržitelná městská hromadná doprava

- ^ implementace Plánu dopravní obslužnosti veřejnou dopravou Liberec – Jablonec nad Nisou 2017–2023
- ^ udržení role veřejné dopravy osob a jejího podílu na celkové dopravě ve městě
- ^ provádění korekce a optimalizace tras jednotlivých linek
- ^ další rozšiřování bezbariérové MHD
- ^ modernizace technicky nevyhovujících zastávek MHD vč. terminálu Fügnerova, popř. zřízení nových zastávek
- ^ provázání systémů tramvajové, autobusové městské a příměstské a železniční dopravy
- ^ průběžná modernizace vozového parku MHD
- ^ vyřešení problematiky tramvajové tratě do Rochlic
- ^ posílení role tramvajů a zvýšení jejich podílu na celkových výkonech MHD
- ^ rehabilitace a výstavba zastávek příměstské vlakové dopravy

3.3.2 Efektivní usměrňování dopravní zátěže

- ^ vybudování centrálního dopravního informačního systému
- ^ doplnění chybějících částí základní dopravní kostry města v souladu s ÚP
- ^ příprava výstavby sběrné obvodové komunikace
- ^ provedení celkové reorganizace místních sběrných komunikací
- ^ postupné rekonstrukce a rozvoj místních obslužných komunikací s maximálním, avšak diferencovaným využíváním dopravního zklidnění
- ^ zjednodušení a omezení užívání dopravních značek
- ^ reorganizace dopravní kostry města v souladu s ÚP
- ^ snížení expozice hlukem realizací Akčního plánu protihlukových opatření v aglomeraci Liberec

3.3.3 Podpora cyklo dopravy, cykloturistiky a pěší dopravy

- ^ dobudování a zkvalitnění infrastruktury pro cyklistickou dopravu ve městě
- ^ zvyšování vybavenosti infrastrukturou pro chodce a cyklisty
- ^ výstavba cyklostezky Odra – Nisa
- ^ propojení cyklistických koridorů a stezek
- ^ zpracování pasportu/mapy cyklostezek
- ^ cyklistické a pěší propojení města s okolními obcemi
- ^ vybudování pěší páteřní sítě a propojení tak pěších zón koridory
- ^ podpora půjčoven a sdílení jízdních kol
- ^ podpora zřizování dobíjecích míst pro elektrokola
- ^ důsledná implementace opatření navržených v rámci Plánu rozvoje cyklo dopravy Liberec – Jablonec nad Nisou 2017–2023
- ^ rozšíření pěší zóny v centru města
- ^ dobudování chodníků zejména v okrajových částech města
- ^ úprava pěších cest/spojnic mezi jednotlivými čtvrtěmi
- ^ snižování kolizí bezmotorové dopravy s motorovou dopravou
- ^ podpora vybavení hlavních výchozích míst pěších turistických tras

3.3.4 Lepší napojení na páteřní železniční síť ČR

- ^ zajištění Studie proveditelnosti železničního spojení Liberec – Turnov – Mladá Boleslav (Praha), zejména úsek Liberec – Turnov
- ^ zajištění územních podmínek pro realizaci vybrané trasy
- ^ aktivní prosazování požadavků města na reorganizaci nádraží Liberec vč. přípravy na umístění autobusového terminálu a tunelu Košická – Hanychovská
- ^ elektrifikace hlavních tratí

3.3.5 Řešení tranzitu automobilové dopravy přes území města

- ^ vytváření územních podmínek pro stabilizování silnice I/35 ve stávající trase jako průtahu městem s postupným zkapacitňováním mimoúrovňových křižovatek, zvýšení protihlukové ochrany přilehlých ploch umožňující jejich urbanistický rozvoj
- ^ podpora výstavby silničních napojení průmyslových zón na silnici I/35
- ^ řešení kritických bodů na dopravní síti v majetku SML (mosty, nehodové lokality aj.)
- ^ důsledná realizace projektů zakreslených v návrhu ÚP

3.3.6 Doprava v klidu (dostupné, řízené parkování)

- ^ optimalizace počtu parkovacích míst
- ^ realizace koncepčního přístupu k parkování v centru města
- ^ podpora diferencovaného řešení odstavování vozidel na sídlištích
- ^ realizace parkovacích míst systému P+G

- ^ využití kapacitních parkovišť v obchodních zónách na okraji města pro systém P+R
- ^ využití potenciálu brownfieldů rovněž pro účely parkování
- ^ postupná rekonstrukce a dovybavení perspektivních stávajících parkovacích ploch, včetně značení

3.3.7 Efektivní správa místní infrastruktury

3.3.8 Bezpečnost dopravy

- ^ rozvoj moderních technologií a nástrojů s ohledem na bezpečnost a plynulost dopravy
- ^ optimalizace světelného řízení křižovatek

3.3.9 Zvýšená pozornost mostům a propustkům

- ^ důsledná realizace prohlídek mostů a komunikací dle předpisů
- ^ údržba a rekonstrukce mostů dle zatřídění jejich stavu, vyvarování se havarijního stavu

3.3.10 Podpora elektromobility a jiných alternativních pohonů

- ^ podpora zřizování parkovacích míst s možností dobíjení elektromobilů
- ^ podpora zřizování míst pro čerpání alternativních paliv
- ^ podpora zřizování dobíjecích stanic pro elektrokola
- ^ podpora carsharingu

3.3.11 Osvěta v oblasti udržitelné městské mobility

- ^ organizace propagačních akcí vysvětlující význam udržitelné městské mobility
- ^ pořádání seminářů a veřejných projednání koncepčních dokumentů města i konkrétních záměrů s důrazem na jeho udržitelný rozvoj
- ^ distribuce propagačních materiálů
- ^ cílená práce s mládeží

Specifický cíl 3.4 – Technická infrastruktura

Udržujeme a zvyšujeme kvalitu technické infrastruktury. Rozvíjíme rozsah a pokrytí města technickou infrastrukturou.

První opatření cílí na efektivní rozvoj vodovodů a kanalizací. Zahrnuje rekonstrukce technicky nevyhovující infrastruktury zásobování vodou za koordinace s plány rekonstrukcí komunikací, zajištění bezpečného a bezproblémového zásobování uživatelů území kvalitní pitnou vodou a vytváření podmínek pro eliminaci hlavních zdrojů znečištění vod. Dále se jedná o rozšíření vodovodních systémů zejména do Kateřinek, Krásné Studánky (nové vodojemy Horská, Radčice, Krásná Studánka) a lokalit nové výstavby. Součástí pak je rekonstrukce technicky nevyhovujícího kanalizačního systému, založení kanalizačních systémů (hlavní stoky, ČSOV) zejména v částech města Harcov, Kunratice, Kateřinky, Krásná Studánka, Ostašov, Vratislavice nad Nisou a důsledné oddělování splaškových vod od dešťových, zvýšení zachytu a využití srážkových vod v místě jejich spadu.

Druhé opatření řeší efektivní rozvoj a správu veřejného osvětlení včetně světelného signalizačního zařízení. Součástí pak je zpracování koncepce veřejného osvětlení města, a to včetně nastavení pravidel pro osvětlení soukromých ploch a optimalizace, zkvalitnění a rozšíření veřejného osvětlení s důrazem na zvyšování bezpečnosti veřejných prostranství při snižování světelného smogu. Při naplňování bude prosazováno "chytré" veřejné osvětlení. Třetí opatření cílí na podporu rekonstrukce, optimalizace a zajištění efektivnosti soustavy CZT a budování CZT v oddělených lokalitách.

Čtvrté zahrnuje zateplování objektů v majetku SML, podporu energeticky úsporných řešení a aplikace energetického managementu budov při zachování zdravého vnitřního prostředí pro uživatele.

Páté opatření představuje podporu externí správy a rozvoje sítí (plyn, elektřina, voda, telekomunikace). Šesté opatření poté řeší budování metropolitní sítě včetně implementace a rozvoje 5G sítí.

Sedmé opatření se poté zaměřuje na podporu obnovitelných zdrojů v rámci lokální energetiky ze strany města. Opatření zahrnuje aktivity, kterými je proměna městské energetiky – řízení energetické spotřeby a její regulace, komunitní energetické projekty města založené na obnovitelných zdrojích, maximální využívání obnovitelných zdrojů energie na veřejných budovách města, u městských institucích, městských organizací a ostatních subjektů.

Opatření

3.4.1 Efektivní rozvoj vodovodů a kanalizací

- ^ rekonstrukce technicky nevyhovující infrastruktury zásobování vodou
- ^ zajištění bezpečného a bezproblémového zásobování uživatelů území kvalitní pitnou vodou
- ^ rozšíření vodovodních systémů
- ^ rekonstrukce technicky nevyhovujícího kanalizačního systému
- ^ založení kanalizačních systémů
- ^ důsledné oddělování splaškových vod od dešťových, zvýšení záchytu a využití srážkových vod v místě jejich spadu

3.4.2 Efektivní rozvoj a správa veřejného osvětlení včetně světelného signalizačního zařízení

- ^ zpracování koncepce veřejného osvětlení města vč. nastavení pravidel pro osvětlení soukromých ploch
- ^ optimalizace, zkvalitnění a rozšíření veřejného osvětlení
- ^ "chytré" veřejné osvětlení

3.4.3 Podpora rekonstrukce, optimalizace a zajištění efektivnosti soustavy CZT, budování CZT v oddělených lokalitách

3.4.4 Zateplování objektů v majetku SML, podpora energeticky úsporných řešení, aplikace energetického managementu budov při zachování zdravého vnitřního prostředí pro uživatele

3.4.5 Podpora externí správy a rozvoje sítí (plyn, elektřina, voda, telekomunikace)

3.4.6 Podpora budování metropolitní sítě včetně implementace a rozvoje 5G sítí

3.4.7 Podpora rozvoje obnovitelných zdrojů energie v rámci lokální energetiky města

- ^ proměna městské energetiky – řízení energetické spotřeby a její regulace
- ^ komunitní energetické projekty města založené na obnovitelných zdrojích
- ^ maximální využívání obnovitelných zdrojů energie na veřejných budovách města, u městských institucích, městských organizací a ostatních subjektů

Specifický cíl 3.5 – Životní prostředí

Chráníme a zvyšujeme kvalitu životního prostředí a podporujeme využití obnovitelných zdrojů energie.

V rámci tohoto specifického cíle je definováno celkem 13 opatření. První z nich je zaměřeno na uplatňování koncepčního přístupu k problematice životního prostředí. Součástí je zpracování koncepce pro oblast městské krajiny včetně zeleně, vodních ploch a veřejného prostoru, řádná implementace opatření navržených Akčním plánem udržitelné energie a klimatu 2030 a realizace opatření směřující k uhlíkové neutralitě města. Součástí opatření je vytvoření Plánu přechodu k nízkouhlíkovému hospodaření SML, příp. revize SECAP (jasně definovaný postup včetně klimatického rozpočtu jednotlivých let + monitoring jeho plnění) Dále je to vytvoření ucelené Koncepce modro-zelené infrastruktury města (retence / vsakování vody / zelená architektura: střechy, fasády, vertikální zahrady) a vytvoření Adaptační strategie pro Liberec.

Druhé opatření cílí na efektivní péči o městský majetek. Součástí je optimalizace údržby a úklidu veřejných prostor, lesů, zvýšení čistoty a pořádku ve městě, rozšiřování ploch městské zeleně na území města, zejména v urbanizovaných částech v souladu s koncepcí ÚP, privatizace ploch neveřejného charakteru, koncepční revitalizace ploch veřejné zeleně (např. cesty nad Lidovými sady v oblasti amfiteátru a vodojemu, oblast okolo Lesního koupaliště u starého lomu až k ulici U Slunečních lázní) a efektivní, účelné využívání aplikace Marushka a její postupné rozšiřování.

Třetím opatřením je podpora přirozené retence vody v krajině. Zde je důležité podporovat projekty, které vedou k přirozenému charakteru vody v krajině (meandry, tůně, ostrůvky) a maximální možné míře náhrady nepropustných povrchů a preferenci povrchů propustných včetně doplnění o prvky modro-zelené infrastruktury. Čtvrté opatření představuje podporu zvyšování ochrany území před povodněmi, zejména přírodě blízkými opatřeními při využití Studie odtokových poměrů včetně návrhů možných protipovodňových opatření pro povodí Lužické Nisy.

Páté opatření – snižování hluku, prašnosti z dopravy cílí na snižování intenzity provozu motorové dopravy ve vybraných lokalitách a častější mytí frekventovaných komunikacích dle aktuální potřeby.

Šesté opatření je zaměřeno na zlepšení kvality vody ve městě, a týká se jak kvality vody ve vodních tocích a vodních plochách, tak i vody pitné.

Sedmé opatření řeší oblast zlepšování kvality ovzduší, kdy je jeho součástí podpora realizace opatření na snížení energetické náročnosti a emisí, plošná regulace používání pevných paliv, podpora alternativních energetických zdrojů jak v dopravě, tak ve výrobě elektrické i tepelné energie, zvýšení podílu elektrické trakce v MHD, modernizace jejího vozového parku a zároveň motivace obyvatel k většímu využívání MHD, cyklo dopravy a chůze.

Osmé opatření řeší problematiku ekologických zátěží, revitalizace brownfields. Součástí je snížení počtu kontaminovaných míst, a to také skrz aktivní komunikaci se znečišťovateli životního prostředí.

Deváté opatření cílí na optimalizaci odpadového hospodářství. Součástí pak je udržování a rozvoj komplexní, přiměřené a efektivní sítě zařízení k nakládání s odpady na území města, rozvoj odděleného sběru odpadů, snížení množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů vstupujících do odpadového hospodářství, předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů, podpora recyklace a druhotného využití odpadu, podpora přeměny odpadu na využitelné zdroje, stabilizace závodu na termické využití odpadů vč. zajištění odběru jím produkovaného tepla, založení sběrného dvora u městské ČOV včetně kompostárny, re-used bazaru a informování veřejnosti o nebezpečných odpadech z domácnosti a způsobu nakládání s nimi.

Desáté opatření zahrnuje podporu alternativních zdrojů energie včetně decentralizované výroby energie na stávajících i nových objektech.

Jedenácté opatření představuje respektování chráněných území, a to včetně ploch chráněných v rámci soustavy NATURA 2000. Dvanácté opatření cílí na zkvalitňování a rozvoj ÚSES, který není zcela funkční.

Třinácté opatření pracuje s hlediskem klimatické odpovědnosti jako svou klíčovou prioritu pro zlepšení současného stavu města a jako východisko ke splnění globálnějších klimatických závazků (v rámci ČR i EU). Vývoj města a jednotlivé oblasti správy jsou cíleně formovány pro trvale udržitelnou a klimaticky příznivější budoucnost. Cílem je dále větší otevřenost města v komunikaci a strategickém rozhodování (vedení města a jeho obyvatel, s odborníky, sledování inspirativních měst a navazování spolupráce). Související specifické cíle by měly být synchronně a efektivně propojeny: urbanismus, energetika a městská infrastruktura, mobilita, péče o životní prostředí, flexibilní a motivovaná veřejná správa.

Opatření

3.5.1 Uplatňování koncepčního přístupu k problematice životního prostředí

- ^ zpracování koncepce pro oblast městské krajiny
- ^ implementace Akčního plánu udržitelné energie a klimatu (2030)
- ^ vytvoření Plánu přechodu k nízkouhlíkovému hospodaření SML, příp. revize SECAP
- ^ vytvoření ucelené Koncepce modro-zelené infrastruktury města s důrazem na jeho centrum
- ^ vytvoření Adaptační strategie pro Liberec

3.5.2 Efektivní péče o městský majetek

- ^ optimalizace údržby a úklidu veřejných prostor, lesů
- ^ rozšiřování ploch městské zeleně na území města
- ^ koncepční revitalizace ploch veřejné zeleně
- ^ efektivní a účelné využívání a rozšiřování aplikace Marushka

3.5.3 Podpora přirozené retence vody v krajině

3.5.4 Podpora zvyšování ochrany území před povodněmi

3.5.5 Snižování hluku, prašnosti z dopravy

- ^ cílené snižování intenzity provozu motorové dopravy
- ^ častější mytí frekventovaných komunikací

3.5.6 Zlepšení kvality vody ve městě

3.5.7 Zlepšování kvality ovzduší

- ^ podpora realizace opatření na snížení energetické náročnosti a emisí
- ^ plošná regulace používání pevných paliv
- ^ podpora alternativních energetických zdrojů
- ^ zvýšení podílu elektrické trakce v MHD a modernizace jejího vozového parku
- ^ motivace obyvatel k většímu využívání MHD, cyklo dopravy a chůze

3.5.8 Řešení ekologických zátěží, revitalizace brownfields

- ^ snížení počtu kontaminovaných míst

3.5.9 Optimalizace odpadového hospodářství

- ^ udržování a rozvíjení komplexní, přiměřené a efektivní sítě zařízení k nakládání s odpady na území města
- ^ rozvíjení odděleného sběru odpadů
- ^ předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů
- ^ podpora recyklace a druhotného využití odpadu
- ^ stabilizace závodu na termické využití odpadů
- ^ založení sběrného dvora u městské ČOV včetně kompostárny a re-used bazar
- ^ informování veřejnosti o nebezpečných odpadech z domácnosti a způsobu nakládání s nimi

3.5.10 Podpora alternativních zdrojů energie včetně decentralizované výroby energie

3.5.11 Respektování chráněných území včetně soustavy NATURA 2000

3.5.12 Rozvoj a zkvalitňování ÚSES

3.5.13 Klimaticky odpovědné město Liberec

- ^ implementace akčních plánů: klimatických, energetických, modro-zelené infrastruktury, udržitelné mobility
- ^ nové odpovědné pracovní pozice na MML
- ^ strategické rozhodování pro klima
- ^ tvorba cirkulární městské ekonomiky
- ^ ekologický chod města

Specifický cíl 3.6 – Kvalitní veřejná správa

Zvyšujeme kvalitu, rychlost a dostupnost služeb pro klienty veřejné správy. Zvyšujeme komfort pro zaměstnance, efektivně pečujeme o majetek města a podporujeme spolupráci s partnery města. Strategický rozvoj plánujeme v souladu s možnostmi financování rozvojových potřeb.

První opatření je zaměřeno na rozvoj systému řízení kvality a zahrnuje podporu zavádění metod zvyšování kvality, zefektivňování řízení veřejné správy, optimalizaci vnitřních procesů úřadu včetně projektového řízení.

Druhé opatření obsahuje zavádění inovací a optimalizaci procesů v rámci projektů města, zavádění chytrých řešení a principů Smart City. Součástí opatření je analýza oblastí pro neefektivnější aplikaci chytrých řešení, vytvoření strategie a týmu pro implementaci chytrých řešení a realizace projektů Smart City.

Třetí opatření se zaměřuje na aktivní správu majetku města, efektivní rozšiřování a užívání majetkového portfolia města. Součástí je pasportizace majetku města a optimalizace jeho struktury, vytvoření koncepce pro správu majetkových podílů města, efektivní využívání strategicky významných ploch a majetku města a systémové získávání vhodného nepotřebného majetku státu a jiných subjektů.

Čtvrté opatření cílí na podporu spolupráce mezi všemi subjekty ve veřejné správě.

Páté opatření představuje podporu rozvoje IS a elektronizace veřejné správy. Součástí opatření je maximální elektronizace (e-Governance) agend, zajištění dostupnosti dat všem zájemcům (open data) a rozvíjení informačních služeb a chytrých technologií (online zpřístupňování dokumentů, rozvoj mobilních aplikací pro komunikaci s úřady, rozšíření a aktualizace dashboardů, portál občana) při zohlednění schopností starších občanů.

Šesté opatření je zaměřeno na posílení a větší efektivitu při komunikaci s veřejností a její zapojení do plánování rozvoje města. Součástí je vytvoření a aplikace informační a komunikační strategie města a úřadu s veřejností – identifikace a rozvoj efektivních komunikačních nástrojů k oslovení veřejnosti, zvýšení otevřenosti města vůči obyvatelům – průběžné informování o rozvojových záměrech města (o přípravě i realizaci, celkový přehled s postupně doplňovanými informacemi), zapojování do procesů upravených legislativou (územní plánování, hodnocení vlivů na životní prostředí a zdraví, řízení dle stavebního zákona atd.). Dále je cíl zaměřen na posilování zapojování obyvatel do plánování rozvoje místních částí i celoměstských záměrů – zvýšení efektivity zapojování a konstruktivnosti podnětů od občanů (nejen kritika problémů, ale i návrhy řešení), zkvalitnění a zpřehlednění komunikačních nástrojů včetně jejich vyššího využívání – webové stránky, sociální sítě. Poslední aktivitou je posílení komunikační osy SML a osadních výborů města, posilování role místních komunit. Důraz bude kladen na vytvoření jednotného komunikačního a informačního rozhraní.

Sedmé opatření zahrnuje rozvoj spolupráce a partnerství, zvyšování prestiže města. Součástí je aktivní rozvoj spolupráce v rámci Euroregionu Nisa, rozvoj spolupráce s partnerskými městy, posilování spolupráce v oblasti architektury a urbanismu pro získání zahraničních zkušeností a inspirace, využití potenciálu spolupráce se zahraničními partnery v rámci programů přeshraniční spolupráce, zapojování města do mezinárodních soutěží a posílení prezentace města v mezinárodním prostředí. Cílem je také aktivní zapojení SML do národních i mezinárodních iniciativ (např. v rámci ministerstva kultury, Kreativní Evropy apod.), vytváření spojení a sdílení dobré práce s jinými městy. Součástí je pak i přenos dobré praxe prostřednictvím inspirace vybranými městy (leading by example), sběr dat a analýz, navázání spolupráce s jinými městy pro oblast udržitelného rozvoje a potřebné transformace klimaticky odpovědného města.

Osmé opatření cílí na optimalizaci prostor pro zaměstnance a úředníky MML a jejich průběžnou modernizaci.

Deváté opatření obsahuje prioritizaci pro zajištění dostupných a efektivních prostor pro výkon veřejné správy.

Desáté opatření je zaměřeno na prosazování přítomnosti nadregionálních institucí a organizací ve městě. Opatření zahrnuje prosazování přítomnosti centrální SŽDC, krajského soudu, centrálního stavebního úřadu a udržení posádky Armády ČR.

Opatření

3.6.1 Rozvoj systému řízení kvality

- ^ podpora zavádění metod zvyšování kvality a zefektivňování řízení, včetně projektového řízení
- ^ optimalizace vnitřních procesů úřadu

3.6.2 Zavádění inovací a optimalizace procesů v rámci projektů města, zavádění chytrých řešení a principů Smart City

- ^ analýza oblastí pro nejefektivnější aplikaci chytrých řešení
- ^ vytvoření strategie a týmu pro implementaci chytrých řešení
- ^ realizace projektů Smart City

3.6.3 Aktivní správa majetku města, efektivní rozšiřování a užívání majetkového portfolia města

- ^ pasportizace majetku města a optimalizace jeho struktury
- ^ vytvoření koncepce pro správu majetkových podílů města
- ^ efektivní využívání strategicky významných ploch a majetku města
- ^ systémové získávání vhodného nepotřebného majetku státu a jiných subjektů

3.6.4 Podpora spolupráce mezi všemi subjekty ve veřejné správě

3.6.5 Podpora rozvoje IS a elektronizace veřejné správy

- ^ maximální elektronizace (e-Governance) agend, zajištění dostupnosti dat všem zájemcům (open data)
- ^ rozvíjení informačních služeb a chytrých technologií při zohlednění schopností starších občanů

3.6.6 Posílení a větší efektivita při komunikaci s veřejností a její zapojení do plánování rozvoje města

- ^ vytvoření a aplikace informační a komunikační strategie města a úřadu s veřejností
- ^ zvýšení otevřenosti města vůči obyvatelům
- ^ posilování zapojování obyvatel do plánování rozvoje místních částí i celoměstských záměrů

- ^ jednotné komunikační a informační rozhraní města
- ^ zkvalitnění a zpřehlednění komunikačních nástrojů
- ^ posílení komunikační osy SML a osadních výborů města, posilování role místních komunit

3.6.7 Rozvoj spolupráce a partnerství, zvyšování prestiže města

- ^ aktivní rozvoj spolupráce v rámci Euroregionu Nisa
- ^ rozvoj spolupráce s partnerskými městy
- ^ posilování spolupráce v oblasti architektury a urbanismu
- ^ využití potenciálu spolupráce se zahraničními partnery
- ^ zapojování města do mezinárodních soutěží
- ^ posílení prezentace města v mezinárodním prostředí
- ^ aktivní zapojení SML do národních i mezinárodních iniciativ, vytváření spojení, sdílení dobré praxe s jinými městy

3.6.8 Optimalizace prostor pro zaměstnance a úředníky MML a jejich průběžná modernizace

3.6.9 Dostupné a efektivní prostory pro výkon veřejné správy

3.6.10 Prosazování přítomnosti nadregionálních institucí a organizací ve městě

- ^ prosazování přítomnosti centrální SŽDC, krajského soudu, centrálního stavebního úřadu, udržení posádky Armády ČR

26 Strategický cíl 4 – Kultura, sport, volnočasové aktivity a cestovní ruch

Specifický cíl 4.1 – Kultura

Podporujeme kulturnost obyvatel města – jejich kulturní a společenské vyžití, a podporujeme realizaci akcí komunitního, lokálního i nadregionálního významu. Zvyšujeme povědomí obyvatel o kultuře a kulturních akcích a aktivně je zapojujeme do plánování kultury ve městě.

První opatření – zavedení koncepčního řízení kultury a její podpory ze strany města zahrnuje zpracování strategického dokumentu kultury a pravidelných akčních plánů, aktivní podporu kultury jako významného finančního zdroje pro lokální ekonomiku, nastavení systému udržitelného plánování, koordinace, podpory a financování kultury, posílení spolupráce klíčových aktérů a zapojování veřejnosti, koordinace aktivit jednotlivých kulturních zařízení a organizací města, aktivní podporu spolupráce města s podnikatelským sektorem v rozvoji kultury a vytvoření víceletých grantů.

Druhé opatření je zaměřeno na podporu diverzity a spolufinancování kulturních akcí komunitního, lokálního i nadregionálního významu. Pod tímto opatřením se skrývá zajištění koordinace akcí, aktivní komunikace a setkávání s realizátory akcí, aktivní zapojení představitelů samosprávy do přípravy a realizace akcí, aktivní pomoc organizátorům akcí s využitím veřejných prostranství a podpora propagace významných akcí s důrazem na akce mezinárodního významu.

Třetí opatření cílí na zkvalitnění podmínek pro kulturní aktivity. Mezi priority patří dobudování chybějící kulturní infrastruktury (koncertní síň), průběžná obnova památek ve městě a rekonstrukce a modernizace infrastruktury pro kulturu (kino Varšava).

Čtvrté opatření je zaměřeno na rozvoj potenciálu stávajících atraktivit města a zvýšení propagace kulturního bohatství a tradice města a regionu. Součástí je také vytvoření webové platformy o kulturním dění v SML.

Páté opatření cílí na Liberec jako Evropské hlavní město kultury 2028, kdy hlavním tématem bude příprava a nastavení procesu pro kandidaturu.

Šesté opatření se zaměřuje na efektivní využívání kulturního fondu a individuálních dotací. Jeho součástí je přizpůsobení alokace a čerpání fondu / dotací aktuální situaci ve městě a kulturním nárokům společnosti a podnětí ke vzájemné spolupráci kulturních aktérů ve městě

Sedmé opatření cílí na prioritizaci kultury v podmínkách města.

Osmé opatření se pak věnuje rozvoji potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro místní ekonomiku a značku města. Součástí opatření je budování kapacit aktérů a nástrojů podpory ve spolupráci s Libereckým krajem a v návaznosti na Strategii KKP na období 2020–2025 (s výhledem do r. 2030) a Akčního plánu na období 2020–2023 České republiky připravené MKČR.

Opatření

4.1.1 Zavedení koncepčního řízení kultury a její podpory ze strany města

^ zpracování strategického dokumentu kultury

- ^ aktivní podpora kultury jako významného finančního zdroje pro lokální ekonomiku
- ^ nastavení systému udržitelného plánování, koordinace, podpory a financování kultury
- ^ posílení spolupráce klíčových aktérů a zapojování veřejnosti, koordinace aktivit jednotlivých kulturních zařízení a organizací města
- ^ aktivní podpora spolupráce města a podnikatelského sektoru v rozvoji kultury
- ^ vytvoření systému víceletých grantů

4.1.2 Podpora diverzity a spolufinancování kulturních akcí komunitního, lokálního i nadregionálního významu

- ^ zajištění koordinace akcí, aktivní komunikace a setkávání s realizátory akcí
- ^ aktivní zapojení představitelů samosprávy do přípravy a realizace akcí
- ^ aktivní pomoc organizátorům akcí s využitím veřejných prostranství
- ^ podpora propagace významných akcí s důrazem na akce mezinárodního významu

4.1.3 Zkvalitnění podmínek pro kulturní aktivity

- ^ dobudování chybějící kulturní infrastruktury
- ^ průběžná obnova památek ve městě
- ^ rekonstrukce a modernizace infrastruktury pro kulturu

4.1.4 Rozvoj potenciálu stávajících atraktivit města a zvýšení propagace kulturního bohatství a tradice města a regionu

- ^ vytvoření webové platformy o kulturním dění v SML

4.1.5 Liberec jako Evropské hlavní město kultury 2028

- ^ příprava a nastavení procesu pro kandidaturu

4.1.6 Efektivní využívání kulturního fondu a individuálních dotací

- ^ přizpůsobení alokace a čerpání fondu / dotací aktuální situaci ve městě a kulturním nárokům společnosti
- ^ podnícení ke vzájemné spolupráci kulturních aktérů ve městě

4.1.7 Prioritizace kultury v podmínkách města

4.1.8 Rozvoj potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro místní ekonomiku a značku města

- ^ budování kapacit aktérů a nástrojů podpory ve spolupráci s Libereckým krajem a v návaznosti na Strategii KKP na období 2020–2025 (s výhledem do r. 2030) a Akčního plánu na období 2020–2023 České republiky připravené MKČR

Specifický cíl 4.2 – Sport

Podporujeme dostupnost sportovních aktivit pro všechny generace, podporujeme pravidelnou sportovní činnost dětí a mládeže, včetně sportů okrajových. Sportoviště naplňují moderní standardy na světové úrovni. Město Liberec je vyhledávaným místem pro letní i zimní sporty.

První opatření je zaměřeno na zavedení koncepčního řízení sportu. To znamená realizaci navržených opatření ze Strategického plánu rozvoje sportu města Liberec, systémové nastavení plánování, koordinace, podpory a financování sportu, posílení spolupráce klíčových aktérů a zapojování veřejnosti, koordinace aktivit jednotlivých sportovních zařízení a organizací ve městě, aktivní podpora sportu jako významného finančního zdroje pro lokální ekonomiku a aktivní podpora spolupráce města a podnikatelského sektoru v rozvoji sportu.

Druhé opatření cílí na zkvalitnění podmínek pro sport a zahrnuje uchování, rozvoj kvality sportovišť, dobudování chybějících sportovišť (hala pro míčové sporty), budování doplňkové infrastruktury, rekonstrukce a modernizace infrastruktury pro sport (skate park, bazén, atletický stadion, hala pro míčové sporty v Jeronýmově ul., Svijanská aréna apod.).

Třetí opatření, kterým je podpora sportovních akcí, spočívá v zajištění koordinace akcí, aktivní komunikaci a setkávání s realizátory akcí, aktivním zapojení představitelů samosprávy do přípravy a realizace akcí, aktivní pomoci organizátorům akcí, podpoře propagace významných akcí a vytváření vhodných podmínek pro konání mezinárodních akcí.

Čtvrté opatření – zlepšení přístupu obyvatel ke sportu a sportovním zařízením zahrnuje iniciaci a spolu/pořádání sportovních akcí a programů pro širokou veřejnost, podporu různých forem cvičení, posilování sociálního začlenění seniorů a osob se zdravotním postižením pomocí vhodných pohybových a sportovních aktivit, zvýšení medializace (vytvoření webové platformy o sportovním dění v SML) a aktivní podpoře spolupráce sportovních organizací a škol.

Páté opatření představuje zefektivnění finanční podpory sportu, hledání dalších finančních zdrojů pro jeho rozvoj a spolufinancování pravidelné sportovní činnosti dětí a mládeže. Opatření zahrnuje podporu činnosti sportovních klubů a jejich sportovních akcí (sportovní fond).

Šesté opatření řeší potřebu většího využití sportovní tradice města a z něj plynoucího potenciálu.

Sedmé opatření je zaměřeno na optimalizaci výtěžnosti sportovních areálů, a to jak těch v majetku města, tak i areálů v soukromém vlastnictví.

Opatření

4.2.1 Zavedení koncepčního řízení sportu

- ^ realizace navržených opatření ze Strategického plánu rozvoje sportu města Liberec
- ^ systémové nastavení plánování, koordinace, podpory a financování sportu

- ^ posílení spolupráce klíčových aktérů a zapojování veřejnosti, koordinace aktivit jednotlivých sportovních zařízení a organizací ve městě
- ^ aktivní podpora sportu jako významného finančního zdroje pro lokální ekonomiku, aktivní podpora spolupráce města a podnikatelského sektoru v rozvoji sportu

4.2.2 Zkvalitnění podmínek pro sport

- ^ uchování a rozvoj kvality sportovišť
- ^ dobudování chybějících sportovišť
- ^ budování doplňkové infrastruktury
- ^ rekonstrukce a modernizace infrastruktury pro sport

4.2.3 Podpora sportovních akcí

- ^ zajištění koordinace akcí, aktivní komunikace a setkávání s realizátory akcí
- ^ aktivní zapojení představitelů samosprávy do přípravy a realizace akcí
- ^ aktivní pomoc organizátorům akcí
- ^ podpora propagace významných akcí
- ^ vytváření vhodných podmínek pro konání mezinárodních akcí

4.2.4 Zlepšení přístupu obyvatel ke sportu a sportovním zařízením

- ^ iniciace a spolu/pořádání sportovních akcí a programů pro širokou veřejnost
- ^ podpora různých forem cvičení
- ^ posilování sociálního začlenění seniorů a osob se zdravotním postižením pomocí vhodných pohybových a sportovních aktivit
- ^ zvýšení medializace (vytvoření webové platformy o sportovním dění v SML)
- ^ aktivní podpora spolupráce sportovních organizací a škol

4.2.5 Zefektivnění finanční podpory sportu a hledání dalších finančních zdrojů pro jeho rozvoj, spolufinancování pravidelné sportovní činnosti dětí a mládeže

- ^ podpora činnosti sportovních klubů a jejich sportovních akcí (sportovní fond)
- ^ podpora vyhledávání a získávání externích zdrojů financování (stát, NSA atp.)

4.2.6 Větší využití sportovní tradice města a z toho plynoucí příležitosti

4.2.7 Optimalizace výtěžnosti sportovních areálů

Specifický cíl 4.3 – Volnočasové aktivity

Podporujeme obyvatele v aktivním trávení volného času. V rámci města je k dispozici pestrá nabídka volnočasových aktivit. Podporujeme osvětu a spolupráci.

První opatření v rámci tohoto specifického cíle se zaměřuje na podporu aktivního trávení volného času a zdravého životního stylu všech generací. Předmětem je rekonstrukce a modernizace volnočasové infrastruktury, budování infrastruktury pro individuální rekreaci (např. turistické trasy, naučné stezky, cyklostezky, in-line stezky, hřiště a další prvky dle poptávky a reálných potřeb města) a podpora zdravého životního stylu.

Druhé opatření se zaměřuje na podporu volnočasových aktivit napříč věkovými a sociálními skupinami jako prevenci rizikových jevů.

Opatření

4.3.1 Podpora aktivního trávení volného času a zdravého životního stylu všech generací

- ^ rekonstrukce a modernizace volnočasové infrastruktury
- ^ budování infrastruktury pro individuální rekreaci (např. turistické trasy, naučné stezky)
- ^ podpora zdravého životního stylu napříč věkovými a sociálními skupinami

4.3.2 Podpora volnočasových aktivit zejména pro děti, mládež a seniory jako prevence rizikových jevů

Specifický cíl 4.4 – Cestovní ruch

Město a jeho okolí je lákavé pro turisty všech generací a sociálních skupin. Nabízíme kvalitní služby a dostatek atraktivit pro dlouhodobější pobyty. Spolupracujeme při propagaci města a jeho okolí a při nabídce služeb.

První opatření cílí na zavedení koncepčního řízení cestovního ruchu představující aktivní podporu turismu jako významného finančního zdroje pro lokální ekonomiku. Součástí je zpracování dlouhodobé koncepce udržitelného rozvoje cestovního ruchu a navazujících dílčích akčních plánů, sjednocení přístupu města s ostatními aktéry v oblasti cestovního ruchu – ustanovení hlavní role města v koordinaci aktivit s cílem maximálního využití potenciálu v oblasti CR, nastavení pravidelného monitoringu cestovního ruchu, ustanovení „řídící struktury“ cestovního ruchu ve městě složené ze zástupců klíčových zainteresovaných stran, prioritizace cestovního ruchu v podmínkách města (růst výdajů na CR, koncepční řízení apod.). Opatření řeší také podporu aktivit při koordinaci a propojování subjektů v cestovním ruchu, zvyšování nabídky turistických produktů ve městě i v širším okolí a podporu kongresové, filmové, církevní a gastronomicky orientované turistiky.

Druhé opatření cílí na zavedení řádného marketingu města. Součástí opatření je zpracování dlouhodobé marketingové koncepce města a jasné marketingové strategie, vyjasnění brandingů města, sjednocení vizuálního stylu. Opatření rovněž zahrnuje definování jedinečnosti města a klíčových předností – zvýšení výtěžnosti potenciálu města a regionu, cílené zlepšování image, ujasnění dlouhodobého positioningu města, tvorbu a propagaci komplexních turistických produktů, aplikaci jednotného vizuálního stylu, zvýšení rozsahu a četnosti propagace na lokální, národní a mezinárodní, sjednocení marketingové komunikace na webových stránkách a sociálních sítích a zvýšení aktivity na sociálních sítích. Součástí opatření je pak rovněž modernizace stávajícího turistického webu a pořádání pravidelných pres tripů a insta tripů.

Třetí opatření – modernizace a budování infrastruktury cestovního ruchu je zaměřeno na nastavení pravidelné péče o stávající atraktivity města, podporu rekonstrukce a obnovy památek, veřejných

prostranství a příměstské krajiny využitelné pro cestovní ruch a budování základní a doplňkové infrastruktury.

Čtvrté opatření cílí na nastavení aktivní spolupráce s Libereckým krajem, podnikatelským sektorem a dalšími klíčovými aktéry (Městské informační centrum Liberec, Turistický region Jizerské hory, CzechTourism atd.)

Páté opatření se pak zaměřuje na využívání moderních technologií a nástrojů pro podporu cestovního ruchu. Šesté opatření se zaměřuje na podporu aktivit v rámci Euroregionu Nisa.

Opatření

4.4.1 Zavedení koncepčního řízení cestovního ruchu – aktivní podpora turismu jako významného finančního zdroje pro lokální ekonomiku

- ^ zpracování dlouhodobé koncepce udržitelného rozvoje cestovního ruchu a navazujících dílčích akčních plánů
- ^ sjednocení přístupu města s ostatními aktéry v oblasti cestovního ruchu
- ^ nastavení pravidelného monitoringu cestovního ruchu
- ^ ustanovení „řídící struktury“ cestovního ruchu ve městě
- ^ prioritizace cestovního ruchu v podmínkách města
- ^ podpora aktivit při koordinaci a propojování subjektů v cestovním ruchu a zvyšování nabídky turistických produktů ve městě i v širším okolí
- ^ podpora kongresové, filmové, církevní a gastronomicky orientované turistiky

4.4.2 Zavedení řádného marketingu města

- ^ zpracování dlouhodobé marketingové koncepce města
- ^ vyjasnění brandingů města, sjednocení vizuálního stylu
- ^ definování jedinečnosti města a klíčových předností
- ^ tvorba a propagace komplexních turistických produktů, aplikace jednotného vizuálního stylu
- ^ modernizace stávajícího turistického webu
- ^ pořádání pravidelných pres tripů a insta tripů
- ^ zvýšení rozsahu a četnosti propagace na lokální, národní a mezinárodní úrovni
- ^ sjednocení marketingové komunikace na webových stránkách a sociálních sítích, zvýšení aktivity na sociálních sítích

4.4.3 Modernizace a budování infrastruktury cestovního ruchu

- ^ nastavení pravidelné péče o stávající atraktivitu města
- ^ budování doplňkové infrastruktury (veřejné záchody)
- ^ modernizace základní infrastruktury cestovního ruchu (Rekonstrukce městského informačního centra)

4.4.4 Nastavení aktivní spolupráce s Libereckým krajem, podnikatelským sektorem a dalšími klíčovými aktéry

4.4.5 Využívání moderních technologií a nástrojů pro podporu cestovního ruchu

4.4.6 Podpora aktivit v rámci Euroregionu Nisa

Implementační část

27 Pravidla implementace

Nedílnou součástí řízení "Strategie rozvoje SML 2021+" (dále také SR SML) jsou "Pravidla pro řízení implementační části strategií". V těchto pravidlech jsou popsány konkrétní kroky k úspěšnému řízení SR SML s jasnou vazbou na rozpočet města a s ním související procesy a projektové řízení v podmínkách města a jím zřizovaných a zakládaných organizací.

Těmito pravidly se řídí implementace všech koncepčních dokumentů majících charakter strategie v kompetenci statutárního města Liberec a Magistrátu města Liberec.

Tato pravidla jsou závazná pro zaměstnance města zařazené do úřadu i volené zástupce města, kteří se zapojují do oblasti strategického řízení a plánování města.

Pravidla implementace obsahují především:

- ^ Roli orgánů města a magistrátu v systému strategického řízení a plánování
- ^ Pravidla práce se Strategie rozvoje SML 2021+
- ^ Způsob monitoringu Strategie rozvoje SML 2021+
- ^ Pravidla aktualizace Strategie rozvoje SML 2021+ a Akčního plánu
- ^ Pravidla komunikace a zapojování zainteresovaných stran

Hlavní principy řízení SR SML:

- ^ Důsledný marketing a propagace tvorby strategie, stejně jako jejího naplňování
- ^ Systémová participace s veřejností a zapojování partnerů do aktualizace a naplňování strategie
- ^ Hledání dlouhodobé shody nad celkovým směřováním města – společné zastřešení z pohledu rozvojové vize
- ^ Systémový přístup k rozvoji města – dlouhodobá vize a za účelem jejího naplňování realizované projekty
- ^ Koordinace investic – systémová koordinace investic a koncentrace zdrojů
- ^ Monitoring na základě reálných dat – zavedení systému monitoringu naplňování cílů prostřednictvím posuzování dopadů jednotlivých projektů
- ^ Zdůvodňování potřebnosti strategie a projektů – ověřování, zda plní stále původní cíle/ověřování. To znamená pravidelný monitoring naplňování strategie a její aktualizace.
- ^ Stabilní organizační vymezení – ustavení jasné odpovědnosti za strategii uvnitř úřadu a u politické reprezentace a vytvoření pracovní skupiny, která bude mít na starosti plnění a vyhodnocování strategie včetně zapojení politiků

Za kontrolu naplňování a uplatňování pravidel je **odpovědný odbor strategického rozvoje a dotací**. Politickou garanci za tato Pravidla nese primátor/primátorka města, který kompetence související se systémem strategického řízení a plánování částečně deleguje na svého náměstka/náměstkyni odpovídajícího za rozvoj města. Za stabilní organizační vymezení pak odpovídá tajemník MML.

27.1 Role orgánů města a magistrátu

Kapitola obsahuje soupis organizačních jednotek vstupujících implementace strategie a vymezení jejich odpovědnosti a kompetencí.

Organizačními jednotkami v procesu projektového řízení na magistrátu jsou:

- ^ Zastupitelstvo města
- ^ Vedení města
- ^ Řídící tým strategie
- ^ Odbor strategického rozvoje a dotací
- ^ Odvětvový odbor v roli garanta odvětvové strategie

Zastupitelstvo

Nejvyšší jednotka v rámci procesů organizace, mimo vlastní systém projektového řízení.

Kompetence:

- ^ Schvalování rozpočtu a změn rozpočtu města
- ^ Schvalování koncepčních dokumentů města

Odpovědnost:

- ^ Finanční stabilita a zajištění projektových aktivit

Vedení města

Nejvyšší jednotka v procesu programového řízení. Za funkčnost tohoto orgánu v podmínkách města nese odpovědnost primátor/primátorka města.

Složení:

- ^ Členové rady města a tajemník/tajemnice úřadu

Kompetence:

- ^ Schvaluje Strategii rozvoje SML 2021+
- ^ Podílí se na tvorbě strategie dle gesce členu příslušející
- ^ Nese politickou garanci za oblasti svěřené v gesce a projednává je s ostatními dotčenými politickými reprezentanty
- ^ Iniciuje změny ve strategických dokumentech
- ^ Schvaluje akční plány
- ^ Schvaluje aktualizace a změny strategických dokumentů
- ^ Bere na vědomí vyhodnocení strategického dokumentu

- ^ Vznáší požadavky na projekty
- ^ Schvaluje prioritní projekty z akčního plánu

Odpovědnost:

- ^ Naplňování Strategie rozvoje SML 2021+

Řídící tým strategie (ŘTS)

Nejvyšší výkonná jednotka v procesu programového řízení. Hlavní role řídicího týmu spočívá v naplňování opatření vyplývajících ze strategie. Jedná se o výkonnou složku systému, která je reprezentována především vedoucími odborů, kteří strategii naplňují s cílem dosahování rozvoje v jim svěřené gesci.

Složení:

- ^ Vybraní vedoucí odborů a klíčoví zaměstnanci

Kompetence:

- ^ Podílí se na tvorbě, aktualizaci a vyhodnocování Strategie rozvoje SML 2021+
- ^ Dle svěřené gesce nese odpovědnost za naplňování odvětvové strategie, jím garantovaného strategického cíle Strategie rozvoje SML 2021+
- ^ Vznáší požadavky na projekty
- ^ Podílí se na evaluaci strategií
- ^ Iniciuje změny strategie
- ^ Iniciuje prioritní projekty

Odpovědnost:

- ^ Naplňování strategie města

Odbor strategického rozvoje a dotací

Centrální výkonná jednotka pro řízení a koordinaci strategií a projektů. Zastává zastřešující roli v procesu strategického a projektového řízení. Zde se shromažďují všechny městem řešené strategie, projektové záměry a projekty. K jednání a za účelem podpory činnosti odboru mohou být přizváni v relevantních případech ostatní **vedoucí odborů a ředitelé zřizovaných a zakládaných organizací města či další zástupci města a MML/SML**. Funkci projektové kanceláře plní vybraní pracovníci **odboru strategického rozvoje a dotací**

Složení:

- ^ Vedoucí odboru strategického rozvoje a dotací
- ^ Vedoucí oddělení rozvojové koncepce
- ^ Manažer oddělení rozvojové koncepce atp.

Kompetence:

- ^ Dohled nad všemi strategickými dokumenty, které město realizuje
- ^ Odpovědnost za naplňování Strategie rozvoje SML 2021+ včetně jejího vyhodnocování a aktualizace
- ^ Monitoring naplňování Strategie rozvoje SML 2021+
- ^ Evaluace a vyhodnocování dopadů Strategie rozvoje SML 2021+
- ^ Inicivace aktualizace strategických dokumentů
- ^ Vedení databáze strategií
- ^ Vedení databáze projektů souvisejících s naplňováním Strategie rozvoje SML 2021+
- ^ Zadávání konkrétních úkolů vedoucím odborů a politickému vedení souvisejících s jejich kompetencemi v systému upraveném těmito pravidly
- ^ Zadávání konkrétních úkolů směrem k projektovým týmům
- ^ Kontrola projektových týmů

Odpovědnost:

- ^ Spolupráce při tvorbě projektového týmu, revize členů v týmu
- ^ Průběžně sleduje a spravuje informační databázi projektů a její naplňování během realizace konkrétního projektu
- ^ Metodická podpora jednotkám zapojeným do oblasti strategického řízení a plánování
- ^ Reporting směrem k vedení města o stavu naplňování Strategie rozvoje SML 2021+

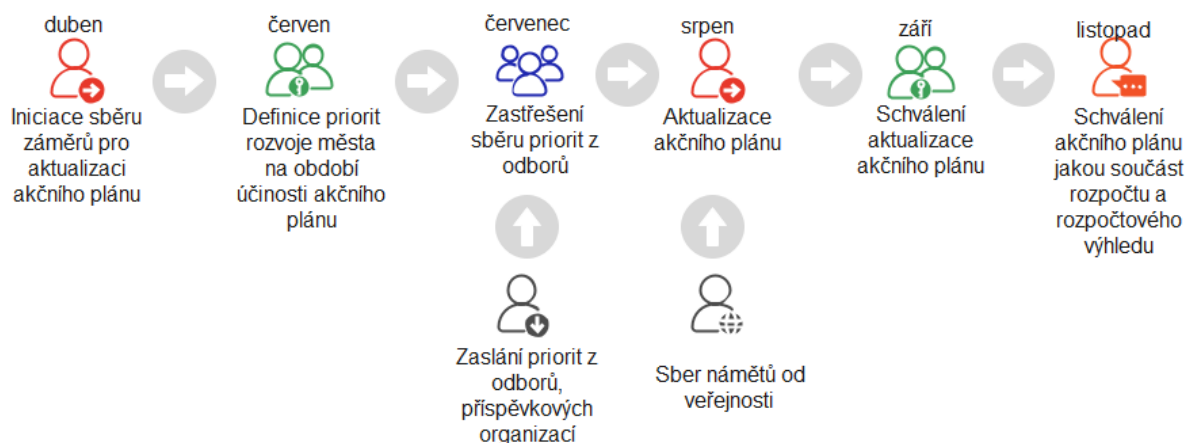
27.2 Pravidla monitoringu a aktualizace SR SML 2021+ a Akčního plánu

Kapitola obsahuje popis postupů souvisejících s monitoringem a aktualizací Strategie rozvoje SML 2021+.

Obrázek 7 – Hlavní aktéři systému

Obrázek 8 – Aktualizace akčního plánu

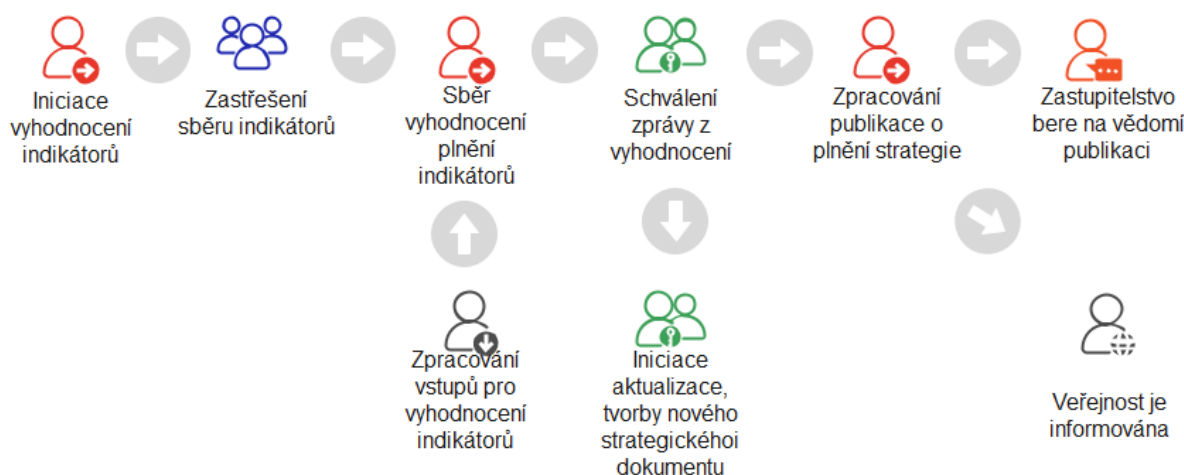

V rámci rozpočtového procesu alokuje každoročně město a jeho volené orgány předem stanovenou částku na naplňování opatření/projektů vycházejících ze strategie. To stejné se odehrává rovněž na úrovni rozpočtového výhledu, kdy město stanoví jasné mantinely na finanční prostředky dle účelu využití ve struktuře:

- ^ Výdaje na naplňování opatření vycházejících ze strategie města
- ^ Výdaje na spolufinancování projektů spolufinancovaných z externích zdrojů financování
- ^ Výdaje na opravu a údržbu majetku města

Ostatní postupy se řídí zákonem 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech, interními pravidly pro rozpočtový proces a jednání volených orgánů města. Sběr námětů od občanů probíhá na veřejném fóru a v rámci participativního rozpočtu.

Obrázek 9 – Vyhodnocení strategie – plnění indikátorů

Implementace strategie vychází z principů projektového řízení s vazbou na neustále vyhodnocování důvodu realizace projektů a posuzování jeho přínosů. Celý systém by měl být pružný a schopen reagovat na změny vstupních podmínek.

U každého z opatření by mělo dojít k přesné definici měřitelných ukazatelů přínosu z jeho realizace navázaných na celkovou architekturu indikátorové soustavy.

Obrázek 10 – Aktualizace strategie

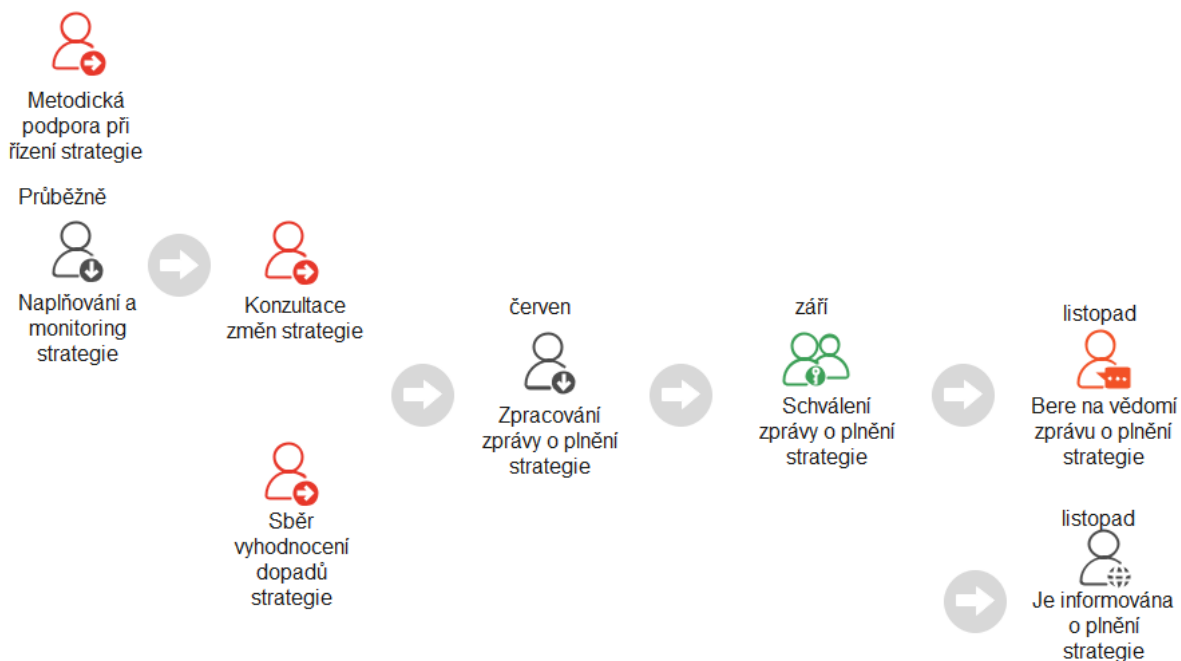

V rámci naplňování koncepce může docházet k doplňování, nahrazování, rušení a ke změnám opatření. Tyto změny by měly vycházet ze zhodnocení aktuálních potřeb města v oblastech dotčených touto koncepcí.

Strategický plán je aktualizován jedenkrát za dva roky na základě revize základních ukazatelů stanovených pro indikátorovou soustavu Strategie rozvoje SML 2021+.

Za aktualizaci strategie a akčního plánu odpovídá Odbor strategického rozvoje a dotací, kde se sbíhají informace o projektech, stejně jako vstupy pro hodnocení naplňování indikátorů a data relevantní pro zdůvodnění indikátorů.

Obrázek 11 – Tematická strategie

Za naplňování, aktualizaci a vyhodnocování odvětvové strategie, která je programovým dokumentem rozvoje daného odvětví odpovídá vždy vedoucí odvětvového odboru.

Mezi schválené sektorové strategické dokumenty, které město vytváří a zavazuje se k jejich naplňování, patří:

- ^ Akční plán udržitelné energetiky a klimatu (2030)
- ^ Strategický plán rozvoje sportu statutárního města Liberec 2020–2030
- ^ Plán prevence kriminality na roky 2020–2022
- ^ Plán odpadového hospodářství SML
- ^ Tematický akční plán pro oblast zaměstnanosti a dluhů v Liberci 2020–2022
- ^ Tematický akční plán pro oblast bydlení, bezpečnosti a občanského soužití Liberec 2020–2022
- ^ Komunitní plán služeb v sociální oblasti SML na období let 2018–2022
- ^ Manuál veřejných prostranství pro město Liberec – městské povrchy
- ^ Koncepce sociálního bydlení SML 2019–2022
- ^ Plán rozvoje cyklo dopravy území Liberec – Jablonec nad Nisou 2017–2023
- ^ Plán rozvoje veřejné dopravy území Liberec – Jablonec nad Nisou 2017–2023
- ^ Strategický rámec MAP pro ORP Liberec (2016)
- ^ Místní plán inkluze města Liberce 2019–2021

Aktuálně jsou rozpracované následující sektorové strategie:

- ^ Plán udržitelné městské mobility Liberec – Jablonec nad Nisou 2021–2030 (SUMP)
- ^ Adaptační strategie na změnu klimatu pro město Liberec
- ^ Strategie rozvoje kultury 2021–2028

28 Implementační část

Implementační část obsahuje konkrétní východiska a rámec pro implementaci Strategie rozvoje SML 2021+ a představuje konkrétní projekty a měřitelné ukazatele, kterých chceme realizací strategie dosáhnout s cílem zlepšit kvalitu města pro jeho uživatele.

Dokument obsahuje:

- ^ Prioritní programy města
- ^ Akční plán (Příloha 2)
- ^ Soubor indikátorů

Indikátory budou vyhodnocovány a případně revidovány každé dva roky, akční plán vyhodnocován a aktualizován každý rok a prioritní projekty/programy vyhodnocovány jedenkrát ročně, ale aktualizovány budou pouze dílčí projekty.

Tento dokument je závazný pro zaměstnance města zařazené do SML a MML i volené zástupce města, kteří se zapojují do oblasti strategického řízení a plánování města.

Za kontrolu naplňování a uplatňování pravidel je **odpovědný odbor strategického rozvoje a dotací**. Politickou garanci za tato pravidla nese primátor/primátorka města, který kompetence související se systémem strategického řízení a plánování částečně deleguje na svého náměstka/náměstkyni odpovídajícího za rozvoj města. Za stabilní organizační vymezení pak odpovídá tajemník SML.

28.1 Prioritní programy města

Kapitola obsahuje výčet strategických rozvojových programů na území města. Programy jsou složeny z dílčích projektů. Rozvojovým programem je pro účely tohoto dokumentu myšlen soubor jednotlivých projektů se strategickým dopadem na rozvoj města v delším než střednědobém časovém horizontu.

Tyto programy jsou souborem rozvojových plánů města s nejvyšší prioritou. Většinou se jedná o programy, které dobou své realizace přesahují horizont střednědobého plánu a jejich plné naplnění může sahat i za rok 2030, do kdy je plánováno naplňování Strategie rozvoje SML 2021+.

V dalším textu je uveden soupis programů. Pořadí programu není určováno prioritou, ale pořadím s vazbou na strategické cíle uvedené v návrhové části strategie.

Prioritní programy rozvoje města:

1. Rozvoj kvality vzdělávání – kvalita a kapacita školství (specifický cíl 1.1)
2. Podpora výstavby nových bytů (Papírové náměstí, Textilana, Kunratická, Perštýn, tiskárny a městské proluky), bydlení pro mladé, rozvoj dostupného městského bydlení (specifický cíl 3.1)
3. Revitalizace přehrady Harcov a proměna na Central Park Liberec (specifický cíl 3.2)
4. Vybudování náplavky u Nisy jakožto kvalitního veřejného prostoru (specifický cíl 3.2)
5. Systémové propojování rozvojových záměrů Liberec – Jablonec n. Nisou jakožto dvojměstí (specifické cíle 3.2 a 3.6)

6. Rozvoj dopravy v klidu, tzn. udržitelné zvyšování počtu parkovacích míst (sídliště; parkovací kapacity na vnitřním městském okruhu – parkování u ZUŠ, Textilana, Central Station, parkovací dům u KÚLK) (specifický cíl 3.3)
7. Výstavba tramvajové tratě do Rochlice a rozvoj MHD jako efektivní a ekologické alternativy individuální dopravy (specifický cíl 3.3)
8. Vybudování přestupního terminálu tzv. hrana – hrana „evropského standardu“ (specifický cíl 3.3)
9. Dobudování tzv. Nové Pastýřské a revitalizace Tržního náměstí (specifický cíl 3.3)
10. URAN a jeho okolí – rekonstrukce (specifický cíl 3.6)
11. Rekonstrukce městského bazénu a jeho okolí (specifický cíl 4.3)

V další části textu je uvedena vazba programů na projekty uvedené v akčním plánu. Ne všechny programy jsou v tuto chvíli rozpracovány do podoby projektů. Samotný akční plán, který tvoří přílohu tohoto dokumentu, je pak širší.

Tabulka 40 – Seznam projektů z akčního plánu dle jednotlivých prioritních programů rozvoje města

Cíle a projekty		Celkové předpokládané náklady do roku 2030 (mil. Kč)	Návaznost na strategický projekt
Cíl 1.1			
Školství	Rekonstrukce ZŠ Na výběžku	31	1
Školství	Rekonstrukce ZŠ Vrchlického	140	1
Školství	ZŠ Kaplického – učebna	1,9	1
Školství	ZŠ U školy – oprava fasád a střech objektu	20	1
Školství	MŠ Stromovka - modernizace	65	1
Školství	ZŠ Ostašov – Heřmánkova – energetické úspory a modernizace	41	1
Školství	ZŠ Dobiášova – úprava foyer a dispozic objektu	10	1
Školství	ZŠ Sokolovská – modernizace kuchyně	23,5	1
Školství	ZŠ U Školy – odvlhčení a bezbariérovost objektu	32	1
Školství	ZŠ Husova – modernizace kuchyně	27	1
Školství	ZŠ Dobiášova – úprava foyer a dispozic objektu	6,5	1
Školství	MŠ Delfínek – modernizace kuchyně	10	1
Školství	ZŠ Vrchlického – modernizace elektroinstalace		1
Školství	MŠ – odstranění radonu ve vybraných objektech	11	1
Školství	MŠ Kytička – dostavba spojovacího krčku	8	1
Školství	ZŠ Vrchlického – modernizace kuchyně	15	1
Školství	Rekonstrukce ZŠ U Soudu II. stupeň	76	1
Školství	Rekonstrukce a dostavba MŠ Pastelka	20	1
Školství	Rekonstrukce a dostavba ZŠ Jabloňová (ITI)	77	1

Cíle a projekty		Celkové předpokládané náklady do roku 2030 (mil. Kč)	Návaznost na strategický projekt
Školství	Rekonstrukce MŠ Malínek	82	1
Školství	Rekonstrukce MŠ Motýlek	21	1
Cíl 1.1, 3.5			
Školství	ZŠ Švermova – energetické úspory	90	1
Školství	ZŠ Sokolovská – energetické úspory a modernizace	151	1
Školství	ZŠ Orlí – energetické úspory	82,5	1
Školství	ZŠ Barvířská – energetické úspory + odborné učebny	130	1
Školství	ZŠ U Soudu – energetické úspory budovy I. stupně	28	1
Školství	Energetické úspory MŠ Klášterní	5,5	1
Školství	Energetické úspory MŠ Sedmikráska	9	1
Cíl 2.1, 3.1			
Městské bydlení	Rekonstrukce bytového domu ul. Dr. M. Horákové	20	2
Městské bydlení	Rekonstrukce bytového domu ul. Orlí	15	2
Městské bydlení	Výstavba bytových domů Na Žižkově	172	2
Městské bydlení	Rekonstrukce bytového domu ul. Proboštská	10	2
Městské bydlení	Rekonstrukce bytového domu Dvorská	20,5	2
Cíl 3.2			
Veřejný prostor	Liberecká náplavka	50	4
Veřejný prostor	Papírové náměstí – urbanistická soutěž, územní studie	2	2
Veřejný prostor	Tržní náměstí – rekonstrukce	49,2	9
Veřejný prostor	Úprava předprostoru před nádražím Liberec – nový vlakový terminál	38	8

Cíle a projekty		Celkové předpokládané náklady do roku 2030 (mil. Kč)	Návaznost na strategický projekt
Cíl 3.2, 4.2, 4.3			
Sport a volnočasové aktivity	Harcovská přehrada – cesta, osvětlení, pláže, mola	46	3
Cíl 3.3			
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Nová Pastýřská	46,5	9
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Tramvajová trať Rochlice – příprava	10	7
Parkování	Parkoviště Pastýřská P+R, včetně opěrné stěny a inženýrské sítě	30	6
Chodníky	Chodník a parkovací stání Hlávkova	4,3	6
Parkování	Rozšiřování parkovacích stání	30	6
Veřejné služby	Zázemí pro autobusové nádraží Uran, včetně likvidace buněk	4	10
Parkování	Regenerace sídliště Ruprechtice – Třešňová, Rychtářská	41	6
Cíl 3.6			
Veřejné služby	Rekonstrukce pláště budovy Uran	84	10
Cíl 4.2			
Sport a volnočasové aktivity	Rekonstrukce městského plaveckého bazénu	700	11

28.2 Akční plán

Akční plán obsahuje soubor konkrétních projektů. Jeho tvorba a aktualizace se řídí kapitolou „Pravidla monitoringu a aktualizace Strategie rozvoje SML 2021+ a Akčního plánu“ dokumentu „Pravidla implementace Strategie rozvoje SML 2021+“.

Akční plán obsahuje soubor projektů, které budou zahájeny nejpozději do tří let následujících po roku jeho schválení.

Akční plán je vyhodnocován každoročně, na jeho naplňování jsou alokovány konkrétní finanční prostředky a je stanoven vždy konkrétní čas na jeho realizaci.

U projektů, které budou zahájeny (nebo je plánováno jejich zahájení) rok od schválení akčního plánu je vyplňován detailní projektový záměr.

Akční plán na období 2021–2022 představuje Příloha 2 tohoto dokumentu.

28.3 Soubor indikátorů

Kapitola obsahuje soupis indikátorů strukturovaných dle jednotlivých specifických cílů strategie. Indikátorová soustava městu pomáhá reportovat stav plnění cílů v oblasti rozvoje města.

Indikátory a jejich naplňování bude vyhodnocováno jednou za dva roky.

Cílové hodnoty indikátorů demonstrují konkrétní a měřitelné cíle, kterých chce město dosáhnout díky naplňování opatření vyplývajících ze strategie s cílem zvýšení kvality města pro život a pro jeho uživatele obecně. U některých ukazatelů není v tuto chvíli nastaven systém jejich monitoringu. Tyto bude nutné ještě s ohledem na stanovené priority dopracovat.

U některých indikátorů není stanovena vstupní hodnota. To může být buď z důvodu irelevance vstupního zhodnocení, nebo z důvodu neznalosti vstupní hodnoty. V druhém případě je nutné vstupní hodnotu stanovit. V dalším textu je uveden soupis indikátorů, kde musí dojít ke stanovení vstupní hodnoty. V závorce je pak uvedena odpovědná organizace a stanoven termín.

Konkrétní ukazatele, kde musí dojít ke stanovení vstupní hodnoty:

- ^ Nárůst podílu podnikatelských subjektů v segmentech s vyšší přidanou hodnotou na HDP kraje (TUL a SML do 05/2022)
- ^ Zvýšení počtu rezidentů v centru města (architekt města do 03/2022)
- ^ Navýšení podílu kulturního a kreativního průmyslu na HDP města (TUL a SML do 05/2022)

29 Strategický cíl 1 – Vzdělávání, podnikání a zaměstnanost

Specifický cíl 1.1 – Vzdělávání

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Navýšení kapacit mateřských škol
Popis	Indikátor popisuje, o kolik se zvedly kapacity v mateřských školách oproti stavu v roce 2020 na území města Liberec. Ukazatel obsahuje kapacity v zařízeních všech zřizovatelů.
Vstupní hodnota	3 080
Cílová hodnota	3 180
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Školský rejstřík

Indikátor	Navýšení kapacit základních škol
Popis	Indikátor popisuje, o kolik se zvedly kapacity základních škol oproti stavu v roce 2020 na území města Liberec. Ukazatel obsahuje kapacity v zařízeních všech zřizovatelů.
Vstupní hodnota	10 066
Cílová hodnota	10 266
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Školský rejstřík

Indikátor	Rozšiřování sítě vysokorychlostního internetu ve školách
Popis	Indikátor obsahuje procento škol (ZŠ, MŠ a SŠ) napojených na vysokorychlostní internet na území města.
Vstupní hodnota	Není definována
Cílová hodnota	100 % - všechny školy na území města budou pokryty vysokorychlostním internetem
Termín dosažení	Prosinec 2025
Zdroj ověření	Výběrové šetření mezi řediteli škol

Specifický cíl 1.2 – Podnikání, zaměstnání, věda, výzkum a inovace

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Nárůst podílu podnikatelských subjektů v segmentech s vyšší přidanou hodnotou na HDP kraje
Popis	Indikátor obsahuje procentní navýšení HDP v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou oproti stávajícímu počtu zaměstnanců především v primárním sektoru a zpracovatelském průmyslu. Nutno definovat ve spolupráci s TUL.
Vstupní hodnota	Není definována – nutno společně s TUL stanovit vstupní hodnotu v absolutním vyjádření HDP – doplní TUL a SML do 05/2022
Cílová hodnota	20% nárůst
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Šetření TUL

30 Strategický cíl 2 – Sociální oblast, zdravotnictví a bezpečnost

Specifický cíl 2.1 – Sociální oblast

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Navýšení kapacit ambulantních a terénních služeb
Popis	Indikátor popisuje, o kolik se zvedly kapacity ambulantních služeb oproti stavu v roce 2020 na území města Liberec. Ukazatel obsahuje kapacity v zařízeních všech poskytovatelů. Dle jednotlivých služeb a cílových skupin bude řešeno v rámci komunitního plánu.
Vstupní hodnota	180 úvazků
Cílová hodnota	380 úvazků
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Liberecký kraj

Indikátor	Navýšení kapacit pobytových služeb
Popis	Indikátor popisuje, o kolik se zvedly kapacity pobytových služeb pro cílové skupiny oproti stavu v roce 2020 pro obyvatele města Liberec. Ukazatel obsahuje kapacity v zařízeních všech poskytovatelů. Dle jednotlivých služeb a cílových skupin bude řešeno v rámci komunitního plánu.
Vstupní hodnota	677
Cílová hodnota	777
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Liberecký kraj

Specifický cíl 2.2 – Bezpečnost a krizové řízení

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Navýšení aktivních prvků bezpečnosti na území města
Popis	Indikátor obsahuje informace o tom, o kolik se zvýší pokrytí města MKDS proti stavu v roce 2020.
Vstupní hodnota	52 kamerových bodů
Cílová hodnota	100 kamerových bodů
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Městská policie

Indikátor	Zvýšení pocitu bezpečí obyvatel
Popis	Indikátor obsahuje informace o tom, o kolik se zvýší pocit bezpečí obyvatel na území města.
Vstupní hodnota	Cítí se bezpečně více než 80 % dotázaných
Cílová hodnota	Cítí se bezpečně více než 90 % dotázaných
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Městská policie

Indikátor	Navýšení rozpočtu na výkon činnosti městské policie
Popis	Indikátor obsahuje cílovou hodnotu rozpočtu na činnost městské policie v roce 2030.
Vstupní hodnota	76 mil.
Cílová hodnota	100 mil.
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Městská policie

Indikátor	Navýšení počtu strážníků městské policie
Popis	Indikátor obsahuje cílovou hodnotu počtu strážníků městské policie v roce 2030.
Vstupní hodnota	80 strážníků
Cílová hodnota	100 strážníků
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	Městská policie

31 Strategický cíl 3 – Udržitelný rozvoj města

Specifický cíl 3.1 – Bydlení

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Zvýšení počtu rezidentů v centru města
Popis	Indikátor obsahuje čistý nárůst počtu obyvatel bydlících v úzkém centru města – vymezeno vnitřním městským okruhem.
Vstupní hodnota	0 – nutno doplnit – doplní (architekt města do 12/2021)
Cílová hodnota	5 000 – dojde k navýšení o 5000 obyvatel
Termín dosažení	Prosinec 2035
Zdroj ověření	Matrika/signalizační data

Indikátor	Zvýšení počtu městských bytů
Popis	Indikátor obsahuje navýšení počtu městských bytů pro preferované cílové skupiny.
Vstupní hodnota	1 200
Cílová hodnota	1 480
Termín dosažení	Prosinec 2035
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Zvýšení počtu obyvatel města na 120 000
Popis	Indikátor vyjadřuje celkový počet obyvatel města.
Vstupní hodnota	105 000
Cílová hodnota	120 000
Termín dosažení	Prosinec 2040
Zdroj ověření	Matrika/signalizační data

Specifický cíl 3.2 – Urbanismus a veřejný prostor

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Budování lokálních center města
Popis	Indikátor obsahuje navýšení počtu revitalizovaných veřejných prostranství dle manuálu veřejného prostoru, které budou ze strany obyvatel vnímány jako přirozená centra města (městských čtvrtí) a budou centry nejen života za účelem trávení volného času, ale nabídnou rovněž dostatečný mix kultury a služeb s preferencí okrajových částí města a částí mimo památkovou zónu a zónu intenzivní péče.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	14 vybudovaných/podpořených center
Termín dosažení	Prosinec 2035
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Revitalizace veřejných prostranství, které podporují budování centra města
Popis	Revitalizace veřejných prostranství dle manuálu veřejného prostoru s celoměstským významem (Liberecká náplavka, revitalizace nábřeží Nisy podél cyklostezky Odra – Nisa, Harcovská přehrada, Sokolské náměstí, Papírové náměstí, Tržní náměstí, Malé náměstí, městské terasy Lucemburská ulice, revitalizace Šaldova náměstí, revitalizace a rozšíření pěší zóny náměstí Dr. E. Beneše atd.).
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	15
Termín dosažení	2040
Zdroj ověření	SML

Specifický cíl 3.3 – Doprava a dopravní infrastruktura

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Zlepšení prostupnosti města a jeho severní části
Popis	Zhodnocení naplnění principů, územního plánu a dalších strategií s ohledem na budování zelených koridorů a prostupnosti či částečné prostupnosti města do volné krajiny podél modrozelené infrastruktury a odstraňování neprostupnosti území podél významných dopravních infrastruktur I/35, železnice atd. Zelený koridor podél Nisy, podél drobných vodních toků ve městě, spojnice koridorů mezi Jizerskými horami a Ještědským hřebenem, propojení rozdělených částí města sever – jih.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	8
Termín dosažení	Prosinec 2040
Zdroj ověření	Empirické šetření

Indikátor	Snížení počtu mostů v havarijním stavu
Popis	Indikátor pomáhá hodnotit podíl mostů v havarijním stavu na celkovém počtu mostů v Liberci. V tuto chvíli počet mostů v havarijním stavu neustále roste. Cílem je stabilizovat situaci tak, aby v roce 2030 nebyl v havarijním stavu na území města v roce 2040 žádný most.
Vstupní hodnota	45
Cílová hodnota	0
Termín dosažení	Prosinec 2035
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Zvýšení délky pochozích ploch
Popis	Indikátor hodnotí prodloužení délky pochozích ploch.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	10 km
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Zklidnění individuální automobilové dopravy v centru města pro pěší dopravu
Popis	Dojde k výraznému rozšíření pěších a obytných zón či sdílených prostor v centru města vymezeného městským okruhem s vytvořením pěší promenády mezi centrem města, vlakovým nádražím a Lidovými sady a pěší promenádou mezi centrem města a prostorem okolí Liberecké přehrady jako central parku. Zvýšení podílu obytných zón a sdílených prostor v dalších částech města, včetně sídliště.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	20
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Navýšení počtu nových parkovacích ploch mimo centrum města
Popis	Indikátor hodnotí navýšení parkovacích kapacit mimo centrum města, především v sídlištích v rámci programu revitalizace sídlišť na území města. Cílem je koncentrace parkovacích ploch a mix různých opatření vycházejících z prostorových a urbanistických principů území, manuálu veřejného prostoru a adaptační strategie.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	2 500
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Nové km cyklotras, cyklostezek a cyklopruhů
Popis	Indikátor hodnotí prodloužení cyklotras, cyklostezek a cyklopruhů na území města. Součástí je i bezpečnost cyklistické dopravy v uličním profilu.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	30 km
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Specifický cíl 3.4 – Technická infrastruktura

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Energetická náročnost budov
Popis	Indikátor hodnotí procentní snížení energetické náročnosti budov ve vlastnictví města.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	2 %
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Stanovení objemu prostředků na opravy a údržbu technické infrastruktury
Popis	Indikátor stanovuje cílovou hodnotu procenta z rozpočtu města na opravy a údržbu majetku města.
Vstupní hodnota	85 000 000,- Kč
Cílová hodnota	Každý rok navýšení o 20 %
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Specifický cíl 3.5 – Životní prostředí

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Navýšení podílu revitalizované městské zeleně a prvků zelené infrastruktury
Popis	Indikátor obsahuje navýšení podílu revitalizované a urbanizované městské zeleně z celkové plochy městské zeleně na území města na 25 % z celkové plochy (prvky zelené infrastruktury např. výsadbové pásy, uliční stromořadí, zelené střechy).
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	25 %
Termín dosažení	Prosinec 2035
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Rozšíření kanalizační sítě
Popis	Indikátor obsahuje rozšíření kanalizační sítě oproti stávající situaci o 15 %.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	15% rozšíření
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Rozšíření zásobování pitnou vodou
Popis	Indikátor obsahuje rozšíření vodovodní sítě oproti stávající situaci o 20 %.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	20% rozšíření
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Zvýšení podílu propustných ploch na území města ve veřejném prostoru a snížení tepelných ostrovů ve městě
Popis	Indikátor obsahuje procento předělaných nepropustných ploch na plochy propustné a propustnější (dle manuálu veřejného prostoru a adaptační strategie) a snížení tepelných ostrovů na území města.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	30% navýšení, 25% snížení tepelných ostrovů
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Zvýšení počtu nádob na bioodpad
Popis	Indikátor je závislý na zbudování kompostárny a znamená zvýšení počtu nádob na bioodpad na území města. Dopad má na lepší využití bioodpadu.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	200
Termín dosažení	Prosinec 2025
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Revitalizace vodních ploch a nové retenční plochy, tůňe, suché poldry, částečné odkrývání zatrubněných toků, obnova původních kanálů
Popis	Revitalizace stávajících vodních ploch a jejich okolí dle manuálu veřejného prostoru, nové retenční nádrže a suché poldry, částečné odkrývání zatrubněných toků a potoků, tvorba nových prvků modrozelené infrastruktury, obnova původních kanálů, retence dešťových vod a zadržování na území města s maximalizací vsaku.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	12
Termín dosažení	Prosinec 2025
Zdroj ověření	SML

Specifický cíl 3.6 – Kvalitní veřejná správa

Indikátor	Udržení přijatelné výše zadlužení
Popis	Indikátor stanovuje doporučenou výši celkového zadlužení města, která se pohybuje pod hodnotou stanovenou zákonem – tzv. pravidlo rozpočtové odpovědnosti (max. 60 %).
Vstupní hodnota	57,84 % (rok 2020)
Cílová hodnota	50 %
Termín dosažení	Prosinec 2027
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Udržení přijatelné výše dluhové služby
Popis	Indikátor stanovuje max. výši výdajů určených na splácení úroků a jistiny úvěrů města, které neohrozí finanční stabilitu města.
Vstupní hodnota	7,2 % (rok 2020)
Cílová hodnota	Max. 15 %
Termín dosažení	Prosinec 2027
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Stabilizace zdrojů na úsporná energetická opatření a energetický management
Popis	Indikátor obsahuje navýšení prostředků na úsporná energetická opatření z nákladů na elektrickou energii, teplo a vodu. Vytvoření fondu energetických úspor.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	5 000 000,- Kč

Indikátor	Stabilizace zdrojů na úsporná energetická opatření a energetický management
Termín dosažení	Prosinec 2024
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Stabilizace výše finančních prostředků alokovaných na investice a obnovu majetku
Popis	Indikátor obsahuje jasné stanovení podílu investičních výdajů na celkovém rozpočtu města. Podmínkou je vytvoření fondu obnovy majetku, jehož rozdělení bude probíhat v souladu s naplňováním strategie města. Finance z vlastních zdrojů.
Vstupní hodnota	236 mil. Kč (rok 2020)
Cílová hodnota	Navyšování o 10 % ročně % z rozpočtu města
Termín dosažení	Prosinec 2025
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Reinvestice do nájemních objektů
Popis	Indikátor obsahuje jasné stanovení objemu finančních prostředků, které budou vráceny zpět do péče o bytový fond města. Indikátor rovněž znamená, že 20 % z finančních prostředků vybraných na nájemném by mělo být ziskem města.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	80 % z vybraného nájmu
Termín dosažení	Prosinec 2024
Zdroj ověření	Magistrát města/správa bytů

32 Strategický cíl 4 – Kultura, sport, volnočasové aktivity a cestovní ruch

Specifický cíl 4.1 – Kultura

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory

Indikátor	Počet zrekonstruovaných/nových kulturních zařízení
Popis	Indikátor obsahuje, kolik kulturních zařízení bude ve sledovaném období zrekonstruováno.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	3
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Stabilizace objemu finančních prostředků na podporu kultury
Popis	Indikátor stanovuje, jaké procento z celkového rozpočtu města jde na dotační politiku města v oblasti kultury.
Vstupní hodnota	6 %
Cílová hodnota	7 %
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Navýšení podílu kulturního a kreativního průmyslu na HDP města
Popis	Indikátor stanovuje, o kolik se zvýší podíl kulturního a kreativního průmyslu na území kraje.
Vstupní hodnota	Stanovit společně s TUL stávající stav
Cílová hodnota	Stanoví TUL a SML, odbor kultury do 05/2022)
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	TUL – nutno doplnit výstupy mapování kreativního průmyslu – bude doplněno na základě spolupráce SML/MML a TUL do roku 2023

Specifický cíl 4.2 – Sport

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory:

Indikátor	Počet zrekonstruovaných/nových sportovních zařízení
Popis	Indikátor obsahuje, kolik sportovních zařízení bude ve sledovaném období rekonstruováno.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	2
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Indikátor	Stabilizace objemu finančních prostředků na podporu sportu
Popis	Indikátor stanovuje, jaké procento z celkového rozpočtu města jde na dotační politiku města v oblasti sportu.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	7 %
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Specifický cíl 4.3 – Volnočasové aktivity

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory:

Indikátor	Počet vybudovaných nových prvků infrastruktury pro trávení volného času
Popis	Indikátor obsahuje, kolik prvků infrastruktury pro trávení volného času bude ve sledovaném období rekonstruováno.
Vstupní hodnota	0
Cílová hodnota	30
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	SML

Specifický cíl 4.4 – Cestovní ruch

Garantem oblasti je věcně příslušný náměstek a za definici a reporting indikátoru odpovídá vedoucí příslušného odboru.

Indikátory:

Indikátor	Zvýšení délky přenocování
Popis	Indikátor znamená prodloužení průměrné délky přenocování oproti stávající situaci.
Vstupní hodnota	2,3 dny
Cílová hodnota	3 dny
Termín dosažení	Prosinec 2030
Zdroj ověření	TUL/Poplatek z ubytovací kapacity/ČSÚ

Indikátor	Navýšení počtu turistů
Popis	Indikátor znamená navýšení počtu turistů na území města.
Vstupní hodnota	190 000
Cílová hodnota	240 000
Termín dosažení	Prosinec 2025
Zdroj ověření	Statistická ročenka ČSÚ

Doporučení ke strategii v rámci procesu SEA

33 Průběh posuzování návrhu koncepce

Součástí přípravy Strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+ byl proces posouzení vlivu návrhu koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví.

Dne 28. 7. 2021 obdržel Krajský úřad Libereckého kraje, jako příslušný orgán k posuzování předmětné koncepce, oznámení, na základě kterého bylo dne 5. 8. 2021 zahájeno zjišťovací řízení. Toto bylo ukončeno dne 9. 9. 2021 vydáním závěru zjišťovacího řízení, ve kterém bylo konstatováno, že koncepce může mít významný negativní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví, a proto bylo nezbytné provést posouzení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí podle zákona. Návrh koncepce, včetně vyhodnocení vlivů koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, byl předložen krajskému úřadu dne 5. 1. 2022. Následně byly tyto dokumenty rozeslány dotčeným orgánům a dotčeným územním samosprávným celkům. Vzhledem k tomu, že krajský úřad neobdržel žádné vyjádření veřejnosti k oznámení koncepce v rámci zjišťovacího řízení, upustil příslušný úřad v souladu s § 10f odst. 2 zákona od konání veřejného projednání návrhu koncepce. Vyjádření k návrhu koncepce a vyhodnocení SEA byla následně dne 11. 2. 2022 předána statutárnímu městu Liberec k vypořádání. Statutární město Liberec tato vypořádala a zapracovala je do návrhu koncepce a vyhodnocení SEA. Po následném odeslání vypořádání na krajský úřad bylo k návrhu koncepce získáno podle § 10g zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, získáno **souhlasné stanovisko**.

V závěru posuzování bylo stanoveno, že koncepce jako celek nebude mít žádný významný negativní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví a koncepci lze schválit a implementovat.

Pokud jde o vlivy na veřejné zdraví, v souhlasném stanovisku k návrhu koncepce jsou nastaveny podmínky realizace strategie, jejichž cílem je minimalizovat negativní vlivy na lidské zdraví, a to jak na úrovni jednotlivých vytipovaných aktivit, tak i na úrovni celé strategie.

34 Požadavky k realizaci koncepce z hlediska minimalizace dopadů na životní prostředí a veřejné zdraví

Implementace Strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+ bude vycházet z respektování podmínek ze stanoviska Krajského úřadu Libereckého kraje:

1. Pořizovatel koncepce zajistí, aby při implementaci aktivit Strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+ byla zohledněna doporučení k prevenci, případně zmírnění potenciálních negativních vlivů na životní prostředí uvedená v kapitole 10 vyhodnocení SEA. V případě opatření, v jejichž rámci se budou realizovat aktivity či projekty s potenciálním negativním vlivem na životní prostředí, je třeba zajistit následující hlavní opatření ke snížení potenciálních negativních vlivů těchto aktivit/projektů:
  - a) Zajistit odborný a odpovědný výběr projektů/aktivit s ohledem na jejich vlivy na životní prostředí. Nepodporovat záměry s potenciálně významnými vlivy na životní prostředí.
  - b) V případě zemních, stavebních, rekonstrukčních, demoličních nebo sanačních prací minimalizovat negativní vlivy na kvalitu ovzduší a hlukovou situaci a minimalizovat zábory půdy a produkci odpadů.
  - c) Při stavebních pracích dbát na ochranu před šířením invazních druhů.
  - d) V případě nové výstavby minimalizovat její vliv na chráněná a cenná území, lokality s výskytem chráněných druhů živočichů, rostlin a na cenná přírodní stanoviště.
  - e) Jakékoliv aktivity, u nichž nelze vyloučit negativní ovlivnění (i zprostředkované) zvláště chráněných území, konzultovat s orgány ochrany přírody.
  - f) Pro zadržování vody v krajině preferovat přírodě blízká opatření a soustředit se na komplexní krajinářská řešení.
  - g) Případné zásahy do kulturních památek a jejich ochranných pásem, či záměry, které by se přímo dotýkaly architektonického dědictví České republiky, archeologických nálezů apod., je nutno konzultovat a spolupracovat s orgány státní památkové péče (např. s Národním památkovým ústavem).
  - h) Podporovat environmentální vědomí obyvatel jako součást zdravého životního stylu.
  - i) V rámci monitorování koncepce sladit vlastní systém monitoringu a evaluace s požadavky na sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle § 10h zákona.
2. Umísťování silničních komunikací, kapacitních parkovišť a významných zdrojů znečišťování ovzduší podmínit vypracováním rozptylové studie.
3. Umísťování zdrojů hluku (silniční komunikace, železniční a tramvajové tratě, parkoviště a podobně) podmínit vypracováním akustické studie a souhlasem orgánu ochrany veřejného zdraví (řešit v příslušných správních řízeních, případně v procesech EIA).
4. Zamezit kontaminaci zdrojů pitné vody a obecně pak podzemních a povrchových vod, zvláštní pozornost věnovat záměrům realizovaným v místech potenciálního výskytu starých ekologických zátěží (řešit v příslušných správních řízeních, případně v procesech EIA).
5. V rámci jednotlivých záměrů požadovat v maximální možné míře zasakování dešťových vod namísto jejich odvodu do vodních toků (řešit v příslušných správních řízeních, případně v procesech EIA).
6. Minimalizovat zábor zemědělské a lesní půdy, případně preferovat zábor půd nižší třídy ochrany.
7. Zamezit kontaminaci půdy, zvláštní pozornost věnovat záměrům realizovaným v místech potenciálního výskytu starých ekologických zátěží (řešit v příslušných správních řízeních, případně v procesech EIA).
8. Minimalizovat riziko vzniku dopravních nehod na nově realizovaných silničních komunikacích, železničních a tramvajových tratích, a to zejména nehod s účastí chodců a cyklistů (stavební oddělení, bezpečnostní prvky).

9. Stavebně-technickými a organizačními opatřeními na komunikacích předcházet dopravním nehodám souvisejících s nárůstem intenzit automobilové dopravy.
10. Zajistit provázanost aktivit na podporu nemotorové dopravy a aktivit na podporu dopravy veřejné tak, aby byl zajištěn bezkolizní přístup k objektům veřejné dopravy.
11. Při realizaci aktivit na podporu sportovních činností, turistického ruchu apod. dbát též na prevenci vzniku úrazů.
12. Zajistit plnění imisních a hlukových limitů na stávající komunikační síti při nárůstu intenzit automobilové dopravy, který je nutno očekávat v souvislosti s podporou ekonomického rozvoje (vznik nových služeb, vytváření nových pracovních míst, přeprava nákladu, zvýšení mobility obyvatel atd.).
13. Kontrolovat dodržování přípustné hladiny hluku z provozu navrhovaných aktivit, vč. Sportovních a kulturních akcí.
14. Podporovat dostupné bydlení.

Další zákonná ustanovení:

1. Zajistit a zveřejnit opatření pro sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle ustanovení § 10h zákona.
2. Sledovat vývoj kvality životního prostředí v dotčeném území na základě monitorovacích indikátorů uvedených v kapitole 9 vyhodnocení SEA a a v kapitole 4.3 Hodnocení vlivů na veřejné zdraví.
3. V pravidelných intervalech vyhodnocovat vliv implementace Strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+ včetně vlivů na životní prostředí se zveřejňováním souhrnné zprávy. V případě zjištění významných negativních vlivů na životní prostředí provádět průběžnou aktualizaci této koncepce a dodržovat další povinnosti vyplývající z výše uvedeného ustanovení.

35 Přílohy

Příloha 1: Dílčí SWOT analýzy

SWOT pracovní skupiny P1

Silné stránky	
P1_S.1	Město atraktivní pro život (blízkost přírody, přirozené centrum Libereckého kraje, Euroregion Nisa, metropole severu, blízkost okolních států a Prahy)
P1_S.2	Ekonomické centrum regionu s dostatečnou pracovní nabídkou v rámci města a jeho okolí (průmyslové zóny), průmyslová tradice (zejména sklářství, textil, strojírenství) a průmyslové inovace (textil – nanotechnologie, robotika, IT, blízkost Jablotronu a jiných), dostupná pracovní síla
P1_S.3	Dlouhodobý růst cestovního ruchu a jeho významu v podmínkách města
P1_S.4	Sociálně-ekonomické smýšlení obyvatelstva
P1_S.5	Působení TUL (spolupráce Přírodovědně-humanitní a pedagogické fakulty se SML) a dalších institucí pro technické neformální vzdělávání: IQLandia, Science Center apod.
P1_S.6	Stabilní a funkční síť ZŠ a MŠ plnící standardy určené legislativou/státem, dostupnost a rozmanitost SŠ na území města (technické, zdravotní, SOU, všeobecné – gymnázia), dostupné ZUŠ
P1_S.7	Projektové vzdělávání na školách (např. projektové dny)
P1_S.8	Dostatečná populační základna (poptávka) pro naplnění alternativních MŠ i ZŠ a otevřenost systému v rámci RVP
P1_S.9	Úspěšně nastartované společné vzdělávání (včetně účasti externích aktérů a konkrétních projektů) v rámci neinvestičních projektů SML spolufinancovaných z OP VVV
P1_S.10	Existence Dětské univerzity v rámci TUL
P1_S.11	Koncepčnost města v oblasti podpory vzdělávání (zejména ZŠ a MŠ), včetně podpory alternativních programů na ZŠ a efektivního využívání kapacit škol, existence monitoringu kvality vzdělávání (známka snahy o zvyšování kvality vzdělávání)
P1_S.12	Transparentní a otevřený proces zápisů do MŠ a ZŠ (elektronická podpora zápisů), EDUfórum (systém pravidelných besed s veřejností)
P1_S.13	Spolupráce SML – ZŠ – NNO (prevence, vzdělávání, podpora žáků), kariérové poradenství zajištěné školami i externími partnery

Slabé stránky	
P1_W.1	Mírně vyšší nezaměstnanost ve srovnání krajů, značný podíl dlouhodobé nezaměstnanosti, vysoká míra předlužení
P1_W.2	Nižší míra VŠ vzdělání ve srovnání krajů (převažující technické SŠ vzdělání), malý počet studentů/absolventů gymnázií, vysoká míra nedokončení ZŠ, nedostatečně definované místní potřeby ve středoškolském vzdělávání
P1_W.3	Nedostatečná kooperace podnikatelských subjektů, města, TUL a NNO, malá podpora začínajících podnikatelů (řízení a finance, vzdělávání)
P1_W.4	Nedostatek kvalifikovaných pracovníků v různých oblastech soukromého i veřejného sektoru
P1_W.5	Zadluženost města vedoucí k nízkým investicím a dlouhodobě neschválený nový územní plán jako limity města pro další rozvoj
P1_W.6	Nízká míra diverzifikace místní ekonomiky (závislost na automotive) a nízká přidaná hodnota u subdodavatelů do automotive; slabé zastoupení energetického sektoru a nízké využití nových technologií v tzv. zelené energetice
P1_W.7	Konjunktura a tlak na nízkou cenu práce způsobující příliv zahraničních pracovníků bez integrace
P1_W.8	Zánik firem způsobený absencí tradice rodinných firem nebo obtížným mezigeneračním předáním v rodinách
P1_W.9	Nedostatek osobností na TUL, chybějící vztah garantů k vědě (externí vyučující), fungují osobní animozity, nedostatečná motivace studentů k působení ve vědě, TUL je vnímána negativně jako regionální a bez přesahu do podnikání, malé propojení s podnikatelským sektorem (partnerství, investice, financování, výzkumné projekty atd.)
P1_W.10	Nedostatečná prezentace města jako centra vědy a výzkumu, nízká atraktivita pro mladé vědce a odborníky (vysoké náklady na bydlení, úroveň veřejného prostoru atd.), absence podpory integrace vědců a odborníků z řad cizinců
P1_W.11	Nejistota uvedení výsledků výzkumu do praxe
P1_W.12	Horší technický stav budov a materiální vybavení některých ZŠ, absence sportoviště/tělocvičny a prostor pro práci venku, stav bazénu znesnadňující plavecký výcvik žáků, nízká úroveň technické výuky na ZŠ
P1_W.13	Nevyrovnaná úroveň atraktivity ZŠ a MŠ, malá podpora alternativního vzdělávání z hlediska poptávky (zejména z pohledu rodičů), uzavřený přístup vedení některých ZŠ
P1_W.14	Nedostatečné možnosti výuky v cizím jazyce, nedostatečně využívané formativní hodnocení, minimální uplatňování lokálně ukotveného a servisního vzdělávání (dodání např. od NNO) na ZŠ
P1_W.15	Absence nové zástavby v architektuře 21. století

Slabé stránky	
P1_W.16	Slabé pozice pedagogů (nerespektování rodiči) – rovněž celospolečenský problém
P1_W.17	Absence pravidelných analytických závěrů na základě dokumentů odboru školství a sociálních věcí (přehledy škol v Liberci a kritéria jejich srovnání)
P1_W.18	Rostoucí průměrný věk učitelů a genderová nevyváženost pedagogických sborů (výrazná převaha žen), fluktuace pedagogických i nepedagogických zaměstnanců škol, nízké ohodnocení asistentů pedagoga (rovněž otázka systémového ohodnocení této pozice)
P1_W.19	Nesystematičnost primární prevence na školách (poskytována v různé míře)
P1_W.20	Nedostatečné kapacity oddělení školství a omezené pracovní zázemí
P1_W.21	Omezená návaznost primárního a sekundárního vzdělávání (rozdílní zřizovatelé ZŠ a SŠ)
P1_W.22	Vysoká míra individuální automobilové dopravy v okolí škol (nebezpečí pro pěší a účastníky cyklistické dopravy)

Příležitosti	
P1_O.1	Kreativní a inovativní průmysl, včetně průmyslu 4.0, budování znalostní ekonomiky, aplikovaný výzkum, využití libereckého podnikatelského inkubátoru, digitální technologie napříč sektory
P1_O.2	Rozvoj ekonomiky turismu, sportu a zdravého životního stylu udržitelnou formou (příroda, ekofarmy, edukace aj.), potenciál pro public relations (PR) města (historie, kultura a příroda jako zdroj ekonomického růstu)
P1_O.3	Posílení dopravní dostupnosti Prahy
P1_O.4	Zapojení seniorů jako schopných odborníků do ekonomiky a vzdělávání
P1_O.5	Spolufinancování velkých projektů městem a podnikatelskými subjekty, zapojení ESF, včetně sociálního podnikání, ESF pro vzdělávání
P1_O.6	Vyšší míra využívání obnovitelných zdrojů energie
P1_O.7	Využití brownfields pro nové projekty v oblasti podnikání a zaměstnanosti a jejich zahrnutí do územního plánu

Příležitosti	
P1_O.8	Podpora zaměstnanosti znevýhodněných skupin formou prostupného zaměstnávání šitého na míru potřebám podnikatelů i cílových skupin s různými hendikepy na trhu práce, dotovaná pracovní místa
P1_O.9	Spolupráce města s krajem v oblasti vědy a inovací a prezentace města jako centra vědy, výzkumu a inovací; podpora vědecko-výzkumných center nebo vzniku výzkumného institutu, propojení základního a aplikovaného výzkumu, spolupráce s TUL a inovativními firmami
P1_O.10	Přísun financí pro vědu a výzkum ze strany státu, veřejné zakázky na inovativní řešení
P1_O.11	Mezinárodní spolupráce v ekonomice a vzdělávání včetně příhraniční spolupráce v Trojzemí, využití partnerských projektů měst (např. St. Gallen) a přenos dobrých praxí
P1_O.12	Prosazení konceptu Smart City a internetu věcí
P1_O.13	Navázání na tradice města (nejen inovace v textilu, ale i lokální témata ve vědě), podpora talentů všech věkových kategorií a motivace vzdělaných rodáků k návratu do města
P1_O.14	Spolupráce mezi školami (MŠ – ZŠ – SŠ – VŠ), rodiči a školami, muzei a knihovnami
P1_O.15	Rozvoj alternativního vzdělávání a obohacování hlavního proudu, podpora vzdělávání vznikem průběžné veřejné diskuzní platformy k cílům a kvalitě vzdělávání („Fórum vzdělávání Liberec“)
P1_O.16	Podpora pozice a práv pedagoga, zlepšení komunikace vedení školy s pedagogy; podpora prevence vyhoření pedagogických pracovníků (supervize, teambuildingy, sdílení, párová výuka, snížení administrativy)
P1_O.17	Pokračování a rozvoj stávajícího analyticko-reflexivního přístupu ke vzdělávání, pokračování v projektech zacílených na podporu dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kariérového poradenství a dalších, sběr dobrých praxí a know-how v ČR i zahraničí
P1_O.18	Zkvalitnění a zefektivnění spolupráce se sociální sférou prostřednictvím případových konferencí OSPOD, vzájemným vzděláváním pracovníků mezi OSPOD, NNO, učitelé a dalších pracovníků škol (zejména mezi učiteli a pracovníky OSPOD)
P1_O.19	Zajištění možnosti poradenství a konzultací pro školy v oblastech práva, ekonomiky a hospodaření, administrace projektů (včetně ESF) a dalších otázek týkajících se turbulentních změn v legislativě
P1_O.20	Podpora speciálních akcí zaměřených na výuku technologií a cizích jazyků („příměstské tábory“)
P1_O.21	Oživení ekonomiky města přilákáním studentů do centra (inspirace jinými krajskými městy – např. Hradec Králové)
P1_O.22	Mnohostranné využití škol jako komunitních center a prostor pro setkávání dalších subjektů (spolky, kluby)

Příležitosti	
P1_O.23	Podpora alternativních způsobů dopravy do škol (pěší, cyklistika, omezení individuální automobilové dopravy)

Hrozby	
P1_T.1	Obtížná predikovatelnost ekonomického vývoje (hrozba krize nebo recese, turbulence v ekonomice), snižování daňové výtěžnosti
P1_T.2	Závislost na automotive a zpracovatelském průmyslu, potřeba diverzifikace (ohrožení velkého množství pracovních míst)
P1_T.3	Rozvojová osa PUR, odliv odborníků a vzdělaného obyvatelstva (do Prahy, Drážďan apod.), perifernost Liberce
P1_T.4	Likvidace malých podnikatelských subjektů velkými
P1_T.5	Politika státu vůči VŠ (koncepce 2017+ na VŠ – preference velkých škol a hrozba posunutí regionálních VŠ a univerzit do role „hochschule“)
P1_T.6	Možné ohýbání trhu dotačními programy
P1_T.7	Dopady klimatických změn (zejména sucho a nedostatek vody, méně sněhu) a jejich vliv na turismus, problém Turówa
P1_T.8	Pokles počtu VŠ, SŠ studentů a absolventů
P1_T.9	Nejistota ohledně financování vědy, výzkumu, inovací ze strany státu
P1_T.10	Odliv firem s inovačním potenciálem
P1_T.11	Rychlé a časté legislativní změny (včetně financování)
P1_T.12	Nedostatek pohybu u dětí a komunikačních dovedností (negativní vliv technologií)
P1_T.13	Nevymezené hranice otevřenosti škol vůči laické veřejnosti (rovněž otázka kompetencí laiků), absence konsensu o směřování vzdělávání (hlavní proud a alternativní programy)

Hrozby	
P1_T.14	Funkce MŠ jako zařízení nahrazující rodinu, nikoliv jako vzdělávací instituce
P1_T.15	Nařízená spádovost škol
P1_T.16	Stárnutí materiálního vybavení škol, technologické zaostávání, problém stárnutí pedagogů a nízkého počtu absolventů pedagogických škol
P1_T.17	Nereflektování současných vzdělanostních výzev (např. sociální inkluze), problematika sběru a analýzy dat, nedostatečná nabídka prezenční formy vzdělávání a nepřipravenost na distanční formu (odhaleno během krize způsobené COVID-19)
P1_T.18	Nedostatečné a omezené finanční prostředky na obnovu a modernizaci materiálně-technického vybavení (nedostatečné RUD)
P1_T.19	Neřešení rizikových jevů (záškoláctví, šikany, kyberšikany apod.) a zhoršení problémů při nespolupráci aktérů (OSPOD, PPP a jiné)

SWOT pracovní skupiny P2

Silné stránky	
P2_S_1	Funkční síť poskytovatelů sociálních služeb organizovaná v komunitním plánování (KPSS) vykazující kontinuitu práce a vysokou odbornost aktérů v sociální oblasti
P1_S_2	Aktivní politika města vůči sociální exkluzi a vůči obchodu s ní, existence SPSZ Liberec, TAP, návazných projektů města (AAPK, KPSS SML), projektů NNO, posilování spolupráce s neziskovým sektorem (např. v oblasti sociálního bydlení a při řešení inkluze), existence (byť omezené) regulace hazardu
P1_S_3	Dobrá spolupráce odboru sociální péče s dalšími aktéry (PMS, PČR, školy, Středisko výchovné péče Čáp, OSSP, soudy, ÚP, KÚLK, MML, bytová družstva, fyzické osoby)
P2_S_4	Úspěšná pilotáž bezpečnostně-sociálního projektu APK
P2_S_5	Základní bytový fond ve vlastnictví města a existence programů zabydlování pro nejpotřebnější a koncepční práce v bydlení
P2_S_6	Spolufinancování investičních i neinvestičních projektů ze sociální oblasti i bezpečnosti (ESF a další)
P2_S_7	Aktivní spolupráce města se seniory (Komunitní středisko Kontakt a další aktéři), existence míst pro jejich setkávání, služby pro seniory (sociální, zdravotní), vzdělávací akce, grantová podpora města, dopravní obslužnost
P2_S_8	Rostoucí počet obyvatel města
P2_S_9	Podpora prevence, harm reduction a ambulantních služeb v oblasti drogové problematiky ze strany města, dostupnost služeb pro osoby s duševním onemocněním, zdravotně postižené a další cílové skupiny
P2_S_10	Existence řady aktivních kolektivů fungujících v sociální oblasti (spolky a jiné)
P2_S_11	Dostupnost klíčových služeb a aktérů ve zdravotnictví (KNL, letecká záchranná služba, polikliniky, hospic, Krajská hygienická stanice, Státní zdravotní ústav, Český červený kříž), spolupráce nemocnic v rámci LK
P2_S_12	Kvalita životního prostředí a blízkost přírody, lesů a hor
P2_S_13	Střední zdravotnická škola a SOŠ záchranářská na TUL (Fakulta zdravotnických studií), obor sociální práce na TUL
P2_S_14	Vysoký podíl mladých v mezikrajském srovnání

Silné stránky	
P2_S_15	Vynikající fungování IZS (spolupráce aktérů), díky kterému je město bezpečné, působení osmi jednotek kvalifikovaných odborných hasičů, Liberec je sídlo PČR, Armáda ČR (specializované jednotky)
P2_S_16	Preventivní programy (MŠ, ZŠ) a přítomnost NNO zabývajících se prevencí
P2_S_17	Převážně klesající míra kriminality v posledních letech (pokles míry krádeží automobilů), aktuálně nízká zátěž politickým extremismem (např. neonacismus)
P2_S_18	Systém okrskářů MP Liberec založený na místní znalosti
P2_S_19	Aktivní práce v oblasti prevence kriminality (MP, SML, ZŠ, PČR, NNO a další aktéři), existence PPK a inovativních projektů v prevenci kriminality, aplikace situační prevence; úspěšnost těchto projektů v hodnocení MV ČR (např. asistenti prevence, sebeobrana, Liberec proti šmejdům, akce Triangl a jiné) a mezirezortní spolupráce SML, MP, PČR a další

Slabé stránky	
P2_W_1	Nedostatek pracovníků v sociální oblasti, zdraví a bezpečnosti (sociální pracovníci – zejména s VŠ vzděláním, pracovníci v sociálních službách, psychologové a terapeuti, lékaři – zejména psychiatři a zubaři, absence zubní pohotovosti – pouze KNL s omezenou ordinační dobou) a dalšího zdravotnického personálu; bezpečnostní složky vykazující nízké kapacity (MP a PČR pro přítomnost v terénu a ve vztahu k zatížení území), chybějící specializace u PČR; nedostatečné kapacity koordinátorů na městě (protidrogový, plánování sociálních služeb, absence odborníka pro oblast zdravotnictví)
P2_W_2	Díliční nedostatky v síti sociálních služeb, absence jednotného systému sběru dat, nepružná a nedostatečná reakce sítě služeb na potřeby cílových skupin (rovněž systémový problém, problém samotných služeb i např. projektů); nedostatky ve spolupráci s úřadem práce spočívající v chybějícím společném plánování postupu v sociální oblasti
P2_W_3	Nedostatečné financování sociálních služeb ze strany SML (finanční kondice města), nízká role a váha KPSS při financování služeb, pozdní dofinancování ze strany SML, malá finanční podpora preventivních programů
P2_W_4	Nedostatečné kapacity neziskových a veřejně zřízovaných pobytových služeb pro seniory, nedostatečné kapacity pro nízkopříjmové seniory
P2_W_5	Chybějící kapacity center pro osoby v životní krizi (čekací lhůty), absence krizových lůžek dle zákona 108/2006 (§25 vyhlášky č. 505/2006 Sb., o krizové pomoci)
P2_W_6	Díliční nedostatky v systému bydlení SML (proces přidělení, koordinace, prevence ztráty bydlení, technická správa, chování nájemníků)
P2_W_7	Nedostatečná kapacita sociálních vozů (doprava klientů a za klienty), doprava materiální pomoci

Slabé stránky

P2_W_8	Chybějící spolupráce mezi rezorty sociální oblasti (MML/SML), školství (MML/SML) a zdravotnictví (mimo SML, v rámci SML odbor ani oddělení zdravotnictví neexistuje), vzájemná neznalost odborností, rolí a hranic práce, absence výměny informací a koordinace mezi lékaři, záchrannou službou, úřady, sociálními pracovníky, NNO/sociálními službami, IZS, bezpečnostními složkami; existence dvou odborů pro sociální oblast na magistrátu města (přenesená působnost státu a místní samospráva), roztržitost dle cílových skupin a úřadů; nepřítomnost lékařů na pracovních skupinách v sociální oblasti
P2_W_9	Nízká kapacita služeb pro speciální poruchy (např. poruchy autistického spektra)
P2_W_10	Velká dostupnost a konzumace drog (amfetaminů a metamfetaminů, marihuany a halucinogenů), dostupnost dětem a mládeži, kriminalita (Trojmezí funguje jako trh – zdroje, výroba a distribuce)
P2_W_11	Chybějící kapacity sociálního bydlení, nedostatek dostupného bydlení pro širší vrstvy obyvatel vs. velké množství domácností v bytové nouzi a krajní bytové nouzi (bezdomečtví často související s problémem tzv. duálních diagnóz a dalších zdravotních obtíží); problém ohrožení ztrátou bydlení také u seniorů
P2_W_12	Problematika předlužení, exekucí a práce na černo, specifický problém předlužení mladých vedoucích mj. k šedé ekonomice a předlužení seniorů ohrožující kvalitu života
P2_W_13	Problematika rizikové mládeže - záškoláctví a agresivity, chybějící služby pro tyto osoby (nizkoprahová zařízení pro děti a mládež/volnočasové kluby, sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi, streetwork pro mládež, špatný stav městského Skateparku), šikana a kyberšikana
P2_W_14	Dlouhodobá nezaměstnanost jako symptom i příčina dalších sociálních problémů a jejich kumulace (nízké vzdělání, demotivace, ztráta kompetencí, zdravotní obtíže, závislost na systému dávek hmotné nouze), relativně vysoká nezaměstnanost ve srovnání s dalšími krajskými městy
P2_W_15	Problémy spojené se seniorským věkem - bariéry pohybu, osamělost, nedostatečné služby (právní, finanční, sociální a občanské), negativní diskurz o seniorech mezi mladými, nízká proaktivita v řešení jejich problémů
P2_W_16	Problematika sociálně vyloučených lokalit jako míst koncentrace a reprodukce materiální a sociální deprivace (substandardní bydlení, kumulace socioekonomických hendikepů, včetně dopadů na děti), vysoká hodnota negativních sociálních indexů (index hazardu, index hmotné nouze, index sociálního vyloučení)
P2_W_17	Nedostatečná podpora a edukace osob pečujících o osobu blízkou, chybějící edukace a sociální návaznost
P2_W_18	Nedostatek tlumočnicků znakového jazyka pro sluchově postižené, zpřístupnění informací a služeb pro osoby s tímto postižením
P2_W_19	Slabá podpora návazných služeb v oblasti vzdělávání (propojení vzdělávání a návazných služeb týkajících se předškolní podpory, diagnostiky a dalších, především u dětí a mládeže)
P2_W_20	Nedostatečné prostředky na předfinancování projektů a chybějící strategie financování služeb po skončení financování z ESF
P2_W_21	Vysoká míra rozvodovosti

Slabé stránky	
P2_W_22	Absence centra pro duševní zdraví a kapacit pro jeho vybudování pro skupinu psychiatricky nemocných a osob s psychickými obtížemi, chybějící kapacity psychiatrů, psychologů a návazných a podpůrných sociálních služeb (v oblastech: chráněné bydlení, podporované bydlení pro osoby s komplexními potřebami), podpora resocializace, psychické obtíže u dětí a podpora jejich rodin, senioři s psychiatrickými diagnózami atd.; nárůst potřeby opatrovnictví z důvodu psychiatrických diagnóz (trend výskytu i u mladých lidí)
P2_W_23	Nedostatečná resocializace osob po výkonu trestu a riziko vysoké recidivy (Liberec je spádové území pro propuštěné vězně)
P2_W_24	Měnící se priority vedení města
P2_W_25	Nedostatečná kapacita jeslí
P2_W_26	Chybí bezplatné právní služby pro sociálně a ekonomicky slabé osoby
P2_W_27	Nedostatečný prostor pro oddělení a zázemí KNL, nedostatečný počet specialistů a specializovaných oddělení (např. roztroušená skleróza, nízká kapacita detox oddělení), dlouhé objednání v případě akutní péče
P2_W_28	Absence lékařské fakulty na TUL
P2_W_29	Chybí mobilní zdravotní péče, mobilní hospic, veřejná poliklinika (stávající jsou soukromé)
P2_W_30	Nedostatečná práce s daty u odborných aktérů v oblasti bezpečnosti a nedostatečná koordinace (sdílení, využití, analýza dat, mezirezortní spolupráce a přesun informací k hybatelům (politici) a veřejnosti), chybějící jednotný informační a varovný systém, chybějící systematická implementace bezpečnostních koncepcí (PPK), úzké zaměření MP na dopravu
P2_W_31	Nedostatek bezpečnostních kamer a zastaralost systému, postupné technické zastarávání IZS
P2_W_32	Relativně vysoké zatížení kriminalitou ve srovnání krajů a jiných měst (např. rapidní nárůst kyberkriminality, orientace krádeží aut na keyless systémy, manipulace nejen se seniory i v online prostředí, vykořisťování, bydlení, integrace, bezprizornost v případě cizinců)
P2_W_33	Problémy ve veřejném prostoru (např. cyklisté na chodnicích, psi na volno a bez náhubků, koncentrace rizikových osob na terminálu MHD Fügnerova, brownfields jako zdroj rizik v oblasti bezpečnosti)

Příležitosti	
P2_O_1	Rozvoj terénních, ambulantních, mobilních a odlehčovacích služeb s cílem minimalizovat sociální rizika a náklady pobytových služeb a ústavní péče, edukace pečujících rodin a rozvoj jejich podpory, rozvoj poléčebné edukace a soukromého pečovatelsví
P2_O_2	Větší podpora dobrovolnictví v sociální oblasti (ze strany obce, kraje, státu, NNO), využití nárůstu skupiny aktivních seniorů v rámci dobrovolnictví a tzv. „stříbrné ekonomice“, podpora svépomocných skupin pacientů, pečujících a jiných
P2_O_3	Využití investičních i neinvestičních dotací k financování sociální oblasti (služby a inovace) a bezpečnosti (včetně modernizace a zefektivnění kamerového systému), investice do kapacit městského bytového fondu, sociální práce, rozvoj projektu Asistenti prevence kriminality
P2_O_4	Rozvoj datové analýzy a strategického plánování v sociální oblasti a bezpečnosti (mapy kriminality, pocitové mapy aj.) za pomoci využití externích aktérů a dobrých praxí, autoevaluace v sociálních službách a zacílení na sociální změnu, sjednocení výkazů v rámci kraje, SML a MPSV, využití nových technologií a efektivnější využití dat (elektronizace zdravotnictví)
P2_O_5	Posilování preventivní a osvětové činnosti u různých cílových skupin (zejména děti, mládež a senioři jako zranitelné skupiny), podpora zdravého životního stylu (např. programy Státního zdravotního ústavu)
P2_O_6	Další rozvoj v oblasti sociálního bydlení prostřednictvím posílení spolupráce administrativy, sociální práce a spolupráce s NNO, investice a správa majetku v bydlení; podpora sociálního začleňování, využívání a posilování doplňkových služeb typu potravinová a nábytková banka
P2_O_7	Komunitní plánování na úrovni ORP III a víceleté financování sociálních služeb
P2_O_8	Rozšíření dalších služeb pro seniory (např. seniorská obálka, SOS tlačítko a další)
P2_O_9	Vzdělávání aktérů a vzájemná edukace na sociálně-zdravotním pomezí (lékaři a další zdravotnický personál, sociální služby, rodiny a blízcí/péče o pečující), vzdělávání úředníků, sociálních pracovníků a dalších aktérů, rozvoj sociální práce a sociologie na TUL
P2_O_10	Vzájemná spolupráce poskytovatelů sociálních služeb a zaměstnavatelů, rozvoj sociálního podnikání
P2_O_11	Větší zapojení rizikových skupin obyvatel do fungování města, integrace zdravotně postižených do společnosti, zkvalitňování života různých cílových skupin, tj. ohrožených osob
P2_O_12	Posilování finanční a právní gramotnosti obyvatel a podpora řešení problémů s předlužením
P2_O_13	Pobídky pro zaměstnání mladých lékařů a zdravotnického personálu v Liberci
P2_O_14	Investice do KNL, vybudování městské nemocnice nebo polikliniky, včetně nočních pohotovostí
P2_O_15	Podpora protinávykových programů pro léčbu látkových i nelátkových závislostí

Příležitosti	
P2_O_16	Zařazení civilní obrany do vzdělávání na školách
P2_O_17	Posílení spolupráce v rámci Euroregionu Nisa
P2_O_18	Navýšení odborných kapacit města
P2_O_19	Politická vůle k vedení bezpečnostní politiky a prioritizace činnosti MP, zajištění technických řešení pro dopravu a zaměření na POP (problem oriented policy)
P2_O_20	Urbanistický a architektonický rozměr bezpečnosti (prevence kriminality prostřednictvím environmentálního designu), zkulturnění brownfields, zaměření se na centrum města (lokality Fügnerova)
P2_O_21	Narovnání nerovných kapacit a odborností aktérů v oblasti bezpečnosti, zejména PČR a MP, podpora MVČR (např. formou úspěšné náborové a personální kampaně s cílem zajištění a udržení kapacit složek MP a PČR)
P2_O_22	Podpora zvyšování kvality a spolupráce s dalšími aktéry v rámci LDN/oddělení následné péče

Hrozby	
P2_T_1	Nárůst psychiatricky nemocných
P2_T_2	Legislativa (novelizace zákona o sociálních službách) a změny v politice na státní úrovni, absence zákona o sociálním bydlení a zákona o sociálním podnikání
P2_T_3	Rostoucí počet osob potýkajících se s chudobou a sociálním vyloučením, rostoucí počet sociálně vyloučených lokalit (posílený i dopady COVID-19/ekonomickou krizí), rostoucí počet předlužených osob implikující další problémy (nezaměstnanost, stres, nárůst počtu osob a domácností v bytové nouzi)
P2_T_4	Stárnutí populace a růst počtu osob potřebujících péči
P2_T_5	Nestabilní a nekontinuální systém financování sociálních služeb (včetně rizika snížení financí pro sociální služby ze strany státu a samospráv)
P2_T_6	Nové sociální problémy a jejich nárůst, např. problémy spojené i s technologiemi (autismus, psychická onemocnění, Alzheimerova choroba, manipulace se seniory, rizikové chování mládeže)
P2_T_7	Nedostatečná příprava osob v předseniorském věku na stáří (finance, zdraví, psychologický rozměr)

Hrozby	
P2_T_8	Poskytování nekvalitních sociálních služeb a činnost organizací vydávajících se za sociální služby
P2_T_9	Odliv kvalifikovaného personálu do jiných odvětví ekonomiky, snižující se počet lékařů a zdravotnického personálu (přetížení, nízké platy), včetně odchodu do zahraničí, kumulace funkcí vedoucí k přetížení úředníků
P2_T_10	Pokles kvality péče ve veřejném zdravotnictví a rušení specializovaných poraden (např. pro léčbu Alzheimerovy choroby)
P2_T_11	Prohloubení špatné spolupráce resortů sociálních věcí, školství a zdravotnictví, neřešení přesahů vyžadujících spolupráci
P2_T_12	Pokračující technokratizace zdravotnictví včetně nízké edukace souvisejících aktérů, špatné propojení domácí a lékařské péče, úzkoprofilovost lékařů
P2_T_13	Klesající dostupnost zdravotní péče související se změnou věkové struktury a materiální chudobou
P2_T_14	Nárůst výskytu civilizačních, infekčních i neinfekčních chorob (např. důsledek poklesu proočkování populace, migrace, epidemií apod.), včetně specifík pro jednotlivé sociální vrstvy, postupný nárůst demencí (zejména typu Alzheimerovy choroby)
P2_T_15	Nedostatek financí na předfinancování projektů
P2_T_16	Politické vlivy v rozporu se strategickým řízením (výkyvy)
P2_T_17	Klimatické změny (dopady sucha na ekonomiku), nárůst průmyslu (neintegrování cizinci) a dopravy (nehodovost)
P2_T_18	Falešné poplašné zprávy
P2_T_19	Laxní přístup policie k informacím od ohrožených osob
P2_T_20	Bydlení a bezpečí v zanedbaných lokalitách (syndrom rozbitého okna, kdy zanedbané prostředí vede k nerespektu k němu)
P2_W_21	Lhostejnost lidí vůči svému okolí, neznalost krizových situací (civilní obrana)
P2_W_22	Geografická poloha města implikující bezpečnostní rizika (regionální spádovost Liberce, krádeže aut, dovoz prekurzorů pro výrobu drog, vývoz drog do Německa aj.)

SWOT pracovní skupiny P3

Silné stránky	
P3_S.1	Výhodná geografická poloha Liberce, přirozené vazby na Německo a Polsko, dobré napojení na hlavní silniční republikový dopravní systém (I/35, I/13, I/14, D10), dobrá dopravní dostupnost Prahy (automobilová a autobusová doprava)
P3_S.2	Železniční spojení s Německem (Dráždany), kvalitní silniční spojení Liberce a Jablonce nad Nisou v rámci aglomerace
P3_S.3	Fungující integrovaný dopravní systém IDOL, rozvinutý systém VDO v místním i regionálním dosahu s vysokou tradicí a rostoucí kvalitou, vysoký podíl MHD na přepravních vztazích, existence nadstandardů veřejné dopravy (lanové dráhy, skibusy)
P3_S.4	Kapacitní parkovací dům na obvodu centra (OC Fórum)
P3_S.5	Kvalitní a vydatné podzemní a povrchové zdroje pitné vody (mimo obec), vysoký podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod
P3_S.6	Systém veřejné kanalizace s rekonstruovanou městskou ČOV a kapacitní rezervou pro region
P3_S.7	Celé území je plně elektrifikováno hustou sítí vedení VN a NN, dostatečně kapacitní přívodní distribuční vedení VVN 110 KV
P3_S.8	Plošná plynofikace města, dostatečná kapacita přívodních plynovodů
P3_S.9	Centrální část města a velké obytné celky zásobovány teplem z centrálního zdroje, spalovna odpadů v Liberci s napojením na soustavu CZT
P3_S.10	Ještěd jako centrum telekomunikačních vysílačů a vysílačů telefonních operátorů, vybudovaná páteřní síť optických sdělovacích kabelů
P3_S.11	Pestrost příměstské krajiny, blízkost přírodních atraktivit, zvláště chráněná území (chráněná krajinná oblast Jizerské hory, národní přírodní rezervace, přírodní památky) a přírodní park Ještěd, registrované významné krajinné prvky
P3_S.12	Přírodní ráz částí městské krajiny (rozsáhlé plochy a prvky sídelní zeleně), velké množství zelených ploch s potenciálem rekreačního využití, např. vodní nádrž provázaná s lesoparkem v centru města)
P3_S.13	Vysoký podíl kvalitního urbánního prostředí (centrum, zahradní města,...)
P3_S.14	Dlouhodobě se zlepšující stav kvality ovzduší
P3_S.15	Dlouhodobě se zlepšující stav kvality vody v tocích, vymístění teplovodů z koryta Nisy

Silné stránky	
P3_S.16	Stabilizace rozsahu zastavění a záborů půdy novým územním plánem
P3_S.17	Snižující se množství vznikajících odpadů a zvyšování jejich třídění, funkční sběrný dvůr
P3_S.18	Kompaktní polyfunkční centrum města s nadregionálními atraktivitami, historický ráz jasně ohraničené centrální části města
P3_S.19	Větší využití alternativních zdrojů energie vedoucí k posílení energetického mixu města
P3_S.20	Prostor pro budování přirozených lokálních center města, systematická práce na zkvalitnění občanského vybavení města
P3_S.21	Sídelní atraktivita města pro imigraci, kontinuální nárůst obyvatel, kvalitní místo pro život s plnohodnotnou nabídkou zařízení občanského vybavení na území města včetně veřejných služeb
P3_S.22	Nadstandardní otevírací doba MML, koncentrace občansko-správních agend na jednom místě
P3_S.23	Informovanost občanů probíhající různými kanály (existence systému informování občanů a komunikace s nimi)
P3_S.24	Kvalitní ICT infrastruktura MML

Slabé stránky

P3_W.1	Nevyhovující napojení na celostátní železniční síť (hlavní koridory), absence kvalitní a rychlé tratě nadregionálního významu pro osobní dopravu a dálničního (rychlostního) spojení na Ústí nad Labem a Hradec Králové
P3_W.2	Závislost města na páteřních komunikacích (nedostatečně řešen průtah městem a jeho napojení na okolí, absence funkčního vnitřního okruhu města), vysoké zatížení úseků hlavní silniční sítě (průtah I/35), chybějící či přetížená napojení, deformace městského prostředí
P3_W.3	Přetíženost komunikací přímo v centru města (ulice Košická, Šaldovo náměstí), chybějící informační systém v případě nehody, nekoordinované řízení světelných křižovatek nebo i chybějící řízení křižovatek, absence hierarchizace komunikací vč. oddělení pěší a cyklistické dopravy od automobilové dopravy
P3_W.4	Absence infrastruktury pro rozvoj cyklistické dopravy
P3_W.5	Nedostatečně řešená doprava v klidu (záchytná parkoviště a parkovací kapacity u terminálů veřejné dopravy osob, v blízkosti centra města, na sídlištích a v obytných zónách, odstavná a parkovací stání pro zájezdové autobusy i pro nákladní automobilovou dopravu)
P3_W.6	Nízké investice do infrastruktury a místních komunikací, přechodů, horší stav některých komunikací, infrastruktury pro MHD atp., nevyhovující kvalita zastávek hromadné dopravy včetně autobusového nádraží
P3_W.7	Technicky nevyhovující vodovodní řády značného stáří v centru města, absence veřejného vodovodu v některých částech města (např. Kateřinky, Radčice, Krásná Studánka)
P3_W.8	Historicky založený jednotný kanalizační systém zejména v centru města, chybějící kanalizace v některých částech města (zejména Kateřinky, Radčice, Krásná Studánka)
P3_W.9	Nedostatečně řešené zasakování povrchových vod, nízký podíl výroby elektřiny v místních zdrojích
P3_W.10	Podfinancovaná infrastruktura pro rozvod energií a veřejného osvětlení, nepřipravená rozvodná síť pro individuální výrobu elektřiny a elektromobilitu
P3_W.11	Nevyhovující technologie soustavy CZT (parovody), vysoké ztráty v rozvodech, nízká hustota systému
P3_W.12	Špatná dostupnost vysokorychlostního internetu zejména v okrajových částech Liberce
P3_W.13	Rozsáhlý podfinancovaný majetek města, který bude vyžadovat větší náklady na investice (sportoviště, kulturní zařízení)
P3_W.14	Hlukem a prachem z dopravy postižené části města, překročení imisních limitů znečištění ovzduší (benzopyren)
P3_W.15	Absence dlouhodobé kvalifikované koncepce v péči o veřejnou zeleň, nízké prostředky na investice do zelených ploch a na údržbu zeleně

Slabé stránky	
P3_W.16	Existence zaplevelených ploch
P3_W.17	Technická zastaralost regulací vodních toků
P3_W.18	Špatná kvalita vody pro přírodní koupání (přehrada Harcov, Vesecký rybník...) a špatná kvalita a nízké nadržení v Lužické Nise
P3_W.19	Ekologické zátěže na území města
P3_W.20	Nízké využití tříděných odpadů (chybí podniky na recyklaci), absence sítě sběrných nádob jedlých olejů a tuků
P3_W.21	Plochy a stavby brownfields, zejména v centru města
P3_W.22	Celkový vzhled a nedostatečná údržba veřejných prostranství, některé lokality v blízkosti centra města jsou v nevyhovujícím stavu (část mezi náměstím Dr. E. Beneše, autobusovým nádražím, okolí Babylonu a celý prostor v okolních lokalitách)
P3_W.23	Absence funkčních lokálních center v některých částech města, nedostatek atraktivit ve veřejném prostoru z pohledu různých věkových skupin, mikroklima a tradice nepodporující masivní využívání veřejných prostranství
P3_W.24	Nedostatečné prostory pro rekreační sport, zázemí škol pro sport (např. in-line, cyklistika, veřejná hřiště)
P3_W.25	Živelnost a neregulovanost reklamy ve městě
P3_W.26	Nadprůměrné stáří bytového fondu a jeho zanedbanost, roztržštěnost vlastnických vztahů, rostoucí počet neobydlených bytů
P3_W.27	Omezený morfologicky členitý rozvojový prostor města neumožňující jeho extenzivní růst a s tím související suburbanizace (atraktivita prostředí, cena pozemků a dostupnost okolních sídel)
P3_W.28	Nedostatečně technicky připravené pozemky pro výstavbu, vysoké ceny bytů a pozemků, malý bytový fond města
P3_W.29	Vylidňování městského centra (výstavba domů v blízkém okolí, nikoliv v centru)
P3_W.30	Chybí regenerace vodních toků a jejich zapojení do veřejně přístupných prostranství

Slabé stránky	
P3_W.31	Neprostupnost objemných staveb (OC Fórum, OC Plaza, Hokejka)
P3_W.32	Nedostatečná propagace a povědomí o osadních výborech
P3_W.33	Nedostatečný rozvoj systému řízení kvality ve veřejné správě (absence systému pro tzv. řízení vztahů se "zákazníky – občany")
P3_W.34	Resortismus MML
P3_W.35	Absence propojení agend ve veřejné správě (nevyužívání synergií)
P3_W.36	Absence informačního systému majetku a majetkových operací
P3_W.37	Nedostatečné kapacity MP zvláště pro dohled v okrajových částech města

Příležitosti	
P3_O.1	Možnost čerpání prostředků z EU na rozvoj dopravní a technické infrastruktury
P3_O.2	Trasování rychlého železničního spojení Praha – Wrocław přes Liberec, připravovaná rekonstrukce vlakového nádraží a vybudování moderního dopravního terminálu (vlak, autobus)
P3_O.3	Dokončení nového územního plánu, hierarchizace dopravní sítě, zpracování dopravních koncepcí
P3_O.4	Vybudování vnitřního městského okruhu a páteřních komunikací
P3_O.5	Nové trendy v dopravě (alternativní systémy, sdílené systémy), udržitelná mobilita, lepší propojení více druhů dopravy (motivace obyvatel k přepravě hromadnou dopravou, zlepšení průchodnosti města pro pěší)
P3_O.6	Využití parkovacích stání na okraji města u obchodních center za účelem využití P+R (využití parkovišť u obchodních center)
P3_O.7	Tarifní integrace městské a regionální dopravy a modernizace odbavovacích systémů

Příležitosti	
P3_O.8	Spolupráce se soukromými dopravci
P3_O.9	Rozvoj infrastruktury pro cykloturistiku a pro denní dojíždění do práce na kole
P3_O.10	Odstranění vnitřních bariér ve městě (především silnice I/35 a těleso železničních tratí tvořící bariéru mezi částmi města)
P3_O.11	Rozvoj informačních technologií v dopravě
P3_O.12	Zohledňování zhodnocení pozemků na území města s ohledem na cílení daně z nemovitosti
P3_O.13	Využívání alternativních zdrojů energie včetně decentralizované výroby energie na stávajících i nových objektech, využívání odpadních vod, dobudování kanalizačního systému, využívání dešťové vody, zadržování povrchové vody v městské krajině
P3_O.14	Rekonstrukce, modernizace a optimalizace soustavy CZT
P3_O.15	Plošná regulace pevných paliv, náhrada plynem a dalšími ekologickými způsoby vytápění prostřednictvím směřování politiky ČR
P3_O.16	Nahrazení vrchních vedení VN kabelovým vedením VN v zastavěném území
P3_O.17	Budování 5G sítě a rozvoj metropolitní sítě, rozvoj konektivity na území města
P3_O.18	Zvýšení materiálového využití odpadu, kompostování bioodpadu a rozvoj systému nakládání s bioodpadem
P3_O.19	Využití brownfieldů a dalších nevyužívaných prostor na území města, kultivace veřejného prostoru
P3_O.20	Větší identifikace občanů s územím města a větší zainteresovanost obyvatel na rozvoji veřejného prostoru
P3_O.21	Propojení centra a vlakového nádraží
P3_O.22	Využití potenciálu stávajícího veřejného prostoru (okolí ZOO, přehrada, Vesec, Lužická Nisa, zpřístupnění stávajících i nově vytvořených nábřeží)

Příležitosti	
P3_O.23	Podpora výstavby nájemního bydlení
P3_O.24	Spolupráce s TUL na tvorbě atraktivních forem hromadného bydlení jako alternativy bydlení v rodinných domech, podpora regenerace panelových sídlišť, využití rozvojových ploch pro bydlení, zejména v centrální části města (např. Textilana, Dolní centrum, Tatranská, Svojsíkova, Kunratická, Ostašov)
P3_O.25	Elektronizace agend na úrovni státu, rozvoj portálu občana a podporovaných funkcionalit
P3_O.26	Větší zapojování občanů a zvýšení zájmu mladé generace o budoucnost města
P3_O.27	Minimalizace vlivu samosprávy na státní správu, přenos některých centrálních úřadů z Prahy do Liberce
P3_O.28	Větší využití potenciálu přeshraniční spolupráce
P3_O.29	Lepší koordinace aktivit s městem Jablonec nad Nisou včetně vzdělávání zaměstnanců úřadu, zlepšení komunikace města se spádovými obcemi v rámci ORP
P3_O.30	Zvyšování kvality života obyvatel prostřednictvím zvyšování kvality a standardu veřejných služeb
P3_O.31	Využití financování projektů pomocí principů spolupráce soukromého a veřejného sektoru, zefektivnění investice do stavebních úprav formou EPC
P3_O.32	Rozvoj technologií Smart City
P3_O.33	Změna rozpočtového určení daní
P3_O.34	Zvýšení udržitelnosti majetku oproti současnému stavu
P3_O.35	Vytvoření struktury strategického plánování investic a rozvoje, využití potenciálu projektového řízení
P3_O.36	Cílený rozvoj kompetencí zaměstnanců ve veřejné správě a důraz na zvyšování jejich kvalifikace, včetně obsazování klíčových pozic odborníky

Hrozby	
P3_T.1	Absence strategického rozvoje v oblasti dopravy a nejasné priority státu v oblasti rozvoje dopravní infrastruktury
P3_T.2	Nedostatek finančních zdrojů na obnovu a další rozvoj infrastruktury
P3_T.3	Neschválení územního plánu města
P3_T.4	Neuzavření dohody o revitalizaci železniční dráhy přes Polsko a otevření veřejné dopravy osob na Zhořelec (změna kvality spojení s Německem), zvýšení dopravního zatížení města, nárůst silniční dopravy (průmyslové zóny, ústup od železnice)
P3_T.5	Vysoká intenzita IAD vedoucí ke zhoršování dopravní obslužnosti a poklesu významu veřejné hromadné dopravy (zvýšení ceny MHD), vliv suburbanizace na kapacitu veřejné dopravy a dopravní infrastruktury
P3_T.6	Omezení provozu na páteřních komunikacích a s tím související odklon dopravy do centra města
P3_T.7	Zvýšené znečištění toků v důsledku nedostatečného rozvoje systému odvádění a čištění splaškových vod, ohrožení podzemních vod nevyhovujícími jímkami a septiky
P3_T.8	Potenciální ohrožení vodárenských a kanalizačních systémů v záplavových územích
P3_T.9	Stoupající cena plynu a elektřiny a související nárůst neekologického vytápění
P3_T.10	Snižování kvality a rentability systému centrálního zásobování teplem v důsledku odpojování značného množství odběratelů a špatně řešené revitalizace
P3_T.11	Uzavření státních hranic (izolace města)
P3_T.12	Legislativní překážky a politické vlivy
P3_T.13	Růst cen nemovitostí a cen stavebních prací
P3_T.14	Vylidnění centra města
P3_T.15	Nekoordinovaný rozvoj veřejných služeb mezi různými institucemi
P3_T.16	Blokování některých rozvojových ploch majetkoprávními vztahy

Hrozby	
P3_T.17	Tlak na rozšiřování nových zastavitelných ploch bez využití stávajících
P3_T.18	Klimatická změna a její dopady na životní prostředí (zvýšení výskytu extrémních jevů)
P3_T.19	Ideologické zneužívání problematiky ŽP (ekoalarmismus)
P3_T.20	Zhoršení ŽP v důsledku chybějící dopravní a technické infrastruktury
P3_T.21	Úbytek zeleně na úkor rozvoje města, narušení kvality městského prostředí neadekvátní výstavbou, úbytek zemědělské půdy, zvýšení podílu neobdělávaných ploch, šíření nepůvodních druhů rostlin
P3_T.22	Pomalé tempo komplexních pozemkových úprav a neschopnost promítnutí jejich výsledků do zemědělské praxe v důsledku např. dotací na m ² obdělávané půdy
P3_T.23	Poškození ostatních částí příměstské krajiny v důsledku její nedostatečné údržby
P3_T.24	Lokální zhoršování kvality ovzduší ve městě v topné sezóně
P3_T.25	Nekoordinovaný rozvoj veřejného prostoru, neúspěšné oživení veřejných prostranství, snížení výdajů na údržbu veřejných prostranství včetně zeleně
P3_T.26	Nepromítnutí výkonového financování výkonu přenesené působnosti
P3_T.27	Negativní vývoj veřejných rozpočtů
P3_T.28	Snížení životní úrovně obyvatel (vazba na financování služeb a kupní sílu, tím i roli veřejné správy)
P3_T.29	Nedostatečná reakce na vývoj (technologický, společenský, klimatický) a z toho plynoucí zaostávání regionu, nevhodné načasování pro investování, nedostatečné vizionářství, neefektivita veřejné správy
P3_T.30	Nárůst cen vstupů médií, materiálu, nakupovaných služeb
P3_T.31	Nekompetentnost pracovníků/nejasné vymezení kompetencí pracovníků ve veřejné správě, přetížení kvalitních pracovníků

SWOT pracovní skupiny P4

Silné stránky	
P4_S.1	Výjimečné instituce nadregionálního významu umocňující atraktivitu lokálního prostředí (např. Ještěd, ZOO, Botanická zahrada, IQLandia, IQPark, Dinopark, Aquapark Babylon, Skiareál Ještěd, Sport Park, Divadlo F. X. Šaldy, Naivní divadlo Liberec, Oblastní galerie, Severočeské muzeum, Krajská vědecká knihovna apod.)
P4_S.2	Sportovní tradice města založená na širokém sportovním zázemí, vysoká koncentrace profesionálního sportu a sportovních organizací, aktivní činnost spolků a dobrovolníků, existence sportovních a volnočasových studijních oborů na TUL
P4_S.3	Atraktivní poloha města (Trojzemí, přírodní dispozice, Jizerské hory, Ještědsko-kozákovský hřbet, výhodné silniční spojení s Prahou, dostupnost sportovních areálů MHD)
P4_S.4	Kulturní a volnočasová tradice města doplněná širokým zázemím, vysoká koncentrace profesionální kulturní scény v podobě městských divadel, bohatá historická architektura, městská památková zóna
P4_S.5	Město jako přirozené centrum regionu nabízející kvalitní životní podmínky, široká nabídka a rozmanitost kulturních, volnočasových a sportovních akcí (např. Design days, Art week, Benátská noc, Majáles, Nature run, Jizerská 50, Léto na náměstí, apod.)
P4_S.6	Spolupráce s LK a Turistickým regionem Jizerské hory
P4_S.7	Existence fondu pro kulturu a cestovní ruch, fondu pro sport
P4_S.8	Dobrovolnická činnost seniorů
P4_S.9	Motivace pracovních skupin a zástupců města a dalších zainteresovaných institucí k realizaci systémových opatření

Slabé stránky	
P4_W.1	Motivace pracovních skupin a zástupců města a dalších zainteresovaných institucí k realizaci systémových opatření
P4_W.2	Nevyhovující organizační a finanční uspořádání podpory jednotlivých činností a omezeně fungující koordinace marketingu a propagace, absence dlouhodobých grantů
P4_W.3	Nevyužitý potenciál prostoru městské památkové zóny s odkazem na historii i současnost
P4_W.4	Nedostatečné využití, špatná kvalita nebo absence objektů nebo ploch určených pro kulturu, sport a volnočasové aktivity, např. absence velkého kvalitního koncertního sálu, městského kina nebo haly míčových sportů

Slabé stránky	
P4_W.5	Nedostatek koupacích ploch, cyklostezek, míst pro individuální a rekreační sport
P4_W.6	Nedostatečná doplňková infrastruktura primárních služeb cestovního ruchu, kultury a sportu (např. veřejné toalety, úschovna zavazadel apod.)
P4_W.7	Nedostatečná kvalita služeb cestovního ruchu (gastronomie, ubytování), nedostatečná jazyková vybavenost pracovníků v cestovním ruchu
P4_W.8	Nedostatečná spolupráce institucí napříč veřejným sektorem na národní úrovni
P4_W.9	Absence funkčního monitoringu cestovního ruchu (nepropojenost na funkční zdroje, nevyužité nebo chybějící IT nástroje)
P4_W.10	Nesprávné nebo nedostatečné vnímání potenciálu kultury a cestovního ruchu ze strany samosprávy a občanů
P4_W.11	Klesající tendence v délce pobytu návštěvníků města
P4_W.12	Nedostatečná sounáležitost a propojenost občanů s městem
P4_W.13	Nedostatek finančních prostředků na investice do infrastruktury a na financování nutných oprav, včetně budoucích reinvestic
P4_W.14	Dezolátní stav některých budov v centru Liberce a jeho okolí a nevyužité a nevzhledné plochy po demolicích staré zástavby především v centru města snižující reprezentativní vzhled města
P4_W.15	Malá otevřenost/přístupnost města pro nové sportoviště při územním plánování/ chybějící pasportizace sportovní infrastruktury a jejich rozvojových aktivit
P4_W.16	Špatné napojení na mezikrajskou železniční síť jako prostředku individuální a skupinové přepravy turistů a nedostatek parkovacích míst

Příležitosti	
P4_O.1	Aktivní využití celkové atraktivity prostředí (Trojzemí, přírodní dispozice, propagace atraktivity kulturních/sportovních a volnočasových zařízení)
P4_O.2	Propagace bohaté historie a kulturního potenciálu města (např. snaha o zapsání Ještědu do seznamu UNESCO)
P4_O.3	Aktivní spolupráce všech zúčastněných subjektů při propagaci města, zejména LK, Turistický region Jizerské hory, podnikatelská sféra, přeshraniční spolupráce
P4_O.4	Nabídka komplexních produktů s cílem prodloužení doby pobytu návštěvníků
P4_O.5	Čerpání finančních prostředků z fondů EU, dotační fondy SML, zaměření na grantový systém, zejména existenci víceletých grantů
P4_O.6	Rozvoj kreativního průmyslu
P4_O.7	Aktivní implementace technické inovace, zejména využití nových možností IT nástrojů
P4_O.8	Inovace městského informačního centra (vybudování interaktivního uživatelského prostředí)
P4_O.9	Realizace investičních projektů (např. historické budovy, sportovní areály, kulturní a volnočasové objekty, tělocvičny)
P4_O.10	Zlepšování volnočasové infrastruktury a využití potenciálu veřejného prostranství a stávajících sportovních a školních zařízení pro veřejnost (počet/propojenost/kvalita cyklostezek, podmínky pro další volnočasové aktivity, využití parků a zeleně)
P4_O.11	Rozvoj trendu zdravého a aktivního životního stylu a jeho propojení s přírodním, kulturním a sportovním potenciálem města (turistika, cykloturistika, odpočinkové a ozdravné pobyty, filmová, festivalová, kongresová, kulturní a gastroturistika)
P4_O.12	Podpora rozšíření kapacit a rozvoj kvality zařízení poskytující doplňkové služby pro rozvoj individuální rekreace
P4_O.13	Zavedení věrnostního systému pro místní obyvatele za účelem podpory využívání sportovišť, kulturních zařízení a volnočasových aktivit
P4_O.14	Zvýšení prestiže dobrovolníků v oblasti sportu a podpory trávení volného času, větší profesionalizace v této oblasti
P4_O.15	Investice do historických budov města, zlepšení jejich využitelnosti, akce SML i široké veřejnosti, spolupráce s LK

Příležitosti	
P4_O.16	Kandidatura SML na Hlavní město evropské kultury 2028
P4_O.17	Průběžná aktualizace monitoringu indikátorů CR s cílem dlouhodobé udržitelnosti a tvorba produktů cestovního ruchu
P4_O.18	Oživení veřejného prostoru (např. umělecké instalace), město jako město pro občany

Hrozby	
P4_T.1	Nekoncepční přístup k projektům s dopadem na udržitelnost financování, nepřipravenost čerpat prostředky z EU
P4_T.2	Možné střety s ochranou ŽP
P4_T.3	Nedostatečná ochrana hodnotných urbanistických a architektonických souborů
P4_T.4	Nepřipravenost města na klimatické změny a výkyvy
P4_T.5	Sezónní přetížení atraktivních středisek cestovního ruchu
P4_T.6	Změny a výkyvy hospodářské situace, ekonomické a politické změny
P4_T.7	Neschopnost využít atraktivitu Trojzemí
P4_T.8	Nekoncepční řízení sportu, lobbismus a nedostatečná podpora sportu na národní úrovni
P4_T.9	Konkurence virtuálního světa v oblasti sportu

Příloha 2: Akční plán 2021–2022

		Celkové předpokládané náklady do roku 2030 (mil. Kč)	Návaznost na strategický projekt
Cíl 1.1			
Školství	Rekonstrukce ZŠ Na výběžku	31	1
Školství	Rekonstrukce ZŠ Vrchlického	140	1
Školství	ZŠ Kaplického – učebna	1,9	1
Školství	ZŠ U školy – oprava fasád a střech objektu	20	1
Školství	MŠ Stromovka – modernizace	65	1
Školství	ZŠ Ostašov – Heřmánkova – energetické úspory a modernizace	41	1
Školství	ZŠ Dobiášova – úprava foyer a dispozic objektu	10	1
Školství	ZŠ Sokolovská – modernizace kuchyně	23,5	1
Školství	ZŠ U Školy – odvlhčení a bezbariérovost objektu	32	1
Školství	ZŠ Husova – modernizace kuchyně	27	1
Školství	ZŠ Dobiášova – úprava foyer a dispozic objektu	6,5	1
Školství	MŠ Delfínek – modernizace kuchyně	10	1
Školství	ZŠ Vrchlického – modernizace elektroinstalace		1
Školství	MŠ – odstranění radonu ve vybraných objektech	11	1
Školství	MŠ Kytička – dostavba spojovacího krčku	8	1
Školství	ZŠ Vrchlického – modernizace kuchyně	15	1
Školství	Rekonstrukce ZŠ U Soudu II. stupeň	76	1
Školství	Rekonstrukce a dostavba MŠ Pastelka	20	1
Školství	Rekonstrukce a dostavba ZŠ Jabloňová (ITI)	77	1
Školství	Rekonstrukce MŠ Malínek	82	1

		Celkové předpokládané náklady do roku 2030 (mil. Kč)	Návaznost na strategický projekt
Školství	Rekonstrukce MŠ Motýlek	21	1
Cíl 1.1, 3.5			
Školství	ZŠ Švermova – energetické úspory	90	1
Školství	ZŠ Sokolovská – energetické úspory a modernizace	151	1
Školství	ZŠ Orlí – Energetické úspory	82,5	1
Školství	ZŠ Barvířská – energetické úspory + odborné učebny	130	1
Školství	ZŠ U Soudu – energetické úspory budovy I. stupně	28	1
Školství	Energetické úspory MŠ Klášterní	5,5	1
Školství	Energetické úspory MŠ Sedmíkráska	9	1
Cíl 1.1, 4.2			
Sport a volnočasové aktivity	ZŠ Husova – výstavba tělocvičny	17	
Cíl 1.1, 4.3			
Sport a volnočasové aktivity	LVT – volnočasový a vzdělávací pavilon (Větrník)	117,5	
Cíl 2.1			
Kultura	Liebigův palác – centrum aktivního života	230	
Městské bydlení	Modernizace výtahů – Seniorů 1208	1,2	
Cíl 2.1, 3.1			
Městské bydlení	Rekonstrukce bytového domu ul. Dr. M. Horákové	20	2
Městské bydlení	Rekonstrukce bytového domu ul. Orlí	15	2
Městské bydlení	Výstavba bytových domů Na Žižkově	172	2
Městské bydlení	Rekonstrukce bytového domu ul. Proboštská	10	2
Městské bydlení	Rekonstrukce bytového domu Dvorská	20,5	2

		Celkové předpokládané náklady do roku 2030 (mil. Kč)	Návaznost na strategický projekt
Cíl 2.2			
Veřejné služby	Výstavba Centra urgentní medicíny (CUM) – KNL	55	
Cíl 2.3			
Veřejné služby	Živelné pohromy neznají hranic	10,2	
Cíl 2.3, 3.5			
Zeleň a životní prostředí	Protipovodňová ochrana města Liberce – 1. etapa	150	
Cíl 3.2			
Veřejný prostor	Liberecká náplavka	50	4
Veřejný prostor	Papírové náměstí – urbanistická soutěž, územní studie	2	
Veřejný prostor	Tržní náměstí – rekonstrukce	49,2	9
Veřejný prostor	Úprava předprostoru před nádražím Liberec – Nový vlakový terminál	38	8
Zeleň a životní prostředí	Údržba stavebních prvků veřejné zeleně – zdi, schody...	2,3	
Veřejný prostor	LVT – úprava veřejného prostoru	39	
Cíl 3.2, 3.5			
Zeleň a životní prostředí	Revitalizace veřejně přístupné zeleně v ul. Jeřmanická	7	
Zeleň a životní prostředí	Parky udržování – cesty, arboristika, vybavení	9,5	
Zeleň a životní prostředí	Lesopark Fibichova (včetně nové vodní plochy)	11	
Zeleň a životní prostředí	Revitalizace lesoparku Hlávkova, vč. drobných vodních nádrží	20	
Zeleň a životní prostředí	Obnovy alejí – liberecké ulice	4,5	
Veřejný prostor	Regenerace sídliště Vesec	11	
Veřejný prostor	Revitalizace okolí kostela sv. Kříže	1	
Veřejný prostor	Revitalizace sídliště Gagarinova – příprava	12	

		Celkové předpokládané náklady do roku 2030 (mil. Kč)	Návaznost na strategický projekt
Zeleň a životní prostředí	Nízkonákladové květnaté louky	0,6	
Zeleň a životní prostředí	Opatření proti suchu – výsadby v centru	8,3	
Cíl 3.2, 4.2, 4.3			
Sport a volnočasové aktivity	Vesecký rybník – revitalizace	8	
Sport a volnočasové aktivity	Harcovská přehrada – cesta, osvětlení, pláže, mola	46	3
Cíl 3.3			
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Nová Pastýřská	46,5	9
Chodníky	Zřizování chodníků IPRÚ – zvýšení bezpečnosti dopravy (IPRÚ, ITI)	145	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Oprava mostu Hanychovská	8,6	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	TT Rochlice – příprava	10	7
Parkování	Parkoviště Pastýřská P+R, včetně opěrné stěny a inženýrské sítě	30	6
Chodníky	Chodník a křižovatka Letná (IPRÚ)	19	
Chodníky	Podchod pod železniční tratí ul. Doubská / ul. 28. října	0,8	
Cíl 3.3			
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Účelová komunikace k lomu Ligranit	5,5	
Veřejný prostor	Opravy autobusových zastávek	20	
Chodníky	Souvislá údržba chodníků TSML	80	
Chodníky	Ostašovská chodník (IPRÚ)	6	
Chodníky	Přechody u terminálu MHD – ul. Blažkova, Lipová (IPRÚ)	5,6	
Chodníky	Chodník Viadukt (IPRÚ)	5,5	
Chodníky	Chodník a parkovací stání Hlávková	4,3	6
Chodníky	Ostašov chodník od ZŠ	10	

		Celkové předpokládané náklady do roku 2030 (mil. Kč)	Návaznost na strategický projekt
Chodníky	Chodník a autobusová zastávka Ruprechtická	1,5	
Parkování	Rozšiřování parkovacích stání	30	6
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Povrchy komunikací – běžná údržba – např. výtluky (p.o. TSML)	465	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Dokončení rekonstrukce Vítězná	20	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Povrchy komunikací – souvislá údržba – celoplošné	220	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Rekonstrukce opěrné zdi Ondříčkova	8,5	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Příspěvek DPMLJ na opravu TT	10	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Celoplošná oprava ul. Strakonická	10	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Křižovatka Žitavská x Švermova	3,3	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Opatření související s dostavbou KNL (Sokolská – Jablonecká)	30	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Oprava mostu Strakonická	2,8	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Oprava mostu – Ke Hluboké	12,5	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Mosty – Londýnská, Hanychovská, Tovární, 1. Máje...	122,4	
Veřejné služby	Zázemí pro autobusové nádraží Uran, včetně likvidace buněk	4	10
Parkování	Regenerace sídliště Ruprechtice – Třešňová, Rychtářská	41	6
Cíl 3.3, 3.4			
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Sdružené opravy s vlastníky technické infrastruktury	300	
Silnice, mosty, tramvajové tratě	Volgogradská – kanalizační přípojky + povrchy	13	

Cíl 3.3, 4.3			
Sport a volnočasové aktivity	Cyklostezka Machnín	0,9	
Sport a volnočasové aktivity	Cyklotrasa Hodkovice – Liberec	49,9	
Cíl 3.4			
Technická infrastruktura	Veřejné osvětlení (zřizování), vozidla, plošiny a technika	12,5	
Technická infrastruktura	Zřízení dvou vrtů Kateřinky	2,5	
Technická infrastruktura	Vodojem Horská	65	
Technická infrastruktura	Modernizace VO Puškinova, Oldřichova	5	
Technická infrastruktura	Oprava opěrných zdí a dešťových kanalizací	12	
Technická infrastruktura	Podzemní kontejnery v centru města	8,3	
Zeleň a životní prostředí	Sběrný dvůr a Reuse bazar	39,5	
Cíl 3.4, 3.5			
Technická infrastruktura	Domácí čističky odpadních vod	1,6	
Technická infrastruktura	Kanalizace Lukášov (zlepšení čistoty Harcovského p.)	31,5	
Technická infrastruktura	Oprava havarijní části Jizerského potoka	12	
Technická infrastruktura	Kontejnerová stání	3,8	
Cíl 3.6			
Veřejné služby	Rekonstrukce pláště budovy Uran	84	10
Cíl 4.1			
Veřejný prostor	Plastiky, památníky – obnova stávajících, havarijní stavy	2,3	
Kultura	DFXŠ a Naivní divadlo – opravy plynoucích z havárií	13,5	
Cíl 4.1, 4.3, 4.4			
Sport a volnočasové aktivity	Rekreační a sportovní areál Vesec (RASAV) – průběžná obnova	5	
Kultura	LVT – Historie průmyslu v zážitcích	5	
Kultura	LVT architektonická soutěž na objekty	2	

Kultura	LVT – technikův pavilon (Technické muzeum a Bovera)	30	
Kultura	LVT – výstavní pavilon (Technické muzeum a Bovera)	190,3	
Kultura	ZOO investiční příspěvek na rozvoj	175	
Cíl 4.2			
Sport a volnočasové aktivity	Rekonstrukce městského plaveckého bazénu	700	11
Cíl 4.2, 4.3			
Sport a volnočasové aktivity	Dětská hřiště – plošná obnova (výměny herních prvků,...)	11,2	

Participativní rozpočet		
Cíl 3.2	Alokovaná částka (Kč)	
Odpočinkové molo na ulici 5. května	149 000	
Cíl 3.2, 3.5		
Kultivace zeleně před prodejnou Káva, čaj na Šaldově náměstí	30 000	
Květnatý kruhový objezd u terminálu MHD Fügnerova	150 000	
Park u Maršíkovy ulice a znovuoživení Plátenického potoka	121 000	
Broumovské náměstí	1 000 000	
Revitalizace parku na náměstí Českých bratří	1 000 000	
Cíl 3.2, 4.3		
Oprava vyhlídky Jezdec	150 000	
Vytoužené dětské hřiště v Horním Hanychově	150 000	
Cíl 3.3, 4.3		
Oprava cyklostezky Odra/Nisa v Machníně – kaluže a bahno pryč!	950 000	
Cíl 4.1		
Pocta rodáku Františkovi Peterkovi	140 000	
Cíl 4.2, 4.3		
Lesní koupaliště – volnočasové a sportovní zázemí	890 000	
Cíl 4.3		
Terénní úprava v areálu liberecké střelnice	75 000	

Seznam grafů

Graf 1 - Historický a aktuální vývoj počtu obyvatel Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ.....	19
Graf 2 - Vývoj přirozeného a celkového přírůstku obyvatel	20
Graf 3 - Vývoj migračního salda (přírůstek/úbytek stěhováním)	21
Graf 4 - Srovnání trendu přírůstku/úbytku stěhováním.....	21
Graf 5 - Věková struktura obyvatel, Zdroj dat: vlastní zpracování podle dat ČSÚ	22
Graf 6 - Vývoj průměrného věku obyvatel	23
Graf 7 - Věková pyramida s rozdělením dle pohlaví k 31. 12. 2019	23
Graf 8 - Vzdelávací struktura dle nejvyššího dosaženého vzdělání k 26. 3. 2011	24
Graf 9 - Predikce vývoje obyvatel SML	26
Graf 10 - Predikce věkové struktury obyvatel SML	26
Graf 11 - Vývoj počtu bytů na území SML	28
Graf 12 - Vývoj počtu obydlených domů s byty.....	29
Graf 13 - Technické vybavení obydlených bytů k 26. 3. 2011	30
Graf 14 - Vývoj průměrné prodejní ceny za m ²	32
Graf 15 - Vývoj průměrné ceny pronájmu za m ² /měsíc.....	32
Graf 16 - Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti v SML k 31. 12. 2019	40
Graf 17 - Podnikatelské subjekty dle právní formy podnikání k 31. 12. 2019	42
Graf 18 - Zaměstnanost v sektorech NH.....	47
Graf 19 - Hlavní sektory zaměstnanosti v Libereckém kraji k 31. 12. 2019	47
Graf 20 - Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v SML.....	48
Graf 21 - Uchazeči o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v okrese Liberec k 31. 7. 2020	49
Graf 22 - Uchazeči o zaměstnání podle věku v okrese Liberec k 31. 7. 2020	49
Graf 23 - Vývoj podílu nezaměstnaných v SML.....	51
Graf 24 - Nezaměstnanost v Liberci a porovnání s Libereckým krajem a ČR	51
Graf 25 - Vývoj mezd v Libereckém kraji	52
Graf 26 - Počet nehod v silniční dopravě vč. počtu zraněných a usmrcených osob v okrese Liberec	67
Graf 27 - Kapacita hromadných ubytovacích zařízení k 31. 12. 2019.....	85
Graf 28 - Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení.....	85
Graf 29 - Průměrný počet přenocování v ubytovacích zařízení.....	86
Graf 30 - Podíl využití půdy v % celkové rozlohy území města Liberce k 31. 12. 2019.....	94
Graf 31 - Registrované vs. objasněné trestné činy, ÚO Liberec	104
Graf 32 - Index kriminality v ČR, ÚO Liberec a OO Liberec	106
Graf 33 - Počet požárů vč. počtu zraněných a usmrcených osob v okrese Liberec.....	110
Graf 34 - Vývoj celkových příjmů a výdajů rozpočtu SML.....	118
Graf 35 - Struktura příjmů rozpočtu SML	119

Graf 36 - Struktura příjmů rozpočtu SML	120
Graf 37 - Struktura příjmů rozpočtu SML	121
Graf 38 - Hodnocení celkové spokojenosti s městem jako místem pro život, výchovu dětí, prožití stáří.....	134
Graf 39 - Hodnocení pozitivních aspektů města v %	135
Graf 40 - Hodnocení negativních aspektů	136
Graf 41 - Využívání sdělovacích prostředků	138

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Administrativní členění Libereckého kraje, Zdroj dat: převzato z ČSÚ.....	15
Obrázek 2 - Administrativní členění okresu Liberec, Zdroj dat: převzato z ČSÚ.....	16
Obrázek 3 - Administrativní členění ORP Liberec, Zdroj dat: převzato z ČSÚ.....	17
Obrázek 4 - Administrativní členění SML, Zdroj dat: vlastní zpracování podle ČSÚ	18
Obrázek 5 - Intenzita dopravy v Liberci	66
Obrázek 6 - Nasycení půdy a intenzita sucha v okrese Liberec.....	97

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Seznam členů projektového a řídicího týmu.....	9
Tabulka 2 - Harmonogram realizace	11
Tabulka 3 - Počet obyvatel města ve srovnání s vyššími územními samosprávnými celky	19
Tabulka 4 - Přírůstek/úbytek obyvatel v období 2011–2019.....	20
Tabulka 5 - Vývoj počtu obyvatel v městských částech Liberce	25
Tabulka 6 - Dokončené byty v Liberci za období 2015–2019.....	28
Tabulka 7 - Technické vybavení obydlených bytů k 26. 3. 2011	30
Tabulka 8 - Příspěvek na bydlení – krajské, okresní a obecní údaje s ohledem na trvalou adresu žadatele.....	34
Tabulka 9 - Byty ve vlastnictví SML.....	35
Tabulka 10 - Vývoj HDP v Libereckém kraji.....	39
Tabulka 11 - Podnikatelské subjekty a jejich rozdělení dle právní formy podnikání v SML k 31. 12. 2019	41
Tabulka 12 - Přehled vývoje počtu ekonomických subjektů v obci	43
Tabulka 13 - Přehled ekonomických subjektů s největším počtem zaměstnanců.....	44
Tabulka 14 - Struktura pracovních míst v evidenci Úřadu práce k 31. 5. 2020 v Libereckém kraji.....	50
Tabulka 15 - Hlavní směry vyjížděky z obcí v letech 2017-2019 (měsíc říjen)	54
Tabulka 16 - Věda a výzkum v Libereckém kraji	56
Tabulka 17 - Nehody v silniční dopravě v okrese Liberec v období 2012–2018	66
Tabulka 18 - Počet klientů Oddělení sociálních činností v období 2014–2018.....	76
Tabulka 19 - Sociálně-právní ochrana dětí v období 2014–2018.....	77

Tabulka 20 - Počet sociálních zařízení a míst k 31. 12. 2018	79
Tabulka 21 - Vybrané údaje ze zdravotnictví v Libereckém kraji.....	82
Tabulka 22 - Kapacita a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení.....	84
Tabulka 23 - Struktura a velikost chráněných území v okrese Liberec k 31. 12. 2018.....	95
Tabulka 24 - Lokality s objekty typu brownfield	99
Tabulka 25 - Struktura jednotlivých druhů pozemků na území obce Liberec v letech 2001, 2021, 2015 a 2018.....	100
Tabulka 26 - Relativní změna vybraných druhů využití pozemků v obci Liberec mezi roky 2001 až 2018	101
Tabulka 27 - Povaha trestné činnosti v ÚO Liberec	105
Tabulka 28 - Index kriminality v obvodních oddělení SML	106
Tabulka 29 - Index kriminality v období 6/2019–5/2020.....	107
Tabulka 30 - Požáry v okrese Liberec v období 2012–2019.....	109
Tabulka 31 - Vývoj celkových příjmů a výdajů rozpočtu SML	117
Tabulka 32 - Struktura příjmů rozpočtu SML	118
Tabulka 33 - Vývoj sdílených daní v rozpočtu SML	119
Tabulka 34 - Struktura výdajů rozpočtu SML.....	121
Tabulka 34 - Vazby cílů na Strategii rozvoje LK 2021–2027.....	132
Tabulka 35 - Vazby cílů na Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+	133
Tabulka 37 - Hodnocení vybraných aspektů života ve městě z pohledu dostupnosti	136
Tabulka 38 - Hodnocení vybraných aspektů života ve městě z pohledu kvality.....	137
Tabulka 39 - Hodnocení kvality životního prostředí	137
Tabulka 40 – Seznam projektů z akčního plánu dle jednotlivých prioritních programů rozvoje města	193

Seznam zkratk

Zkratka	Význam
APK	Asistenti prevence kriminality
CNG	Stlačený zemní plyn
CO	Oxid uhelnatý
CO ₂	Oxid uhličitý
CZT	Centrální zásobování teplem
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPMLJ	Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a.s.
EHP	Evropský hospodářský prostor
ERÚ	Energetický regulační úřad
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FEANTSA	Evropská federace národních organizací pracujících s bezdomovci
FTE	Ekvivalent plného pracovního úvazku
GPG	Genderová příjmová nerovnost (Gender Pay Gap)
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
IAD	Individuální automobilová doprava
IDOL	Integrovaný dopravní systém Libereckého kraje
IROP	Integrovaný regionální operační program
IT	Informační technologie
IS	Informační systém
IZS	Integrovaný záchranný systém
KKP	Kulturní a kreativní průmysly
KNL	Krajská nemocnice Liberec
KPL	Komunitní práce Liberec
KŘP	Krajské ředitelství policie
KÚLK	Krajský úřad Libereckého kraje
LDN	Léčebna dlouhodobě nemocných
LK	Liberecký kraj
MA21	Místní Agenda 21
MHD	Městská hromadná doprava
MKČR	Ministerstvo kultury České republiky
MKDS	Městský kamerový a dohlížecí systém

MML	Magistrát města Liberce
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MP	Městská policie Liberec
MPI	Místní plán inkluze
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MÚK	Mimoúrovňová křižovatka
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MŽP	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NNO	Nestátní nezisková společnost
NO2	Oxid dusičitý
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
NZDM	Nízkoprahové zařízení pro mládež
OO	Obvodní oddělení
ORP	Obec s rozšířenou působností
OPVVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OPZ	Operační program zaměstnanost
PČR	Policie ČR
PMS	Probační a mediační služba ČR
PnB	Příspěvek na bydlení
PS	Pracovní skupina
PÚR	Politika územního rozvoje
P+G	Parkoviště typu "park and go" – česky "zaparkuj a pokračuj pěšky"
P+R	Parkoviště typu "park and ride" – česky "zaparkuj a jed"
RVP	Rámcový vzdělávací program
ŘPS	Řídící pracovní skupina
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SČVK	Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.
SECAP	Akční plán udržitelné energetiky a klimatu (2030) – SML
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SML	Statutární město Liberec
SO	Správní obvod
SO2	Oxid siřičitý
SOŠ	Střední odborná škola
SPC	Speciálně pedagogická centra
SPOD	Sociálně právní ochrana dětí
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SR SML	Strategie rozvoje statutárního města Liberec 2021+

SŠ	Střední škola
STEM	Vzdělávací koncept zaměřený na čtyři obory – přírodní vědy (Science), technologie (Technology), techniku (Engineering) a matematiku (Mathematics)
SUMP	Plán udržitelné městské mobility
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
SWOT	Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb
SŽDC	Správa železnic, státní podnik
TAP	Tematický akční plán
TSML	Technické služby města Liberce, p.o.
TUL	Technická univerzita Liberec
ÚK	Úrovňová křižovatka
ÚO	Územní obvod
ÚP	Úřad práce
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚV	Úpravna vody
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky
VaV	Věda a výzkum
VDO	Veřejná doprava osob
VOŠ	Vyšší odborná škola
VPP	Vedlejší pracovní poměr
VŠ	Vysoká škola
VÚTS	Výzkumný ústav textilních strojů Liberec, a. s.
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola
ŽP	Životní prostředí

Seznam použitých zdrojů

Seznam použitých zdrojů
Agentura pro sociální začleňování
Agentura regionálního rozvoje
Akční plán udržitelné energetiky a klimatu (2030)
Aktualizace strategie rozvoje SML 2014–2020
Atlas životního prostředí v Libereckém kraji
Český statistický úřad
Český telekomunikační úřad
Databáze brownfields a greenfields
Databáze MF ARES
Ekonomický potenciál obcí SO ORP Liberec
European Federation of National Organisations Working with the Homeless
Generální ředitelství Úřadu práce ČR
Globální megatrendy pro aktualizovaný Strategický rámec udržitelného rozvoje
Informace od jednotlivých věcně příslušných odborů SML/MML
Integrovaný plán rozvoje území aglomerace Liberec – Jablonec nad Nisou
Komunitní plán služeb v sociální oblasti SML na období let 2018–2022
Koncepce Chytřejší kraj pro Liberecký kraj
Koncepce zdravotních služeb v lůžkových zařízeních Libereckého kraje 2016+
Krajský Úřad Libereckého kraje
Mapový portál SML
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Ministerstvo vnitra ČR
Plán odpadového hospodářství SML
Plán prevence kriminality na roky 2020–2023
Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje
Plán udržitelné mobility Liberec – Jablonec nad Nisou
Policie ČR
Ředitelství silnic a dálnic
Strategický plán rozvoje sportu SML
Strategický plán rozvoje sportu SML 2020–2030
Strategický rámec ČR 2030
Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021+
Tematický akční plán pro oblast zaměstnanosti a dluhů v Liberci 2020–2022

Tematický akční plán pro oblast bydlení, bezpečnosti a občanského soužití Liberec 2020–2022
Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
Územní plán
Územní studie
Výstupy z jednotlivých jednání pracovních skupin
Webové stránky Magnus web
Webové stránky realitymix.cz
Webové stránky SML
Webové stránky www.bezpecnadoprava.liberec.cz
Webové stránky www.intersucho.cz
Webové stránky www.kreativni-liberec.cz
Webové stránky www.mapakriminality.cz